

T.C.
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FİNANS VE BANKACILIK BİLİM DALI

**KREDİLENDİRME SÜRECİNDE
ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA
GÖRE KONSOLİDE FİNANSAL RAPORLARIN DÜZENLENMESİ**

Doktora Tezi

MEHMET MAŞUK FİDAN

İstanbul, 2009

T.C.
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FİNANS VE BANKACILIK BİLİM DALI

**KREDİLENDİRME SÜRECİNDE
ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA
GÖRE KONSOLİDE FİNANSAL RAPORLARIN DÜZENLENMESİ**

Doktora Tezi

MEHMET MAŞUK FİDAN

Danışman: PROF. DR. AHMET KIZIL

İstanbul, 2009

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı : Mehmet Maşuk FİDAN
Anabilim Dalı : Finans-Bankacılık
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet Kızıl
Tez Türü ve Tarihi : Doktora –
Anahtar Kelimeler : Kredi, Banka, Finansal Analiz, Konsolide Finansal Tablolar,
UFRS, UMS

ÖZET

KREDİLENDİRME SÜRECİNDE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARINA GÖRE KONSOLİDE FİNANSAL RAPORLARIN DÜZENLENEMESİ

Bankalar karlarının çoğunu kredilerden elde etmektedirler. Ancak, kredilerin temerrüde düşme olasılığı diğer aktif kalemlere göre daha fazladır. Bu gerçekten dolayı bankalar kredi analizi yapmaktadırlar. Kredi analizi temel olarak bir kredi isteklisi müşterinin kredi ödeme gücü ve isteğini sistematik ve detaylı bir şekilde yapmasıdır.

Bazen bankalar tek bir firmanın ödeme kapasitesi ve kredi ödeme isteğinin analizi yerine bir grubun veya ana ortaklığın ödeme kapasitesi ve kredi ödeme isteğinin analizini yapmak durumunda kalabilirler. Grubun veya ana ortaklığın ödeme kapasitesini belirlemek için konsolide finansal tabloların analiz edilmesi gerekir.

Konsolide finansal tablolar bir grubun (ana ortaklık ve bağlı ortaklıklarının) finansal yapısı ve faaliyet sonuçlarını raporlamaktadırlar.

Konsolide finansal tablolar iki aşamada düzenlenir: Birinci aşamada ana ortaklık ve bağlı ortaklığın varlık, borç, gelir ve giderleri satır satır toplanır. İkinci aşamada da, grup içi işlemler eliminasyona tabi tutulur.

Bu çalışma ile konsolidasyonun UFRS'ye göre nasıl düzenleneceği detaylı bir şekilde incelenmiştir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Mehmet Maşuk FİDAN
Field : Finance and Banking
Programme : Finance and Banking
Supervisor : Prof Ahmet Kızıll
Degree Awarded and Date : Phd –
Keywords : Credits, Banks, Financial Analysis, Consolidation, IFRS

ABSTRACT

PREPARING CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS ACCORDING TO IFRS IN THE CREDIT EVALUATING PROCESS

Banks principally make their profits by issuing loans. Banks loans also have a higher probability of default than other assets. Because of that phenomenon banks make credit analysis which is an investigative framework that permits the systematic and comprehensive assessment of a firm's capacity and willingness to pay its financial obligations.

Sometimes banks analyze the group or the parent rather than a single firm. In that case, the credit analysis is about determining the group's ability to pay its credit in full. To determine the ability of a group we should analyze the groups consolidated financial statements.

Consolidated financial statements report the result of operations and financial condition of a parent company and its subsidiaries in one set of statements. Consolidated financial statements reflect a business entity controlled by a single company called the parent.

Consolidation involves two stages: aggregation and elimination: First; assets, liabilities, revenues, and expenses of subsidiaries and the parent. The second stage is to eliminate intercompany transactions to avoid double counting.

With this study preparing consolidated financial statements is explained.

GİRİŞ

Bankaların finansal sistem içinde oynadıkları rolün önemi 2008 yılı içinde ABD’de kredi krizi olarak başlayan durumun küresel bir ekonomik krize dönüşmesi ile bir kez daha anlaşılmıştır

Finansal sistem içinde fon aktarım mekanizmasının en önemli saç ayaklarından bir olan bankaların, fon aktarım fonksiyonlarını layıkıyla yapabilmeleri için, bilançolarının en önemli aktif kalemlerinden olan kredilerin kalitesinin yüksek ve sorunlu kredi oranının düşük olması bir gerekliliktir. Kredi kalitesinin yüksek olması, kredilendirme sürecinin her aşamasında krediye ve kredi müşterisine ilişkin kararların doğru bir biçimde verilmesi ile mümkün olabilmektedir.

Bankalar, temel olarak, gerçek veya tüzel kişilerin ticari ve sanayi faaliyetlerinin finansmanı ile gerçek kişilerin konut, oto ve diğer ihtiyaçlarının finansmanı için kredi vermektedirler. Bankaların verdikleri kredilerin vadelerinde tam olarak tahsili, hem finansal sistem için, hem de bankalar için hayati bir öneme sahiptir. Bu kadar önemli olan kredi kalitesinin yükseltilmesi ve kredileri zamanında ve tam olarak tahsil edilmesini sağlamak için, bankaların kredilendirme sürecinde gerekli özeni göstermeleri ve kredi kararlarında kullanılması gereken bütün teknikleri kullanmaları gerekmektedir.

Ticari veya sanayi faaliyetlerinin finansmanı için kredi talebinde bulunacak olan işletmelerin kredi değerliliğine sahip olup olmadığı, sahip ise hangi kredinin faaliyetlerine uygun olduğu, kredinin teminatı ve vadesinin tespit edilmesi detaylı ve teknik bir analizin yapılmasını gerektirmektedir. Kredi analizi olarak adlandırılan bu analiz, kredi talebinde bulunan işletme ile ilk temas/ilişkinden başlayıp, kredinin tahsiline kadar olan süreci kapsamakta ve kredilendirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu sürecin her aşamasında kredi analizi yapılması gerekmektedir. Kredi analizi; kredi talebinde bulunan müşterinin finansal yükümlülüklerini yerine getirme kapasite ve isteğinin kapsamlı ve sistematik bir şekilde incelenmesi olarak tanımlanabilir. Kredi analizi için kredi talebinde bulunan işletmenin iç kaynaklarından,

finansal ve finansal olmayan belge ve raporlarından ve kredi talebinde bulunan işletme dışındaki kaynaklardan elde edilen bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Kredi analizinde kullanılacak finansal raporların işletmenin gerçek durumunu yansıtmamasını ve diğer işletmelerin finansal tabloları ile karşılaştırma yapılmasını sağlamak için belli standartlara uygun olarak hazırlanması gerekir. Kredi talebinde bulunan, tek bir işletme olabileceği gibi, bir grup da olabilir. Ayrıca, bir gruba dahil olmakla birlikte tek olarak kredi talebinde bulunan işletme de olabilir. Özellikle grubun kredi talepleri ile gruba dahil olup tek başına kredi talebinde bulunan işletmenin ait olduğu grubun finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını değerlendirmek için gruba dahil olan işletmelerin finansal tablolarının konsolide edilmesi gerekmektedir.

Finansal tablolar bir işletme için düzenlenebildiği gibi, birden fazla işletmeyi içinde barındıran grup için de düzenlenebilmektedir. Grup için düzenlenen finansal tabloların temel amacı grup hakkında taraflara ve fon sağlayıcı olarak bankalara bilgi sunmaktır.

Ülkemizde konsolide finansal tablolar temel olarak Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre düzenlenmektedir. Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS), Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) bir tercümesi olması nedeniyle çalışmada; konsolide finansal raporların UFRS'ye göre hazırlanması esas alınmıştır.

Birinci bölümünde, finansal sistem ve bankacılık hakkında bilgiler verilmiştir. Fon aktarım mekanizması ve bankacılığın finansal sistem içindeki rolü ve önemi açıklanmıştır. Bu bağlamda, firmaların kredi veya finansman ihtiyaçlarının nedenleri açıklanmıştır.

İkinci bölümünde, kredilendirme süreci, bankaların ticaret ve sanayinin finansmanı için kullandıkları kredi türleri ile kredilendirme sürecinde kullanılan kredi analizinin teknik yapısı ve kredi analizinde kullanılan teknikler üzerinde kısaca durulmuştur.

Üçüncü bölümde, şirket birleşmeleri, birleşme muhasebesi, konsolidasyon teorileri, konsolidasyon yöntemleri ve bu konulardaki UFRS/IFRS yaklaşımı analiz edilmiştir. Bu bölümde konsolidasyonun temel konuları olan; kontrol, kontrol gücü olmayan paylar ile şerefiye ve konsolidasyon süreci detaylı olarak incelenmiştir. Konsolidasyonun koşulları ve konsolidasyon kapsamındaki ortaklıklar bu bölümde incelenmiştir. Bu bölümde konsolidasyona ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemeler de incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, UFRS/IFRS açısından; konsolidasyonun koşulları, konsolide bilanço ve gelir tablosunun düzenlenme aşamaları detaylı örnek ile açıklanmıştır.

Beşinci bölümde, kredi değerlendirme sürecinde konsolide tabloların hazırlanmasına ilişkin uygulama çalışması yapılmıştır.

Sonuç bölümünde, konsolide finansal tabloların hazırlanması, değişik konsolidasyon yöntemlerine göre düzenlenen konsolide finansal tabloların kredi değerlendirme sürecinde kullanılması konularındaki görüş, değerlendirmelere ve önerilere yer verilmiştir.

I. BÖLÜM

FİNANSAL SİSTEM VE BANKACILIK

Finansal sistem, harcamalarından fazla geliri olan ve dolayısıyla fon fazlalıkları olan ekonomik birimler ile harcamalarına nazaran gelirleri az olan ve dolayısıyla fon açığı olan ekonomik birimler arasında aracılık görevini görmekte ve bu sistemde bulunan kurumlar fon aktarımını ise dolaylı ve dolaysız finansman şeklinde sağlamaktadırlar¹. Yukarıda adı geçen ekonomik birimler²; hane halkı, ticari firmalar, kamu şeklinde sınıflandırılabilir. Belirtilen ekonomik birimlerin her biri bir dönem boyunca, gelir ve giderlerinden müteşekkil olan bir bütçe kısıtı içinde faaliyette bulunmaktadır. Bu ekonomik birimlerin belli bir dönem içindeki bütçeleri; i. cari gelir ve giderlerin eşit olduğu denk bütçe durumunda, ii. cari gelirlerin cari harcamalardan fazla olduğu fazla bütçe durumunda, iii. cari harcamaların cari gelirlerden fazla olduğu açık bütçe durumunda bulunabilir³. Finansal sistem, genel olarak, fazla veren ekonomik birimlerden, açık veren ekonomik birimlere satın alma gücünün transferi/aktarımı ile ilgilenmekte⁴ ve satın alma gücünün tasarruf fazlası olanlardan, tasarruf açığı olanlara etkin ve kesintisiz akmasını sağlamaktadır⁵.

1.1 Fon Arz ve Talebi

Finansal sistemin finansal piyasalar, finansal kurumlar ve finansal araçlardan oluşan üç bileşeni⁶ veya saç ayağı bulunmaktadır.

Üç bileşenden biri olan finansal piyasalarda ekonomik birimler arasındaki fon aktarımı iki şekilde ortaya çıkabilmektedir⁷: Ekonomik birimler arasındaki fon aktarımının ilk şekli olan dolaysız finansman ile fon arz edenler ile fon talep edenler-gerek finansal araçlar vasıtasıyla⁸ gerek finansal araçlar olmaksızın- direkt olarak

¹ İlhan Uludağ ve Erişah Arıcan, **Finansal Hizmetler Ekonomisi**, 2. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım, 2001, s.116

² David S.Kidwell, Richard L. Peterson and David W. Blackwell. **Financial Institutions, Markets, and Money**. Fifth Edition, S. 26

³ Kidwell ve Diğerleri, S. 26

⁴ Kidwell ve Diğerleri, S. 26

⁵ Tamer Aksoy, **Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık**, İlk Baskı, Ankara: SPK Yayınları, 1997, s. 7

⁶ Uludağ ve Arıcan, s. 116

⁷ Mahfi Eğilmez ve Ercan Kumcu, **Ekonomi Politikası**, Altıncı Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi, 2004, s. 217

⁸ Uludağ ve Arıcan, s. 116

karşılaşmakta ve fon transferini gerçekleştirmektedirler. Ekonomik birimlerin finansal aracılar olmaksızın fon transferi büyük tutarlarda ve genellikle bilinen ekonomik birimlere doğru yapılmaktadır. Büyük bir yatırımı için, Koç Holding A.Ş.nin 500.000.000 TL kaynağa ihtiyaç duyduğunu ve bunu tahvil çıkararak finanse etme yolunu seçtiğini, ihraç edilen bu tahvillerin de beş büyük yatırımcıya (halka arz edilmeksizin) satıldığı durumu aracı olmaksızın yapılan dolaysız finansmana (private placement) örnek olarak verebiliriz⁹. Broker, dealer ve yatırım bankaları, dolaysız finansman yönteminde zaman zaman, ekonomik birimleri karşı karşıya getirebilmektedirler. Bu durum, daha çok, hisse senedi ve halka arz edilen tahviller gibi sermaye piyasası araçları ile yapılan finansmanda kendini gösterebilmektedir.

Dolaylı finansman yönteminde; fon arz eden ekonomik birimler ile fon talep eden ekonomik birimler arasında, dolaysız finansmanda olduğu gibi, direkt bir ilişki bulunmamakta ve bu iki ekonomik birim arasındaki fon transferi/aktarımı finansal aracılar vasıtasıyla yapılmaktadır. Bu yöntemde kullanılan, geleneksel, mali araçlar mevduat ve kredilerdir¹⁰. Dolaylı finansman yönteminde fon arz eden ekonomik birimler ile fon talep eden ekonomik birimler arasındaki fon transferlerini gerçekleştiren kurumlar finansal aracılar (financial intermediaries) olarak adlandırılmakta ve finansal aracılar belirtilen fon aktarma fonksiyonlarının yanında ekonomi içinde aşağıdaki hizmetleri de yerine getirmektedirler¹¹:

1. Miktar ayarlayıcı hizmetler
2. Vade ayarlayıcı hizmetler
3. Risk azaltıcı hizmetler
4. Finansal danışmanlık ve bilgi sunma hizmetleri
5. Zaman ve yer bakımından likidite sunma hizmetleri.

⁹ Kidwell ve Diğerleri, s. 28

¹⁰ Uludağ ve Arıcan, s. 116

¹¹ Kidwell ve Diğerleri, s. 32 ve Uludağ ve Arıcan, s. 121

Finansal aracilar, küçük tasarruf sahiplerine yüksek getiri (faiz) sağlayarak fon toplamakta ve bu fonları başka şekillerde elde edebilme imkânı olmayan ekonomik¹² birimlere aktarma işlevini yerine getirmektedirler.

Finansal sistemin ikinci bileşeni olan finansal piyasalar; kısa ve uzun vadeli sermaye hareketlerinin karşılıklı etkileşimde bulunduğu organizasyonlar olarak tanımlanmakta¹³ ve bu piyasalar da işlem gören finansal araçların vadelerine göre para ve sermaye piyasası olarak ikiye ayrılmaktadır. Vadeleri bir yıl veya daha kısa olan finansal araçların işlem gördüğü piyasaya *para piyasası*, vadeleri bir yıldan daha uzun olan finansal araçların işlem gördüğü piyasaya da *sermaye piyasası* adı verilmektedir. Para piyasalarının temel fonksiyonu, ekonomik birimlerin nakit giriş ve çıkış zamanları arasındaki sürede likidite dengesini sağlamak olduğu halde, sermaye piyasalarının temel fonksiyonu, üretim kapasitesini artırıcı yatırımlara fon sağlama kanalı oluşturmasıdır¹⁴.

Finansal sistemin üçüncü bileşenini oluşturan finansal araçlar ise; finansal piyasalarda işlem gören ve ekonomik birimlere hak veya yükümlülük yüklemekte ve içinde işlem gördükleri piyasalara göre para piyasası araçları ve sermaye piyasası araçları olarak ikiye ayrılmaktadırlar. Para piyasası araçları; mevduat, kredi, hazine bonusu, finansman bonusu, repo gibi vadeleri bir yıl veya daha kısa olan araçlardan oluşmaktadır. Sermaye piyasası araçları ise; hisse senedi, tahvil, hisse senedine dönüştürülebilir tahvil, kar ve zarar ortaklığı senedi gibi vadeleri bir yıldan daha uzun olan araçlardan oluşmaktadır.

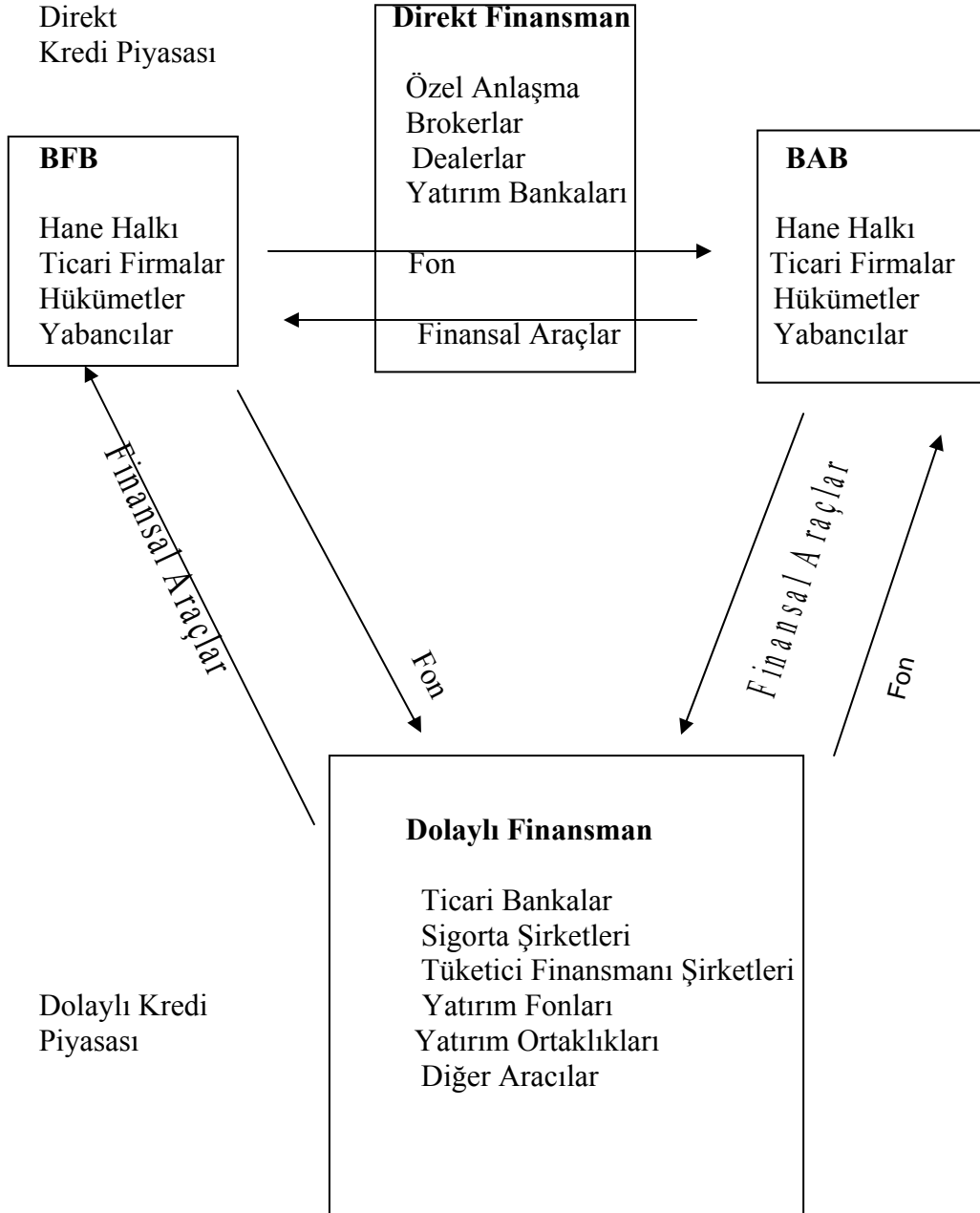
Yukarıda kısaca izah etmeye çalıştığımız finansal sistem ve fon arz eden ekonomik birimlerden fon talep eden ekonomik birimlere doğru fon transfer/aktarım yöntemleri Şekil 1 üzerinde gösterilmiştir:

¹² Frederic S. Mishkin, **The Economics of Money, Banking, and Financial Markets**, Third Edition, New York: 1992, s. 44

¹³ Uludağ ve Arıcan, s. 118

¹⁴ Kidwell ve Diğerleri, s. 43

Şekil 1: Fon Transfer Mekanizması



Kaynak: David S. Kidwell, Richard L. Peterson and David W. Blackwell.
Financial Institutions, Markets, and Money. Fifth Edition. S.28

1.2 Bankaların Finansal Sistem İçindeki Rollerini

Finansal sistem hakkında yukarıda verilen genel bilgilerden sonra, finansal sistemin önemli finansal araçlarından olan bankaların fon aktarım mekanizması içindeki önemleri ve rolleri ile banka işletmesine ilişkin kısa bilgi verilmesinde fayda görülmüştür.

Bankalar yukarıda sözü edilen finansal araçlar içinde gerek üstlenmiş oldukları fonksiyonları gerek finansal sistem içindeki payları nedeniyle en önemli kurumlardır¹⁵. Bankalar üstlenmiş oldukları fonksiyonlar gereği ağırlıklı olarak para piyasalarında faaliyet göstermekte ve dolaylı finansman yönteminde araçlar olarak devreye girmektedirler.

Bankalar tasarruf edilmiş veya atıl fonları, belirsizliği yöneterek, gelir ve güven unsurlarıyla birleştirerek toplamak ve toplanan bu fonları bilgi yönetimi ve vade ayarlamasıyla ihtiyacı olanlara aktarma işlevini görmektedir¹⁶. Başka bir deyişle, bankalar ellerinde fon fazlası bulunan ekonomik birimlerin fon fazlalarını faiz ve güven vererek toplamak ve bu fonları fon açığı bulunan ekonomik birimlere aktarmak gibi önemli bir işlev üstlenmektedirler.

1.3 İşletmelerin Fon/Kredi Taleplerinin Nedenleri

Yukarıda da değinildiği gibi fon talep eden ekonomik birimlerden bir tanesi de işletmelerdir. İşletmelerin kredi taleplerinin, konumuz açısından, nedenleri üzerinde kısaca durulacak, böylece aşağıda açıklanacak olan kredi türleri ve kredi analizi için bir temel oluşturulması sağlanacaktır.

İşletmelerin finansman gereksinimlerinin çeşitli nedenleri olabileceği gibi, her bir işletmenin finansman gereksiniminin nedeni de diğerlerinden farklılık gösterebilmektedir. İşletmeler, genel olarak, cirolarının artması neticesinde dönen varlıklar içinde bulunan ve özellikle ciroların artışı ile artış gösteren stoklar, alacaklar

¹⁵ BDDK, Finansal Piyasalar Raporu, Eylül-2007, http://www.bddk.org.tr/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/4179fpreylul_internet_271136.pdf, (07 Ocak 2008) s. 22

¹⁶ Pekhan İşipek, "Banka Stratejik Yönetimi Açısından Kredi Riski Yönetimi Modelleri" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2005.) s. 2-3

ve nakit varlık kalemleri ile işletmenin ürettiği mal ve hizmet tutarlarını artırmak için üretim kapasitesine yapılan ilaveleri finanse etmek için krediye/fona ihtiyaç duymaktadırlar¹⁷. Bunları tek tek saymak yerine, genel olarak işletmelerin finansman ihtiyaçlarını doğuran nedenler aşağıda sınıflandırılmaya çalışılmıştır¹⁸.

1.3.1 İşletmenin Büyümesi

Firmaların cirolarının artması ile birlikte, gerek işletmenin dönen varlıklarında gerek maddi duran varlıklarında artışlar meydana gelmesi ile birlikte finansman gereksinimi ortaya çıkabilmektedir. Bu finansman kaynaklarından biri, hiç kuşkusuz, banka kredileridir. Bankalar sağlıklı büyüyen firmaların finansman ihtiyaçlarını karşılama konusunda genellikle istekli bir tutum içindedirler.

1.3.2 İşletmenin Zarar Etmesi/Yeterli Kar Elde Edememesi

Bir işletmenin faaliyetleri sonucunda zarar etmesi, işletme sermayesini azaltmakta ve bu durum finansman ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. İşletmelerin zararları; i. Ekonomik durgunluktan veya krizden, ii. Firmanın içinde faaliyet gösterdiği sektördeki olumsuzluklardan, iii. Yönetim hatalarından, iv. Yönetim kaynaklı hatalı kararlardan, v. Firmanın rekabet gücünün zayıflamasından, vi. Doğal afetlerden kaynaklanabilir. Bankalar genellikle zarar eden bir işletmeye kredi vermede istekli davranmazlar. Ancak, işletmenin zarar nedeni iyice analiz edilip, kredinin geri dönmesini engelleyen sürekli bir neden olması halinde, kredi kararı genellikle olumsuz olmaktadır.

1.3.3 Firmadan Büyük Tutarda Kaynak Çekilmesi

Firmanın yarattığı kaynaklara kıyasla fazla tutarda kar dağıtımını yapması, firma ortak veya sahipleri tarafından değişik nedenler ile firmadan kaynak çekilmelerinden dolayı işletmeler finansmana ihtiyaç duymaktadırlar.

¹⁷ Bekis Seval, **Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi**, İstanbul: İ.Ü. Muhasebe Enstitüsü Yayını, 1990, s.71

¹⁸ Öztin Akgüç, **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, Yedinci Baskı, İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 2006, s.3-6; Niyazi Berk, **Finansal Yönetim**, Sekizinci Baskı, İstanbul, Türkmen Yayınevi, 2005, s. 111-112, 486

1.3.4 Maddi Duran Varlık Edinilmesi

Firmaların maddi duran varlıklara yatırım yapmaları da finansman ihtiyacı doğurabilmektedir. Bu finansman ihtiyacı genellikle uzun vadeli olmakta ve nakit girişine olumlu katkı sağlayabilen ve fizibilite sonucu olumlu olan projeler bankalar tarafından kolaylıkla finanse edilebilmektedir.

1.3.5 Mevsimlik Hareketler

Ticari faaliyet döngüleri mevsimlik hareketlerden etkilenen firmalar faaliyetlerinin canlı ve stok tutma zorunluluğu olan dönemlerde finansmana ihtiyaç duymaktadırlar. Bankalar kısa vadeli krediler ile firmaların mevsimlik ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

1.3.6 Spekülasyon Amacıyla Fon Talebi

İşletmeler geleceğin belirsizliğinden yararlanarak kazanç elde etmek isteyebilirler. Bunun için, mal, menkul kıymet, döviz gibi varlıklara yatırım yapılmaktadır. Bankalar spekülasyon amacıyla finansman ihtiyacını karşılamamakta ve bu amaçla talep edilen krediler bankalar tarafından genellikle reddedilmektedir.

1.3.7 Refinansman / Mevcut Bir Borcun Ödenmesi

Vadesi gelmiş veya piyasa koşulları gereği, kredi sözleşme şartları (kredi faizi, komisyonu vb) ağırlaşmış olan bir borcun kapatılması/geri ödenmesi için işletmeler finansmana ihtiyaç duymaktadırlar. Bankalar, haklı nedenlerin olması halinde bu tür finansman ihtiyacını kredi ile karşılayabilmektedirler.

1.3.8 Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesi

İşletmeler sermayesine katıldıkları işletmelere karşı yerine getirmeleri gereken sermaye taahhütleri için finansmana ihtiyaç duyabilirler. Bu durum özellikle holdinglerin sermaye taahhütleri için ortaya çıkabilmektedir. Bankalar bu tür sermaye ihtiyaçlarını kredi ile karşılayabiliyorlar.

1.3.9 Firma Satın Almalar İçin Finansman İhtiyacı

Son dönemde dış büyüme yoluyla büyüme yaygınlaşan bir yöntemdir. Dış büyüme yolları stratejisini uygulayan işletmeler; mevcut satış ve kar hedeflerine nazaran, daha yüksek hedeflere erişmek için başka işletmelerin faaliyette bulunan üretim tesisleri ile dağıtım kanallarını satın alma veya birleşme yoluyla büyüme yollarını tercih edebilmektedirler¹⁹. İç büyümede olduğu gibi, dış büyüme için de işletmeler finansmana ihtiyaç duymaktadırlar. Satın alınacak işletmenin büyüklüğü ve bu satın alma için gereken finansman tutarına bağlı olarak ya tek bir banka ya da birden fazla banka tarafından finansman ihtiyacı uzun ve orta vadeli kredi şeklinde sağlanabilmektedir.

1.3.10 Çalışma Sermayesi İçin Finansman İhtiyacı

İşletmeler normal faaliyetlerini sürdürürken, faaliyet döngüleri gereği, kısa vadeli borçlarının ödenme zamanı ile alacaklarını tahsil etme zamanı arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkması büyük bir olasılıktır. Bu nedenle firmaların özellikle stok ve alacakları için finansmana ihtiyaç duymaktadırlar. Bankalar yaptıkları analiz neticesinde; stokların nakde çevrilebilme, ticari alacakların tahsil kabiliyetlerinin olduğunu tespit ettiklerinde, çalışma sermayesi için firmaları kredilendirmektedirler. Bankaların kısa vadeli kredilerinin büyük bir bölümü bu amaçla kullanılmaktadır.

¹⁹ Erol Eren, **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası**, Yedinci Baskı. İstanbul: Beta Yayın Evi, 2005, s. 226-228

II. BÖLÜM

BANKA KREDİLERİ VE KREDİ ANALİZİ

Bankalar tarafından müşterileri lehine tesis edilip kullanılan kredilerin türleri ve kredilendirme sürecinde yapılan kredi analizleri bu bölümde açıklanmıştır.

2.1 Kredinin Tanımı

ABD ve AB ülkelerinde banka aktiflerinin yarısından fazlasını, Türk Bankacılık sektöründe ise aktifin yaklaşık % 50,2'sini²⁰ teşkil eden krediler değişik şekillerde tanımlanmaktadır.

Kredi kavramı Latince inanma, güven anlamına gelen “credere” sözcüğünden türetilmiştir²¹. Kredi genel olarak tanımlanmak istendiğinde; “*Nakdi veya gayrinakdi bir itibarın belli bir süre için ve geri alınmak kaydı ile bir bedel karşılığında gerçek veya tüzel kişinin emrine verilmesi, verilmiş bir ekonomik kıymetin geri ödenmesinin veya bir hizmet taahhüdünün garanti edilmesidir*”²²

Ekonomik anlamda kredi, “*Hazır olan bir satın alma gücünün kullanılmasından belli bir süre ile karşı taraf lehine vazgeçilmesi veya bu gücün karşı tarafa terk edilmesidir*”²³

Hukuki anlamda kredinin tanımı kanunlarımızda yapılmamış, bunun yerine hangi işlemlerin kredi sayılacağı 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 48. Maddesinde “*Bankalarca verilen nakdî krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdî krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdî krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş*

²⁰ BDDK, Finansal Piyasalar Raporu, Aralık-2008, <http://www.bddk.org.tr/> (22 Mayıs 2009) s. 22

²¹ Güler Aras, **Ticari Bankalarda Kredi Portföyünün Yönetimi**, Birinci Baskı, Ankara: SPK Yayınlar, 1996, s. 3

²² Targan Ünal, **Kredi Sözleşmeleri**, İTO yayınları, İstanbul: 1995, s.1 Aktaran: Pekhan İşipek, “Banka Stratejik Yönetimi Açısından Kredi Riski Yönetimi Modelleri” (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2005.) s.58

²³ İşipek, s.58

faizler, gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır” şeklinde belirtilmiştir. Bankacılık Kanunu kredi konusuna muhasebe düzeni yönünden değil ve fakat bankanın üstlenmiş olduğu riskler bakımından yaklaşmakta²⁴ ve kredi kavramını çok geniş anlamda kavramaktadır.

2.2 Niteliklerine Göre Ticari Krediler

Bankalar firmaların ihtiyaçlarına uygun kredi ürünlerini geliştirmektedirler. Bu bağlamda, işletmelerin faaliyet döngülerine, bilançoda finanse edilen kalemlerin niteliğine, projelerin nakit akış süresine, işletmelerin elde ettikleri gelirlerin zamanı ve döviz cinsi gibi kıstaslar göz önünde bulundurularak krediler tasnif edinilebilir.

2.2.1 Nakdi Krediler

İşletmelere nakit olarak kullanılan ve bankaların bilançolarında kredi kalemi olarak belirtilen kredilerdir. Vadesi bir yıldan daha kısa olan nakdi krediler daha çok firmaların cari varlıklarının, bir yıldan uzun olan nakdi krediler ise daha çok firmaların sabit varlıklarının finansmanında kullanılmaktadır.

2.2.2 Gayrinakdi Krediler

Bankadan nakit çıkışı gerektirmeyen²⁵ ve fakat bir şarta bağlı olarak ve şartın gerçekleşmesi halinde nakit çıkışı gerektirebilecek kredilere²⁶ gayrinakdi kredi adı verilmektedir. Bu anlamda, bankalar bir bedel (komisyon) karşılığında kendi itibarlarını üçüncü şahıslar (kredili müşteri/lehtar) lehine kullanmaktadırlar. Bu bağlamda bankalar kendi itibarları ve hukuki yükümlülükleri nedeni ile gayri nakdi kredide belirtilen şartın gerçekleşmesi halinde, taahhüt ettikleri tutarları zaman geçirmeksizin ödemektedirler.

²⁴ Ahmet Battal, **Bankacılık Kanunu Şerhi**, Birinci Baskı, Ankara: Seçkin Kitapevi, 2006, s. 202

²⁵ Seval, s. 90

²⁶ Battal, s.204

2.3 Kredilendirme Süreci

Kredilendirme süreci, müşterinin kredi talebi ile başlayan, kredi ve müşterinin analizi ile kredilerin yapılandırılması ve yönetimini²⁷de içine alan bir süreçtir. Kredilendirme sürecini Şekil 2 üzerinde göstermek mümkündür.

İncelenen konu açısından kredi talebi açıklanırken, kredi yapılandırılması ve yönetimi konularına kısaca değinilecek, ancak kredi ve firma analizi detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.3.1 Kredi Talebi

Kredi talebi; genellikle, kredinin amacı, miktarı, süresi ve geri ödeme kaynaklarını da belirtir bir şekilde bankalara yapılmasıdır. Kredi talebi çoğunlukla müşterinin geri ödeme kapasitesi hakkında bilgi veren finansal tablolar²⁸, kredi talebini destekleyen fizibilite raporları ve varsa projeler ile ilgili bilgiler ile desteklenir.

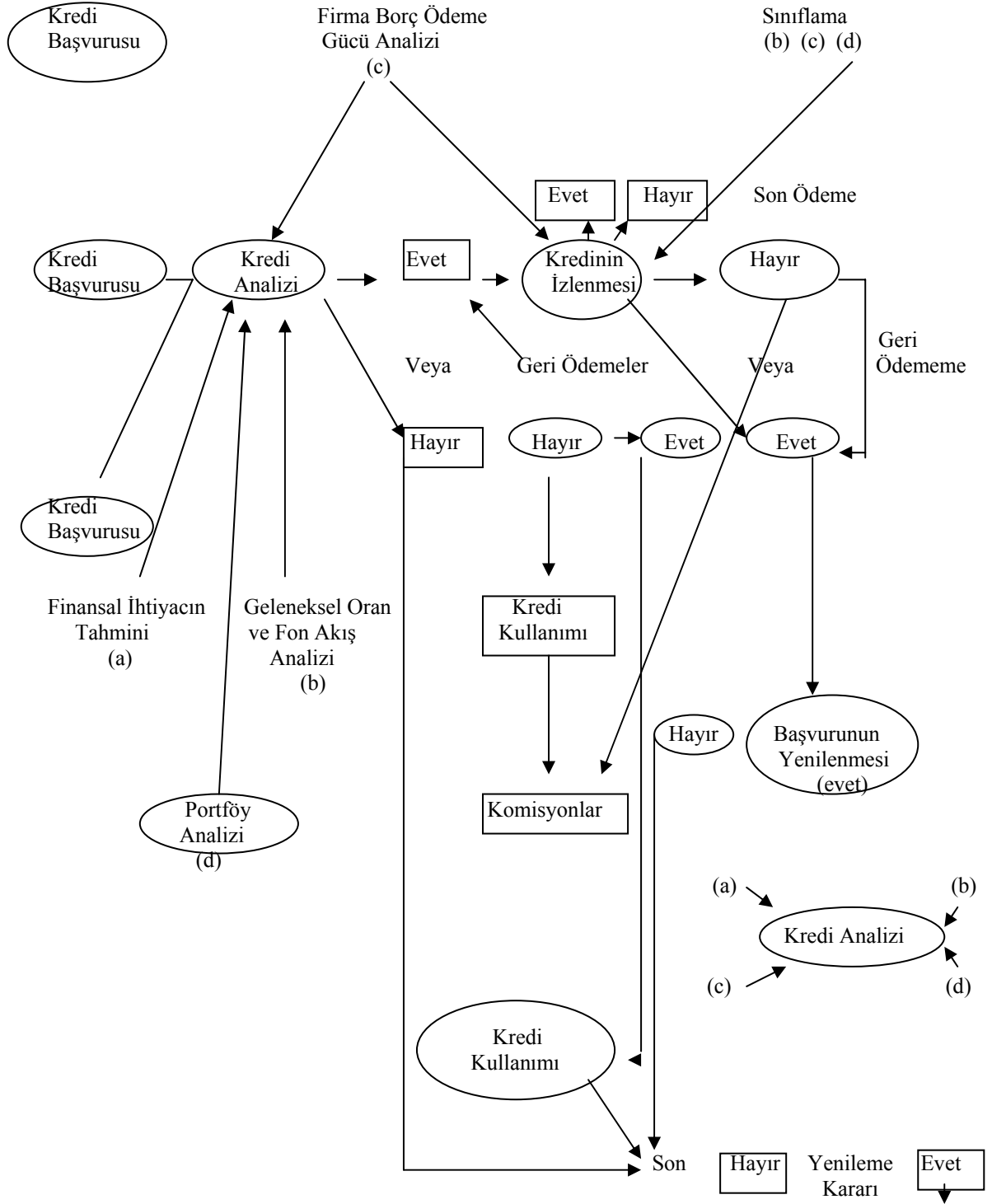
1. Kredi talebini alan banka;
2. Kredi talebinin bankanın kredi politikalarına uygun olup olmadığı,
3. Kredi talebinin mevzuata uygun olup olmadığı,
4. Kredinin ticari ahlaka uygun olup olmadığı

konularını öncelikli olarak inceler. Kredi talebinin banka kredi politikalarına, yasal mevzuata, ticari ahlaka uygun olmadığı saptanırsa, kredi talebi hemen red edilir ve kredi analizi aşamasına geçilmez. Ancak, kredi talebinin kredi politikalarına, mevzuata ve ticari ahlaka aykırı olmadığı kanaatine varılması halinde kredi analizi aşamasına geçilecektir.

²⁷ Seval, s. 117

²⁸ Seval, s. 118-119

Şekil 2: Kredilendirme Süreci



Süreklilik
Kaynak: Edward Altman; "Managing the Commercial Lending" Edited By R.C. Aspinwall and R.A. Eisenbeis; Handbook for Banking Strategy, A Willey Interscience Publication, New York, 1985. s.47 Aktaran: Aras, s. 54

2.3.2 Kredi Analizi

Kredi analizi; kredi başvurusunda bulunan müşterinin, kredi değerliliğine sahip olup olmadığının²⁹, değişik teknikler kullanılarak, tespit edilmesidir. Başka bir deyişle kredi analizi; kredi talebinde bulunan müşterinin finansal yükümlülüklerinin yerine getirme kapasite ve isteğinin kapsamlı ve sistematik bir şekilde incelenmesi³⁰ olarak tanımlanabilir. İç ve dış kaynaklardan, müşterinin finansal ve finansal olmayan belge ve raporlarından elde edilen bilgiler ile kredi analizi yapılır. Kredi analizinin amaçlarını aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

1. Kredi talebinde buluna müşterinin finansal yükümlülüklerini yerine getirme kapasite ve isteğinin belirlenmesi (default Risk)³¹
2. Kredi talep eden müşterinin finansman ihtiyacının doğru bir şekilde belirlenmesi³² ve bu sayede kredinin tutar, vade ve geri ödeme biçimlerinin finansal ihtiyaca uygun bir şekilde tespit edilmesi (kredinin yapılandırılması),
3. Kredinin ne şekilde teminatlandırılacağı belirlenmesi (kredinin teminatlandırılması)

Çoğu kredi analist ve uygulamacılarının kredi analizinde uyguladıkları sistematik kredi analiz yaklaşımlarından biri³³; kredinin 5 C'si olarak bilinen analiz yöntemidir. Bazı yazarlar kredinin 5 C'sini kredi analizinde kullanılan uzman sistem(expert system)lerden biri olarak adlandırmaktadırlar³⁴. İngilizce Character, Capital, Capacity, Condition ve Collateral'i temsil eden 5 C ile kredi analizi aşağıda kısaca açıklanmıştır:

1. Karakter (Character): Kredi talebinde bulunan firmanın krediyi geri ödeme isteği, ticari ahlakı, lider kadronun ticari geçmişleri ve geçmişteki borçlarına

²⁹ Aras, s. 57

³⁰ Ganguin Blaise and John Bilardello. **Fundamentals of Corporate Credit Analysis**. New York: McGraw-Hill, 2005, s. xv

³¹ Blaise and Bilardello, s.xvii

³² Ayşegül Öker, "Ticari Bankalarda Kredi ve Kredi Riski Yönetimi" (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2007), s.89

³³ Blaise and Bilardello, s.xvi

³⁴ Anthony Saunders. **Credit Risk Management**, First Edition. New York: 1999, s.7

olan sadakatının analiz edilmesidir³⁵. Bütün diğer koşulları taşıyan müşterilerin karakterlerinde veya ticari ahlaklarında bir kuşku duyulması halinde kredi talebinin baştan red edilmesi gerekir.

2. Kapital /Sermaye (Capital): Kredi talebinde bulunan firmanın ortaklarının (sermayedarlarının) veya işletme sahibinin firmaya yaptığı katkısının bir ölçüsü olan kapital³⁶ veya sermaye, firmanın borçlarına karşı bir güvence olduğu gibi firmanın faaliyetlerini etkin kullanmasını da sağlamaktadır aynı zamanda. İşletmelerin içinde faaliyet gösterdikleri sektör, ekonomik koşullar, firmanın piyasa itibarı gibi etkenler firmaların optimal sermaye oranının belirlenmesinde etkili olmakta ve her bir firmanın optimal sermaye oranını farklılaştırmaktadır. Ancak, genel bir kural olarak özkaynakların pasifin % 50'sini oluşturması veya toplam borçlar/toplam sermaye oranının 1/1 olması gerektiği belirtilmektedir³⁷.
3. Kapasite (Capacity): Firmanın faaliyetleri sonucunda borçlarını ödeyebilecek derecede nakit yaratabilme kapasitesinin analizi kredi değerlendirme sürecinde önemlidir.
4. Koşullar (Condition): Müşterinin içinde faaliyet gösterdiği ekonomik, hukuki ve siyasi koşullardaki olumlu veya olumsuz faktörlerin firmanın faaliyetleri ve ödeme gücü üzerindeki etkilerinin incelenmesidir. Sektörün olduğu gibi firmaların da kaderini belirlemede, firmanın içinde faaliyet gösterdiği ekonomik, siyasi, teknolojik, global, sosyokültürel ve demografik koşullar kritik birer rol oynamaktadır³⁸.
5. Teminat (Collateral): Bankalar müşterilerine kullandırdıkları kredileri faizi ile birlikte tahsil etmeyi sağlamak için, kredi talebinde bulunan firmalardan teminat talep etmektedirler. Firmaların kredilerini birincil ödeme kaynakları ile geri ödememeleri halinde, ikincil ödeme kaynağı olarak tasarlanan ve bankalarca kredilerin teminatı olarak alınan menkul ve gayrimenkul teminatların paraya

³⁵ Saunders, s. 8; Blaise and Bilardello, s. xvi

³⁶ Saunders, s. 8

³⁷ Berk, **Finansal Yönetim**, s. 44

³⁸ Alex Miller, **Strategic Management**. Third Edition. USA: McGraw-Hill, 1998, s.73

çevrilmesi veya şahsi teminatlardan sağlanan paralar ile kredilerin geri dönüşü sağlanmaya çalışılmaktadır.

2.3.2.1 Sektör/Endüstri Analizi

Sektördeki değişmelerin, dönemsel hareketlerin, ürünün modasındaki değişmelerin, tüketici tercihlerindeki değişmelerin, teknolojideki değişmelerin, sektöre giriş/çıkış engellerindeki değişmelerin, rekabet koşullarındaki değişmelerin sonucunda, gelirlerin azalması, piyasa payının kaybedilmesi veya finansal durumunun bozulabilmesi ihtimali şeklinde tanımlanan sektör riskinin³⁹ incelenmesi ve bu sektör içinde faaliyette bulunan firmaların bu gelişmelerden ne derece etkileneceklerinin analiz edilmesi kredi analizinin önemli unsurlarından biridir.

2.3.2.2 Kalitatif Analiz

Talep edilen kredinin yürürlükteki mevzuata uygunluğu, firma ve ortakların moralite analizi, yönetim biçimi, yöneticilerin tecrübeleri, firmayı ileri götürecek strateji ve vizyonun olup olmadığı gibi konuların analiz edilmesi ve değerlendirilmesi kalitatif analiz olarak adlandırılmaktadır. Başka bir deyişle, işletme yönetiminin ve stratejilerinin başarısı ve güvenilirliği hakkında karar verebilmek için mülakatlar, gözlemler⁴⁰, firmanın yıllık faaliyet raporları, T.C. Merkez Bankası, Bankalararası Kredi Kartı Merkezi, İcra Daireleri, Vergi Daireleri vb. kaynaklardan elde edilen ve finansal olmayan bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesidir.

2.3.2.3 Kantitatif Analiz

Yukarıda açıklanmaya çalışılan kalitatif analiz firmanın finansal olmayan yönünün analiz edilmesidir. Kredi analizi; sektör ve kalitatif analiz yanında, firmanın faaliyetlerinin sonucunu gösteren finansal tabloların da incelenmesi ile tam olarak kredi talebinde bulunan firmanın kredi değerliliği hakkında bir fikir sunabilir.

³⁹ Ganguin and Bilardello, s. 20

⁴⁰ Seval, s. 129

Finansal analiz birkaç yönden kredi analizi ve dolayısıyla firmanın risk analizine katkı sağlamaktadır: Grup veya firma analizi;

1. Firmanın değerini ve işin kalitesinin belirlenmesine,
2. Yönetimin faaliyetlerinin başarısının veya başarısızlığının ortaya çıkmasına,
3. Firmanın dış şoklara karşı sağlamlığının ölçülmesine,
4. Kredi analizi açısından en önemlisi olan, firmanın yükümlüklerini yerine getirebilme kapasitesinin ölçülmesine

olanak sağlamaktadır⁴¹.

Kredi analizinde karlılık önemli olsa dahi, kredi analistinin özellikle müşterinin finansal yükümlülüklerini yerine getirebilme imkân ve yeteneği üzerinde durması gerekir.

Kredi talebinde bulunan bir müşterinin finansal analizi yapılırken değişik teknikler kullanmak mümkündür. Konumuz açısından önemli olan, konsolide finansal tablolarının nasıl düzenlendiği ve analiz teknikleri kullanılarak kredi analizinde nasıl kullanılacağına incelenmesidir. Gerek tek firma bazında gerek konsolide olarak çok değişik amaçlara yönelik tablolar geliştirilmesi/düzenlenmesi mümkün olmakla birlikte; konumuzu sınırlarını da göz önünde bulundurarak; konsolide bilanço ve konsolide gelir tablosunun düzenlenmesi ve bunların kredi değerlendirmesinde kullanılması incelenecektir.

⁴¹ Ganguin ve Bilardello; s. 80

III. BÖLÜM

KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

3.1. Şirketlerde Birleşme ve Büyüme

Son yıllarda bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi, küreselleşme ile birlikte artan rekabet, müşteri ihtiyaçlarının sürekli değişim içinde olması ve beklentilerinin yükselmesi, işletme yönetiminde yeni stratejilerin uygulanmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, işletmelerin izleyebilecekleri stratejiler temel olarak üç sınıfta toplanabilir⁴²:

1. Büyüme stratejileri,
2. Durgun büyüme ve dengelilik stratejileri,
3. Tasarruf stratejileri.

Konumuzun kapsamı açısından, bir işletmenin izleyebileceği durgun büyüme ile tasarruf stratejileri incelenmeyecektir. Büyüme stratejisi ise, konumuzla ilgisi oranında ve konumuzla ilgisi olan yönleri ile incelenecektir. Bir işletme temel olarak iki strateji ile büyüebilmektedir⁴³: **İç büyüme**, işletmelerin faaliyetlerinin sonucunda yarattıkları kaynaklarla veya sağladıkları yabancı kaynaklarla kapasitelerini genişleterek büyümesidir. **Dış büyüme**, bir işletmenin diğer işletmelerin varlıklarının bir kısmını veya tamamını veyahut hisse senetlerinin bir kısmını veya tamamını satın alarak büyümesidir.

3.1.1 Büyüme Yönleri

İşletmelerin yatay, dikey, çapraz ve benzer alanlarda büyüme imkanları bulunmaktadır.

3.1.1.1 Yatay Büyüme

Bir işletme, aynı iş kolunda yeni yatırımlar yaparak veya benzer mal ve/veya hizmetleri üreten işletmeleri satın alarak veya bu mal ve/veya hizmetleri üreten

⁴² Eren, s. 221

⁴³ Eren, s. 222-232

işletmelerle birleşerek büyümesini sağlayabilir⁴⁴. Başka bir deyişle, işletmenin daha önce ürettiği ürün veya hizmetlerin endüstrisinde kalarak büyümesidir⁴⁵.

3.1.1.2. Dikey Büyüme

İşletmelerin belli konumdaki mal veya hizmete ilişkin üretim faaliyetlerini, üretim faktörleri kaynaklarına doğru (upstream) veya nihai ürün veya hizmetlere doğru genişletmeye (downstream) dikey büyüme ya da çeşitlendirme adı verilmektedir⁴⁶. Üretim faktörlerine doğru olan operasyonların tüketicilere doğru olan operasyonlarla birleştirilmesi veya tersinin yapılması şeklinde de tanımlanabilir dikey büyüme⁴⁷.

3.1.1.3 Çapraz Büyüme

İşletmenin ürettiği mal ve/veya hizmet konuları yönünden, birbirinden çok farklı sektörlerde faaliyette bulunarak büyümesine çapraz büyüme veya yığışım şeklindeki büyüme adı verilmektedir. Bu yönüyle yığışım holding şirketlerine benzetilebilir⁴⁸. Yığışım türünde büyüme stratejisini uygulayan işletmelerin, daha karlı alanlara girerek, yatırım risklerini dağıtmaları mümkün olmaktadır.

3.1.1.4 Benzer Alanlarda Büyüme

Birbirleri ile ilişkili olmakla beraber aynı ürünü üretmeyen ya da aralarında dikey üretim ilişkisi olmayan işletmelerin birleşmesi⁴⁹ veya işletmenin ürünü farklılaştırarak yeni pazarlara girmesi veya ürettiklerine benzer ve aynı zamanda farklı ürünler üreterek büyümesidir⁵⁰.

⁴⁴ Öztin Akgüç, **Finansal Yönetim**, Yenilenmiş Yedinci Baskı. İstanbul: Avcıol Basım Yayım, 1998, s.890

⁴⁵ Eren, s.223

⁴⁶ Eren, s. 223-224; Miller, s. 240-241

⁴⁷ Miller, s. 240

⁴⁸ Eren, s. 225; Akgüç, **Finansal Yönetim**, s.890

⁴⁹ Akgüç, **Finansal Yönetim**, s. 890

⁵⁰ Eren, 224

3.1.2 Temel Birleşme Şekilleri

3.1.2.1 Devralma (Merger, Statutory Merger)

Devralma yönteminde, devir alan (edinen) şirket devir alınan(edinilen) şirketi aktif ve pasifiyle devir almakta, devir alan şirketin tüzel kişiliği devam ederken, devir alınan şirketin tüzel kişiliği sona ermektedir⁵¹. Devir alan firmanın yapısında, özellikle de örgüt yapısında⁵² ve şirket kültüründe değişimler olmaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 146. maddesinin 1. fıkrasında devir (birleşme); “ ... *bir veya daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 147. maddesinin hükmüne göre ise birleşme aynı neviden şirketler arasında oluşur. Aynı maddede belirtildiği üzere, birleşme bakımından kolektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş şirketler aynı neviden sayılırlar⁵³. Özetle, birleşme ancak aynı statüde kurulmuş şirketler arasında mümkündür.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. maddesinin birinci fıkrası, devir almayı tanımlamaktadır: Bu tanıma göre; tam mükellef kurumlar arasında kayıtlı değerler üzerinden ve kül halinde devralma suretiyle gerçekleştirilen işlemler devir olarak nitelendirilmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre, bir birleşmenin devir olarak tanımlanabilmesi için, aşağıdaki şartları taşıması gerekir⁵⁴:

1. Birleşme sonucunda infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanuni veya iş merkezlerinin Türkiye'de bulunması,

⁵¹ Akgüç, **Finansal Yönetim**, s. 891; Stephen A. Ross, Randolph W. Westerfield, Jeffrey Jaffe ve Bradford D. Jordan, **Modern Financial Management**, Eighth Edition, New York: McGraw-Hill International Editon, 2008,, s.812; ; Joe B. Hoyle, Thomas F. Shaefer and Timothy S. Douplik, **Advanced Accounting**, Ninth Edition, New York: McGraw- Hill Irwin, 2009, s, 42

⁵² Berk, **Finansal Yönetim**, s. 486

⁵³ Cevdet Okan Bahar, “ Birleşme, Devir, Bölünme ve Tür Değiştirme Hallerinde Vergilendirme”, **Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog**, Sayı: 209, Mart 2008, s. 59

⁵⁴ KVK M. 19

2. Münfesi kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerinin, birleşilen kurum tarafından bir bütün halinde devralınması ve aynen bilançosuna geçirilmesi.

Kurumlar Vergisi Kanununun 19. maddesinin ikinci fıkrası; kurumların yukarıdaki şartlar dahilinde tür değiştirmelerini de devir hükmünde saymıştır.

Devir işlemlerinde, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. ve 20. maddelerinde belirtilen koşullara uyulduğu takdirde, bütün aktif ve pasif değerler bir değerlemeye tabi tutulmaksızın aynen devir alan şirkete intikal ettiğinden, bu tür birleşmelerde birleşme karı doğmamakta ve dolayısıyla vergilendirme de sözkonusu olmamaktadır⁵⁵. Bu durumda, münfesi kurumun (devrolan) kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilir, ancak devirden kaynaklanan karlar vergilendirilmez⁵⁶.

KDV Kanunu'nun 17/4-c maddesi gereğince devir işlemleri KDV'den istisnadır.

Birleşilen (devir alan) kurumun/şirketin, münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer ödevlerini yerine getireceğini münfesi kurumun birleşme sebebiyle verilecek olan kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde vereceği bir taahhütnameyle, taahhüt etmesi gerekir⁵⁷.

3.1.2.2 Yeni Tüzel Kişilik Altında Toplanma (Consolidation)

Konsolidasyonda birleşen şirketlerin tüzel kişilikleri sona ermekte ve yeni bir şirket tüzel kişiliği altında faaliyet göstermektedirler⁵⁸. Birleşen şirketler, tüzel kişiliklerini sona erdirmekte ve bütün aktif ve pasifleri ile yeni şirkete devredilmektedirler.

Türk Ticaret Kanunu'nun 146. maddesinin 1. fıkrasında, birleşme; “... *iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbirleriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından ibarettir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

⁵⁵ Suphi Aslanoğlu, “Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu’nda Şirket Birleşmeleri ve Birleşmelerin Muhasebeleştirilmesi - 1” **Yaklaşım Dergisi**, Yıl: 15, Sayı: 176, Ağustos 2007, s. 204

⁵⁶ KVK. M. 20

⁵⁷ 1 Seri No’lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği

⁵⁸ Ross ve Diğerleri, s. 812, Akgüç, **Finansal Yönetim**, s 891; Hoyle ve Diğerleri, s. 42

Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) birleşmeyi tanımlamamış, ancak, Kurumlar Vergisi Kanunu bir bütün olarak göz önünde bulundurulduğunda, birleşmeyi; “*Kanun’un 1. maddesinde sayılmak suretiyle belirlenen sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler ve iş ortaklıklarından bir veya bir kaçının tasfiyesiz infisah suretiyle bir başka kuruma intikali anlamını taşıyan bir olgu*⁵⁹...” şeklinde tanımlamak mümkündür.

Kurumlar Vergisi Kanunu “

(1) Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme nedeniyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye kârı yerine birleşme kârı vergiye matrah olur.

*(2) Tasfiye kârının tespiti hakkındaki hükümler, birleşme kârının tespitinde de geçerlidir*⁶⁰. “ hükmümü getirmiştir.

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun yukarıda belirtilen hükmünden de anlaşılacağı gibi (Kurumlar Vergisi Kanunu’ndaki anlamıyla) birleşme işlemi vergiye tabidir.

3.1.2.3 Alınan (Edinilen) Şirketin Tüzel Kişiliğini Koruması/Ana Ortaklık Yatırımı (Acquisition of Stock)

Bir şirketi devir almanın bir yolu da, bir şirketin başka bir şirketin hisse senetlerini; nakit karşılığı, kendi hisseleri karşılığı veya başka menkul veya gayrimenkulün takası ile satın almasıdır. Bu yöntemde; hedef şirketin hisselerinin tümünü veya kontrolü sağlayacak miktarının satın alınması mümkündür. Her iki şirketin de tüzel kişilikleri devam etmektedir. *Bu durumda, kontrolü ele geçiren şirket ana ortaklık, ele geçirilen şirket ise bağlı ortaklık (subsidiary) olarak tanımlanmaktadır.* Yasal olarak, bağlı ortaklığın tüzel kişiliği devam etse dahi, ana ortaklığın bağlı ortaklığın faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, bağlı ortaklığın finansal ve faaliyet politikalarını yönettiğinden, bağlı ortaklığın ekonomik açıdan bağımsızlığı ortadan

⁵⁹ Suphi Aslanoğlu, s. 199

⁶⁰ KVK. Md: 18

kalkmaktadır⁶¹. Hukuki olarak değil ise de (fiktif) yeni bir ekonomik kişilik ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, ana ortaklığın hukuki niteliğinin holding olması veya başka bir hukuki şekilde olmasının hiçbir önemi bulunmamaktadır. Burada önemli olan, kontrol gücünü elinde bulunduran bir ana ortaklığın bulunmasıdır. Bundan dolayı özellikle holding şirketleri, çalışmada, ayrıntılı incelemeye tabi tutulmamıştır. Konsolide finansal tabloların düzenlenmesi konusunda önemli olan şirket birleşmesi, bu tür şirket birleşmesidir. Kontrolün varlığı ve hangi durumlarda konsolide finansal tablo düzenleneceği konusu 3.2.4.1. *Kontrol* bölümünde detaylı olarak incelemiştir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nda bur tür birleşmenin iki özel çeşidine ait hükümler bulunmaktadır:

1. Kısmi Bölünme

Kurumlar Vergisi Kanunu kısmi bölünmeyi; “... *tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye'deki iş yeri veya daimî temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi*⁶²...” şeklinde tanımlamıştır.

Üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi gerekir. Kısmî bölünmede devredilen varlıklara karşılık, edinen şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir.

2. Hisse Değişimi

Kurumlar Vergisi Kanunu hisse değişimini “*Tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve karşılığında bu şirketin hisselerini*”

⁶¹ Akgüç, *Finansal Yönetim*, s. 892

⁶² KVK Md. 19

devreden ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi...” şeklinde tanımlanmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanunu’na göre, hisse değişiminin vergisiz yapılabilmesi için, hisseleri toplayan tam mükellef işletmesinin/şirketinin, hisselerini topladığı şirketin yönetimini ve hisse çoğunluğunu birlikte elde etmesi gerekir⁶³.

Kurumlar Vergisi Kanununun 19. maddesine göre gerçekleşen kısmi bölünme ve hisse değişimi işlemlerinden doğan kârlar hesaplanmayacak ve vergilendirilmeyecektir⁶⁴.

Kısmi bölünme işlemlerinde, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından, bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, devraldıkları varlıkların emsal bedeli ile sınırlı olarak müteselsilen sorumlu olacaklardır.

Katma Değer Vergisi Kanunu’na göre; Kurumlar Vergisi Kanunu çerçevesinde yapılan devir ve bölünme işlemleri vergiden istisna olup, devir ve bölünme ile ilgili olarak intikali yapılan mal ve hizmet ifası ile ilgili ilk alış belgelerinde gösterilen veya bu mal veya hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan KDV’ler mükerrer indirimde yol açmayacak şekilde devir alan şirketlerce/mükelleflerce indirim konusu yapılması mümkün bulunmaktadır. Bu kapsamda vergiden istisna edilen işlemler bakımından; vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan katma değer vergisinin indirim konusu yapılamayacağı şeklindeki Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 30. maddesinin (a) bendi hükmü uygulanmaz⁶⁵.

3.1.2.4 Varlıkların Satın Alınması (Acquisition of Assets)

Bir işletme, başka bir işletmenin varlıklarını⁶⁶ veya bir departmanını satın alarak da büyüebilir. Alıcı firma, hedef firmanın varlıklarının tümünü veya bir kısmını

⁶³ Aslanoğlu, s. 203

⁶⁴ KVK Md. 20

⁶⁵ KDVK Md: 17/4-c; Bahar, s. 69

⁶⁶ Ross ve Diğerleri, s. 813

satın alabilir. Alıcı firma, satıcı firmanın yükümlülüklerini yüklememektedir⁶⁷. Bu yöntemde, tüzel kişilik devam etmektedir. Ancak, satıcı firmanın ortaklarının karar vermeleri ve gerekli yasal prosedürlere uyulması kaydıyla istedikleri zaman tüzel kişiliği ortadan kaldıracırlar.

3.1.3 İşletmeleri Birleşmeye İten Nedenler

Son yıllarda bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi, küreselleşme ile birlikte artan rekabet, müşteri ihtiyaçlarının sürekli değişim içinde olması ve beklentilerinin yükselmesi, firmaların değişik stratejileri izlemelerine neden olmuştur. Bu bağlamda, bazı firmalar büyüme stratejilerini tercih ederken, bazıları da küçülme yönünde adımlar atmaktadırlar. İşletmelerin yukarıda belirtilen birleşme şekillerini uygulayarak büyüme stratejisini uygulamalarının temel nedeninin “sinerji” yaratmak olduğu bilinmektedir⁶⁸. Sinerjiyi aşağıdaki şekilde formüle etmek mümkündür⁶⁹:

V_{AB} : A ve B işletmelerinin birleşmesi sonucunda oluşan işletmenin pazar değerini; V_A : A işletmesinin birleşmeden önceki değerini, V_B : B işletmesinin birleşmeden önceki değerini ifade ettiği bir durumda;

$$\text{Sinerji}(\text{NPV}_{AB}) = V_{AB} - (V_A + V_B)$$

Şeklinde gösterilebilir. $(V_A + V_B)$ 'yi eşitliğin diğer tarafına alırsak;

$$V_{AB} = (V_A + V_B) + \text{Sinerji}(\text{NPV}_{AB})$$

şeklinde de göstermek mümkündür. NPV_{AB} veya sinerji, birleşme nedeniyle artacak net nakit akımlarının bugünkü değerini göstermektedir⁷⁰.

Sinerjinin nasıl meydana geldiğini, ΔCF_t : t zamanındaki birleştirilmiş şirketlerin nakit akımları ile birleşen işletmelerin nakit akımları arasındaki farkı, ΔRev_t : Birleşme sonucunda gelirlerdeki değişimi, ΔCosts_t : Birleşme sonucunda maliyetlerdeki değişimi, ΔTaxes_t : Birleşme sonucunda vergilerdeki değişimi ve ΔCR_t : Sermaye

⁶⁷ Akgüç, *Finansal Yönetim*, s. 892

⁶⁸ Erhan Ada ve Dilek Demirhan, “Şirket Birleşme ve Satınalmalarının Stratejik Önemi ve İşletmelerin Piyasa Değeri Üzerine Etkisi”, *Analiz*, Cilt: 6, Sayı: 15 (Nisan 2006), s.30

⁶⁹ Ross ve Diğerleri, s. 815, Berk, *Finansal Yönetim*, s. 490

⁷⁰ Akgüç, *Finansal Yönetim*, s. 898

gereksinimindeki değişimi ifade ettiği bir durumda, aşağıdaki formül vasıtasıyla gösterebiliriz⁷¹:

$$\Delta CF_t = \Delta Rev_t - \Delta cost_t - \Delta tax_{est} - \Delta CR_t$$

Yukarıdaki formülde de görülebileceği gibi, sinerjinin ortaya çıkmasını sağlayan kaynaklar; gelir atışı, maliyetlerdeki düşüşler, vergilerdeki azalma ve sermaye gereksinimi (sabit+çalışma sermayesi)nin azalmasıdır⁷². Formülde geçen değişkenler aşağıda açıklanmıştır:

3.1.3.1 Gelir Artışı

Şirket birleşmelerinin nedenlerinden biri, birleşmiş şirketin veya grubun, birleşmeden önceki şirketlerin yarattıkları gelirlere nazaran daha fazla gelir yaratacağı beklentisidir. Gelir artışının kaynağı, yeni pazarlara girme veya pazar payı elde etme, pazar lideri konumuna gelme veya tekel olma avantajından yararlanma olabileceği gibi, birleşmenin stratejik faydası da olabilir. Örneğin, bilgisayar şirketi satın alan dikiş makinesi şirketi, eğer bilgisayar satışı yanında, bilgisayarları dikiş makinesine de uygulayabilir ise, yeni ürün sayesinde gelirlerini de artırmış olacaktır.

3.1.3.2 Maliyet Azalışı

Birleşmiş şirket veya grup, şirketlerin birleşmeden önceki durumlarına nazaran daha verimli çalışabilir. Maliyet azalışı; ölçek ekonomileri, dikey entegrasyon, teknoloji transferi ve yetkin olmayan yönetim kadrosunun eliminasyonu sayesinde olabilmektedir⁷³.

3.1.3.3 Vergi Tasarrufu veya Vergi Kalkanı

Karlı bir şirket, birikmiş zararları olan bir şirket ile birleşmesi veya bunu devir alması halinde, devir alınan şirketin birikmiş zararlarını gelecekteki karlarından indirme olanağına sahip ise, bu durumda şirket birleşmesi bir vergi kalkanı olarak kullanılabilir. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 9. maddesinin (a) fıkrası hükmü uyarınca;

⁷¹ Ross ve Diğerleri, s. 815, Berk, **Finansal Yönetim**, s. 490

⁷² Berk, **Finansal Yönetim**, s. 490

⁷³ Ross ve Diğerleri, s. 817-818

beş yıldan fazla nakledilmeyen ve devir alınan şirketin öz sermayesini aşmayan zararlarını devir alan şirket karlarına mahsup edebilir. Ana şirket konumunda olan edinen işletme, zarardaki bir işletmeyi satın alarak net karını artırmak⁷⁴ ve nakit çıkışları azaltma imkânına sahip olabilecektir. Ayrıca, Kurumlar Vergisi Kanununun 19. maddesine göre gerçekleşen kısmi bölünme ve hisse değişimi işlemlerinden doğan kârlar hesaplanmayacak ve vergilendirilmeyecektir⁷⁵. Vergi kanunlarımızın birleşmeyi bu bağlamda teşvik ettiğini söylememiz mümkündür.

Birleşme sonucunda grup firmalarının veya birleşmiş olan şirketin borçlanma kapasitesinin artması da mümkündür. İlave kapasite sayesinde borçlanan işletmelerin, ilave borç için ödenen faizlerin gelirlerden düşülmesi ile vergi kalkını yaratması da mümkündür⁷⁶.

3.1.3.4 Sermaye Gereksinimindeki Azalış

Şirket birleşmeleri ile birlikte, aynı görevi gören sabit sermaye (genel müdürlük binası gibi) unsurları ortaya çıkacak ve birleşme sayesinde bunlardan biri nakit girişi sağlanarak elden çıkartılabilecektir. Aynı zamanda şirket birleşmesi ile birlikte bazı bölümlerin (örneğin AR-GE) birleşmesi ve bu sayede boşa kalabilecek ekipmanın satışı olanaklı hale gelebilecektir⁷⁷ ve ayrıca bu bölümlere ait olan giderlerde de azalışlar mümkün olabilecektir. Şirketlerin satış hacimleri büyüdükçe, stok/satışlar ve nakit/satışlar oranları düşmektedir ki bu da çalışma sermayesi ihtiyacının azalması demektir.

3.1.3.5 Diğer Nedenler

Şirket birleşmelerini teşvik eden diğer nedenleri; mevcut ürün veya sektörün hayat eğrisinin olgunluk safhasına girdiğinde sektör ve ürün hattını değiştirmek, riski dağıtmak, işletme için gerekli olan bir kaynağa süratle kavuşmak, yönetimin daha fazla kaynağı yönetme hırsı ve prestiji⁷⁸ şeklinde sıralamak mümkündür.

⁷⁴ Eren, s. 229

⁷⁵ KVK Md. 20

⁷⁶ Ross ve Diğerleri, s. 819

⁷⁷ Ross ve Diğerleri, s. 820

⁷⁸ Eren, s. 229; Akgüç, Finansal Yönetim, s. 897

3.1.4 Şirket Birleşmelerinde Uygulanan Muhasebe Yöntemleri

Şirket birleşmeleri; çıkarların havuzlanması (pooling of interests method) ve edinme yöntemi (acquisition method)/satın alma yöntemi (purchase accounting method) olmak üzere iki yöntem ile muhasebeleştirilebilir⁷⁹. Gerek US GAAP gerek UFRS/TFRS çıkarların havuzlanması yönteminin kullanılmasını yasaklamış olması nedeniyle bu yöntem kısıca değinilmiştir. Edinme yöntemi ise hem US GAAP hem de UFRS/TFRS tarafından şirket birleşmelerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılan tek yöntemdir⁸⁰.

3.1.4.1 Çıkarların Havuzlanması

Bu yöntemde birleşen iki şirket ortakları, ortaklık haklarını sürdürmeye devam etmektedirler. Bahsi geçen yöntemde satın alınan firmaların varlıklarının net değeri, net defter değerine eşit kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu tür birleşmelerde şerefiye çıkması söz konusu olmamaktadır.

Çıkarların havuzlanması, birleşen işletmelerin ortaklarının, varlıkları ve faaliyetleri üzerindeki kontrol haklarını, hiçbir işletmenin alıcı olarak tanımlanamadığı birleşilen işletmeye bağlı risk ve menfaatleri üzerinde bir kesilme olmadan ortak paylaşımı elde etmek için birleştirdikleri birleşme türü olarak tanımlanmakta⁸¹ ve bu bağlamda şirketlerin net varlıklarının veya faaliyetlerinin tek bir birimde birleştirilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır⁸².

Tanımdan da anlaşılacağı gibi, bu yöntemin temel özelliği birleşen tarafların birleşen işletme üzerindeki risk ve menfaatlerinin devam etmesidir.

⁷⁹ Barry J. Epstein and Eva K. Jermakowicz; **IFRS 2009 Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards**, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc, 2009, s.461; Aydın Karapınar, “Şirket Birleşmeleri ve Uluslararası Muhasebe Standartlarına Göre Değerlendirilmesi” **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Sayı. 8, (ocak 2003) s. 85

⁸⁰ **International Financial Reporting Standards**, International Accounting Standard Board. London: IASCF, 2008 ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, **TMS/TFRS 2008**, Ankara: TMSK Yayınları, 2008; **UFRS/TFRS 3: 4** (UFRS/TFRS veya UMS/TMS’ye yapılan atıflarda, standarttan sonra gelen sayı standardın numarasını; daha sonra gelen sayı standardın paragrafını göstermektedir. Örneğin: UFRS 3: 4’te 3 standardın numarasını, 4 ise paragraf sayısını belirtmektedir); **International Financial Reporting Standards**, International Accounting Standards Board. London: IASCF, 2008; **UFRS 3: BC 23**(Basis for Conclusions on IFRS/IAS ‘a yapılan atıflarda ilk sayı standardın numarasını, BC Basis of Conclusion olduğunu, BC’den sonra gelen sayı paragrafını göstermektedir.) ; Hoyle ve Diğerleri s. 45

⁸¹ Karapınar, s. 85

⁸² Figen Özülke, “Bankaların Kredilendirme Sürecinde Konsolide Mali Tabloların Hazırlanması”, (Yayınlanmamış **Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, 1990), s. 60

Bu yöntemde işletmelerin mali tabloları üzerinde bir değişiklik olmamakta ve varlıklar ve yükümlülükler defter değerleri üzerinden gösterilmeye devam ettiği için şerefiye de birleşme sonucunda ortaya çıkmamaktadır.

3.1.4.2 Edinme Yöntemi (Acquisition Method)/Satın Alma Yöntemi (Purchase Accounting Method)

Herhangi bir varlığın edinilmesindeki temel özellik onun sahipliğinin değişmesidir⁸³. Bunun için de alıcının, edinilen varlığın ve edinme bedelinin belirlenmesi gerekir. Satın alma yöntemi muhasebeleştirilmeye edinen (acquirer) açısından bakmakta ve her işletme birleşmesinde bir edinen olduğu ve bunun da her koşulda belirlenebileceği varsayımına dayanmaktadır⁸⁴.

Satın alma yönteminin uygulanmasının temel karakteristiği; aşağıdakilerin tanımlanması ve ölçümlenmesini içermesidir⁸⁵:

1. Edinen tarafın belirlenmesi
2. Edinme bedelinin belirlenmesi,
3. Edinen varlık ve yükümlülüklerin yanında, (ve varsa) KGOP'lerin de belirlenmesi,
4. Şerefiye veya pazarlıklı satın alma sonucunda elde edilen kazancın belirlenmesi

UFRS/IFRS satın alma yönteminin unsurlarını “*Satın alma yönteminin uygulanması aşağıdakileri gerektirir:*

- (a) *edinen işletmenin belirlenmesi;*
- (b) *birleşme tarihinin belirlenmesi;*

⁸³ Hoyle ve Diğerleri, s. 45

⁸⁴ UFRS 3: BC25

⁸⁵ Hoyle ve Diğerleri, s. 45

(c) edinilen tanımlanabilir varlıkların, üstlenilen tanımlanabilir borçların ve kontrol gücü olmayan payların (azınlık paylarının) finansal tablolara yansıtılması ve ölçülmesi; ve

(d) şerefiye veya pazarlıklı satın alma sonucunda oluşabilecek kazancın muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi.”⁸⁶ şeklinde belirlemiştir.

Satın alma yönteminde aşağıdaki adımların uygulanması gerekir⁸⁷:

1. Edinen İşletmenin Belirlenmesi

Her bir işletme birleşmesinde bir edinen tarafın olduğu ve kontrolü elde etmeden hemem hemen hiçbir şirket birleşmesinin olmayacağı ileri sürülmektedir. Bu hem IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) hem de US FASB (Birleşik Devletler Finansal Muhasebe Standartları Kurulu) tarafından kabul edilen bir görüştür⁸⁸.“ *Bir işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını yönetme gücü...*”⁸⁹ şeklinde tanımlanan kontrol konusunda, 3.2.4.1.1. Kontrol bölümünde detaylı bilgi verilmiştir. Kontrol kavramı ile edinen tarafın belirlenemediği durumlarda aşağıdaki faktörler edinen tarafın belirlenmesinde kullanılır⁹⁰:

Görece Büyüklük: Edinen işletme, genellikle, birleşen işletmeler arasında görece büyüklüğü (örneğin varlıklar, hasılat veya kar olarak ölçülen) diğer birleşen işletme veya işletmelerden önemli derecede daha büyük olanıdır.

İşlemin Başlatıcısı: İki den fazla işletmenin dahil olduğu bir işletme birleşmesinde edinen işletme belirlenirken, birleşen işletmelerden hangisinin birleşmeyi başlattığı da dikkate alınır.

Birlikte Harekete Geçmek: Bir işletme birleşmesini gerçekleştirmek üzere özkaynak payı ihraç edecek yeni bir işletme kurulmuş ise, birleşen işletmeler arasından,

⁸⁶ UFRS/TFRS 3: 5

⁸⁷ Epstein ve Jermakowicz, s. 474-92

⁸⁸ UFRS 3: BC35

⁸⁹ UMS/TMS 27: 4

⁹⁰ Epstein ve Jermakowicz, s. 475; UFRS 3: B14-18

işletme birleşmesinden önce var olan biri edinen işletme olarak belirlenir. Bunun yerine, bedel olarak nakit veya başka varlıklar transfer eden veya borçlar altına giren yeni bir işletme, edinen işletme olabilir.

Sermaye Dışı Belirleme: Nakit veya başka varlıkların transferi veya borçlar altına girilmesi yoluyla gerçekleştirilen bir işletme birleşmesinde edinen işletme, genellikle, nakit veya başka varlıkları transfer eden veya borçların altına giren işletmedir.

Özkaynak Paylarının Değişimi: Esas olarak özkaynak paylarının değişimine dayanan bir işletme birleşmesinde edinen işletme genellikle, kendi özkaynak paylarını ihraç eden işletmedir. Ancak, genelde “ters birleşme” diye bilinen bazı işletme birleşmelerinde ihraççı işletme, edinilen işletmedir. Bir işlemin ters birleşme sayılabilmesi için, özkaynak payları edinilen işletmenin (yasal edinilen) muhasebe amaçları açısından edinen işletme olması gerekmektedir. Ya da, yasal olarak edinen işletme, yasal olarak edinilen işletmenin özkaynak paylarını edinmek için kendi özkaynak paylarının kontrol gücünü temsil eden payını yasal edinilen ortaklığın ortaklarına vermesi halinde ortaya çıkan bir işletme birleşmesidir⁹¹. Böyle bir birleşmenin sonucunda; yasal ve muhasebe açısından edinen ile edinilen yer değiştirmektedir. Yasal olarak edinen işletme konsolidasyon açısından edinilendir, aynı şekilde yasal olarak edinilen olan işletme konsolidasyon açısından edinen işletmedir⁹². Örneğin ters birleşmeler, halka açık olmayan bir işletme, halka açık hale gelmeyi isteyip kendi hisse senetlerini ihraç etmek istemediğinde gerçekleşebilir. Bunu gerçekleştirmek için halka açık olmayan işletme, halka açık bir işletmenin, kendi özkaynak paylarını, söz konusu halka açık şirketin özkaynak payları karşılığında almasını sağlar. Bu örnekte, halka açık işletme yasal edinendir çünkü kendi özkaynak paylarını ihraç etmiştir; halka açık olmayan işletme de yasal edinilendir çünkü kendisinin özkaynak payları edinilmiştir⁹³. Ters birleşmede yasal edinen ortaklığı mutlaka halka açık olması, yasal edinilen ortaklığında halka açık olmayan bir ortaklı

⁹¹ Epstein ve Jermakowicz, s. 538

⁹² Epstein ve Jermakowicz, s. 538

⁹³ UFRS/TFRS 3: B 19

olması zorunlu değildir⁹⁴. Özkaynak paylarının değişimine dayanan işletme birleşmelerinde edinen işletmenin belirlenmesinde, söz konusu durumla ilgili ve aşağıdakileri de içeren diğer hususlar ve durumlar göz önünde bulundurulur:

1. İşletme Birleşmesi Sonrası Birleşmiş İşletmedeki Nispi Oy Hakları: Edinen işletme genellikle, birleşen işletmeler arasında sahipleri, bir grup olarak, birleşmiş işletmedeki oy kullanma haklarının en büyük kısmını elde eden veya elde tutmaya devam eden işletmedir. Hangi sahipler grubunun oy kullanma haklarının en büyük kısmını elde ettiğinin veya elde tutmaya devam ettiğinin belirlenmesine ilişkin olarak bir işletme, olağandışı veya özel oy kullanma anlaşmalarının ve opsiyonlarının, garantilerinin veya dönüştürülebilir menkul kıymetlerin var olup olmadığını göz önünde bulundurur.
2. Birleşmiş İşletmede, Eğer Diğer Sahipler Veya Organize Olmuş Sahipler Grubu Önemli Oy Hakkına Sahip Değil İse, Büyük Bir Azınlık Oy Hakkının Varlığı: Edinen işletme genellikle, tek sahibi veya organize olmuş sahipler grubunun birleşmiş işletmede en büyük azınlık oy hakkına sahip olduğu işletmedir.
3. Birleşmiş İşletmenin İdari Organının Yapısı: Edinen işletme genellikle, birleşen işletmeler arasında, sahipleri, birleşmiş işletmenin idari organının üyelerinin çoğunluğunu seçme, atama veya görevden alma olanağına sahip olan işletmedir.
4. Birleşmiş İşletmenin Kıdemli Yönetici Kadrosunun Yapısı: Edinen işletme, genellikle, birleşen işletmeler arasında, (önceki) yönetimi birleşmiş işletmenin yönetimine hâkim olan işletmedir.
5. Özkaynak Paylarının Değişiminin Şartları: Edinen işletme genellikle, birleşen işletmeler arasında, diğer işletmenin veya işletmelerin özkaynak paylarının birleşme öncesi gerçeğe uygun değerlerinin üzerinde bir prim ödeyen işletmedir.

⁹⁴ Epstein ve Jermakowicz, s. 538

2. Edinme Tarihinin Belirlenmesi

Edinme tarihi, tanım gereği, edinen işletmenin edinilen işletme üzerindeki kontrolünün tesis edildiği tarihtir. Edinen işletmenin, edinilen işletmenin kontrolünü ele geçirdiği tarih genellikle edinen işletmenin; bedeli transfer ettiği, edinilen işletmenin varlıklarını edindiği ve borçlarını üstlendiği tarihtir. Ancak, edinen işletme, bu tarihlerden daha önceki veya daha sonraki bir tarihte kontrolü ele geçirebilir. Onun için, birleşme tarihini belirlerken konu ile ilgili tüm gerçekleri ve durumları göz önünde bulundurmak gerekir.

3. Tanımlanabilir Varlıklar ve Edinilen Yükümlülüklerin Belirlemesi ve Ölçülmesi

Genel olarak, edinen işletme, edinilen işletmenin tanımlanabilir varlıkları ve üstlenilen yükümlülüklerini *gerçeğe uygun değerleri* ile değerlendirir⁹⁵. Gerçeğe uygun değer “*Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır*”⁹⁶.” şeklinde tanımlanmıştır.

Tanımlanabilir üstlenilen yükümlülüklerin bir istisnası koşullu borçlar (contingent liabilities) ile ilgili olanıdır: Bir işletme birleşmesinde üstlenilen koşullu bir borcu, eğer söz konusu borç geçmişteki olaylardan kaynaklanan cari bir yükümlülük ise ve gerçeğe uygun değeri güvenilir bir şekilde ölçülebiliyorsa birleşme tarihi itibarıyla muhasebeleştirir. Dolayısıyla, edinen işletme, bir işletme birleşmesinde birleşme tarihinde üstlenilen bir koşullu borcu, yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkma ihtimalinin bulunmaması durumunda dahi muhasebeleştirir.

⁹⁵ Epstein ve Jermakowicz, s. 476

⁹⁶ UMS/TMS 33: 8

4. Edinilen İşletmedeki KGOP'lerin Tanımlanması ve Ölçülmesi

İşletme birleşmesinde ve konsolidasyonda üzerinde en fazla tartışılan konulardan biri ana ortaklığın sahip olduğu hisselerin dışında kalan hisselerin nasıl değerlendirileceği/belirleneceği/ölçüleceğidir. Bu tartışma, edinilen işletmenin (bağlı ortaklığın) ana ortaklığa ait olan hisselerinin dışında kalan hisselerine verilen isimde de görülebilir: *UFRS/TFRS 3 İşletme Birleşmeleri* ve *UMS/TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* 2008 yılındaki değişiklik ve revizyondan önce; **kontrol gücü olmayan payları**, **azınlık payları** olarak adlandırmaktaydı. Bu farklı adlandırmanın arkasında yatan neden; bir işletme başka bir işletmede oy hakkının çoğunluğuna sahip olmaksızın da kontrolü ele geçirebilmesidir. Böyle bir durumda kontrol gücünü elinde bulunduran ana ortaklık, bağlı ortaklıktaki hisselerin % 50'sinden daha azına sahip olabilir. Bu karışıklığı gidermek için; azınlık payları kavramı yerine kontrol gücü olmayan paylar kavramı standartlarda kullanılmaya başlanılmıştır⁹⁷. KGOP ve değerlendirme ile ilgili detaylı bilgi *3.3.4 Kontrol Gücü Olmayan Paylar (Non-controlling Interests)/Azınlık Payları* bölümünde verilmiştir.

5. Transfer Edilmiş Bedelin Belirlemesi

Genel olarak transfer edilmiş bedel edinme tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile belirlenir. Transfer edilen bedel içinde; nakit, diğer varlıklar, bir veya birkaç işletme, bir bağlı ortaklık, opsiyonlar, ana ortaklığın özkaynağını temsil eden hisse senetleri vb. sayılabilir⁹⁸. Transfer edilmiş bedel⁹⁹;

1. Transfer edilmiş varlıklarının,
2. Üstlenilen borçlarının (edinilen işletmenin eski sahiplerine karşı),
3. Edinen işletme tarafından ihraç edilen özkaynak paylarının

gerçeğe uygun değerlerinin edinme tarihindeki toplamından ibarettir. Transfer edilen bedel aynı zamanda; "... edinen işletmenin, edinilen işletmenin önceki

⁹⁷ Epstein ve Jermakowicz, s. 482

⁹⁸ Epstein ve Jermakowicz, s. 484

⁹⁹ UFRS/TFRS 3: 37; Pearl Tan Hock Neo ve Peter Lee Lip Nyeen, **Advanced Financial Accounting**, Singapore: McGraw-Hill Education (Asia), 2008 s. 67; Epstein ve Jermakowicz, s. 484

sahiplerine, edinilen işletmenin kontrolünün karşılığının bir parçası olarak gelecekte belirli olayların gerçekleşmesi veya şartların yerine getirilmesi halinde ek varlıklarını veya özkaynak paylarını transfer etmesi yükümlülüğü...”¹⁰⁰ şeklinde tanımlanan koşullu borçları da içermektedir¹⁰¹. Koşullu borca (bedele), edinen işletmenin edinilen işletmenin edinim tarihinden itibaren iki yıl içinde karlılığını % 10 artırması halinde, edinilen işletmenin eski sahiplerine iki yıl için ek karın % 5’ini ödeyeceği şeklindeki bir sözleşmeyi örnek olarak vermek mümkündür.

Aracılık ücretleri, danışmanlık ücretleri, yasal ücretler, değerlemeye ilişkin ücretler, müşavirlik hizmeti ücretleri gibi edinen işletme tarafından yapılan harcamalar veya katlanılan maliyetler, *edinme işlemine ilişkin harcama* olması nedeniyle transfer edilmiş bedele dahil edilmez, harcamaların gerçekleştiği ve hizmetin alındığı dönemde doğrudan gider olarak muhasebeleştirilir¹⁰². Ancak; elde etme için edinen işletmenin borçlanma araçlarının ya da hisse senetlerinin ihracı nedeni ile katlandığı ihraç giderleri *UMS/TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum* ve *UMS/TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme* standartlarına göre muhasebeleştirilir¹⁰³. Borçlanma ihracına ilişkin giderler borçlanma süresi içinde giderleştirilir, hisse senetlerine ilişkin ihraç giderleri ise hisse senetleri bedellerinden düşülür¹⁰⁴.

6. Şerefiyenin ya da Pazarlıklı Satın Almadan Doğan Kazancın Belirlenmesi ve Ölçülmesi

Satın alma yönteminde şerefiyenin veya pazarlıklı satın alma sözkonusu ise bundan sağlanan kazancın belirlenmesi ve ölçülmesi gerekir. Konuyla ilgili olarak 3.3.3. *Şerefiye (Goodwill)* bölümünde detaylı bilgi verildiğinden burada ayrıca konunun açıklanmasına gerek duyulmamıştır.

¹⁰⁰ UFRS/IFRS 3 Ek A Terimlerin Tanımları

¹⁰¹ UFRS/IFRS 3: 39

¹⁰² UFRS/IFRS 3: 53

¹⁰³ UFRS/IFRS 3: 53

¹⁰⁴ Neo ve Nyeen, s. 67

3.1.5 Şirket Birleşmelerinde Vergi Etkisi-UFRS/IFRS Yaklaşımı

Şirket birleşmelerinde, tanımlanabilir varlıkların ve yükümlülüklerin defter değerleri yerine gerçeğe uygun değerleri dikkate alınmaktadır¹⁰⁵. Tanımlanabilir varlıkların ve yükümlülüklerin defter değerleri ile gerçeğe uygun değerlerinin eşit olması tesadüfi bir durumdur. Dolayısıyla, ikisinin arasında farklılıklar (differentials) ortaya çıkmaktadır. Tanımlanabilir varlıkların ve yükümlülüklerin defter değerleri ile gerçeğe uygun değerleri arasında farklılıkların bulunması halinde, UFRS/IFRS'ye göre “*Ertelenmiş vergi varlıkları/alacağı*” ve “*Ertelenmiş vergi yükümlülükleri/borçları*” ortaya çıkmaktadır¹⁰⁶.

İşletme birleşmesi ile birlikte, edinilen işletmenin tanımlanabilir varlıklarının ve yükümlülüklerinin defter değerleri ile gerçeğe uygun değerleri arasında farklılıklar ortaya çıktığı halde, vergiye esas değer değişmemiş ise ertelenen vergi varlığı veya yükümlülüğü ortaya çıkacaktır¹⁰⁷. Bir işletme birleşmesinde, bir varlığın defter değeri gerçeğe uygun değerine yükseltilmiş ancak vergiye esas değeri önceki sahiplerine olan maliyeti ile kalmışsa, ertelenmiş vergi borcu doğuran bir geçici fark ortaya çıkacak, veyahut bir varlığın defter değeri gerçeğe uygun değerinin üzerinde kalmış olması (değer düşüklüğün bulunması halinde) ertelenen vergi varlığı/alacağı ortaya çıkacaktır. Örneğin, işletme birleşmesi ile birlikte edinilen işletmenin stoklarının defter değeri 30.000 TL olduğu halde, gerçeğe uygun değerlerinin 50.000 TL olması durumunda, 20.000 TL (vergilenebilir geçici fark) fark ortaya çıkmakta ve bu da gelecekteki vergilendirilebilir gelirin artmasına neden olacaktır. UFRS/IFRS tarafından, işletme birleşmelerinde tek yöntem olarak kabul edilen satın alma yöntemine göre, edinilen işletmenin varlıkları ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerleri ile dikkate alındığından, *gelecekte vergilendirilebilir gelirin de tanınması* ve ertelenmiş vergi

¹⁰⁵ UMS/TMS 12: 18a, 19

¹⁰⁶ Mike Bonham, Richard Crisp, Matthew Curtis, Mike Davies, Pieter Dekker, Tim Denton, Richard Moore, Robert Overend, Hedy Richards, Tim Rogerson and Matt Williams; **International GAAP 2009**, West Sussex: Wiley and Ernst&Young, 2009, s.1713; Neo ve Nyeen, s. 76

¹⁰⁷ UMS/TMS 12: 19; Neo ve Nyeen, s. 76

borçları olarak da muhasebeleştirilmesi gerekir¹⁰⁸. Bu şekildeki bir tanıma, birleşme ile birlikte ortaya çıkan şerefiyenin de tutarını etkileyecektir¹⁰⁹.

İşletme birleşmesinde ertelenmiş vergi borcunun ortaya çıkması ve bunun şerefiyenin tutarını nasıl etkilediği konusu Örnek 3.1 üzerinde gösterilmiştir:

Örnek¹¹⁰ 3.1: 01.02.2009 tarihinde A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının hisselerinin % 90'nı 1.250.000 TL'ye satın almıştır. Kurumlar vergisi oranı % 20'dir. Birleşme tarihinde, A ana ortaklığı ve B bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Tarihindeki Bilançoları ve B Bağlı Ortaklığının Varlık ve Yükümlülüklerinin Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının		Fark	Döviz Cinsi
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri		
Kasa	100.000	80.000	80.000	0	TL
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	100.000	TL
Stoklar	500.000	200.000	220.000	20.000	TL
Bağlı Ortaklıklar	1.250.000			0	TL
Toplam Aktifler	4.850.000	1.280.000	1.400.000	120.000	TL
Borçlar	450.000	80.000	80.000	0	TL
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000	120.000	TL
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000	0	TL
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000	120.000	TL
Toplam Pasifler	4.850.000	1.280.000	1.400.000	120.000	TL

Şerefiyeyi hesaplamak için önce edinilen ortaklığın tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerlerini belirlemek gerekir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bir işletme birleşmesinde, bir varlığın defter değeri gerçeğe uygun değerine yükseltilmiş ancak vergiye esas değeri önceki sahiplerine olan maliyeti ile kalmışsa ileride vergilenebilir gelir olarak kabul edilmekte ve doğal bir sonuç olarak geçici bir fark ortaya çıkmaktadır. Bu farklar üzerinden ertelenmiş vergi borçları hesaplanmakta ve

¹⁰⁸ Neo ve Nyeen, s. 76

¹⁰⁹ UMS/TMS 12: 19, 66

¹¹⁰ UMS 12: Appendix B Örnek 3'ten uyarlanmıştır.

hesaplanan bu vergi edinilen ortaklığın net aktiflerin gerçeğe uygun değerinden düşülmektedir.

$$\text{Ertelenmiş vergi borçları} = 120.000 \text{ TL} * 0,2 = 24.000 \text{ TL}$$

$$\text{Tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun} = 1.320.000 \text{ TL} - 24.000 \text{ TL} = 1.296.000 \text{ TL}$$

$$\text{KGOP} = 1.296.000 \text{ TL} * 0,1 = 129.600 \text{ TL}$$

Bu tutarlar belirlendikten sonra şerefiye aşağıdaki şekilde hesaplanabilir:

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
	=	1.250.000 TL	+	129.600 TL	-	1.296.000 TL
	=	83.600 TL				

Ertelenmiş vergi borcu, KGOP ve şerefiye tutarları hesaplandıktan sonra, birleşme tarihindeki grubun (A ana ortaklığı ve B bağlı ortaklığı) konsolide bilançosu ve konsolide çalışma tablosu Tablo 2 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 2: Birleşme Tarihindeki Vergi Etkisini Gösteren Grubun (A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı) Konsolide Bilançosu ve Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının		Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Borç	Alacak	
Kasa	100.000	80.000	80.000			180.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	100.000		4.100.000
Stoklar	500.000	200.000	220.000	20.000		720.000
Bağlı Ortaklıklar	1.250.000				1.250.000	
Şerefiye				83.600		83.600
Toplam Aktifler	4.850.000	1.280.000	1.400.000			5.083.600
Borçlar	450.000	80.000	80.000			530.000
Ertelenmiş Vergi Borçları					24.000	24.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000			4.529.600
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000	800.000		1.400.000
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000	400.000		3.000.000
KGOP					129.600	129.600
Toplam Pasifler	4.850.000	1.280.000	1.400.000	1.403.600	1.403.600	5.083.600

UFRS/TFRS kapsamında yapılan şirket birleşmelerinde vergi etkisi kısaca ve konumuzu etkilediği ölçüde açıklanmıştır. Zorunlu olmadıkça, örneklerimizde vergi etkisi dikkate alınmamıştır.

3.2. Konsolide Finansal Tablolar

3.2.1 Konsolide Finansal Tablo Kavramı

Finansal muhasebe “*Finansal karakterli, para ile ifade edilebilen işlem ve olayların kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenerek raporlar halinde sunulması ve yorumlanması ile ilgili bir sanat*¹¹¹” olarak tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi finansal muhasebe genel olarak aşağıda belirtilen fonksiyonları¹¹² yerine getirmektedir:

¹¹¹ Ahmet Kızıl, *Genel Muhasebe, Vergi Uygulamaları, Enflasyon Muhasebesi*, İstanbul: Bahar Yayınları, 2006, s.1

¹¹² Kızıl, s. 6-7

1. İşlem ve olayların kaydedilmesi,
2. İşlem ve olayların sınıflandırılması, gruplandırılması veya tasnif edilmesi,
3. Sonuçların raporlanması,
4. İşlem ve olaylar ile neticelerinin analiz edilmesi,
5. Analiz neticelerinin yorumlanması.

Yukarıda belirtilen tanım ve muhasebe fonksiyonlarından anlaşılacağı gibi; yönetim, hissedar ve menfaat sahiplerine, muhasebe sistemi içinde kaydedilen ve toplanan bilgilerin, belirli zaman aralıklarıyla iletilmesini sağlayan araçlar¹¹³ olarak tanımlanan finansal tablolar; kullanıcıların faaliyet sonuçlarını anlamalarına yardımcı olmak, dönemler itibariyle karşılaştırmalarına olanak vermek, işletmenin faaliyet sonuçlarının diğer işletmelerin faaliyet sonuçları ile karşılaştırmalarını kolaylaştırmak ve işletme ve faaliyet sonuçları hakkında bir yargıya varmasını sağlamak gibi yararlı ve objektif bilgiler sunmaktadırlar.

Finansal tablolar düzenlenirken, Genel Kabul Görmüş Muhasebe Temel Kavramlarından biri olan *kişilik kavramı* gereği, muhasebe işlemlerinin ilgili iş birimi ile ilgili olduğu, o iş birimi adına kayıt altına alındığı hususunun göz önüne alınması ve finansal tablolarda bu iş biriminin faaliyet sonuçları ve durumu hakkında genel bilgi sunulması gerektiği belirtilmelidir. *Bu bağlamda, birden fazla iş biriminin (şirketin) faaliyetleri sonucunda düzenlenen finansal tablolarının birleştirilerek fiktif (kavramsal)/ekonomik bir kişilik¹¹⁴ adına düzenlenmesi finansal tablo konsolidasyonu olarak tanımlanmaktadır.* Adına raporlama yapılan bu fiktif kişilik, konsolide finansal tablolara ilişkin muhasebe kaydı yapmamakta ve fakat finansal tabloları konsolide edilecek olan şirketlerin finansal tablo kalemleri tek tek belirlenmekte ve gerekli birleştirme ve eliminasyon işlemlerine tabi tutmak için konsolide çalışma tablolarına aktarılmaktadır¹¹⁵. Çalışma esnasında konunun basitleştirilmesi için, sıklıkla, fiktif

¹¹³ Akdoğan ve Tenker, s.4

¹¹⁴ Kadir Gürdal, “Muhasebe Standartları Yönünden Finansal Tabloların Konsolidasyon İlkeleri ve Uygulamaları”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, 2001), s. 30

¹¹⁵ Gürdal, s.30

kişilik adına muhasebe kaydı gösterilmiştir. Ancak, bunların konsolide çalışma tablosuna yardımcı olma dışında bir fonksiyonları bulunmamaktadır.

UMS/TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar standardında konsolide finansal tablolar; “ *bir grubun finansal tablolarının tek bir işletme gibi sunulduğu finansal tablo*¹¹⁶” olarak tanımlanmıştır. Tanımda geçen grup kavramı aşağıda detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

3.2.2 Birleştirilmiş Finansal Tablolar (Combined Financial Statements)

İçinde ortaklıklara sermaye koymuş bir ana ortaklığın bulunmadığı işletmelerin oluşturduğu topluluğa ait olan finansal tabloların konsolide finansal tablo usullerine uygun bir şekilde birleştirilmesidir. Bazı durumlarda şirketler arasındaki ilişkiler, ana ortaklık-bağlı ortaklık niteliğinde değildir. Çünkü tek taraflı veya karşılıklı sermaye yatırımı bulunmamaktadır. Bu durumda indirim konu olacak bir yatırım özkaynak ilişkisi olmayacak ve dolayısıyla konsolide finansal tablo düzenlenmesi uygun olmayacaktır¹¹⁷. Birbiri ile ilişkili ancak bir ana ortaklığı bulunmayan bir işletmeler topluluğunun finansal tabloları birleştirilerek, birleştirilmiş finansal tablo elde edilmektedir.

Birleştirilmiş finansal tablolar özellikle bir gerçek kişinin birden fazla işletmeye sahip olması durumunda hazırlanmaktadır¹¹⁸. Bazen de bir ana ortaklık sadece bağlı ortaklıklarının finansal tablolarını birleştirebilir.

Kredilendirme sürecinde, konsolide finansal tablo düzenlemek zorunda olmayan ve fakat finansal sonuçları ve durumları itibariyle bir topluluğu oluşturan işletmelerin birleştirilmiş finansal tablolarının hazırlanması gerekir. Özellikle de bir gerçek kişinin sahip olduğu veya doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği işletmelerin finansal tablolarının birleştirilmesi gerekir. Bu gerekliliğin temel nedeni, bu işletmelerden birinin finansal anlamdaki zayıflığından diğer işletmelerin de

¹¹⁶ UMS/TMS 27: 4

¹¹⁷ Gürdal, s. 35

¹¹⁸ Richard E.Baker, Vadean C. Lembke, Thomas E. King ve Cynthia G. Jeffrey, **Advanced Financial Accounting**, Seventh Edition, New York: McGraw-Hill Irwin, 2008, s. 103

etkilenebilmesi ve kredilendirilen işletmenin kredilerini ödemede temerrüde düşebilme olasılığıdır.

Finansal tabloları birleştirilen işletmeler arasında bir ana ortaklık olmasa dahi, eğer bu işletmeler arasında sermaye yatırımı var ise bunun özkaynaklar ile karşılıklı olarak indirilmesi gerekir¹¹⁹.

3.2.3 Konsolide Finansal Tablo Düzenleme Gereklileri

Bir grubun finansal tablolarının tek bir işletmeninki gibi sunulduğu konsolide finansal tablolarının temel amacı; ana ortaklığın hissedarları, yöneticileri ve menfaat sahiplerine, grubun finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışları hakkında gerçek ve doğru bilgi vermektir¹²⁰. Finansal tabloların düzenlenme amaçları aşağıda detaylı bir şekilde incelenmiştir:

3.2.3.1 Bilgi Verme Amacı

Konsolide finansal tabloların; grubun finansal durumu, nakit akışı ve faaliyet sonuçları hakkında, gruba bağlı her bir şirketin ayrı ayrı düzenlemiş oldukları finansal tablolarına nazaran daha fazla bilgi verebilmesi halinde, konsolide tablonun düzenlenmesi gerekliliği belirtilmektedir¹²¹. *Konsolide finansal tablolar, genel olarak, grubun finansal durumu, faaliyet sonuçları ve risk durumu hakkında bilgi vermektedir.* Kredi değerlendirme sürecinde; kredi talebinde bulunan müşterinin, tesis edilecek veya tesis edilip kullanılmış (riske girilmiş) olan kredilerinin, zamanında ve tam olarak (anapara, faiz ve varsa diğer yükümlülükler) ödeyebilme kapasitesi hakkında da bilgi vermektedir. Yukarıda belirtilen bilgilerden ana ortaklığın hissedarları ve yöneticileri yanında bir menfaat grubu olan kreditorler ve özellikle bankalar yararlanmaktadır.

Ancak, konsolide finansal tabloların; konsolidasyona tabi tutulan her bir şirketin finansal tablolarına nazaran, grup hakkında, daha fazla bilgi verici olduğu konusunda fikir birliği bulunmamaktadır¹²². Bazı yazarlar, konsolide finansal tabloların

¹¹⁹ Baker ve Diğerleri, s. 103

¹²⁰ Gürdal, s. 32; Özülke, s. 46; Volkan Demir ve Oğuzhan Bahadır, **UFRS/IFRS Kapsamında İşletme Birleşmeleri ve Konsolidasyon**, Ankara: Nobel Yayınları, 2008, s.8

¹²¹ Neo ve Nyeen, s.30

¹²² Neo ve Nyeen, s. 30

bilgiyi ortaya çıkarma yerine, sakladıklarını ve bu nedenle de konsolide olmayan finansal tabloların konsolide finansal tablolara nazaran kullanıcılara daha fazla bilgi sunduklarını iddia etmektedirler¹²³. Onlara göre, finansal tablo kullanıcıları konsolidasyon yöntemlerini kullanarak konsolide finansal tablo elde edebilirler. Fakat tersini yapmak mümkün değildir. Bu sav, grup içi işlemlerin az veya önemsiz olması halinde doğrudur¹²⁴. Ancak, grup içi işlemlerinin fazla ve grup içi firmaların birbirlerine olan finansal bağlılığın artışı oranında, finansal tabloların dış kullanıcıları tarafından konsolide tablo hazırlama zorluğu ortaya çıkmakta ve hatta imkansız hale gelmektedir. Zira, bu durumda, sadece grup içi firmaların finansal tablolarındaki bilgiler ile konsolide finansal tablolara ulaşmak mümkün değildir.

3.2.3.2 Etkili Anlaşma (Efficient Contracting)

Agency teorisine göre; borç alan ile borç veren arasında kalite açısından asimetrik enformasyon dağılımı olmakta ve enformasyon edinmenin ek bir maliyeti bulunmaktadır¹²⁵. Bu bağlamda, konsolide edilmiş bilgi, borç alan ile borç veren taraf arasındaki bilgi asimetrisini azaltması sayesinde, firmaların değerini bir bütün olarak artırmaktadır. Borç verenler, borç alanların şirketin içini boşaltacakları ve alacakları için fazla bir güvence olmadığı korkusu ile hareket ederler¹²⁶. Bu nedenle, borç verenler ek bir teminat talep ederler. İşte, konsolide finansal tabloların, grubun bütün ödeme kapasitesini ve net aktif değerini gösteriyor olması yoluyla, ek garanti fonksiyonunu yerine getirdiği savunulmaktadır. Bu durum “eş sigorta etkisi” (co-insurance effect) olarak da bilinmektedir.

3.2.4 Konsolide Finansal Tablolarda Temel Kavramlar

Konsolide finansal tablolara ilişkin temel kavramlar olan; kontrol, ana ortaklık, bağlı ortaklık, grup, iştirak ve önemli etki bu bölümde açıklanmıştır.

¹²³ Neo ve Nyeen, s. 31

¹²⁴ Neo ve Nyeen, s. 31

¹²⁵ Berk, **Finansal Yönetim**, s. 25

¹²⁶ Neo ve Nyeen, s. 31

3.2.4.1 Kontrol ve Kontrolün Kaybedilmesi

3.2.4.1.1 Kontrol

Kontrol kavramı UFRS/TFRS'nin temel kavramlarından biridir. UFRS/TFRS kontrol kavramını “ *Bir işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını yönetme gücüdür*”¹²⁷ şeklinde tanımlanmıştır. Yukarıdaki tanımdan da anlaşılacağı gibi kontrol kavramının iki bileşeni bulunmaktadır: İşletmenin faaliyetlerinden fayda sağlama ve işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını belirme ve yönetme .

UFRS/TFRS'de finansal ve operasyonel politika kavramını tanımlanmış değildir. Bir işletmenin, satış, üretim, pazarlama gibi faaliyetleri operasyonel; borçlanma araçlarının ihracı, bütçe hazırlanması, temettü dağıtımı gibi faaliyetleri finansal politika olarak görülebilir¹²⁸. Bir ortaklığın (ana ortaklık) başka bir ortaklığın doğrudan veya dolaylı olarak oy haklarının yarısından fazlasını kontrol etme gücüne sahip olması halinde kontrolün var olduğu kabul edilir. UFRS/TFRS'ye göre¹²⁹;

1. Diğer pay sahipleri ile yapılan bir anlaşma vasıtasıyla oy haklarının yarısından fazlasının kontrol edilmesi,
2. Bir düzenleme veya sözleşme gereği, işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını yönetme gücüne sahip olunması,
3. İşletmeyi kontrol eden yönetim kurulu veya eşdeğer yürütme organının üyelerinin çoğunluğunu atama veya görevden alma gücüne sahip olunması,
4. İşletmeyi kontrol eden yönetim kurulu veya eşdeğer yürütme organında, oyların çoğunluğunu (istediği yönde) verme gücüne sahip olunması

¹²⁷ UMS/TMS 27: 4

¹²⁸ Deloitte, **Business Combinations and Changes in Ownership Interests, A guide to the Revised IFRS 3 and IAS 27**, 2008, <http://www.iasplus.com>, (25 Eylül 2008). s. 22

¹²⁹ UMS/TMS 27: 13

hallerinde, ana ortaklık, bağılı ortaklıkta oy haklarının yarısına veya daha azına sahip olsa dahi, kontrolün var olduğu kabul edilir (fiili kontrol hali)¹³⁰.

Bir ana ortaklığın bağılı ortaklıktaki oy hakkı hesaplanırken, mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir (hisse senedine dönüştürülebilir tahvile sahip olunması gibi) potansiyel oy hakları da dikkate alınır¹³¹. Örneğin; bir ortaklık başka bir ortaklığın % 40'na sahiptir. Ancak; sermayenin % 15'ini de satın alma opsiyonuna sahip ve bu opsiyonu istediği zaman kullanma hakkına sahip olduğu bir durumunda; sermayenin % 55'ine sahip olduğu ve kontrolün var olduğu kabul edilir¹³². Kontrol açısından durum böyle olmasına rağmen, kar ve zarar dağıtımını mevcut olan paylara göre dağıtılır ve potansiyel oy hakkı dikkate alınmaz¹³³.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; UFRS/TFRS'de kontrol kavramı tanımlanırken kontrol gücü ve yararlanma/fayda sağlama esas alınmaktadır. Ancak; ABD uygulamasına yön veren düzenlemelerden ARB 51'de kontrol için temel koşul oy çoğunluğuna sahip olmaktır¹³⁴. Ancak, bazı durumlarda ana firmanın bağılı ortaklığın oy hakkının yarısından fazlasına sahip olmakla birlikte kontrolün olmadığı varsayılmakta ve konsolide finansal tablo düzenlenmemektedir: Ortaklığın yasal yeniden organize süreci içinde olması, iflas sürecinde olması, ana ortaklığın yurt dışı bağılı ortaklıklardaki yönetme gücünü ortadan kaldıran veya sınırlandıran kambiyo kontrolünün bulunması veya yabancı hükümetlerin bunu şüpheli kılacak davranışlarının bulunması.¹³⁵

UMSK Ekim 2008 ayında konsolide finansal tablolara ilişkin olarak *Taslak Metin (Exposure Draft 10) 10 Konsolide Finansal Tablolar'*ı yayımlamıştır¹³⁶. Taslak metinde kontrol kavramı “ Raporlayan işletmenin, başka bir işletmenin faaliyet

¹³⁰ Bonham ve Diğerleri, s. 400-401

¹³¹ Deloitte, s.24, UMS/TMS 27: 14, Neo ve Nyeen, s. 37

¹³² Epstein ve Jermakowicz, s. 515

¹³³ Epstein ve Jermakowicz, s. 515

¹³⁴ Statement of Financial Accounting Standards No. 160 Non Controlling Interests in Consolidated Financial Statements, an amendment of Accounting Research Bulletin (ARB) No. 51, **Financial Accounting Standards Board**, Norwalk: FAF, 2007, s. 6 <http://www.fasb.org/> (15 Aralık 2008); Deloitte, IFRSs and US GAAP, A Pocket Comparison, 2008, <http://www.iasplus.com>, (26 Eylül 2008). s. 30

¹³⁵ ARB No. 51: 2

¹³⁶ <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Consolidation/Consolidation.htm> (14 Aralık 2008); taslağa ilişkin atıflar ED 10 ile belirtilecektir.

sonuçlarından getiri elde etmek için faaliyetlerini yönetmesidir”¹³⁷ şeklinde tanımlamıştır. Taslaktaki getiri kavramı hem karı, hem de zararı içinde barındırdığından *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardındaki *kontrol* kavramının tanımında geçen fayda sağlama kavramından farklılık arz etmektedir. Zira, fayda sağlama sadece olumlu yönü ile yorumlanmakta, oysa getiri kavramı hem olumlu (kar-gelir), hem de olumsuz (zarar-gider) yönlerini de içinde barındırmaktadır¹³⁸. Taslak metinde belirtilen bazı getiri örnekleri: temettü geliri, bağlı ortaklığa sunulan hizmetler karşılığı elde edilen getiriler, vergi avantajları, ölçek ekonomilerinden elde edilen gelirler (KGOP’ler bundan yararlanmayabilir), maliyet yönetimi.

Taslak metinde, kontrol gücünün raporlayan işletme (ana ortaklık) tarafından kendi menfaatleri çerçevesinde kullanılmasını öngörmektedir. Bu bağlamda kontrol gücü ile getiri arasında bir illiyet bağının olmasını şart koşmaktadır¹³⁹. Bu da UMSK’nin konsolidasyon için kontrol gücünün var olması yanında bu gücü kendi getirisi için bağlı ortaklığın faaliyetlerini yönetmesi gerekliliğine ilişkin görüşünün sonucudur¹⁴⁰.

Taslak metinde faaliyetleri yönetme gücünün değişik araçlar ile olabileceği belirtilmektedir: Seçme hakkını elinde bulundurmak, hisse senedine çevrilebilir opsiyonlara veya diğer çevrilebilir haklara sahip olmak. Bu hakkın mutlaka kullanması zorunlu olmayıp, böyle bir hakkın olması kontrol için yeterli sayılmaktadır¹⁴¹.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 4. maddesinde kontrol kavramı “... *Bir tüzel kişinin; sermayesinin, asgarî yüzde elli birine sahip olma şartı aranmaksızın, çoğunluğuna doğrudan veya dolaylı olarak sahip olunması veya bu çoğunluğa sahip olunmamakla birlikte imtiyazlı hisselerin elde bulundurulması veya diğer hissedarlarla yapılan anlaşmalara istinaden oy hakkının çoğunluğu üzerinde tasarrufta bulunulması suretiyle veya herhangi bir suretle yönetim kurulu üyelerinin karara esas çoğunluğunu atayabilme ya da görevden alma gücünün elde bulundurulmasını* “ şeklinde tanımlanmıştır. Bankacılık kanunu da *UMS/TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal*

¹³⁷ ED 10: Appendix A

¹³⁸ ED 10: 14

¹³⁹ ED 10: BC55

¹⁴⁰ ED 10: BC56

¹⁴¹ ED 10: 8

Tablolar standardında olduğu gibi kontrol gücünü esas alınmıştır. Kanun maddesinde, kontrol edilen işletmenin faaliyetlerinden yarar sağlanmaya açık bir biçimde değinilmemiş olursa dahi, tanımdan bunun zımni olarak kabul edildiğini düşünmekteyiz.

3.2.4.1.1 Doğrudan/Direkt Kontrol

Kontrol kavramı ile ilgili yaptığımız açıklamalardan kontrolün doğrudan veya dolaylı olabileceği anlaşılmaktadır.

Doğrudan kontrol, bir işletmenin (ana ortaklığın) başka bir işletmenin (bağlı ortaklığının) çoğunluk hisselerine doğrudan sahip olmasıdır. *Şekil 3 Doğrudan ve Dolaylı ortaklık şemasında* görüleceği gibi **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının hisselerinin % 60'na doğrudan sahiptir. Bu durumda, **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığını doğrudan kontrol etmektedir.

3.2.4.1.1.2 Dolaylı/Endirekt Kontrol

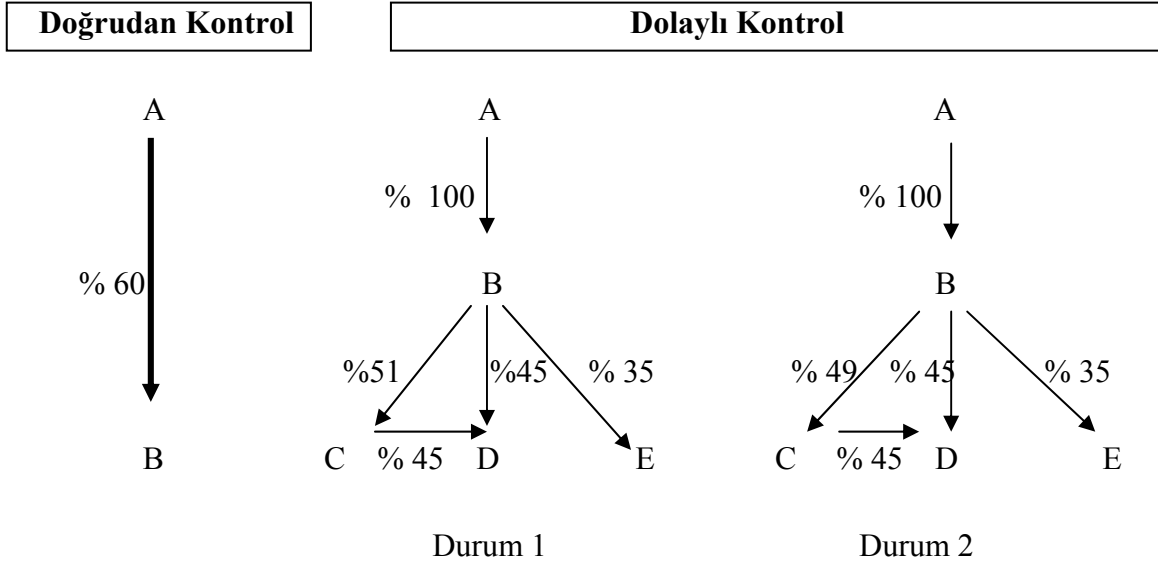
Ana ortaklığın, bağlı ortaklığı/ortaklıkları vasıtasıyla başka işletmeler üzerindeki kontrol biçimidir. Ana ortaklık, böyle bir durumda, kontrol gücünü bir aracı bağlı ortaklık vasıtasıyla gerçekleştirmektedir.

Şekil 3 Durum 1 'de **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının % 100'üne sahip olup, **A**'nın **B** üzerinde kontrolü bulunmaktadır. **B** bağlı ortaklığı **C** ortaklığının % 51'ine sahip bulunmaktadır. **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığı vasıtasıyla **C** ortaklığı üzerinde kontrole sahip olup, **C**'nin finansal tablolarını konsolide edecektir. **A** ana ortaklığının **D** ortaklığının finansal tablolarının kontrol edip etmeyeceğini belirlemek için **A** ana ortaklığının **B** ve **C** ortaklıkları vasıtasıyla **D**'nin finansal ve operasyonel politikalarını belirme gücüne sahip olup olmadığına bakmak gerek. **A** ana ortaklığı **B** ve **C** vasıtasıyla **D**'nin $(1*0,51*0,45)$ % 23'üne, **B** vasıtasıyla da % 45'ine ve toplamda da % 68'ine sahiptir. **A**'nın **D** üzerinde kontrol gücü olduğu kabul edilmektedir.

Şekil 3 Durum 2 'de **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının % 100'üne sahip olup, **A**'nın **B** üzerinde kontrolü bulunmaktadır. **B** bağlı ortaklığı **C** ortaklığının % 49'una ve **E** ortaklığının % 35'ine sahip bulunmakta ve her iki ortaklık üzerinde de kontrolü

bulunmamaktadır. **A** ana ortaklığının **D** ortaklığının finansal tablolarının kontrol edip etmeyeceğini belirlemek için **A** ana ortaklığının **B** ve **C** ortaklıkları vasıtasıyla **D**'nin finansal ve operasyonel politikalarını belirme gücüne sahip olup olmadığına bakmak gerek. **A** ana ortaklığı **B** ve **C** vasıtasıyla **D**'nin $(1*0,49*0,45)$ % 22'sine, **B** vasıtasıyla da % 45'ine ve toplamda da % 67'sine sahiptir. İlk bakışta **A**'nın **D** üzerinde kontrol gücü olduğu gözükmektedir. Ancak, **A** ana ortaklığının **C** ortaklığı üzerinde kontrol gücü olmadığı için, **D** ortaklığı üzerinde de kontrol gücü bulunmamakta¹⁴² ve **D** ortaklığının finansal tabloları konsolideye dahil edilmeyecektir.

Şekil 3: Doğrudan ve Dolaylı Kontrol Şeması



Kontrol kavramı ile ilgili açıklamalarımıza son vermeden önce potansiyel oy haklarının kar tahsisi üzerindeki etkisine de bakmakta fayda bulunmaktadır. Yukarıda da açıklandığı üzere, bir ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki oy hakkı hesaplanırken, mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir (hisse senedine dönüştürülebilir tahvile sahip olunması gibi) potansiyel oy hakları da dikkate alınır. Ancak, UFRS/TFRS “Potansiyel oy haklarının mevcut olduğu durumlarda, kar veya zarar ya da özkaynaklardaki değişimle ilgili olarak ana ortaklığa ve kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) isabet eden tutarlar belirlenirken; mevcut sahiplik durumu dikkate alınır, potansiyel oy haklarının **muhtemel** kullanımı veya dönüştürülmesi gibi durumlar

¹⁴² Neo ve Nyeen, s. 38

bu hesaplamaya dahil edilmez.”¹⁴³ hükmünü getirerek, kontrol etme gücü ile kar/zararın ana ortaklığa ve kontrol gücü olmayan paylar arasındaki tahsisini birbirinden ayırmaktadır. Bununla birlikte, eğer potansiyel oy hakkı, bağlı ortaklığın (bir sözleşme ile) ekonomik sonuçlarına (kar/zararına) katılma hakkını da veriyor ise, bu durumda, kar tahsisinde bu oy hakları da dikkate alınır¹⁴⁴.

3.2.4.1.2 Kontrolün Kaybedilmesi

Ana ortaklığın, bağlı ortaklığın/işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu ortaklığın/işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını yönetme gücünün ortadan kalkması ile ortaya çıkan duruma kontrolün kaybedilmesi şeklinde tanımlanmaktadır¹⁴⁵. Ana ortaklığın bağlı ortaklık üzerindeki kontrol gücü temel olarak iki şekilde kaybedilebilir¹⁴⁶:

1. Sahiplik Oranında, Mutlak veya Göreceli Bir Değişiklikle Kontrolün Kaybedilmesi

Ana ortaklık, bağlı ortaklıkta yatırım yaptığı hisselerinin tamamını veya payını % 50'nin altına düşürecek şekilde elden çıkarması veya bağlı ortaklığın üçüncü taraflara satılmak üzere yeni hisse senedi ihraç etmesi halinde, aksi kanıtlanmadığı müddetçe, kontrolün kaybedildiği varsayılır. Bu durum doğrudan kontrol için geçerli olduğu gibi, dolaylı kontrol için de geçerlidir.

2. Ortaklık Payı Değişmeksizin Kontrolün Kaybedilmesi

Bir ana ortaklığın bir bağlı ortaklıktaki payı % 51 ve üstü ise, kontrolün var olduğu kabul edilmektedir. Ancak, bazı durumlarda ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki payı % 50 ve üstü olduğu halde, ana ortaklık bağlı ortaklık üzerindeki kontrolünü kaybedebilir: *“Bir bağlı ortaklığın; hükümetin, mahkemenin, kayyum ya da bir düzenleyici otoritenin kontrolü altına girmesi bu duruma örnek oluşturan hususlar*

¹⁴³ UMS/TMS 27: 19

¹⁴⁴ Neo ve Nyeen, s. 40; Epstein ve Jermakowicz, s. 515

¹⁴⁵ UMS 27: BC53

¹⁴⁶ UMS/TMS 27: 32; Epstein ve Jermakowicz, s. 517

arasındadır. Bu tür bir durum sözleşmeye bağlı bir anlaşmanın sonucu olarak da ortaya çıkabilir”¹⁴⁷

Kontrolün kaybedilmesi ile birlikte ana ortaklık-bağlı ortaklık ilişkisi sona ermekte ve ana ortaklık, bağlı ortaklığın net aktifleri üzerindeki kontrol gücünü kaybetmektedir¹⁴⁸. Bu aşamadan sonra, ana ortaklık, bağlı ortaklığın varlık, borç ve öz kaynağını kendi kayıtlarının dışına çıkarmakta, başka bir deyişle ana ortaklık, üzerinde kontrol gücünü kaybettiği eski bağlı ortaklığının finansal tablolarını bünyesinde konsolide etmeyi durdurmaktadır. UFRS/TFRS bu konuda aşağıdaki hükmü getirmiştir¹⁴⁹:

“Ana ortaklık bağlı ortaklıktaki kontrolünü kaybederse, ana ortaklık:

(a) Kontrolün kaybedildiği tarihte bağlı ortaklığın varlıklarını (şerefiye dahil) ve borçlarını defter değerleri üzerinden finansal durum tablosu dışı (bilanço dışı) bırakır;

(b) Kontrolün kaybedildiği tarihte eski bağlı ortaklığının kontrol gücü olmayan paylarını (azınlık paylarını) defter değerleri ile finansal durum tablosu dışı (bilanço dışı) bırakır (bunlara atfedilen cari dönemdeki diğer kapsamlı gelirin her türlü bileşenleri de dahil olmak üzere);

(c) (i) Kontrol kaybı sonucunda oluşan işlem, olay ya da durumlardan, (varsa) alınan bedelin gerçeğe uygun değerini; ve

(ii) Kontrol kaybı sonucunda oluşan işlemin, bağlı ortaklıktaki hisselerin ortaklara ortak olmaları nedeniyle dağıtımını kapsamaması durumunda, bu dağıtımını muhasebeleştirir;

(d) Kontrolü kaybettiği tarihte eski bağlı ortaklıkta bulunan her türlü yatırımını gerçeğe uygun değeri üzerinden muhasebeleştirir;

¹⁴⁷ UMS/TMS 27: 32

¹⁴⁸ UMS 27: BC54

¹⁴⁹ UMS/TMS 27: 34

(e) Diğer UFRS/TFRS'ler uyarınca UMS/TMS 27:35'te belirlenen tutarları (Ana ortaklığın kontrolün kaybedilmesinden önce gelir ya da gider olarak muhasebeleştirilen tutarlar) kar ya da zararda yeniden sınıflandırır veya doğrudan dağıtılmamış karlara aktarır; ve

(f) Kar ya da zarar olarak sonuçlanan farkı ana ortaklığa ait kar ya da zararda muhasebeleştirir.”

UMSK, ana ortaklığın kontrolünün kaybettiği bağlı ortaklıktaki bütün yatırımlarının, kontrolün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değer ile değerlemesini ve bu değerlendirme sonucunda ortaya çıkacak gelir veya giderin, kar/zararda gösterilmesini kabul etmektedir¹⁵⁰.

Bağlı ortaklıktaki kontrolün kaybı halinde; eski bağlı ortaklıkta sahip olunan herhangi bir yatırım, eski bağlı ortaklıktan alacak veya eski bağlı ortaklığa olan borç tutarları, kontrolün kaybedildiği tarih itibariyle, UFRS/TFRS konsolidasyon hükümleri dışındaki standartlarına uygun olarak muhasebeleştirilir¹⁵¹. Bu bağlamda; eski bağlı ortaklıkta sahip olunan herhangi bir yatırımın - *bağlı ortaklığın kontrolünün kaybedildiği tarih itibariyle*- değeri, UMS/TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme standardı kapsamında finansal varlık olarak ilk defa muhasebeleştirilmesindeki gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleştirilir. Ayrıca; işlemin niteliğinin uygun olması halinde, iştirakteki veya müştereken kontrol edilen işletmedeki yatırımın ilk defa muhasebeleştirilmesindeki maliyet bedeli olarak da dikkate alınabilir¹⁵².

Örnek¹⁵³ 3.2: A ana ortaklığı hisselerinin % 100'üne sahip olduğu B bağlı ortaklığının hisselerinin % 90'ını 1.500.000 TL'ye satmıştır. Kalan % 10'luk hisselerin gerçeğe uygun değeri 130.000 TL'dir. Satım tarihinde (dolayısıyla kontrolün kaybedildiği tarih) A ana ortaklığı ile B bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 3 üzerinde gösterilmiştir.

¹⁵⁰ UMS 27: BC55; UMS/TMS 27: 4d

¹⁵¹ UMS/TMS 27: 36

¹⁵² UMS/TMS 27: 37

¹⁵³ Bonham ve Diğerleri, s. 441'deki örnek 7.5'den uyarlanmıştır.

Tablo 3: A Ana Ortaklığı ile B Bağı Ortaklığının Kontrolün Kaybedilmesi Tarihindeki Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı
Kasa	150.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Stoklar	500.000	200.000
Bağı Ortaklıklar	1.200.000	
Toplam Aktifler	4.850.000	1.280.000
Borçlar	450.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000
Sermaye	1.400.000	800.000
Yedekler	3.000.000	400.000
Toplam Pasifler	4.850.000	1.280.000

Hisselerin satışından kaynaklanan gelir (veya zararı) belirlemek için;

Açıklama	Tutar (TL)
Hisselerin % 90'nın satışından elde edilen gelir	= 1.500.000
Satılan hisselerin defter değeri (0,9*1.200.000)	= 1.080.000
Satılan hisselerden elde edilen gelir	= 420.000
Satış için elde tutulan % 10'luk hisselerin değeri	= 130.000
Satış için elde tutulan hisselerin defter değeri (1.200.000*0,1)	= 120.000
Satış için elde tutulan hisselerden elde edilen gelir	= 10.000
Kontrolün kaybı ile sonuçlanan hisse satışından elde edilen gelir	= 430.000

Satış ile ilgili olarak aşağıdaki muhasebe kayıtları yapılabilir:

----- / -----	
110 Hisse senetleri ¹⁵⁴	130.000
100 Kasa	1.500.000
245 Bağı Ortaklıklar	1.200.000
679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	430.000
----- / -----	

¹⁵⁴ UMS/TMS 27: 37 gereği satış tarihindeki gerçeğe uygun değer ile muhasebeleştirilmiştir.

3.2.4.2 Ana Ortaklık Kavramı

Ana ortak, bir veya daha fazla işletmeyi kontrol eden ortaklıktır. *UMS/TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardında ana ortaklık “ Bir veya daha fazla bağlı ortaklığı bulunan işletmelerdir”¹⁵⁵ şeklide tanımlanmıştır.

Ana ortaklık bağlı ortaklıklara yatırım yapmaktadır. Yatırımın nedeni büyüme, sinerji veya risk yönetimi olabilir. Ana ortaklık, bağlı ortaklıkların finansal tablolarını kendi bünyesinde konsolide etmektedir.

3.2.4.3 Bağlı Ortaklık

UFRS/IFRS’de bağlı ortaklık; “ *Adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, başka işletme (ana ortaklık olarak bilinen) tarafından kontrol edilen işletmelerdir*”¹⁵⁶ şeklinde tanımlanmıştır. Bir ortaklığın bağlı ortaklık olarak adlandırılabilmesi için, ana ortaklık olarak adlandırılan başka bir ortaklık tarafından **kontrol** edilmesi, başka bir deyişle, bağlı ortaklık, faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, finansal ve operasyonel politikaları başka bir ortaklık (ana ortaklık) tarafından belirlenen ve yönetilen ortaklıktır.

3.2.4.4 Grup

Bir ana ortaklık ile onun tüm bağlı ortaklıklarının oluşturduğu¹⁵⁷ şirketler topluluğudur. Ana ortaklığın doğrudan veya dolaylı bir biçimde kontrol ettiği tüm bağlı ortaklıklar grup kapsamında değerlendirilir. *UMS/TMS*’ye göre Grup içine iştirakler, iş ortaklıkları ve satılmak için elinde hissesi bulunduran ortaklıklar dahil değildir.

3.2.4.5 Önemli Etki ve İştirak Kavramı

Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere, kontrolün varlığı ana ortaklık –bağlı ortaklık ilişkisinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ancak, bazı işletmeler diğer işletmelerin karar alma süreçlerine katılmak için de yatırım yapabilirler. Burada kontrol olmamakla birlikte, karar alma sürecine katılım söz konusudur. *UMS/TMS 28*

¹⁵⁵ UMS/TMS 27: 4

¹⁵⁶ UMS/TMS 27: 4

¹⁵⁷ UMS/TMS 27: 4

İştiraklerdeki Yatırımlar standardı'nda önemli etki “*Yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü...*”¹⁵⁸ şeklinde tanımlanmıştır.

Bir yatırımcının doğrudan veya dolaylı olarak bir işletmenin oy haklarının % 20 ve daha fazlasına (ve her halükarda % 50'den az) sahip olması halinde, aksi ispat edilmediği müddetçe, önemli etkinin var olduğu kabul edilir. Oy oranlarının hesabında kullanılabilir veya dönüştürülebilir potansiyel oy hakları da dikkate alınır. Bu durum, önemli etkinin varlığını göstermekle birlikte, aşağıda belirtilen durumların varlığı halinde de önemli etkinin olduğu kabul edilmektedir¹⁵⁹:

1. Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilme,
2. Temettüler ya da diğer dağıtım kararları dahil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılma,
3. Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi,
4. İşletmeler arasında yönetici personel değişimi; veya
5. İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanması.

Bundan dolayı, bir yatırımcının bir işletmede % 20'den daha az oy hakkına sahip olması halinde de önemli etkinin bulunması mümkündür. Diğer taraftan bir yatırımcının, bir işletmede % 20'den daha fazla oy hakkına sahip olup, önemli etkisinin bulunmaması da mümkündür¹⁶⁰.

Önemli etki kavramı açıklandıktan sonra iştirak kavramını tanımlayıp açıklamak daha kolaydır: İştirak; bir yatırımcının önemli etkiye sahip olduğu ortaklık şeklinde tanımlanabilir. Başka bir deyişle iştirak” *yatırımcı işletmenin, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dâhil olmak üzere, iş ortaklığı veya bağlı ortaklık*

¹⁵⁸ UMS/TMS 28: 2

¹⁵⁹ UMS/TMS 28: 7

¹⁶⁰ UMS/TMS 28: 37d

niteliğinde olmayan, ancak üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletmelerdir¹⁶¹” şeklinde tanımlanmıştır.

Yatırımcının iştirakteki yatırımları UMS/TMS 28 *İştiraklerdeki Yatırımlar Standardı*'na göre muhasebeleştirilmekte ve UMS/TMS 27 *Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolara* göre konsolide edilmediğinden dolayı, çalışmada, iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesi konusu incelenmeyecektir. Ancak; konsolidasyon yöntemlerinden biri olan ve aynı zamanda iştiraklerin muhasebesine de uygulanan özkaynak yöntemi konumuzun teorik çalışması kapsamında 3.3.2.3. *Özkaynak Yöntemi (Equity Method)* bölümünde detaylı olarak incelenmiştir.

3.2.5 Konsolidasyon Kapsamındaki Ortaklıklar

Grup ile ilgili, doğru, güvenilir ve karşılaştırılabilir bilgileri elde etmek için, gruba dahil olan ana ortaklık ve tüm bağlı ortaklıkların konsolide kapsamına alınması gerekir. Konsolide finansal tablolar ana ortaklığın tüm bağlı ortaklıklarını kapsamaktadır¹⁶².

Türkiye’de faaliyet gösteren ana ortaklık bankalar, gruba dahil kredi kuruluşu veya finansal kuruluş niteliğindeki ortaklıklarının finansal tablolarını konsolide etmeleri gerekir¹⁶³. Bankalar diğer işletmelerden farklı olarak kredi kuruluşu veya finansal kuruluş niteliğinde olan bütün ortaklıklarını konsolide kapsamına almaktadır.

Ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların farklı sektörlerde faaliyet gösteriyor olması veya bağlı ortaklıkların farklı sektörlerde faaliyet gösteriyor olmaları sebebiyle, grup içindeki hiçbir bağlı ortaklık konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz. Bu gibi bağlı ortaklıkların konsolide finansal tablolara dahil edilmesi ve farklı faaliyet konularına ilişkin ilave bilgilerin dipnotlarda belirtilmesi suretiyle bağlı ortaklıklar hakkında gerekli bilgiler sunulmuş olur¹⁶⁴. Bazı bağlı ortaklıkların konsolide dışında tutulmasının; bağlı ortaklıkların varlıklarının, kaynaklarının, gelir ve giderleri ile kar ve zararlarının izlenmemesi sonucunu doğurmakta ve grup hakkında yanlış kararlar

¹⁶¹ UMS/TMS 28: 2

¹⁶² UMS/TMS 27: 12

¹⁶³ Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ. Md. 5

¹⁶⁴ UMS/TMS 27: 17

alınmasına sebebiyet verilebilmektedir. Bu nedenle, homojen olmayan alanlarda faaliyet gösteren bağlı ortaklıkların tümü konsolide kapsamına alınmalıdır.

Ana ortaklığın tüm bağlı ortaklıkları konsolide kapsamına alınırken, bağlı ortaklıkların yerli veya yabancı şirket olmalarının da herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Yabancı bağlı ortaklığın yabancı para üzerinden düzenlenen finansal tabloları, *UMS/TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri* standardına uygun olarak Türk Lirasına çevrilir. UMS/TMS’de yabancı ülkelerdeki siyasi ve ekonomik istikrarın olmaması, yabancı ülkedeki kambiyo kontrollerinin var olması veya kar transferlerinin sınırlandırılması gibi nedenlerden dolayı, bağlı ortaklığın konsolide kapsamı dışında bırakılabileceği konusunda herhangi bir hüküm olmamasına rağmen; ABD uygulamasında, ana ortaklığın yurt dışı bağlı ortaklıklardaki yönetme gücünü ortadan kaldıran veya sınırlandıran kambiyo kontrolünün bulunması veya yabancı hükümetlerin yönetme gücünü kaldırabilecek veya sınırlandırabileceği konusunda şüpheli davranışlarının bulunması¹⁶⁵ hallerinde kontrolün olmadığı kabul edilerek bağlı ortaklık konsolide kapsamı dışına alınmaktadır

Dar kapsamlı ve belirli bir amaca (bir kiralama işini etkin kılmak, araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunmak vb) yönelik olarak kurulan vakıf, adi ortaklık veya tüzel kişiliği olmayan *Özel Amaçlı İşletmeler(ÖAI)* kurulabilir. Bir ana ortaklığın, ÖAI’nin özkaynağının çoğunluğuna sahip olunması koşulu aranmaksızın, ÖAI’nin faaliyetlerini kontrol etmesi, ÖAI’nin faaliyetlerini ana ortaklık adına gerçekleştiriyor olması, faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan riskin ana ortaklık tarafından üstlenilmesi hallerinde, ÖAI’nin konsolide kapsamına alınması gerekir¹⁶⁶.

Taslak Metin 10 ile özel amaçlı işletme kavramı yerine *yapılandırılmış işletme* (structured entity) kavramı getirilmiştir. Taslak metinde de yapılandırılmış işletmenin tanımı yoluna gidilmemiş, onun yerine bu tür işletmeyi diğer işletmelerden ayıracak belirli özellikler sayılmıştır¹⁶⁷. Temel özellik ise faaliyetlerinin belirli bir amaca yönelik olması veya sadece bir varlığı yönetmesidir. Yapılandırılmış işletmelerin konsolide

¹⁶⁵ ARB No. 51 : 2

¹⁶⁶ UMS/TMS Yorum 12 (Konsolidasyon – Özel Amaçlı İşletmeler) : 3-4 ; Gürdal, s. 84-85

¹⁶⁷ ED 10: BC106

kapsamına alınıp alınmayacağı konusu diğer işletmelerdeki gibi kontrol kavramı ile açıklanmakta ve pay oranı dikkate alınmamaktadır¹⁶⁸.

Konsolide kapsamına alınacak işletmeler için kontrolün yanında ve ondan ayrı olarak itibar (raputational) risk olarak adlandırılan bir kavram taslak metinde tartışmaya açılmıştır¹⁶⁹. İtibar (raputational) risk kavramı; raporlayan birimin (ana ortaklığın) herhangi bir açık sözleşme veya taahhüdü olmaksızın zımni olarak konsolide edilmeyen bir işletmeyi destekleme taahhüdü şeklinde tanımlamak mümkündür. UMSK tarafından; bu riskin özellikle 2008 kredi krizi ile birlikte gerçekleştiği ve ciddi bir risk olduğu düşünülmekle birlikte, teknik olarak, kontrol kavramı yanında bu kavramı da konsolide edilecek işletmelerin belirlenmesinde bir baz teşkil etmesinin sakıncaları da beraberinde getireceği düşünülmüştür¹⁷⁰. Ancak; kredi değerlendirme sürecinde konsolide finansal tabloların hazırlanmasında itibar riskinin bir baz teşkil etmesi gerektiği ve bu konuda UFRS'nin bazlarının ötesine geçilmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira kredi analizinin temel amacı verilen kredinin vadesinde ve tam olarak ödenip ödenmeyeceğini tespit etmektir. Kredilendirilecek firmanın ne tür riskleri taşıdığını bilmemek bu amacın gerçekleşmesine engel teşkil edeceği muhakkaktır.

Aşağıda belirtilen durumlarda konsolide finansal tablo düzenlenmemektedir.

1. Bir ana ortaklık, elde ettiği hisse senetlerini, elde etme sırasında UFRS/TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Maddi Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler standardı uyarınca satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılabilme koşullarını yerine getiriyorsa, bu durumda UFRS/TFRS 5'e göre muhasebeleştirilir. Bir duran varlığa yatırılan yatırımın işletilmesinden ziyade satışı yoluyla geri kazanılacak olması¹⁷¹ durumunda satış amaçlı olarak elde tutulan maddi duran varlık olarak kabul edilmekte ve konsolide kapsamına alınmamaktadır.
2. Ana ortaklığın kendisinin bir başka ana ortaklığın tamamen ya da kısmen sahip olunan bağlı ortaklığı konumunda olması ve diğer koşullarda oy hakkı olmayan

¹⁶⁸ ED 10: 30-31

¹⁶⁹ ED 10 Introduction: 25

¹⁷⁰ ED 10 Introduction: 26

¹⁷¹ UFRS/TFRS 5 : 6

ortaklar da dahil olmak üzere, diğer ortakların ana ortaklığın konsolide finansal tablo sunmaması konusunda bilgilendirilmiş ve buna itiraz etmemiş olmaları gerekir¹⁷². En yukarıda bulunan ana ortaklığın konsolide finansal tablo düzenlemesi nedeni ile bağlı ortaklık durumunda olan ana ortaklığın konsolide finansal tablo düzenlenmesine gerek bulunmamıştır.

3. Ana ortaklığın borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir piyasada işlem görmüyor olması (yerel veya bölgesel pazarlar dahil olmak üzere, yerli ya da yabancı bir borsa veya bir tezgah üstü piyasada) halinde konsolide finansal tablo düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır.
4. Ana ortaklığın kamuya açık bir piyasada işlem görmek üzere herhangi bir menkul kıymet ihracı için bir sermaye piyasası ya da diğer düzenleyici kuruluş nezdinde başvuruda bulunmamış olması veya başvuru sürecinde olmaması halinde konsolide finansal tablo düzenlenmeye gerek bulunmamaktadır.
5. Ana ortaklığın nihai ana ortaklığı veya herhangi bir ara ana ortaklığının kamuya açıklanmak üzere Uluslararası/Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na uygun konsolide finansal tablo hazırlaması halinde de konsolide finansal tablo düzenlemesine gerek duyulmamıştır.

Yukarıda belirtilen 1., 2., 3. ve 4. maddelerde belirtilen nedenlerden dolayı, konsolide finansal tablo yerine bireysel finansal tablo düzenlemeyi tercih eden ana ortaklıklar, finansal tablo dipnotlarında; finansal tablolarının bireysel finansal tablo olduğu, konsolidasyondan muafiyetin tercih edildiği, konsolide finansal tablo düzenleyen ana ortaklığın adı ve faaliyet gösterdiği ülke gibi bilgileri belirtmeleri gerekir¹⁷³.

3.2.6 Konsolidasyonun Ön Koşulları/Genel Esasları

Konsolidasyon kapsamındaki işletmeler belirlendikten sonra, konsolidasyonun genel esasları veya konsolidasyonun ön koşullarını da açıklamak gerekir:

¹⁷² UMS/TMS 27: 10a

¹⁷³ UMS/TMS 27: 42a

1. Finansal tabloların hazırlanmasında ve sunulmasında işletmeler tarafından kullanılan belirli ilkeler, esaslar, gelenekler, kurallar ve uygulamalar¹⁷⁴ şeklinde tanımlanan muhasebe politikalarının, finansal tabloları konsolide edilecek işletmelerin bezer işlem ve koşullarında, yeknesak olması gerekir¹⁷⁵. Konsolide finansal tablolara dahil olan şirketlerin herhangi birinin finansal tablolarının benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için farklı muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmış olması durumunda, konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında ilgili şirketin finansal tablolarında gerekli düzeltmeler yapılır. Örneğin, ana ortaklık vadesi 120 günü geçen alacakları için karşılık ayırırken, bağlı ortaklık vadesi geçen alacakları için karşılık ayırmamaktadır. Böyle bir durumda işletmelerin finansal tablolarında uyumlaştırma yoluna gidilir. Ancak, farklı politikaların uygulanması halinde muhasebenin önemlilik kavramının göz önüne alınması gerekir¹⁷⁶. Ayrıca, muhasebe politikalarının neden olduğu farklılıklarının tam olarak saptanamaması halinde, yapılabilecek düzeltmeler belli tahminlere göre yapılır ve bunlar dipnotlarda belirtilir¹⁷⁷.
2. Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ana ortaklık ve bağlı ortaklığın finansal tabloları aynı tarih itibarıyla hazırlanmış olmalıdır. Ana ortaklık ve bağlı ortaklığın raporlama tarihlerinin farklı olması durumunda, uygulanmasının mümkün olmadığı durumlar hariç olmak üzere, bağlı ortaklık konsolidasyon amacıyla ana ortaklığın finansal tabloları ile aynı tarihli ilave finansal tablolar hazırlar¹⁷⁸. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ve ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların finansal tablolarının düzenlenme tarihleri arasında üç ayı geçmemek kaydı ile, iki tarih arasında geçen önemli olayların finansal tablolara yansıtılması gerekir¹⁷⁹. Örneğin, B bağlı ortaklığın finansal tabloları 30.11.2008 tarihine göre düzenlenmiş ve fakat A ana ortaklığın finansal tabloları ise 31.12.2008 tarihine göre düzenlenmiş olsun. UMS/TMS göre B bağlı

¹⁷⁴ UMS/TMS 8: 5

¹⁷⁵ UMS/TMS 27: 24

¹⁷⁶ Nalan Akdoğan, “TMS 5 Konsolide Finansal Tablolar Standardının İncelenmesi ve Bir Örnek Uygulama” [Elektronik Versiyon] **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Ekim 2001. (08 Ekim 2008), s. 18

¹⁷⁷ Akdoğan, s. 18

¹⁷⁸ UMS/TMS 27: 22

¹⁷⁹ UMS/TMS 27: 23

ortaklığın 31.12.2008 tarihine göre yeni finansal tablo düzenlenmesi, mümkün olmadığı durumda ise iki finansal tablo arasında üç ayı geçmediği için A ana ortaklık ve B bağlı ortaklığın finansal tabloları ile konsolidasyon yapılabilir. Ancak, B bağlı ortaklığın 01.12.2008-31.12.2008 tarihleri arasında önemli olaylar (örneğin: Aktifin % 25'ni teşkil eden fabrikasının satılması) olması halinde bunun finansal tablolara yansıtılması gerekir.

3. Ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların finansal tablolarının konsolide edilebilmesi için, finansal tabloları konsolide edilecek ortaklıkların aynı muhasebe standartlarına göre finansal tablo düzenlemiş olmaları gerekir¹⁸⁰. Farklı muhasebe standartları uygulanmış olması halinde, ana ortaklığın uyguladığı muhasebe standartlarına göre bağlı ortaklıkların finansal tablolarının düzeltilmesi gerekir¹⁸¹. Örneğin; Türkiye’de faaliyette bulunan ana ortaklığın UFRS/TFRS’ye göre finansal tablo düzenlemesine karşın, ABD’de faaliyette bulunan B bağlı ortaklığının finansal tablolarını Birleşik Devletler Finansal Muhasebe Standardı’na (US FAS/US GAAP) göre düzenlemiş olması halinde, B bağlı ortaklığı kendi finansal tablolarını UFRS/TFRS’ye uyumlu hale getirdikten sonra, konsolidasyon sürecinin başlatılması gerekir.
4. Hesap dönemi içinde edinilen bağlı ortaklıkların gelir ve giderleri UFRS/TFRS 3 İşletme Birleşmeleri standardında belirlen edinme tarihinden itibaren konsolide edilir¹⁸². Edinme tarihi; edinen işletmenin (ana ortaklığın) edinilen (bağlı ortaklığın) işletmenin kontrolünü ele geçirdiği tarihtir¹⁸³. Edinen işletmenin, edinilen işletmenin kontrolünü ele geçirdiği tarih, genellikle edinen işletmenin bedeli transfer ettiği, edinilen işletmenin varlıklarını edindiği ve borçlarını üstlendiği tarihtir (kapanış tarihi). Ancak, edinen işletme, kapanış tarihinden daha önceki veya daha sonraki bir tarihte kontrolü ele geçirebilir. Örneğin yazılı bir anlaşmada, edinen işletmenin edinilen işletme üzerindeki kontrolü kapanış tarihinden önce ele geçirdiğinin belirtilmesi halinde, birleşme tarihi kapanış

¹⁸⁰ Akdoğan, s. 18

¹⁸¹ Akdoğan, s.18

¹⁸² UMS/TMS 27: 26

¹⁸³ UFRS/TFRS 3: 8

tarihinden önce gelir. Edinen işletme, birleşme tarihini belirlerken konu ile ilgili tüm gerçekleri ve durumları göz önünde bulundurur.

5. Bir ana ortaklık, hesap dönemi içinde bağlı ortaklık üzerinde kontrolünü kaybedebilir. Bu durumda, kontrolün kaybedildiği tarihte bağlı ortaklığın varlıkları (şerefiye dahil) ve borçları defter değerleri üzerinden konsolide bilanço dışı bırakılır¹⁸⁴.
6. Kontrol gücü olmayan paylar, konsolide finansal durum tablosunda (bilanço) ana ortaklığın sahiplerinin özkaynaklardaki payından ayrı olarak, özkaynaklar içerisinde gösterilir¹⁸⁵. Kar ya da zarar ve diğer kapsamlı gelirin her bir kısmı (bölümü), ana ortaklık hissedarlarına ve kontrol gücü olmayan paylara aktarılır. Söz konusu durum kontrol gücü olmayan paylarda ters bakiye ile sonuçlansa dahi, toplam kapsamlı gelir ana ortaklık hissedarlarına ve kontrol gücü olmayan paylara aktarılır¹⁸⁶. Kontrol gücü olmayan paylara ilişkin kısmın konsolide gelir tablosu ve bilançoda gösterilmesi, finansal tabloların güvenilir, karşılaştırılabilir ve doğru bilgi verilmesine olanak sağlamaktadır.

3.2.7 Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeler

3.2.7.1 ABD’de Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeler

Konsolide finansal tablolar ilk olarak 20. yy’ın başlarında ABD’de, daha sonra İngiltere’de ve bilahare Avustralya’da uygulanma imkânı bulmuştur¹⁸⁷. ABD’de konsolidasyona yön veren temel düzenleme **SFAS 94 Bağlı Ortaklıkların Konsolidasyonu**’dur (Statement of Financial Accounting Standards 94: Consolidation of All majority – Owned Subsidiaries)¹⁸⁸. SFAS 94 yanında ABD’de konsolidasyona yön veren diğer düzenlemeler: Amerika Belgeli Muhasebe Uzmanları Enstitüsü tarafından 1959 yılında yayımlanan ve uzun bir süre konsolide finansal tablolar konusunda tek düzenleme olarak yürürlükte kalmış olan ARB No. 51 **Konsolide**

¹⁸⁴ UMS/TMS 27: 34a

¹⁸⁵ UMS/TMS 27: 27

¹⁸⁶ USM/TMS 27: 28

¹⁸⁷ Gürdal, s. 37

¹⁸⁸ John A. Elfrink, “SFAS 94 amends consolidation principles to reduce off balance sheet financing”, **The CPA Journal Online**, June 1989, <http://www.cpajournal.com/> (24 Ağustos 2008)

Finansal Tablolar (Accounting Research Bulletin No. 51: Consolidated Financial Statements); bağıli ortaklıkların konsolidasyonunu düzenlemiş ve ana ortaklık ve bağıli ortaklığın homojen olmayan faaliyetlerini konsolidasyon dışında tutmuştur. SFAS 94'ün 1987 yılında yayımlanıp, 15 Aralık 1988 tarihinde yürürlüğe girmesi ile; iflas sürecinde olan, faaliyetleri yabancı devletlerce sınırlandırılan bağıli ortaklıklar dışındaki bütün bağıli ortaklıkların konsolidasyon kapsamına alınacağı hüküm altına alınmıştır¹⁸⁹. SFAS 94'ün yayımı ile birlikte ARB No. 51'de de bu yönde değişiklikler yapılmıştır.

FASB/FMSK (Financial Accounting Standard Board/Finansal Muhasebe Standartları Kurulu) ile IASB/UMSK (International Accounting Standard Board/Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) arasında finansal raporlama standartlarının yakınsaması (convergence) kapsamında, FASB tarafından 2007 Aralık ayında *SFAS 141 Şirket Birleşmeleri* (SFAS 141 Business Combinations) standardı revize edilmiştir. Buna paralel olarak, *SFAS 160 Konsolide Finansal Tablolarda Kontrol Gücü Olmayan Paylar* (SFAS 160 Noncontrolling Interests in Consolidated Financial Statements) standardı yayımlanmış ve bu standart ile ARB No. 51'de de değişikliklere gitmiştir¹⁹⁰. Çalışma esnasında ve çalışmayı ilgilendirdiği ölçüde ABD'deki uygulamalara da değinilecektir.

3.2.7.2 Uluslararası Düzeyde Yapılan Düzenlemeler

3.2.7.2.1 UMSK'nın Konsolide Finansal Tablolarına İlişkin Düzenlemeleri

Halen Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) olarak görev yapan Uluslararası Muhasebe Standartları komitesi, 1973 yılında kurulmuş ve 1977 yılı başından itibaren uygulanmak üzere, 1976 yılında *UMS 3 Konsolide Finansal Tablolar* (IAS 3 Consolidated Financial Statements) standardını yayınlamıştır¹⁹¹. Konsolide finansal tablolar ve özkaynak yöntemi (the equity method) temel olarak bu standartta açıklanmakta idi¹⁹². Bu standart, 1989 yılında yayımlanıp 1990 yılından itibaren

¹⁸⁹ Elfrink.

¹⁹⁰ Statement of Financial Accounting Standards No.160: Noncontrolling Interests in Consolidated Financial Statements, an amendments of ARB No. 51, <http://www.fasb.org/public/> (14 Eylül 2008)

¹⁹¹ Kadir Gürdal ve Güven Sayılğan, **Konsolide Finansal Tablolar, İlgili Ulusal ve Uluslar arası Düzenlemeler**, Prof. Yüksel Koç Yalkın'a Armağan, Türmob Yayınları: Ankara, 2003, s.241

¹⁹² David Alexander ve Simon Archer, **International Accounting/Financial Reporting Standards Guide**, Chicago: CCH a Wolters Kluwer Business, 2006, s.10.03

yürürlüğe giren *UMS 27 Konsolide Finansal Tablolar ve Bağlı Ortaklıklardaki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi* (IAS 27: Consolidated Financial Statements and Accounting for Investments in Subsidiaries) standardının ve *UMS 28 İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi* (IAS 28 Accounting for Investments in Associates) standardının yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kalkmıştır¹⁹³. Bu iki standart, *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* (IAS 27 Consolidated and Separate Financial Tables) ve *UMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar* (IAS 28 Investments in Associates) adlarıyla 2003 yılında revize edilmişlerdir¹⁹⁴.

Konsolide finansal tabloları ilgilendiren başka bir standart da 1983 yılında yayımlanan *UMS 22 Şirket Birleşmeleri Muhasebesi* (IAS 22 Accounting for Business Combinations) standardıdır. UMSK, *UMS 22 Şirket Birleşmeleri Muhasebesi* standardı yerine, 31.03.2004 tarihinde *UFRS 3 Şirket Birleşmeleri* (IFRS 3 Business Combinations) standardını yürürlüğe koymuştur¹⁹⁵. *UFRS 3 Şirket Birleşmeleri* ile getirilen temel değişiklik, şirket birleşmelerinde *UMS 22 Şirket Birleşmeleri Muhasebesi* standardında, belli koşulların gerçekleşmesi halinde uygulanmasına imkân ve izin verilen *çkarların havuzlanması/ birleştirilmesi* (pooling of interests) yöntemine *UFRS 3 Şirket Birleşmeleri* standardında yer verilmemesi ve şirket birleşmelerinde sadece *satın alma yöntemine* (purchase method) yer verilmesidir¹⁹⁶.

FASB/FMSK ile IASB/UMSK arasında finansal raporlama standartlarının yakınsaması ile ilgili 2006 tarihli mutabakat zaptı (Memorandum of Understanding) kapsamında; 01.07.2009 tarihinden sonraki finansal tablolara uygulanmak üzere (isteyen firmalar daha önce de bu standardı uygulayabilirler), ***Ocak 2008 ayında, UFRS 3 (2008) Şirket Birleşmeleri ve UMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar yayımlanmıştır.***

¹⁹³ Gürdal ve Sayılğan, s. 239; Alexander ve Archer, s. 10.03; Keith Alfredson, Ken Leo, Ruth Picker, Jennie Radford, **Applying International Financial Reporting Standard**, Enhanced Edition, Sydney: John Wiley and Sons Australia, Ltd. 2007 s. 46

¹⁹⁴ Alfredson ve Diğerleri, s. 54

¹⁹⁵ Ayten Ersoy ve Ayşenur Buyruk, “İşletme Birleşmelerinin UMS-(22) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standardı-(IFRS)’e göre incelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi-I”, **Analiz**, Cilt:5, Sayı: 14 (Nisan 2006), s. 13

¹⁹⁶ Ersoy ve Buyruk, s.14; Özlem Arıkan, “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Sayı: 13 (Eylül 2004), s. 65-68

UMSK, Aralık 2008 tarihinde *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* ile *SİC 12 Konsolidasyon- Özel Amaçlı İşletmeler* standart ve yorumun yerine geçmek üzere Taslak Metin 10: Konsolide Finansal Tabloları yayımlamış ve Mart 2009 tarihine kadar taslak metin ile ilgili topladığı yorumlardan sonra standarda son şeklini verecektir¹⁹⁷. Taslak metnin değişikliğe uğrama ihtimali nedeniyle, zorunlu olmadıkça ve taslak metin UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar standardındaki hesaplama ve kavramlara ilişkin temel değişiklikler getirmediği, taslak metindeki değişikliklere fazla değinilmemiştir.

3.2.7.3.1 SPK'nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri bölümde de belirtildiği üzere; SPK'nın doğrudan Avrupa Birliği'nce kabul edilen şekli ile UFRS/UMS'leri kabul etmiş olması; TMSK (Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu) tarafından yayımlanan TMS/TFRS'lerin de UMSK (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) tarafından yayımlanan UFRS/UMS'ler ile uyumlu olmaları ve ayrıca 01.07.2009 tarihinden sonra düzenlenecek konsolide finansal tabloların UFRS 3 (2008) Şirket Birleşmeleri ve UMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar'a göre düzenleniyor olmaları nedeniyle, çalışmada UFRS 3 (2008) Şirket Birleşmeleri ve UMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar ve bunlarla uyumlu olan TFRS 3 (2008) Şirket Birleşmeleri ve TMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar esas alınacaktır. Aksi belirtilmediği müddetçe, *UFRS/TFRS 3 Şirket Birleşmeleri ve UMS/TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standartları 2008'de yayımlanmış olan revize halleri ile incelenecektir.

3.2.7.2.2 AB'nin Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin muhasebe uygulamalarının yeknesak bir hal alması için çalışmalar yapılmıştır. Konsolide finansal tablolar konusundaki ilk AB mevzuatı/standartı 13.06.1983 tarihinde kabul edilen ve 01.01.2000 tarihine kadar üye ülkelerin uyumunu istenen yedinci yönerge¹⁹⁸. Yedinci yönergenin amacı, şirket toplulukları için konsolide hesapların hazırlanması ve yayımlanmasıdır.

¹⁹⁷ <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Consolidation/Consolidation.htm> (14 Aralık 2009)

¹⁹⁸ Gürdal ve Sayılan, s. 239

AB, 19.07.2002 tarihinde yayımlanan 1606/2002 sayılı tüzük ile, AB ülkelerinde UFRS/UMS'lerin uygulanmasını kabul etmiştir¹⁹⁹. Bu tüzüğe göre; borsaya kote edilmiş şirketlerin 01.01.2005 tarihinden itibaren, konsolide finansal tablolarını, UMSK tarafından yayımlanmış olan standartlara göre düzenlemeleri gerekir. AB tarafından kabul edilen şekli ile *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* 31.12.2004 tarih ve L 394 sayılı Avrupa Birliği Resmi Gazetesi/Dergisi (Official Journal of the European Union) yayımlanmıştır. Halen bu standart AB iç mevzuatı olarak yürürlüktedir. UMSK tarafından yayımlanan *UFRS 3 (2008) Şirket Birleşmeleri* ve *UMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standartları AB tarafından 21.09.2008 itibariyle kabul edilmemiştir.

3.2.7.3 Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Ulusal Düzenlemeler

Konsolide finansal tablolar ile ilgili olarak ülkemizde birden fazla düzenleme bulunmaktadır. Ancak, bu düzenlemelerin amacı ve kapsadıkları şirket toplulukları farklı olsa da, UMS/UFRS'leri temel almaları nedeniyle içerdikleri hükümler itibariyle paralellikler ve benzerlikler, farklılıklara nazaran daha fazla bulunmaktadır. Bir başka deyişle, ulusal düzenlemelerin, UMS/UFRS'leri esas almaları nedeniyle farklılıkları gittikçe azalmaktadır. Farklılık arz eden hususlara çalışmanın ilgili bölümlerinde değinilecektir.

3.2.7.3.1 SPK'nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri

Halka açık olan şirketlerin açıklayacakları finansal tablo çeşitleri ve bunların düzenlenme ilke ve esaslarını belirlemeye SPK yetkilidir. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 3794 Sayılı Kanun ile değişik 16. maddesi, SPK'nın bu konuda düzenleme yapma yetki ve yükümlülüğünün bulunduğunu "*İhraççılar ve sermaye piyasası kurumları, konsolide olanlar dahil kamuya açıklanacak veya gerektiğinde Kurulca istenecek mali tablo, rapor ve bilgileri tespit olunacak şekil ve esaslara, genel kabul görmüş muhasebe kavram, ilke ve standartlarına uymak suretiyle düzenlemekle yükümlüdürler.*" şeklinde ifade edilmiştir. SPK bu yetkiye istinaden, 28/3/1992 tarihli

¹⁹⁹ EU implementation of IFRS and the Fair Value Directive, A Report for the Euroean Commission, www.ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/studies/2007-eu_implementation_of_ifrs.pdf - s. 6 (21 Eylül 2008)

ve 21185 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Seri: XI, No: 10 sayılı (8/4/1992 tarihli ve 21193 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan düzeltme ile numarası “No: 10” olarak düzeltilen) “Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ”i yayımlamıştır. Seri: XI, No: 10 sayılı tebliğ, 13/11/2001 tarihli ve 24582 sayılı Resmi Gazete’de yayımlan Seri: XI, No: 21 sayılı “Sermaye Piyasasında Konsolide Mali Tablolara ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmelerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”inin 22. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu, 09.04.2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Seri: XI, No: 29 sayılı “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” ile işletmeler tarafından düzenlenecek mali raporlar ile bunların hazırlanması ve ilgililere sunulmasına ilişkin ilke, usul ve esasları yeniden belirlemiştir. Bu tebliğ, işletmelerin finansal tablolarını Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlamalarını düzenlemiş ve Avrupa Birliği tarafından kabul edilen UMS/UFRS’nin Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlananlardan farkları Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından ilan edilinceye kadar, UMSK tarafından yayımlanan UMS/UFRS’lerin uygulanacağını hüküm altına almıştır. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan, TMSK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları esas alınacaktır. Bu tebliğ ile 15.11.2003 tarihli ve 25290 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan Seri: XI, No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır. Çalışmada temel olarak UFRS/UMS ve TFRS/TMS çerçevesinde konsolide finansal tablolar inceleneceğinden ve SPK tarafından da aynı standartların kabul edilmiş olması nedeniyle, çalışmada ayrıca SPK düzenlemelerine atıfta bulunmaya gerek görülmemiştir.

3.2.7.3.2 TMSK’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK), 09.02.1994 tarihinde denetlenmiş finansal tabloların sunumunda; ihtiyaca uygun, gerçek, güvenilir, dengeli, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir nitelikte olmaları için ulusal muhasebe ilkelerinin gelişmesi ve benimsenmesini sağlayacak ve kamu yararı için uygulanacak

ulusal muhasebe standartları ile muhasebe meslek mensuplarının, denetim faaliyetlerini disiplinli yürütebilmeleri için ulusal denetim standartlarını saptamak ve yayınlamak üzere TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) tarafından kurulmuştur. Konsolide finansal tablolar ile ilgili olarak bu kurul tarafından *TMS 5 Konsolide Finansal Tablolar* standardı yayımlanmıştır. Belirtilen standart *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardı ile paralel olarak hazırlanmış ve yayımlanmıştır.

Denetlenmiş finansal tabloların sunumunda; finansal tabloların ihtiyaca uygun, gerçek, güvenilir, dengeli, karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir nitelikte olmaları için ulusal muhasebe ilkelerinin gelişmesi ve benimsenmesini sağlayacak ve kamu yararı için uygulanacak ulusal muhasebe standartlarını saptamak ve yayınlamak üzere 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 18.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanunla eklenen Ek-birinci madde uyarınca kurulan ve idari ve mali özerkliği bulunan ***Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)*** 07.03.2002 tarihinde faaliyete geçmiş ve bu kurul TMSK'nin yayımlanmış olduğu 19 adet muhasebe standardını da devir almıştır²⁰⁰.

TMSK tarafından yayımlanmış olan, *TMS 5 Konsolide Finansal Tabloların* yerine geçmek üzere, TMSK tarafından 31/12/2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere, 17.12.2005 tarih ve 26026 sayılı resmi gazetede *TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardı yayımlanmıştır. 13.08.2008 tarih ve 26966 sayılı resmi gazetede; *TMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardı yeni şekliyle yayımlanmıştır. Yeni standart, 01.07.2009 tarihinden sonra yürürlüğe girmekle birlikte, isteyen firmalar yayım tarihinden itibaren de bu standarda göre finansal tablo hazırlayabilirler²⁰¹. Ayrıca; 09.03.2007 tarih ve 26457 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türkiye Muhasebe Standartları Yorumları Hakkında Tebliğ, Sıra No: 43" ün ekindeki *TMS Yorum 12 Konsolidasyon- Özel Amaçlı İşletmeler* yorumu da konsolide finansal tablolara ilişkin düzenlemedir.

Konsolide finansal tabloların düzenlenmesi ile ilgili olan başka bir konu da şirket birleşmeleridir. Şirket Birleşmeleri ile ilgili olarak *TFRS 3 İşletme Birleşmeleri*

²⁰⁰ Gürdal ve Sayılğan, s. 242

²⁰¹ TMS 27: 45

standartı 31.03.2006 tarih ve 26125 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 31.12.2005 tarihinden sonraki işlemlere uygulanacağı konusu hüküm altına alınmıştır. 13.08.2008 tarih ve 26966 sayılı resmi gazetede; *TFRS 3(2008) İşletme Birleşmeleri* standardı yeni şekliyle yayımlanmıştır. Yeni standart 01.07.2009 tarihinden sonra yürürlüğe girmekle birlikte, isteyen firmalar yayım tarihinden itibaren de bu standarda göre finansal tablo hazırlayabilirler²⁰².

TMSK tarafından yayımlanan standartlar UMSK tarafından yayımlanan standartların bir tercümesi olduğunu da belirtmekte fayda bulunmaktadır.

3.2.7.3.3 BDDK’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri

BDDK, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 37., 38. ve 93. maddelerine istinaden, 5411 sayılı kanunda tanımlanan ana ortaklıkların konsolide mali tablo düzenlemesine ilişkin usul ve esasları, 08.11.2006 tarih ve 26340 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ”de düzenlemiştir. Belirtilen tebliğin 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında bankaların konsolide finansal tablolarının düzenlenmesinde Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulanacağı ve (8) numaralı fıkrasında konsolidasyon işlemlerinin Türkiye Muhasebe Standartları uygulanarak gerçekleştirileceği belirtilmektedir. Ancak, tebliğde konsolidasyona tabi kuruluşlar *TMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolardaki* kuruluşlardan farklı olarak belirlenmiştir. Farklılıklara, 3.2.5. *Konsolidasyon Kapsamındaki Ortaklıklar* bölümünde değinilmiştir.

3.2.7.3.4 Hazine Müsteşarlığı’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri

Hazine Müsteşarlığı, diğer başka görevleri yanında, bir düzenleyici ve denetleyici kurum olarak, 14.07.2007 tarih ve 26582 sayılı Resmi Gazete’de “Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik” i yayımlamış ve belirtilen düzenlemenin yürürlük tarihini 01.01.2008 olarak belirlemiştir. Belirtilen yönetmeliğin birinci maddesinde, yönetmeliğin konsolide

²⁰² Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3) Hakkında Tebliğ: Sıra No: 67, Resmi gazete: 13.08.2008 tarih ve 26966

ve konsolide olmayan finansal tablolara uygulanacağı, Yönetmeliğin dördüncü maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca da; şirket faaliyetlerinin, ikinci fıkrada belirtilen konularda Müsteşarlıkça çıkarılacak tebliğler hariç olmak üzere, belirtilen yönetmelik ile Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun finansal tabloların hazırlanması ve sunulması esaslarına ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebeleştirilmesinin esas olduğu belirtilmiştir. Hazine Müsteşarlığı da BDDK gibi, finansal tabloların, TMSK tarafından UFRS/UMS'ye uyumlu olarak yayımlanan standartlara uygun olarak hazırlanacağı belirtilmiştir.

3.3. Konsolidasyon (Teori-UFRS/IFRS Yaklaşımı)

3.3.1 Konsolidasyon Teorileri

Konsolide finansal tablo; iki veya daha fazla işletmenin faaliyet sonuçları ve finansal durumunun tek bir şirketin finansal durumu ve faaliyet sonuçları gibi göstermektir. Konsolide finansal tabloların hazırlanabilmesi için, bir firmanın başka bir veya daha fazla işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu işletme/işletmelerin finansal ve faaliyet politikalarını yönetebilme gücüne sahip olması, başka bir deyişle kontrol edebilmesi gerekir. Kontrol konusu, *3.2.4.1. Kontrol ve Kontrolün Kaybedilmesi* bölümünde detaylı olarak incelenmekle birlikte, temel olarak bir işletmenin başka bir işletmenin sermayesinin % 51 veya daha fazlasına sahip olması halinde kontrolün var olduğu kabul edilmektedir.

Konsolidasyondan önce, ana işletmenin bilançosunda “bağlı ortaklıklar” hesabı ile yatırım yapılan işletmelerin net aktifleri üzerindeki hakkını, gelir tablosunda ise “bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri” hesabı ile bağlı ortaklığın karı üzerindeki hakkını muhasebeleştirir²⁰³. Konsolidasyonda ana ortaklığın bu iki hesabının bağlı ortaklıkların hesapları ile değiştirmesi esas alınır. Ayrıca, grup içi faaliyetlerin bulunması ve bu faaliyetlerden doğan bakiyelerin bulunması halinde, bunların da elimine edilmesi gerekir. Eliminasyon konusu *3.3.5. Konsolidasyon Süreci/Prosedürü* bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır.

²⁰³ Demir ve Bahadır, s. 10

Teoride, ana ortaklığın bağı ortaklığın % 100'üne sahip olması halinde konsolide finansal tabloların düzenlenmesi, eliminasyon ve diğer kayıtlar konusunda farklı yaklaşımlar bulunmamaktadır. Ancak, ana ortaklığın bağı ortaklıktaki payının kısmi (payın % 100'ün altında) olması halinde konsolidasyon teorileri kritik bir önem arz etmekte ve farklı teorilerin farklı varsayımları altında düzenlenen konsolide finansal tablolar farklı sonuçlar vermektedir.

Ana ortaklığın bağı ortaklıktaki payının % 100'den az olması halinde; bağı ortaklığın iki tür hissedarı bulunacaktır:

1. Ana ortaklığın hissedarları,
2. Kontrol gücü olmayan pay (KGOP) sahipleri.

Ana ortaklık hissedarları; ana ortaklığın sermayesini doğrudan ve bağı ortaklığın hissedarlığını ise dolaylı olarak kontrol etmektedirler.

Ana ortaklık ile bağı ortaklık finansal tabloları konsolide edilirken; bu tabloların kullanıcılarının öncelikle ana ortaklık hissedarları mı, yoksa bütün hissedarlar mı sorusu kritik bir öneme sahiptir. Ayrıca, kontrol gücü olmayan payların konsolide bilançonun neresinde raporlanacağı, kontrol gücü olmayan paylar için şerefiye hesaplanarak konsolide finansal tablolarda gösterilip gösterilmeyeceği, kontrol gücü olmayan paylara ilişkin gerçeğe uygun değerlerin de konsolide finansal tablolarda gösterilip gösterilmeyeceği gibi konular konsolidasyon teorilerinin temelini oluşturmaktadır. Konsolidasyon teorileri; ana ortaklık teorisi (parent company theory, parent company approach), tek/ekonomik işletme teorisi (single entity theory, economic entity theory, full goodwill method) ve orantısal/oransal teori (pro-rata, proportional consolidation, proportionate consolidation) olarak tasnif edilmektedir²⁰⁴.

3.3.1.1 Ana Ortaklık Teorisi

Ana ortaklık teorisi, ana ortaklık hissedarlarına bilgi sağlamayı ön plana almaktadır. Bundan dolayı da bağı ortaklıktaki kontrol gücü olmayan payları (azınlık

²⁰⁴ Demir ve Bahadır, s.11; Neo ve Nyeen, s. 46-48; Ronald J. Huefner, James A. Largay, Susan S. Hamlen, **Advanced Financial Accounting**, Tenth Edition, USA: Thomson Corporation, 2007, s. 902-904

payları) üçüncü şahıslara ait pay olarak değerlendirmekte ve kontrol gücü olmayan payları ana ortaklığın bağlı ortaklık üzerindeki hakkından ayırmaktadır. Ana ortaklık teorisi konsolide finansal tabloları ana ortaklığın bir uzantısı olarak kabul etmekte ve KGOP'lerin bir nev'i ortaklığın borcu gibi kabul ederek²⁰⁵ konsolide bilançoda uzun vadeli borçların hemen altında raporlamaktadır.

Ana ortaklık teorisinin özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

1. Konsolide finansal tablolar, temel olarak ana ortaklık hissedarları için hazırlanıp sunulmaktadır. Kontrol gücü olmayan paylara ilişkin bilgiler, bağlı ortaklığın konsolide edilmemiş finansal tablolarında daha iyi görülebilir²⁰⁶.
2. Kontrol gücü olmayan paylara ilişkin sermaye payı, konsolide bilançoda uzun vadeli borçların altında ve özkaynak kaleminin dışında gösterilmektedir²⁰⁷. Ne borç ne de özkaynak kalemi olarak gösterilmektedir. Bu durumda konsolide finansal tablolara ilişkin muhasebe eşitliği aşağıdaki gibi gösterilebilir²⁰⁸:

$$\begin{array}{l} \boxed{\text{Konsolide Özkaynak}} \\ + \\ \boxed{\text{Kontrol Gücü Olmayan Paylar}} \end{array} = \boxed{\text{Konsolide Varlıklar}} - \boxed{\text{Konsolide Yükümlülükler}}$$

3. Konsolide finansal tablolar, temel olarak ana ortaklık hissedarları için düzenlendiğine göre, sadece ana ortaklık payına isabet eden bağlı ortaklığın varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerleri ile rapor edilmektedir²⁰⁹. Azınlık payları ise defter değeri üzerinden raporlanmaktadır²¹⁰.
4. Şerefiye ana ortaklığın varlığıdır ve bu nedenle ana ortaklık payı ile sınırlandırılmalıdır. Ana ortaklık teorisine göre, varlıkların ve borçların gerçeğe uygun değeri (veya satın alma değeri) ile defter değeri arasındaki fark ana ortaklığın satın almasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, defter değeri ve

²⁰⁵ E. Handan Sümer Göğüş. **IFRS/IFRS Çerçevesinde Tam Konsolidasyon**, İlk Baskı, İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı, 2007, s. 6

²⁰⁶ Neo ve Nyeen, s. 47

²⁰⁷ Huefner ve Diğerleri, s. 903

²⁰⁸ Neo ve Nyeen, s. 47

²⁰⁹ Heufner ve Diğerleri, s. 903; Neo ve Nyeen, s. 47

²¹⁰ Demir ve Bahadır, s 11; Heufner ve Diğerleri, s. 903; Neo ve Nyeen, s. 47

gerçeğe uygun değeri arasında oluşacak farkın (şerefiyenin) yalnızca ana ortaklığın payına isabet eden kısmı dikkate alınmalıdır²¹¹.

Ana ortaklık teorisinin kontrol gücü olmayan pay, şerefiye ve gerçeğe uygun değere bakış açısını Örnek 3.3²¹² üzerinde gösterebiliriz:

Örnek 3.3: 01.01.2009 tarihinde, **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının % 80 hisselerini 1.200.000 TL'ye nakit olarak satın almıştır. Satın almadan önceki **A** ana ortaklığı ve **B** bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 4 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 4: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Öncesi (01.01.2009) Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı
Kasa	1.350.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Ticari Mallar	500.000	200.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000
Borçlar	450.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000
Sermaye	1.400.000	800.000
Dağıtılmamış Karlar	3.000.000	400.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000

B bağlı ortaklığın satın alma tarihindeki binalarının gerçeğe uygun değeri 1.100.000 TL'dir.

Birleşmeden sonra; **B** bağlı ortaklığının bilançosunda herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Ancak, **A** ana ortaklığının bilançosunda değişiklik olmaktadır. Bu durum Tablo 5 üzerinde gösterilmiştir.

²¹¹ Demir ve Bahadır, s. 12

²¹² Neo ve Nyeen, s. 49-50 ve Demir ve Bahadır s. 12-13-14'ten faydalanarak geliştirilmiştir.

Tablo 5: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Sonrası (01.01.2009) Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı
Kasa	150.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Ticari Mallar	500.000	200.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000	
Toplam Aktifler	4.850.000	1.280.000
Borçlar	450.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000
Sermaye	1.400.000	800.000
Dağıtılmayan Karlar	3.000.000	400.000
Toplam Pasifler	4.850.000	1.280.000

Satın alma tarihi itibariyle, konsolide çalışma tablosu ile grubun konsolide finansal tablosunu; Tablo 6 üzerinde göstermeye çalışalım:

Tablo 6: Grubun Birleşme (01.01.2009) Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide Bilanço
			Borç	Alacak	
Kasa	150.000	80.000			230.000
Binalar (1)	3.000.000	1.000.000	80.000		4.080.000
Stoklar	500.000	200.000			700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000			1.200.000	
Şerefiye (2)			160.000		160.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000			5.170.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000
KGOP (3)				240.000	240.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000			4.400.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000		1.400.000
Dağıtılmayan Karlar	3.000.000	400.000	400.000		3.000.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.440.000	1.440.000	5.170.000

(1)- Binaların gerçeğe uygun değerindeki düzeltme işlemi

A	B Bağı Ortaklığının Binalarının Gerçeğe Uygun Değeri	1.100.000	TL
B	B'nin Binalarının Kayıtlı Değeri	1.000.000	TL
C	Artış Tutarı	100.000	TL
D	Artış Tutarının % 80'i	80.000	TL
E	A'nin Binalarının Kayıtlı Değeri	3.000.000	TL
	Konsolide Binalar Kalemi (B+D+E)	4.080.000	TL

(2) Şerefiyenin Hesaplanması

$$\begin{aligned} \text{Şerefiye} &= \text{B bağı ortaklığa yapılan yatırım tutarı} - (\text{A ana ortaklığının B bağı ortaklıktaki payı} * \text{B bağı ortaklığının satın alma tarihindeki tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri}) \\ &= 1.200.000 \text{ TL} - (0.80 * 1.300.000 \text{ TL}) \\ &= 1.200.000 \text{ TL} - 1.040.000 \text{ TL} \\ &= 160.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

(3) KGOP Hesaplanması:

$$\begin{aligned} \text{Kontrol gücü olmayan paylar} &= \text{Kontrol edilemeyen Pay} * \text{Bağı ortaklığın sermayesinin defter değeri (veya net aktif değerinin defter değeri)} \\ &= 0,20 * 1.200.000 \text{ TL} \\ &= 240.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

A ve B ortaklıklarının 2009 yılı faaliyetleri sonucunda, sırasıyla 350.000 TL ve 70.000 TL net kar elde ettiklerini düşündüğümüzde;

	A	B	Konslide	
Vergi Sonrası Net Kar	350.000	70.000	420.000	TL
KGOP'ye Ait Kar			-14.000	TL
KGOP'den Sonraki Net Kar			406.000	TL

Ana ortaklık teorisine göre, 31.12.2009 tarihli, A ana ortaklığı ve B Bağlı ortaklığının bilançoları, eliminasyon kayıtları ve konsolide bilançosu, Tablo 7 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 7: Grubun, Ana İşletme Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide Bilanço
			Borç	Alacak	
Kasa	500.000	150.000			650.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	80.000		4.080.000
Stoklar	500.000	200.000			700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000			1.200.000	
Şerefiye			160.000		160.000
Aktif Toplamı	5.200.000	1.350.000			5.590.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000
KGOP(1)				254.000	254.000
Özkaynak	4.750.000	1.270.000			4.806.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000		1.400.000
Dağıtılmamış Karlar	3.350.000	470.000	470.000	56.000	3.406.000
Pasif Toplamı	5.200.000	1.350.000	1.510.000	1.510.000	5.590.000

(1)

$$\begin{aligned} \text{KGOP} &= \text{KGOP \%} * \text{B bağlı ortaklığın sermayesinin defter değeri} \\ &= 0,2 * 1.270.000 \text{ TL} \\ &= 254.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

3.3.1.2 Tek İşletme Teorisi

Tek işletme teorisinde; konsolide finansal tablolar, birbirine bağlı işletmelerin finansal tablolarının, tek bir işletmenin veya grubun finansal tabloları çatısı altında konsolide edilmesi gerektiği varsayımına dayanmaktadır. Bu teoriye göre, bağlı ortaklıktaki KGOP'ler, ana ortaklığın çoğunluk payları gibi dikkate alınmakta ve her iki pay aynı muameleye tabi tutulmaktadır. Bu teoriye göre, konsolide finansal tablolarda iki ortak var: Ana ortaklık hissedarları ve KGOP sahipleri. Konsolide finansal tablolar bu iki grup için hazırlanmakta ve sunulmaktadır.

Tek işletme teorisinin özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

1. Konsolide finansal tablolar, hem ana ortaklık hissedarları, hem de KGOP sahipleri için düzenlenmekte ve sunulmaktadır.
2. KGOP konsolide bilançoda bir sermaye kalemi olarak raporlanmaktadır²¹³. Bu kalem KGOP'nin gerçeğe uygun değerini de yansıtmaktadır. Bu teoriye göre konsolide tablolara ilişkin temel muhasebe eşitliği aşağıdaki şekilde olmaktadır:

Konsolide Özkaynak (Çoğunluk ve KGOP)	=	Konsolide Varlıklar	-	Konsolide Yükümlülükler
--	---	------------------------	---	----------------------------

3. Bağlı ortaklığın bütün (KGOP'lere ilişkin olanı dahil) varlık ve yükümlülükleri gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilmektedir. Gerçeğe uygun değer iki şekilde belirlenebilmektedir: *Birinci yöntem*e göre; ana ortaklığın elde ettiği pay için ödediği satın alma fiyatı kontrol gücü olmayan paylara da uygulanarak, bağlı ortaklığın toplam gerçeğe uygun değeri bulunur. *İkinci yöntem*e göre ise; gerçeğe uygun değer tahmin edilmektedir. Bu da gösteriyor ki, bağlı ortaklığın tanımlanabilir varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerinin tamamı konsolide edilir²¹⁴.
4. Şerefiye bağlı ortaklığın toplam gerçeğe uygun değerinden türetilmektedir²¹⁵.
5. KGOP'ler, bağlı ortaklığın ana ortaklık payları dışındaki gerçeğe uygun değerinin bir yansımasıdır²¹⁶.

Örnek 3.4: Örnek 3.3'deki verilere dayanarak tek işletme teorisine göre şerefiye ve kontrol gücü olmayan payların hesaplanması ve konsolide finansal tablolarda nasıl gösterildiğini bu uygulama ile açıklanmıştır:

Edinme tarihinde, **A** ana ortaklığı ve **B** bağlı ortaklığının bilançoları, konsolide çalışma tablosu ve konsolide finansal tablosu Tablo 8 üzerinde gösterilmiştir:

²¹³ Neo ve Nyeen, s. 46, Huefner ve Diğerleri, s. 903

²¹⁴ Demir ve Bahadır, s. 14

²¹⁵ Huefner ve Diğerleri, s. 903

²¹⁶ Heufner ve Diğerleri, s. 903

Tablo 8: Grubun Birleşme (01.01.2009) Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Kasa	150.000	80.000			230.000
Binalar (1)	3.000.000	1.000.000	100.000		4.100.000
Ticari Mallar	500.000	200.000			700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000			1.200.000	
Şerefiye (3)			200.000		200.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000			5.230.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.200.000		4.700.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000		1.400.000
Dağıtılmamış Karlar	3.000.000	400.000	400.000		3.000.000
KGOP (2)				300.000	300.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.500.000	1.500.000	5.230.000

(1) Binalar kalemindeki düzeltme aşağıdaki şekilde bulunmuştur:

A	B'nin Binaların Kayıtlı Değeri	1.000.000	TL
B	Gerçeğe Uygun Değerdeki Artış Tutarı	100.000	TL
C	A'nin Binalarının Kayıtlı Değeri	3.000.000	TL
	Konsolide Binalar Kalemi (A+B+C)	4.100.000	TL

(2) KGOP'ler aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır:

A	Transfer Edilmiş Tutar	1.200.000	TL
B	Bağlı ortaklığın Toplam Değeri (1.200.000/0,8)	1.500.000	TL
	KGOP (B-A)	300.000	TL

(3) Şerefiyenin Hesaplanması

Şerefiye =	Yatırım Tutarı	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
	=	1.200.000 TL	+	300.000 TL	-
	=	200.000 TL			

A ve B ortaklıklarının 2009 yılı faaliyetleri sonucunda sırasıyla 350.000 TL ve 70.000 TL net kar elde ettiklerini düşündüğümüzde;

	A Ortaklığı	B ortaklığı	Ana Ortaklığın Payı	KGOP	Toplam	Döviz Cinsi
Vergi Sonrası Net Kar	350.000	70.000	406	14	420	TL

sonucuna ulaşırız. 31.12.2009 tarihinde tek işletme teorisine göre düzenlenecek, konsolide çalışma tablosu ile bilançolar Tablo 9 üzerinde gösterilmiştir:

Tablo 9: Grubun, Tek İşletme Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Ana Ortaklığın payı	KGOP'nin Payı	Toplam
Kasa	500.000	150.000			650.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	80.000	20.000	4.100.000
Stoklar	500.000	200.000			700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000				
Şerefiye			160.000	40.000	200.000
Aktif Toplamı	5.200.000	1.350.000			5.650.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.750.000	1.270.000	56.000	314.000	5.120.000
Sermaye	1.400.000	800.000		160.000	1.400.000
Dağıtılmamış Karlar	3.350.000	470.000	56.000	94.000	3.406.000
KGOP (1)				60.000	314.000
Pasif Toplamı	5.200.000	1.350.000			5.650.000

Not: 60.000 TL= 40.000 TL+ 20.000 TL

(1)- Kontrol gücü olmayan paylara ilişkin özkaynak aşağıda belirtildiği gibi hesaplanabilir.

Kontrol Gücü Olmayan Paylar	=	Kontrol Edilemeyen Paylar % x (Bağlı Ortaklığın Özkaynağının Defter Değeri+Gerçeğe Uygun Değer Düzeltmesi)+Kontrol Edilemeyen Payların Şerefiyesi
	=	0,2x(1.270.000 TL + 100.000 TL)+ 40.000 TL
	=	314.000 TL

3.3.1.3 Tek İşletme Teorisi ile Ana Ortaklık Teorisinin Karşılaştırılması

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasına yön veren temel teoriler olan, tek işletme teorisi ile ana işletme teorisi arasındaki farkı görmek için; Tablo 8 ve Tablo 9'dan yararlanarak; grubun, tek işletme teorisi ile ana işletme teorisine göre düzenlenen 31.12.2009 tarihli konsolide çalışma tablosu ve konsolide bilançosunu Tablo 10 üzerinde gösterelim.

Tablo 10: Tek İşletme Teorisi ile Ana Ortaklık Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihinde Düzenlenen Konsolide Bilançoların Karşılaştırılması (TL)

Bilanço Kalemi	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Tek İşletme Teorisi			Ana Ortaklık Teorisi
			Ana Ortaklığın payı	KGOP Payı	Toplam	Toplam
Kasa	500.000	150.000			650.000	650.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	80.000	20.000	4.100.000	4.080.000
Stoklar	500.000	200.000			700.000	700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000					
Şerhiye			160.000	40.000	200.000	160.000
Aktif Toplamı	5.200.000	1.350.000			5.650.000	5.590.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000	530.000
KGOP						254.000
Özkaynak	4.750.000	1.270.000		314.000	5.120.000	4.806.000
Sermaye	1.400.000	800.000		160.000	1.400.000	1.400.000
Dağıtılmamış Karlar	3.350.000	470.000	56.000	94.000	3.406.000	3.406.000
KGOP				60.000	314.000	
Pasif Toplamı	5.200.000	1.350.000			5.650.000	5.590.000

Her iki teoriye göre konsolide bilanço düzenlendiğinde;

1. Bağlı ortaklıkların gerçeğe uygun değerleri ile defter değerleri ve satın alma değeri ile öz kaynakların eşit olması halleri dışında, her iki teoriye göre düzenlenen konsolide bilanço büyüklükleri farklı olmaktadır. Tablo 10'da da görülebileceği gibi; tek işletme teorisine göre düzenlenen konsolide bilanço, ana

ortaklık teorisine göre düzenlenen bilançodan daha büyüktür. Bunun nedeni; satın alma fiyatının defter değerinin üstünde olması ve aynı zamanda binaların gerçeğe uygun değerinin defter değerinin üstünde olmasıdır. Bu değer farklılıklarının ana ortaklığa ait olanı her iki teoriye göre düzenlenen konsolide bilançolarda olmasına rağmen, KGOP'lara ilişkin değer farklılıklarının ise sadece tek işletme teorisine göre düzenlenen konsolide bilançoda dikkate alınmasıdır. Örnek: 3.3 ve Örnek: 3.4'deki bilgilerden ve Tablo 8 ve Tablo 9'a dayanarak düzenlenen Tablo 10'da da gösterildiği üzere; tek işletme teorisine göre düzenlenen konsolide bilanço, ana ortaklık teorisine göre düzenlenen konsolide bilançodan 60.000 TL daha fazladır. Bunu nedeni; binalar hesabının gerçeğe uygun değeri ile defter değeri arasındaki 100.000 TL'lık farkın KGOP paylara isabet eden (100.000 TL X0,2) 20.000 TL'lık kısmı ile KGOP'lere ilişkin 40.000 TL'lık şerefiyenin tek işletme teorisine göre düzenlenen bilançoda gösterildiği halde, ana ortaklık teorisinde gösterilmemesinden kaynaklanmaktadır.

2. KGOP'lere ait özkaynak, tek işletme teorisinde özkaynak içinde gösterilmiş, ana ortaklık teorisinde ise öz kaynak dışında gösterilmiştir. Bundan dolayı, özkaynak tutarları farklılık göstermektedir.
3. Binalara ilişkin gerçeğe uygun değer ile defter değeri arasındaki fark ile şerefiyenin KGOP'lara isabet payları tek işletme teorisinde gösterilmiştir.

Kredi analizinde, farklı teorilerin farklı varsayımlarına göre düzenlenen konsolide finansal tablolaradaki özkaynak, aktif büyüklük, karlılık farklılıklarının dikkate alınması, bu farklılıkların nedenlerinin belirlenmesi ve kredi analizinde grubun kredi ödeme gücü üzerindeki etkisinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu varsayımlar dikkate alınmaksızın yapılacak kredi analizinin, yanlış kredi kararlarına sebebiyet vermesi muhtemeldir.

3.3.1.4 Oransal Konsolidasyon Teorisi

Aynı zamanda bir konsolidasyon yöntemi de olan oransal konsolidasyon konusunda 3.3.2.2. *Oransal Konsolidasyon Yöntemi* bölümünde gerekli açıklamalar

yapılmıştır. Kanaatimizce bir teoriden ziyade, bir konsolidasyon yöntemi olan oransal konsolidasyon, konsolidasyon yöntemleri içinde değerlendirilmiştir.

3.3.1.5 UFRS/TFRS'nin Konsolidasyon Teorilerine Yaklaşımı

Konsolidasyon işlemlerini etkileyen ana işletme ve tek işletme teorisi olmak üzere temel iki teori bulunmaktadır. UFRS 1987 yılında ana işletme teorisinden uzaklaşarak tek işletme teorisine yakınlaşmaya başlamıştır²¹⁷. UFRS/TFRS net varlıklardaki azınlık paylarının hesaplanması ve muhasebeleştirilmesi konusunda tek işletme teorisini benimsemiştir²¹⁸. 3.3.3.2. *UFRS/TFRS'a göre Şerefiye* bölümünde de detaylı olarak açıklandığı üzere, şerefiye tam ve kısmi olarak hesaplanabilir, ki bu konuda tek işletme teorisi ile ana ortaklık teorilerinin her ikisi de UFRS tarafından kabul edildiğini göstermektedir²¹⁹. *UFRS/TFRS 3 (2004) Şirket Birleşmeleri* standardında sadece kısmi şerefiyeye izin verilmiş olmasına rağmen, *UFRS/TFRS 3(2008) Şirket Birleşmeleri* standardında iki tür şerefiyeye izin vermesi de UFRS/TFRS uygulamalarının tek işletme teorisine doğru yöneldiğini gösteren bir delildir²²⁰. Konsolidasyon açısından bakıldığında, şerefiye konusu hariç olmak üzere, konsolidasyon ve işletme birleşmelerindeki temel konularda tek işletme teorisinin UMSK tarafından zımnen kabul edildiğini söylemek mümkündür²²¹

3.3.2 Konsolidasyon Yöntemleri

Bir şirket başka bir şirketin hisse senetlerini; nakit karşılığı, kendi hisseleri karşılığı veya başka menkul veya gayrimenkullerinin takası ile satın alarak yatırım yapabilmektedir. Bu anlamda, yatırım yapmanın amaçları; 3.1.3 *İşletmeleri Birleşmeye İten Nedenler* bölümünde de detaylı olarak açıklandığı üzere, gelir artışı, maliyet azalışı, vergi tasarrufu ve sermaye gereksiniminin azalması olarak sıralanabilir. Bir işletmenin başka bir işletmenin ihraç etmiş olduğu finansal araçları (hisse senedi, tahvil vb.) satın alması finansal yatırım olarak adlandırılmaktadır. İşletmelerin diğer işletmelerin finansal araçlarından biri olan hisse senetlerine yatırım yapması halinde, yatırımın

²¹⁷ Göğüş, s. 4

²¹⁸ Demir ve Bahadır, s. 37

²¹⁹ Bonham ve Diğerleri, s.431

²²⁰ Neo ve Nyeen, s. 48

²²¹ Bonham ve Diğerleri, s. 431

amacı ve düzeyi ile edinen işletmenin edinilen işletmeyi etkileme derecesi, yatırımın muhasebeleştirilmesi ve konsolidasyon yöntemlerini etkilemektedir²²². Ayrıca, edinilen işletmenin faaliyet sonuçları ile finansal yapısının edinen işletmenin finansal tablolarına nasıl yansıtılacağı konusu finansal tablo kullanıcıları açısından önem arz etmektedir. Edinen işletmenin edinilen işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını etkileme derecesi, hisse senedini satın alan işletmenin (edinen işletmenin) tam konsolidasyon (full consolidation), özkaynak yöntemi (equity method) veya oransal konsolidasyon (proportionate consolidation) yöntemlerinden hangisini seçeceğini belirlemektedir. Etkileme düzeyine göre uygulanan konsolidasyon yöntemleri Tablo 11’de özetlenmiştir:

Tablo 11: Etki Düzeyi - Konsolidasyon Yöntemleri İlişkisi Tablosu

Etkileme Düzeyi/Tipi	Ortaklık Türü	Konsolidasyon Yöntemi	İlgili UMS/TMS
Kontrol	Bağlı Ortaklık	Tam konsolidasyon	UMS/TMS 27
Müşterek Kontrol/Eş Düzey Etki	İş Ortaklığı	Oransal Konsolidasyon/ Özkaynak Yöntemi	UMS/TMS 31
Önemli Etki	İştirak	Özkaynak Yöntemi (Kısmi Konsolidasyon)	UMS/TMS 28

Kaynak: Remzi Örtten, Hasan Kaval ve Aydın Karapınar, **Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları**, Ankara: Gazi Kitabevi, 2007, s. 331

Tablo 11’de belirtilen konsolidasyon yöntemleri aşağıda detaylı olarak incelenmiştir:

3.3.2.1 Tam Konsolidasyon (Full Konsolidation)

Edinen işletme ile edinilen işletme(leri)nin tüm varlık, yükümlülük ve özkaynakları ile gelir ve giderlerinin satır satır toplanıp 3.3.5. *Konsolidasyon Süreci/Prosedürü* bölümünde açıklanan işlemlerin/düzeltilmelerin yapılmasını müteakip konsolide finansal tablo düzenleme yöntemidir. Tam konsolidasyon yönteminde, ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki payına bakılmaksızın bağlı ortaklığın finansal tabloları ile ana ortaklığın finansal tablolarının konsolide prosedürlerine uygun şekilde

²²² Baker ve Diğerleri, s. 49

toplanması/konsolide edilmesidir²²³. Tam konsolidasyonda; KGOP'lere ait payların konsolide finansal tablolarda nasıl gösterileceği, KGOP'lere ilişkin şerefiyenin finansal tablolarda gösterilip gösterilmeyeceği, gösterilecek ise bunun nasıl hesaplanacağı gibi konulara 3.3.1. *Konsolidasyon Teorileri* bölümünde detaylı olarak değinilmiştir. Aksine bir tanımlama/açıklama yapılmadığı müddetçe çalışmada kullanılan konsolidasyon terimi, tam konsolidasyon yöntemi ile aynı anlamda kullanılmıştır. UFRS/IFRS'de açık bir şekilde belirtilmemiş ise de, konsolidasyon kavramı ile tam konsolidasyonun kast edildiğini düşünmekteyiz²²⁴. Çalışmada yapılan açıklamalar da tam konsolidasyon yöntemine ilişkin açıklamalardır.

3.3.2.2 Oransal Konsolidasyon Yöntemi

Müştereken kontrol edilen işletmenin aktif, pasif, gelir ve gider kalemlerinin, ortak girişimcinin payı oranında, ortak girişimcinin finansal tablolarında satır satır benzer kalemlerle birleştirilmek suretiyle muhasebeleştirilmesi veya ortak girişimcinin finansal tablolarında söz konusu kalemlerin ayrı bir satır olarak raporlanmasını kapsayan muhasebeleştirme yöntemidir. 3.3.1.1 *Ana Ortaklık Teorisi* ile 3.3.1.2 *Tek İşletme Teorisi* bölümlerinde açıklanan teorilerinin ve tam konsolidasyon yönteminin aksine, bu teoride/yöntemde, kontrol edilemeyen paylara ilişkin varlık, yükümlülük, özkaynak ile gelir ve giderlere konsolide finansal tablolarda yer verilmez²²⁵. Bu bağlamda oransal konsolidasyon yönteminde; konsolide finansal tablolarının nihai amacının *ana ortaklığın* faaliyet sonuçlarını ve finansal yapısını, finansal tablo kullanıcılarına sunmak olduğu varsayımına dayanmaktadır²²⁶. Oransal konsolidasyon teorisinin/yönteminin savunucuları, kontrol edilemeyen payların konsolide bilanço ve gelir tablosunda gösterilmesinin ana ortaklık yatırımcıları için bir anlam ifade etmediğini savunmaktadırlar²²⁷.

Oransal konsolidasyon teorisinde; ana ortaklığının iş ortaklığındaki yatırımlar hesabı, ana ortaklığın iş ortaklığındaki varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun

²²³ Goğüş, s. 22

²²⁴ UFRS/IFRS 27: 18

²²⁵ Huefner ve Diğerleri, s. 904; Demir ve Bahadır, s. 130

²²⁶ Demir ve Bahadır, s. 130

²²⁷ Demir ve Bahadır, s. 130

değerinin payı ile ve iş ortaklığının karından kaynaklanan öz sermaye de iş ortaklığının gelir ve giderlerinin ana ortaklığın payına isabet eden payı ile yer değiştirmektedir²²⁸.

UFRS/TFRS'ye göre; “İki veya daha fazla tarafın, müşterek kontrole tabi bir ekonomik faaliyeti gerçekleştirmesini sağlayan sözleşmeye bağlı girişim²²⁹...” şeklinde tanımlanan iş ortaklığında, “Bir ekonomik faaliyet üzerindeki kontrolün sözleşmeye dayalı olarak paylaşılması²³⁰...” şeklinde tanımlanan müşterek kontrolün var olduğu kabul edilmektedir. Müşterek kontrolün var olduğu durumlarda, müşterek kontrole sahip olan ortak girişimci, müştereken kontrol edilen işletmedeki payını, oransal konsolidasyon veya 3.3.2.3. Özkaynak Yöntemi bölümünde detaylı olarak açıklanmış olan özkaynak yönteminden biri ile finansal tablolarına yansıtır²³¹.

Oransal konsolidasyonun finansal tablolarda gösterimi ile tam konsolidasyonun farkı Örnek: 3.5 üzerinde gösterilmiştir.

Örnek²³² 3.5 :

Ortak girişimci (OG) firması İO ortaklığının % 50 hissesini 6.000 TL'ye 01.01.2009 tarihinde satın almıştır. İO ortaklığının diğer % 50 hissesine de AO ortaklığı sahiptir. OG, AO ile özel bir anlaşma yapmadığı müddetçe, OG ve AO, İO ortaklığının finansal ve operasyonel politikaları üzerinde müşterek kontrole sahipler ve OG oransal konsolidasyon metodu veya özkaynak yöntemi ile İO'nun finansal tablolarını kendi bünyesinde konsolide edecektir. Ancak, OG ve AO arasında, yönetim kurulunun çoğunluğunu seçme ve görevden alma yetkisini OG'ye veren, bir anlaşma imzalamış olmaları halinde, OG tam konsolidasyon yöntemi ile İO'nun finansal tablolarını kendi bünyesinde konsolide edecektir. Her iki durumu da Tablo 12 üzerinde göstermemiz mümkündür.

²²⁸ Huefner ve Diğerleri, s. 904

²²⁹ UMS/TMS 31: 3

²³⁰ UMS/TMS 31: 3

²³¹ UMS/TMS 31: 30

²³² Alexander ve Archer, s.10.11'den geliştirilmiştir.

Tablo 12: OG ve İO'nun Edinme Tarihindeki Bilançoları, Konsolide Çalışma Tabloları ve Oransal ile Tam Konsolidasyona Göre Düzenlenen Konsolide Tabloları (Oransal ve Tam Konsolidasyon Yöntemlerinin Örnek Üzerinde Karşılaştırılması) (TL)

Bilanço Kalemi	OG	İO	Oransal Konsolidasyon			Tam Konsolidasyon		
			Borç	Alacak	Bakiye	Borç	Alacak	Bakiye
Cari Varlıklar	28.600	6.000	3.000		31.600			34.600
Bağlı Ortaklıklar	6.000			6.000			6.000	
Şerefiye			1.000		1.000	1.000		1.000
Sabit Kıymetler	50.000	4.000	2.000		52.000			54.000
Aktif Toplamı	84.600	10.000	6.000	6.000	84.600			89.600
Sermaye	40.000	8.000			40.000	8.000		40.000
Yedekler	44.600	2.000			44.600	2.000		44.600
KGOP							5.000	5.000
Pasif Toplamı	84.600	10.000			84.600	11.000	11.000	89.600

Dikkat edilir ise; şerefiye her iki yaklaşımda da bulunmasına rağmen, yukarıda da belirtildiği gibi oransal konsolidasyon yaklaşımında kontrol gücü olmayan paylara yer verilmemektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi ana ortaklığın iş ortaklığındaki yatırımlar hesabı, ana ortaklığın iş ortaklığındaki varlık ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerinin payı yer değiştirmektedir. Bu hususu, yukarıdaki örnekteki kalemlere göre muhasebe kaydını aşağıdaki gibi yapmak mümkündür.

----- / -----		
... Cari varlıklar	3.000	
... Sabit Kıymetler	2.000	
261 Şerefiye	1.000	
		245 Bağlı Ortaklıklar
		6.000
----- / -----		

US GAAP oransal konsolidasyon yönteminin uygulanmasına izin vermemektedir²³³. US FMSK ile UMSK arasındaki, standartların yakınsaması kapsamında, UMSK, 13.09.2007 tarihinde *Taslak Metin 9 İş ortaklıkları* (ED 9 Joint Arrangements)'nı yayımlamıştır. Taslak Metin 9, *UMS 31 İş Ortaklıkları* standardın yerini almak üzere hazırlanmıştır. Taslak Metin 9'da oransal yöneme izin verilmemektedir²³⁴.

3.3.2.3 Özkaynak Yöntemi (Equity Method)

Özkaynak yöntemi; bir ortaklığın başka bir ortaklığın hisse senetlerine yaptığı yatırımın payını veya sermayenin pay değişimini yansıtan bir muhasebeleştirme ve konsolidasyon yöntemidir²³⁵. Başka bir ifade ile; iştirakteki yatırımın elde etme tarihinde, elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilerek, elde etme tarihinden sonra, bu tutarın yatırım yapılan iştirakin net varlıklarında yatırımcı işletmenin payına düşen kısmını yansıtacak şekilde düzeltildiği ve böylece yatırımcı işletmenin kar veya zararının yatırım yapılan işletmenin kar veya zararından kendisine düşen payı kapsadığı muhasebeleştirme yöntemidir²³⁶. Öz kaynak yönteminde; konsolidasyon içine alınacak ortaklıkların finansal tabloları kalem kalem birleştirilmez ve fakat kalemlerin net etkisi dikkate alınır.

Teknik ve teorik olarak, yatırımcı ortaklığın başka ortaklıklardaki bütün yatırımlarının özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilmesi mümkün²³⁷ olmakla birlikte, konuya ilişkin ABD düzenlemesi olan APB (Accounting Principles Board Opinion) 18 ile UFRS/TFRS düzenlemesi olan *UMS/TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar* standardına göre özkaynak yöntemi yatırımcı ortaklığın yatırım yaptığı ortaklıkta önemli etkisinin (significant influence) bulunması halinde kullanılması gereken bir yöntemdir²³⁸. Önemli etki ve iştirak kavramı konusunda 3.2.3.5 *Önemli Etki ve İştirak Kavramı* bölümünde detaylı bilgi verilmiştir.

²³³ Epstein ve Jarmakowicz, s.443

²³⁴ Epstein ve Jarmakowicz, s.443

²³⁵ Baker ve Diğerleri, s.53

²³⁶ UMS/TMS 28: 2

²³⁷ E.John Larsen; **Modern Advanced Accounting**, Ninth Edition, New York: McGraw-Hill Irwin, 2003, s. 273-309

²³⁸ Barry J. Epstein, Ralph Nach ve Steven M. Bragg; **GAAP 2009**, USA: John Wiley & Sons, Inc. 2008, s.532-533; UMS/TMS 28: 13

Özkaynak yönteminin uygulanması, bir işlemin yasal görünümü veya görünürdeki tanımından ziyade ekonomik ve gerçek mahiyetleri esas alınarak muhasebeleştirilmesi ve raporlanması gerektiği şeklindeki “özün önceliği”(substance over form) kavramının bir neticesidir²³⁹. Özkaynak yönteminin uygulanması yatırımcının finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının tam olarak gösterilmemesi ve manipüle edilmesini engelleme amacını taşıdığı belirtilmektedir²⁴⁰. Bu durum aynı zamanda, yatırımların muhasebeleştirilmesi yöntemlerinden biri olan maliyet yöntemine yapılan bir eleştiri niteliğindedir²⁴¹. Özkaynak yöntemini savunanlar; bu yöntemin iştirakin kar veya zararına göre yatırımcı ortaklığın yatırımlarının realize edildiği (iştirakler hesabının artıp azaldığı), bunun da muhasebenin tahakkuk esaslı usulüne uygun olduğunu savunmaktadırlar²⁴². Yöntemin bu özeliği, grubu bir tek ekonomik birim olarak varsaydığı ve grubun ekonomik özünü daha iyi yansıttığı da iddia edilmektedir²⁴³.

Özkaynak yönteminin özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

1. İştirake yapılan yatırım, elde etme tarihinde, elde etme maliyeti ile kaydedilmektedir.

Örnek 3.6: Yatırımcı A ortaklığı, 01.01.2009 tarihinde İ iştirakinin sermayedarlarına 100.000.- TL ödeyerek % 40 ortak olmuştur. İ iştirakinin satın alma tarihindeki özkaynağı aşağıdaki gibidir:

Sermaye	100.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	40.000	TL
Toplam	140.000	TL

²³⁹ Demir ve Bahadır, s. 97

²⁴⁰ Demir ve Bahadır, s. 97

²⁴¹ Baker ve Diğerleri, s. 62

²⁴² Larsen, s. 272-273

²⁴³ Larsen, s. 273

Yatırııcı A ortaklığı 01.01.2009 tarihinde aşağıdaki muhasebe kaydını yapacaktır.

----- / -----		
242 İştirakler Hesabı	100.000	
	100 Kasa Hesabı	100.000
----- / -----		

İştirakler hesabı, teorik olarak; (1) Yatırımcının iştirakteki sermaye payının defter değerini, (2) Yatırımcının iştirakteki tanımlanabilir net aktifin gerçeğe uygun değerindeki düzeltme farkının payını ve (3) Şerefiyeyi içermektedir.

2. Özkaynak metodunda eliminasyon kayıtları yapılmamakta ve iştirakler hesabı iştirakin sermayesindeki değişiklikleri içermektedir. Bundan dolayı özkaynak yöntemine bazı yazarlar tek satırlı/kalemli konsolidasyon (one-line consolidation) adını vermektedirler²⁴⁴.

İştirakin sermayesindeki değişimin (kar veya zarar) yatırım yapan ortaklığın iştirakler hesabı üzerindeki etkisini Örnek 3.7’de görebiliriz:

Örnek 3.7: Örnek 3.6’deki İ iştiraki 2009 faaliyetleri sonucunda 20.000 TL net kar elde etmiştir. Bu durumda İ iştirakinin Özkaynağı aşağıdaki gibi olacaktır:

Sermaye	100.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	40.000	TL
Net Dönem Karı (2009)	20.000	TL
Toplam	160.000	TL

A ortaklığı 31.12.2009 tarihinde aşağıdaki muhasebe kaydını yapacaktır.

----- / -----		
242 İştirakler Hesabı	8.000	
	640 İştiraklerden Temettü Gelirleri	8.000
----- / -----		

²⁴⁴ Heuefer ve Diğerleri, s. 175

İştirakin 10.000 TL temettü dağıttığını düşündüğümüzde A ortaklığı aşağıdaki muhasebe kaydını yapacaktır.

----- / -----		
100 Kasa		4.000
	242 İştirakler Hesabı	4.000
----- / -----		

3. Yatırım maliyeti ile iştirak edilen ortaklığın defter değeri arasında fark olması muhtemeldir. Yatırım maliyeti defter değerinin üzerinde olabileceği gibi, altında olması da mümkündür.

Yatırım maliyetinin defter değerinin üstünde olmasının değişik nedenleri olabilir. Bunlardan biri; iştirakin varlıklarının gerçeğe uygun değerlerinin defter değerlerinin üstünde olmasıdır. Başka bir neden de; iştirakin pazar payı, marka değeri, dağıtım kanalları vb. yönlerine atfedilen yüksek değerlerdir. Buna teorik olarak şerefiye adı verilmektedir. Bu farkın nerden kaynaklandığını tespit etmek önemlidir. Farkın iştirakin varlıklarının gerçeğe uygun değerlerinin defter değerlerinin üstünde olmasından kaynaklanmış olması halinde; varlığın amortisman süresi dikkate alınarak, amortisman tabi tutulur. Farkın şerefiyeden kaynaklanması halinde ise; şerefiye amortisman tabi tutulmamakta, bunun yerine yatırımın tümü değer testine tabi tutulmaktadır²⁴⁵.

Örnek 3.8: Yatırımcı A ortaklığı, 01.01.2009 tarihinde İ iştirakinin sermayesine 100.000.- TL ödeyerek % 40 ortak olmuştur. İ iştirakinin 01.01.2009 tarihli bilançosu aşağıda verilmiştir. Binaların, 2009 yılı dahil kalan ekonomik ömürleri 10 yıldır. İ iştiraki 2009 yılı faaliyetleri sonucunda 10.000 TL net kar elde etmiştir.

²⁴⁵ Baker ve Diğerleri, s. 56, UMS 28/TMS 28: 33

Tablo 13: İ İştirakinin 01.01.2009 Tarihli Bilançosu ve Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değer	Fark	Yatırımcının Payı
Kasa	10.000	10.000		
Ticari Mallar	60.000	60.000		
Binalar	70.000	80.000	10.000	4.000
Aktif Toplamı	140.000	150.000		
Sermaye	100.000	100.000		
Yedekler	40.000	50.000		
Pasif Toplamı	140.000	150.000		

Yatırımın defter değerinden olan farkı aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

Yatırımı maliyeti	100.000	TL
A ortaklığının İ iştirakindeki payının defter değeri (140.000 TL*0,4)	-56.000	TL
Fark	44.000	TL

Yatırımın maliyeti ile A ortaklığının İ iştirakindeki payının defter değeri arasındaki 44.000 TL'lık farkın 4.000 TL'lık kısmı İ iştirakine ait binaların gerçeğe uygun değerinin defter değerini üzerinde olması ($10.000*0,4= 4.000$) ve 40.000 TL'lık kısmı ise şerefiyeden kaynaklanmaktadır. Özkaynak yönteminin, tek kalemlik konsolidasyon özelliği nedeniyle şerefiye ve binalara ilişkin değer farkı *242 İştirakler Hesabı* içinde muhasebeleştirilir. Satın alma tarihindeki A yatırımcının muhasebe kaydı Örnek 3.6 'da verilmiştir. Sene sonunda ise aşağıdaki gibi muhasebe kaydı yapılacaktır:

----- / -----		
242 İştirakler Hesabı	4.000	
640 İştiraklerden Tem.Gelir		4.000
İştirakteki kar payının muhasebeleştirilmesi ($10.000*0,4= 4.000$)		
----- / -----		

Binalardan kaynaklanan 4.000 TL'lık farkın amortismanı için ise aşağıdaki gibi muhasebe kaydı yapılır²⁴⁶:

----- / -----		
640 İştiraklerden Temettü Gelirleri	400	
242 İştirakler Hesabı		400
----- / -----		

İştirakler hesabı içinde takip edilen şerefiye için ise amortisman ayrılmamaktadır. Bunun yerine yıl sonlarında yatırımın tümü değer testine tabi tutulmaktadır²⁴⁷.

4. Elde etme maliyeti (yatırım maliyeti) iştirakin net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden düşük olması halinde, aradaki fark doğrudan gelirlere intikal ettirilir²⁴⁸. Bu farka teoride negatif şerefiye adı verilmektedir²⁴⁹.

Örnek 3.9: Yatırımcı A ortaklığı, 01.01.2009 tarihinde İ iştirakinin sermayesine 50.000.- TL ödeyerek % 40 ortak olmuştur. İ iştirakini satın alma tarihindeki özkaynağı aşağıdaki gibi olup, varlıkların defter değeri ile gerçeğe uygun değerlerinin aynı olduğu varsayılmıştır:

Sermaye	100.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	40.000	TL
Toplam	140.000	TL

Negatif şerefiye olarak da adlandırılan fark aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

Elde Etme Maliyeti	50.000	TL
A ortaklığının İ iştirakindeki payının defter değeri (140.000*0,4)	-56.000	TL
Fark (negatif şerefiye)	-6.000	TL

²⁴⁶ Demir ve Bahadır, s. 109; Baker ve Diğerleri, s. 57

²⁴⁷ Demir ve Bahadır, s.1 s. 107, Baker ve Diğerleri, s. 58

²⁴⁸ Alfredson ve Diğerleri, s. 1111

²⁴⁹ Demir ve Bahadır, s. 107

Muhasebeleştirilmesi ise aşağıdaki gibi yapılabilir²⁵⁰:

----- / -----		
242- İştirakler Hesabı		6.000
	640 İştiraklerden Temettü Gelirleri	6.000
----- / -----		

5. Yatırımcı ortaklık ile iştirak arasında yapılan işlemlerin incelenmesi ve yatırımcının özkaynak metoduna göre konsolide finansal tabloların düzenlenmesi esnasında gerekir ise bazı düzeltmelerin yapılması gerekir. Grup içi alım satım işlemleri diğer alım satım işlemleri gibi muhasebeleştirilir ve kar-zarara etkisi bakımından üçüncü işletmeler ile yapılan alım satımdan bir farkı bulunmamaktadır²⁵¹. Ancak; muhasebenin gerçekleşme prensibine göre; grup içi alım – satım işlemlerinden kaynaklanan karlar ancak grup dışı işletmelere satılması halinde gerçekleşmiş olarak kabul edilir²⁵², aksi takdirde bundan kaynaklanan kar grup içi gerçekleşmemiş (unrealized intercompany profits) kar olarak kabul edilir ve konsolide tablo düzenlenmesi esnasında elimine edilir.

Özkaynak yönteminde, grup içi alım-satım işlemlerinden kaynaklanan gerçekleşmemiş karların hangi oranda elimine edileceği konusunda değişik görüşler olmakla birlikte; UMS/TMS yatırımcının iştirakteki payı oranında eliminasyon yapılacağı konusunda bir standardizasyona gitmiştir²⁵³ bu husus aynı zamanda teoride de genel olarak kabul edilmektedir²⁵⁴.

Örnek 3.10: Yatırımcı A ortaklığı, % 40 ortağı olduğu İ iştirakine maliyeti 100.000 TL olan malı % 50 kar ile satmıştır. İ iştiraki belirtilen malın yarısını, aynı dönem içinde, grup dışı işletmelere satmıştır. İ iştiraki dönem içinde 70.000 TL net kar elde etmiş ve temettü dağıtımını yapmamıştır. Eliminasyon işlemleri ve muhasebe

²⁵⁰ Alfredson ve Diğerleri, s. 1111; Demir ve Bahadır, s. 111

²⁵¹ Baker ve Diğerleri, s. 67

²⁵² Demir ve Bahadır, s. 111

²⁵³ UMS/TMS 28: 22

²⁵⁴ Baker ve Diğerleri, s. 67; Huefner ve Diğerleri, s. 237

kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır²⁵⁵ (konuyu basitleştirmek için vergi etkisi dikkate alınmamıştır).

Grup içi kar	50.000	TL
Stokta kalan	25.000	TL
A yatırımcı ortaklığın gerçekleşmemiş karı (25.000*0,4)	10.000	TL

Net karın muhasebeleştirilmesi;

----- / -----		
242 İştirakler Hesabı	28.000	
	640 İştirak temettü Gelirleri	28.000
----- / -----		
Gerçekleşmemiş karın muhasebeleştirilmesi/eliminasyonu		
----- / -----		
640 İştirak Temettü Gelirleri	10.000	
	242 İştirakler Hesabı	10.000
----- / -----		

3.3.2.4 Konsolidasyon Yöntemlerinin Karşılaştırılması

Yukarıda açıklanan konsolidasyon yöntemlerinin farklılıklarını görmek için bunları aynı örnek üzerinde göstermekte fayda bulunmaktadır.

Örnek 3.11: 01.01.2009 tarihinde; **A** ortaklığı **B** ortaklığının hisselerinin % 40 'ına 200.000 TL ödeyerek ortak olmuştur. **B** ortaklığının net aktiflerinin gerçeğe uygun değerleri ile defter değeri arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. **A** ve **B** ortaklıklarının 31.12.2009 tarihli finansal tabloları ve farklı konsolidasyon yöntemlerine

²⁵⁵ Alexander ve Archer, s.14.07; Gürbüz Gökçen, Başak Ataman Akgül ve Cemal Çakıcı, **Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları**, İstanbul: Beta, 2006, 266-267

göre düzenlenen konsolide finansal tabloları, Tablo 14 ve Tablo 15 üzerinde karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir:

Tablo 14: A Ve B Ortaklıklarının Gelir Tabloları ve Konsolidasyon Yöntemlerine Göre Düzenlenen Konsolide Gelir Tabloları (TL)

Kalem Adı	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Özkaynak Yöntemi	Oransal Konsolidasyon	Tam Konsolidasyon
Gelirler	700.000	80.000	700.000	732.000	780.000
Giderler	-400.000	-50.000	-400.000	-420.000	-450.000
Temettü Gelirleri			(1) 12.000		
KGOP					(2) -18.000
Net Kar	300.000	30.000	312.000	312.000	312.000

(1): 12.000= 30.000*0,4; (2): 18.000= 30.000*0,6

Tablo 15: 31.12.2009 Tarihli, A ve B Ortaklıklarının Bilançoları ve Konsolidasyon Yöntemlerine Göre Düzenlenen Konsolide Bilançoları (TL)

Kalem Adı	A Ortaklığı	B Ortaklığı	Özkaynak Yöntemi	Oransal Konsolidasyon	Tam Konsolidasyon
Kasa	100.000	50.000	100.000	120.000	150.000
Ticari Alacaklar	300.000	150.000	300.000	360.000	450.000
Ticari Mallar	200.000	230.000	200.000	292.000	430.000
Binalar	400.000	200.000	400.000	480.000	600.000
İştirak/Bağlı Ortaklıklar	200.000		(1) 212.000		
Aktif Toplamı	1.200.000	630.000	1.212.000	1.252.000	1.630.000
Mali Borçlar	300.000	100.000	300.000	340.000	400.000
Sermaye	600.000	500.000	600.000	600.000	600.000
Dönem Karı	300.000	30.000	312.000	312.000	312.000
KGOP					(2) 318.000
Pasif Toplamı	1.200.000	630.000	1.212.000	1.252.000	1.630.000

(1): 212.000 TL= 200.000 TL+(30.000 TL*0,4);

(2) : 318.000 TL= (500.000 TL+30.000 TL)*0,6

NOT: Transfer edilmiş bedel ile **B** bağlı ortaklığın net aktif değerinin ana ortaklık payına düşen tutar eşit olduğunda şerefiye ortaya çıkmamıştır.

Farklı yöntemlere göre düzenlenen konsolide finansal tabloların aktif büyüklükleri ve bilanço kalemleri farklılık teşkil etmektedir. Farklı yöntemlere göre düzenlenen konsolide finansal tablolara dayanılarak bulunacak finansal oranlar da farklı olacaktır. Bundan dolayı kredilendirme sürecinde düzenlenecek olan konsolide finansal tablolara dayanılarak yapılacak kredi analizlerinde bu farklılıkların dikkate alınması ve buna göre bir karara varılması gerekecektir. Karşılaştırmalı tablolardan da görülebileceği gibi, gelir tablolarında (ana ortaklığa/yatırımcı ortaklığa ait) net kar değişmemekle birlikte, gelir ve gider rakamları farklılıklar teşkil etmekte ve bu konuda kredi analizinde dikkate alınması gerekmektedir.

3.3.3 Şerefiye (Goodwill)

3.3.3.1 Şerefiyenin Tanımı ve Özellikleri

3.1.2 Temel Birleşme Şekilleri bölümünde incelenen şirket birleşmelerinde, edinilen ortaklık, edinilen ortaklığın hissedarlarına nakit, diğer varlıklar veya kendi hisse senetlerini vererek edinilen ortaklığın aktifleri veya hisse senetleri üzerinde kontrolü ele geçirir. Ödeme biçimi ne olursa olsun edinilen ortaklık bir maliyet²⁵⁶ (edinme maliyeti) ile karşı karşıyadır. Edinme maliyeti/transfer edilmiş bedel, edinilen ortaklığın net aktiflerin defter/kayıtlı değerine eşit olabileceği gibi, bunun altında veya üstünde de olabilir. Edinme maliyetinin, defter değerinden farklı olması halinde²⁵⁷;

1. Satın alma maliyeti edinilen ortaklığın kayıtlı değerini aşması halinde satın alma primi (purchase premium),
2. Satın alma maliyeti edinilen ortaklığın kayıtlı değerinin altında kalması halinde satın alma iskontosu (purchase discount) ortaya çıkmaktadır.

Satın alma iskontosu/primi belirlendikten sonra, edinilen işletmenin varlık ve borçlarının gerçeğe uygun değerleri belirlenir ve bundan da net aktiflerin gerçeğe uygun

²⁵⁶ Bu maliyete; edinme bedeli, yatırım tutarı, transfer edilmiş bedel olarak da denmektedir. Çalışmada, UFRS/IFRS'nin kabul ettiği transfer edilmiş bedel kavramı kullanılmıştır.

²⁵⁷ Huefner ve Diğerleri, s. 16

değerlerine ulaşılır. Transfer edilmiş bedel (satın alma bedeli) edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinin ana ortaklığa ait olan payından fazla olması halinde *şerefiye (goodwill)* olarak adlandırılan ve tanımlanamayan aktif hesap ortaya çıkmaktadır²⁵⁸. Satın alma sonucunda ortaya çıkan şerefiyenin finansal tablolara nasıl yansıtılacağı konusunda literatürde değişik görüşler bulunmaktadır²⁵⁹. Bu görüşlere aşağıda kısaca değinilmiştir:

1. Şerefiyenin Varlık Olarak Finansal Tablolara Yansıtılması

İşletmenin sahip olduğu imkan şeklinde tanımlanabilecek olan varlıkların üç temel özelliği bulunmaktadır²⁶⁰: *i.* Gelecekte ekonomik yarar beklentisinin bulunması, *ii.* İşletme tarafından kontrol ediliyor olması ve *iii.* Geçmiş bir işlem veya olay neticesinde ortaya çıkmış olması. Şerefiyede, ekonomik yarar beklentisinin bulunduğu konusunda fazla bir tartışma bulunmamaktadır. Zira edinen ortaklık, edinilen ortaklığın net aktiflerinin gerçeğe uygun değerlerinin üzerinde bir bedel ödemektedir ki, bunun temel nedeni ekonomik bir yarar beklentisidir. Buna benzer, satın alma işlemi geçmiş olay sonucu ortaya çıkıyor. Asıl tartışma bu imkân (şerefiye) üzerinde edinen işletmenin kontrolünün bulunup bulunmadığı konusu üzerinde yoğunlaşmıştır²⁶¹. Bu bağlamda; edinen işletmenin, edinilen işletmenin yetkin ve değer katan personeli ve sadık müşterileri üzerinde kontrol gücü olmamakla birlikte, edinen işletmenin varlıkları ve faaliyet politikaları üzerinde kontrolün bulunması nedeniyle şerefiye kendine has (unique) bir varlık olarak kabul edilmektedir.

Şerefiyenin varlık olarak kabul edilmesi ile birlikte ekonomik ömrünün ne olduğu ve amortismanına tabi tutulup tutulmayacağı konusu ön plana çıkmaktadır. Bazı görüşler şerefiyenin objektif kıstaslara bağlanarak belli bir süre içinde amortismanına tabi tutulması gerektiği şeklindedir²⁶². Bu görüşte olanların temel dayanağı bu yöntemin objektif olduğu ve işletme yönetiminin subjektif değerlendirmelerini bünyesinde

²⁵⁸ Huefner ve Diğerleri, s. 16; Ailen Pierce ve Niamh Brennan, **Principles and Practice of Group Account, a European Perspective**, London: Thomson Learning, 2003, s. 26, 366; İsmail Ufuk Mısırlıoğlu, **Türkiye ve Uluslararası Muhasebe Uygulamalarında Şerefiye**, İstanbul: Yayılım Yayıncılık, 2001, s. 10

²⁵⁹ Demir ve Bahadır, s. 25; Alfredson ve Diğerleri, s. 505

²⁶⁰ Demir ve Bahadır, s. 25; Alfredson ve Diğerleri, s. 505; Mısırlıoğlu, s. 11-12

²⁶¹ Alfredson ve Diğerleri, s. 505

²⁶² Demir ve Bahadır, s. 25; Huefner ve Diğerleri, s. 34

barındırmadığı hususudur. Bu konudaki başka bir görüş de; şerefiyenin bir kalıntı (residual) ve tanımlanamayan süresiz bir varlık olduğu, bundan dolayı da amortisman yerine her yıl değer düşüklüğü testine (impairment) tabi tutulması gerektiğidir. Ayrıca; şerefiyenin gerçeğe uygun değerinin (geri kazanılabilir tutarı /recoverable amount) defter değerinin altına inmediği müddetçe değerinin düşürülmemesi²⁶³ ve bir varlık olarak maliyet bedeli ile kayıtlarda izlenmesi gerektiği de ileri sürülmektedir. Gerek US GAAP gerek UFRS/TFRS, şerefiyenin amortismanına tabi tutulmasını yasaklamakta ve değer düşüklüğü testine tabi tutulmasını öngörmektedirler²⁶⁴. Şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulması konusu, 3.3.3.2.2 *Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testine Tabi Tutulması* bölümünde detaylı olarak açıklanmıştır.

2. Şerefiyenin Dönem Gideri Olarak Finansal Tablolarda Gösterilmesi

Şerefiyenin ömrünün sınırsız olarak kabul edilmemesi ve sınırlı bir zaman içinde amorti edilmesi halinde de, sübjektivitenin ortaya çıkabileceğini düşünerek şerefiyenin ortaya çıktığı dönemde, gelir tablosuna bir gider kalemi olarak aktarılmasının uygun olacağı düşünülmektedir²⁶⁵. Uygulamada pek kabul görmeyen ve teorik bazda da çok taraftarı bulunmayan bir görüş olması nedeniyle üzerinde fazla durulmamıştır.

3. Şerefiyenin Özkaynaklarda Bir İndirim Kalemi Olarak Finansal Tablolarda Raporlanması

Yukarıda da belirtildiği gibi; şerefiyenin ömrünün sınırsız olarak kabul edilmemesi ve sınırlı bir zaman içinde amorti edilmesi halinde de sübjektivitenin ortaya çıkabileceği ileri sürülmektedir. Bu bağlamda; şerefiye ortaya çıktığı dönemde, dağıtılmamış karlar hesabından bir indirim kalemi olarak raporlanması ve gelir tablosu ile ilişkilendirilmemesi gerektiği ileri sürülmektedir.²⁶⁶ Bu yöntem uzun bir süre

²⁶³ Fikret Otlı ve Yusuf C. Cukacı; “Şirket Birleşmesinde Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Şerefiyenin Muhasebe Standartlarına Göre Muhasebeleştirilmesi”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Sayı: 21 (Ocak 2007), s. 121

²⁶⁴ Huefner ve Diğerleri, s. 29; Baker ve Diğerleri, s. 17; UMS/TMS 36: 80-90

²⁶⁵ Demir ve Bahadır, s. 25; Mısırlıoğlu, s. 88

²⁶⁶ Mısırlıoğlu, s. 89

İngiltere uygulamasında yer bulmuştur²⁶⁷. Ancak, şu anda fazla uygulaması olmayan bir yöntemdir.

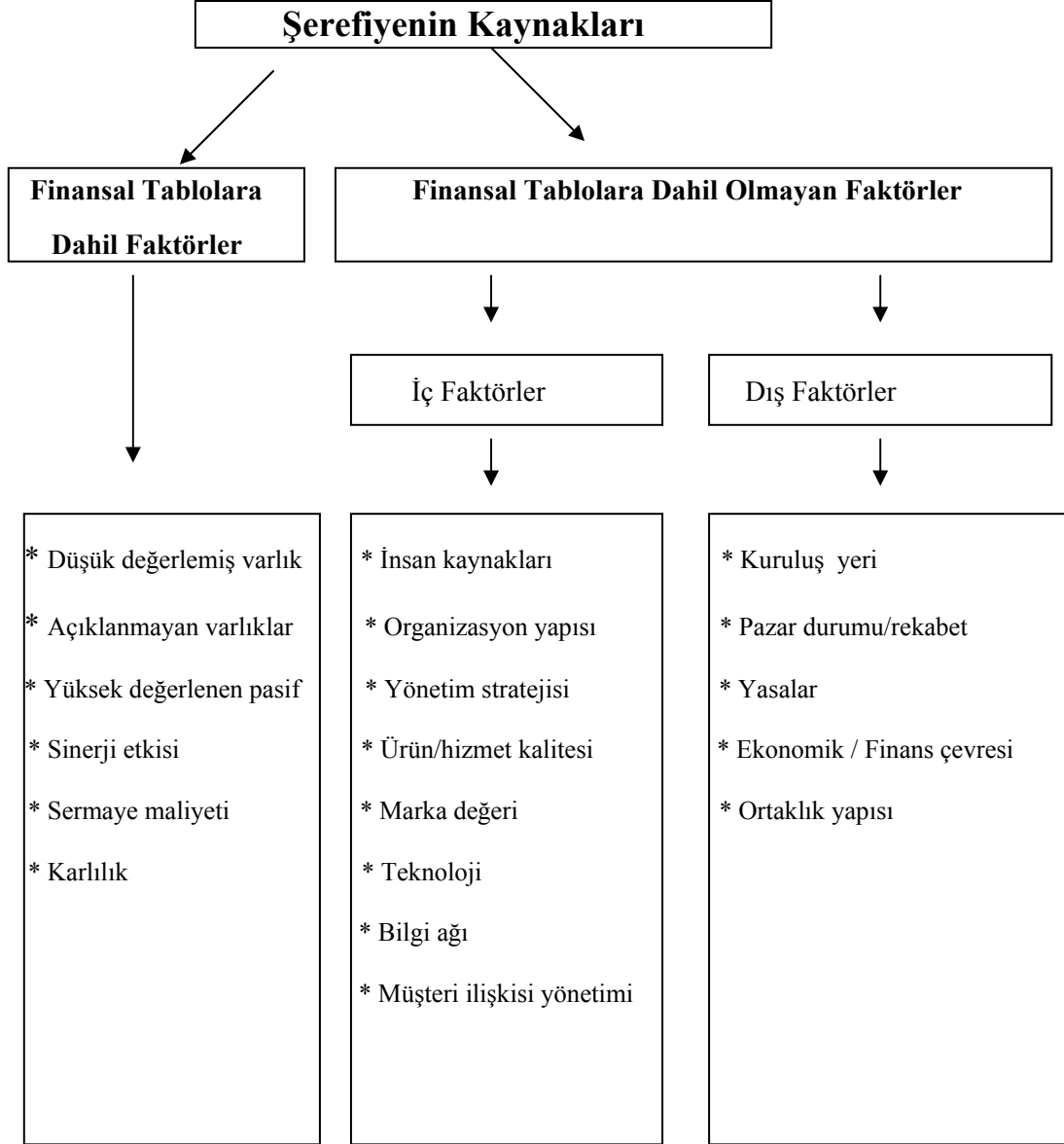
3.3.3.1.1 Şerefiyenin Kaynakları

Bir ortaklığı, başka bir ortaklığın net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinden daha fazla ödeme yapmaya iten faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin tamamının nelerden oluştuğu ve bu faktörlerin şerefiyedeki payının tam olarak hesaplanması çoğu zaman güç olmakla birlikte, edinilen ortaklığın faaliyetleri ile ilgili maddi olmayan bir çok unsuru bünyesinde barındırdığı belirtilmektedir²⁶⁸. Bu faktörler aynı zamanda şerefiyenin kaynakları olarak da bilinmektedir. Bu kaynaklar, Tablo 16 üzerinde gösterilmiştir.

²⁶⁷ Mısırlıoğlu, s. 89; Demir ve Bahadır, s. 25-26

²⁶⁸ Chambers, s. 107

Tablo 16: Şerefiyenin Kaynakları Tablosu



Kaynak: İsmail Ufuk Mısırlıoğlu, **Türkiye ve Uluslararası Muhasebe Uygulamalarında ŞEREFIYE**, İstanbul: Yaylım Yayıncılık, 2001, s. 41

Tablodaki faktörlerin tamamı, edinen ortaklığın gelecekteki kazanma gücünü artırıcı olan faktörlerdir, ki bunlar şerefiyenin ortaya çıkmasını sağlamaktadırlar.

Dolayısıyla şerefiye, bir işletmeyi bir bütün olarak geliştiren pek çok faktör ve koşulun sonucu olarak ortaya çıkan bir değerdir²⁶⁹.

3.3.3.1.2 Şerefiyenin Türleri

Transfer edilmiş bedelin edinilen işletmenin net aktif değerinden/net aktiflerin gerçeğe uygun değerinden farklı (az veya çok) olması durumunda pozitif veya negatif şerefiye ortaya çıkabilmektedir. Transfer edilmiş bedelin edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinden fazla olması durumunda pozitif şerefiye, aksi durumda negatif şerefiye ortaya çıkmaktadır. *Transfer edilmiş bedelin, edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerine eşit olması halinde şerefiye ortaya çıkmamaktadır.* Gerek UFRS/IFRS gerek US GAAP negatif şerefiye kavramını kullanmıyor olsalar da, negatif şerefiye kavramı teoride sıklıkla kullanılmaktadır. Şerefiye türleri aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

3.3.3.1.2.1 Pozitif Şerefiye

Genellikle; işletmelerin net aktiflerinin tamamının satın alınması veyahut bir işletmenin başka bir işletmenin kontrol edilebilir tutarındaki hisse senetlerinin satın alınması ile oluşan ve transfer edilmiş bedelin edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinin edinen işletmenin payına düşen tutarıdan fazla olması halinde ortaya çıkan şerefiyedir. Pozitif şerefiye değişik kriterlere göre ayrıma tabi tutulabilir. Ancak, oluşma şekli kriterine göre²⁷⁰ işletmede yaratılan şerefiye ve konsolidasyonda oluşan şerefiye olarak ikiye ayırmak mümkündür.

1. İşletmede Yaratılan Şerefiye/İşletme Bünyesinde Oluşan Şerefiye (Internally Developed Goodwill)

Bir işletmenin sahip olduğu varlıkların bir araya getirilerek, ekonomik çevre ile yaratmış oldukları sinerji şeklinde tanımlanan işletme içinde yaratılan şerefiye işletmenin ayrılmaz bir parçası olarak her zaman vardır²⁷¹. Bu tür şerefiye satın

²⁶⁹ Mısırlıoğlu, s. 8.

²⁷⁰ Goğuş, s. 48

²⁷¹ Mısırlıoğlu, s. 39.

alınmamış şerefiye olarak da adlandırılmakta ve finansal tablolarda gösterilmemektedir²⁷².

2. Konsolidasyonda Oluşan Şerefiye

Edinen işletmenin edinilen işletmenin hisse senetlerini satın alması sonucunda oluşan şerefiyedir²⁷³. Bu durumda ana ortaklık ve bağlı ortaklık ilişkisi ortaya çıkmakta ve böyle bir durumda ana ortaklık, bağlı ortaklık üzerinde kontrol gücünü elde etmektedir. Şerefiyenin ortaya çıkabilmesi için; transfer edilmiş bedelin, edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinin ana ortaklık payına düşen kısmından fazla olması gerekir²⁷⁴. Farkın olması halinde, bu fark edinme tarihinde ana ortaklığın tekli/solo finansal tablolarında gösterilmez ve fakat konsolidasyon anında kayıtlara intikal ettirilir.

Açıklamalar çerçevesinde şerefiyenin hesaplanışını aşağıdaki gibi formüle etmek mümkündür:

$$\boxed{\text{Şerefiye}} = \boxed{\text{Transfer Edilmiş Bedel}} - \boxed{\text{Edinilen Ortaklığın Net Aktiflerinin Gerçeğe Uygun Değeri * Ana Ortaklık Payı}}$$

Örnek 3.12: A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının hisselerinin % 80'ini 01.01.2009 tarihinde 1.200.000 TL'ye satın almıştır. Satına alma tarihinden önce A ana ortaklığı ile B bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 17 üzerinde gösterilmiştir.

²⁷² Goğuş, s. 47

²⁷³ Mısırlıoğlu, s. 43.; Huefner ve Diğerleri, s. 21-22.

²⁷⁴ Huefner ve Diğerleri, s. 22

Tablo 17: Satın Alma Tarihinden Önce A Ana Ortaklığı ve Bağlı Ortaklığı'nın Bilançoları ile B Bağlı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Kasa	1.350.000	80.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000
Stoklar	500.000	200.000	220.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000
Borçlar	450.000	80.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000

Bu durumumda şerefiyeyi aşağıdaki şekilde hesaplayabiliriz:

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedel	-	Edinilen ortaklığın net varlıkların gerçeğe uygun değeri	*	Ana ortaklık payı
	=	1.200.000	-	1.320.000	*	0,8
	=	1.200.000	-	1.056.000		
	=	144.000				

Şerefiye hesaplandıktan sonra grubun konsolide finansal tabloları Tablo 18 üzerinde gösterebiliriz:

Tablo 18: Satın Alma Tarihinden Sonra A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığının Bilançoları ve B Bağı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri, Eliminasyon Kayıtları ve Grubun Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığının		Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Borç	Alacak	
Kasa	150.000	80.000	80.000			230.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	100.000		4.100.000
Ticari Mallar	500.000	200.000	220.000	20.000		720.000
Bağı Ortaklıklar	1.200.000				1.200.000	
Şerefiye				144.000		144.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000			5.194.000
Borçlar	450.000	80.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000		0	4.664.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000	800.000		1.400.000
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000	400.000		3.000.000
KGOP (1)					264.000	264.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000	1.464.000	1.464.000	5.194.000

(1): KGOP= 1.320.000*0.2 = 264.000

Eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir:

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	144.000
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	20.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağı Ortaklıklar	1.200.000
510 ²⁷⁵ KGOP	264.000
----- / -----	

²⁷⁵ 510 defteri kebir numarası tarafımızca önerilmiştir.

3.3.3.1.2.2 Negatif Şerefiye

Negatif şerefiye; işletmelerin net aktiflerinin tamamının satın alınmasında veyahut bir işletmenin başka bir işletmenin kontrol edilebilir tutarındaki hisse senetlerinin satın alınması ile oluşan ve transfer edilmiş bedelin, edinilen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinin ana ortaklık payına düşen tutarından daha düşük olması halinde ortaya çıkan şerefiyedir. Pazarlıklı satın alma²⁷⁶/kelepir satın alma (bargain purchase) da denilen negatif şerefiyede; transfer edilmiş bedel, edinilen ortaklığın net aktiflerinin gerçeğe uygun değerindeki payından düşük olmaktadır.

Genellikle, negatif şerefiye, edinilen işletmenin normalin altında bir kazanma gücü olduğunun kabul edilmesi halinde ortaya çıkmaktadır. Negatif şerefiye kavramı UFRS/TFRS tarafından kullanılmamaktadır. Onun yerine *pazarlıklı satın almadan kaynaklanan kar* şeklinde tanımlanmaktadır²⁷⁷.

Örnek 3.13: Örnek 3.12.'deki **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının hisselerinin % 90'ını 01.01.2009 tarihinde 800.000 TL'ye satın almıştır. Bu durumda negatif şerefiye aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

A	Transfer edilmiş bedel	800.000	TL
B	B bağlı ortaklığının net aktiflerinin değeri	1.320.000	TL
C	A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki payı	90%	
D	A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki net aktiflerinin gerçeğe uygun değerindeki payının tutarı (D= B*C)	1.188.000	TL
E	Negatif Şerefiye (E= A-D)	-388.000	TL

²⁷⁶ UFRS/TFRS 3: 34

²⁷⁷ UFRS/TFRS 3: 34

Negatif şerefiye konsolide finansal tablolar üzerindeki gösterimi ve eliminasyon kayıtlar Tablo 19 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 19: Satın Alma Tarihinden Sonra A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Bilançoları ve B Bağlı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri, Eliminasyon Kayıtları ve Grubun Konsolide Bilançosu (Negatif Şerefiye) (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının		Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Borç	Alacak	
Kasa	550.000	80.000	80.000			630.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	100.000		4.100.000
Ticari Mallar	500.000	200.000	220.000	20.000		720.000
Bağlı Ortaklıklar	800.000				800.000	
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000			5.450.000
Borçlar	450.000	80.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000		0	4.920.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000	800.000		1.400.000
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000	400.000		3.000.000
KGOP					132.000	132.000
Olağan Dışı Karlar(Negatif Şerefiye)					388.000	388.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000	1.320.000	1.320.000	5.450.000

Eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir:

----- / -----		
252 Binalar	100.000	
153 Ticari Mallar	20.000	
500 Sermaye	800.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000	
	245 Bağlı Ortaklıklar	800.000
	510 KGOP	132.000
	679 Olağandışı Gelir ve Karlar	388.000
----- / -----		

Negatif şerefiye tutarı, yapılacak değerlendirme sonucunda, eğer edinen işletmenin net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinde bir hata yok ise, edinme tarihinde gelir olarak kaydedilir.

3.3.3.2 UFRS/TFRS'nin Şerefiye Yaklaşımı

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları şerefiyeyi “ *Bir işletme birleşmesi ile elde edilen diğer aktiflerin gelecekteki ekonomik yararlarını yansıtan, tek başına tanımlanamayan ve ayrı olarak kaydedilemeyen bir aktif*”²⁷⁸ şeklinde tanımlamıştır. “*Edinen işletme, şerefiyeyi birleşme tarihi itibarıyla aşağıda yer alan (a)'nın (b)'den fazlası şeklinde ölçerek muhasebeleştirir:*

a) *Aşağıdakilerin toplamı:*

i) *UFRS/TFRS 3' uygun olarak ölçülmüş, genellikle birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değer üzerinden ölçümü gerektiren **transfer edilmiş bedel,***

ii) *UFRS/TFRS 3'e uygun olarak ölçülmüş, edinilen işletmedeki **kontrol gücü olmayan paylar (azınlık payı)** tutarı; ve*

iii) *Aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde edinen işletmenin daha önceden elde tuttuğu edinilen işletmedeki özkaynak payının birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değeri.*

b) *UFRS/TFRS 3'e uygun olarak ölçülmüş, edinilen tanımlanabilir varlıkların ve üstlenilen tanımlanabilir borçların birleşme tarihindeki net tutarları.”* şeklinde belirlenmiştir²⁷⁹.

²⁷⁸ UFRS/TFRS 3: EK A

²⁷⁹ UFRS/TFRS 3: 32

UFRS/TFRS'nin tanımı esas alınarak şerefiye aşağıdaki şekilde formüle edilebilir²⁸⁰:

Şerefiye =	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı :	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
			a)Edinme tarihinde uygun değer ile Edinme tarihinde tanımlanabilir net varlıkların oranı ile				

Formülden ve verilen tanımdan da anlaşılacağı gibi; UFRS/TFRS'de şerefiye bir kalıntı (residual) olarak ölçülmektedir/hesaplanmaktadır. Bu bağlamda şerefiye direkt olarak ölçülememekte ve bir kalıntı olarak ele alınmaktadır.

Formülde geçen kavramları yakından incelemek, şerefiye konusunun UFRS/TFRS'ye uygun kavranmasına yardımcı olacaktır:

1. Edinme Bedeli/Transfer Edilmiş Bedel (Consideration Transferred)

Genel olarak transfer edilmiş bedel(edinme bedeli, yatırım tutarı) edinme tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile belirlenir. Transfer edilmiş bedeller içinde; nakit, diğer varlıklar, bir veya birkaç işletme, bir bağlı ortaklık, opsiyonlar, edinen işletmenin ihraç ettiği hisse senetleri vb. sayılabilir²⁸¹. Transfer edilmiş olan bedel²⁸²;

- Transfer edilen varlıklarının,
- Üstlenilen borçlarının (edinilen işletmenin eski sahiplerine karşı)
- Edinen işletme tarafından ihraç edilen özkaynak paylarının

gerçeğe uygun değerlerinin edinme tarihindeki toplamından ibarettir.

²⁸⁰ UFRS/TFRS 3: 32, 19

²⁸¹ Epstein ve Jermakowicz, s. 484

²⁸² UFRS/TFRS 3: 37; Neo ve Nyeen, s. 67

2. Kontrol Gücü Olmayan Paylar

Kontrol gücü olmayan paylara ilişkin açıklamalara 3.3.4. *Kontrol Gücü Olmayan Paylar (Non-controlling Interests) /Azınlık Payları* bölümünde detaylı bir biçimde yer verilmiştir.

3. Edinen İşletmenin Edinme Tarihinden Önce Edinilen İşletmeye Ait Özkaynak Payının Gerçeğe Uygun Değeri

Edinen işletmenin, edinilen işletmede kontrol gücünü sağlayan hisseleri bir seferde edinmesi mümkün olduğu gibi kontrol gücünü sağlayan hisseler aşamalı (basamaklı) olarak da edinilmiş olabilir²⁸³. Örneğin; **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının % 25 hissesine sahip iken, ilave % 30 daha hisse senedini satın alıp, **B** bağlı ortaklığı üzerinde kontrol elde ettiği taktirde **B** bağlı ortaklık haline gelir ve ilave % 30'un alındığı tarih edinme tarihi olarak kabul edilir.

Aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde edinen işletme, daha önceden elinde bulundurduğu edinilen işletmedeki özkaynak payını, birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile yeniden ölçer ve sonuç olarak ortaya çıkan bir kazanç veya zarar varsa bunu da kar veya zararda muhasebeleştirir²⁸⁴.

3.3.3.2.1 UFRS/TFRS'ye Göre Şerefiye Türleri

UFRS/TFRS 3 Şirket Birleşmeleri standardında şerefiyenin türleri konusunda bir açıklama getirilmemiş olmakla birlikte, standartların oluşumunu açıklayan dokümanlar (Basis for Conclusions:BC)'daki açıklamalardan²⁸⁵ iki tür şerefiye kabul edildiği anlaşılmaktadır:

²⁸³ UFRS/TFRS 3: 41

²⁸⁴ UFRS/TFRS 3: 42

²⁸⁵ UFRS/TFRS 3: BC205

3.3.3.2.1.1 Tam Şerefiye (Full Goodwill)

Yukarıda da belirtildiği gibi; UFRS/TFRS şerefiyeyi bir kalıntı olarak ele almaktadır. Tam şerefiye, edinen işletmenin tüm şerefiyesini, başka bir deyişle edinilen işletmenin ana ortaklığına ait olan paylar ile kontrol gücü olmayan paylara ait şerefiyenin tümünü kapsamaktadır. Tam şerefiye KGOP'ların edinme tarihideki gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilmesinin bir sonucudur. Bu da UMSK'nın ana işletme teorisinden çok tek işletme teorisini benimsemeye başladığının bir göstergesi sayılabilir. Tam şerefiyede yukarıda belirtilen formül aşağıdaki şekli alacaktır:

Şerefiye =	Transfer	+	Edinme	+	Edinen işletmenin	-	Edinilen
	edilmiş		tarihindeki		edinme tarihinden		
	bedelin		KGOP'nin		önce edinilen		tanımlanabilir
	gerçeğe		gerçeğe		işletmeye ait özkaynak		net varlıklarının
	uygun değeri		uygun değeri		payının gerçeğe uygun		gerçeğe uygun
					değeri		değeri

Örnek 3.14²⁸⁶: A ana ortaklığı, 01.01.2008 tarihinde B bağlı ortaklığının % 60'ını 117.000 TL'ye satın almıştır. B bağlı ortaklığının net aktiflerinin gerçeğe uygun değeri ile defter değeri arasında fark bulunmamaktadır. Edinme tarihinde KGOP'ların gerçeğe uygun değeri 75.000 TL olarak hesaplanmıştır. A ana ortaklığı, B bağlı ortaklığı üzerinde kontrolü tesis etmek için bir kontrol primi ödemiştir. Edinme tarihinde B bağlı ortaklığının bilançosu Tablo 20 üzerinde gösterilmiştir.

²⁸⁶ Neo ve Nyeen s. 90-96'dan uyarlanmıştır.

Tablo 20: B Bağlı Ortaklığının 01.01.2008 Tarihli Bilançosu

B Bağlı Ortaklığının 01.01.2008 Tarihli Bilançosu		
Bilanço Kalemi	Tutar	Döviz Cinsi
Kasa	20.000	TL
Alacaklar	90.000	TL
Ticari Mallar	110.000	TL
Demirbaşlar	56.000	TL
Aktif Toplamı	276.000	TL
Kısa Vadeli Finansal Borçlar	166.000	TL
Özkaynaklar	110.000	TL
Sermaye	80.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	30.000	TL
Pasif Toplamı	276.000	TL

Yukarıda verilen bilgilere göre; **tam şerefiye yaklaşımına** göre şerefiye hesaplanmak istediğinde;

Şerefiye =	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin gerçeğe uygun değeri	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
	= 117.000 TL	+	75.000 TL	+		-	110.000 TL
	= 82.000 TL						

A ana işletmesi **B** bağlı işletmesi üzerinde kontrolü kurmak için bir kontrol primi ödemiştir. Bundan dolayı şerefiyenin **A** ana işletmesine ilişkin tutarı ile KGOP'lere ait olan tutar orantısız olmamaktadır. Ana ortaklığa ait olan hisselerle ilişkin şerefiyenin nasıl hesaplandığı aşağıda açıklanmıştır:

A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki hisselerinin şerefiye payı	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin A ortaklığına ait payı
	=	117.000 TL	-	110.000 TL*0,6
	=	117.000 TL	-	66.000 TL
	=	51.000 TL		

A ana ortaklığı kontrol primi ödememiş olsa idi, A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki hisselerine atfedilen şerefiye payı 49.200 TL (82.000 TL*0,6) olacaktı. Ancak, B bağlı ortaklığı üzerinde kontrol gücünü tesis etmek için ilave 1.800 TL prim (51.000 TL – 49.200 TL) ödemiştir.

KGOP'lere ilişkin şerefiye ise aşağıda belirtildiği gibi hesaplanabilir:

KGOP'lerin Şerefiye Payı	=	Edinme tarihinde gerçeğe uygun değer ile değerlendirilen KGOP	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin KGOP'lerin payı
	=	75.000 TL	-	110.000 TL* 0,4
	=	75.000 TL	-	44.000 TL
	=	31.000 TL		

3.3.3.2.1.2 Kısmi /Satın Alma Şerefiyesi (Partial /Purchased Goodwill)

Kısmi Şerefiye, edinme bedeli ile edinilen işletmeni net aktiflerinin gerçeğe uygun değeri arasındaki farktır²⁸⁷. Kısmi şerefiye denmesinin sebebi, sadece edinen işletmenin, edinilen işletmedeki paylarının şerefiyesini ihtiva etmesinden kaynaklanmaktadır. Verilen tanımla formülleştirmek istediğimizde;

²⁸⁷ PriceWaterhouseCoopers, **New IFRS for Acquisitions (M&A), 2008**, [http://www.pwc.com/\(02 Aralık 2008\)](http://www.pwc.com/(02 Aralık 2008)) s. 37

Şerefiye =	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri

Örnek 3.15: Örnek 3.14'te verilen bilgiler çerçevesinde kısmi şerefiye yaklaşımına göre aşağıdaki yöntemlerden biri ile şerefiye tutarını hesaplamak mümkündür:

Şerefiye =	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı (1)	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
	= 117.000 TL		+ 44.000 TL		+ 0		- 110.000
	= 51.000 TL						

(1): 110.000 TL * 0,4 = 44.000 TL

Dikkat edilir ise, kısmi şerefiye tutarı tam şerefiye yöntemine göre hesaplanan A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki hisselerle atfedilen şerefiye tutarı ile aynıdır.

3.3.3.2.1.3 Tam Şerefiye ile Kısmi Şerefiyenin Karşılaştırılması

Şerefiyenin ortaya çıkabilmesi için; edinme veya transfer edilmiş bedelin, edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden daha fazla olması gerekir. Bu koşul sağlandığı ve şerefiye olduğu müddetçe tam şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiye tutarı, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiye tutarından daha fazla olacaktır²⁸⁸. Bu bağlamda; tam şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun aktif büyüklüğü, kısmi şerefiye yaklaşıma göre şerefiyenin hesaplanması halinde

²⁸⁸ Deloitte, **Business Combinations and Changes in Ownership Interests, A Guide to The Revised IFRS 3 and IAS 27**, 2008, <http://www.iasplus.com/> (03 Aralık 2008), s. 39

düzenlenen konsolide bilançoya nazaran daha büyük olacaktır. KGOP'lara ilişkin şerefiyenin aktifte bulunması yanında, aynı tutarın KGOP'ların sermaye içindeki tutarına da ilave edilmesi gerekir. Bu da; tam şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun özkaynak tutarı, kısmi şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun özkaynak tutarından daha fazla olacaktır²⁸⁹. Ayrıca, tam şerefiye yaklaşıma göre hesaplanan şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulacak tutarının, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulacak tutarından fazla olacaktır. Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı, kayıtlı tutarından düşük olması halinde, şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kaldığı kabul edilmektedir. Bu durumda değer düşüklüğü tutarı tam şerefiye yaklaşımında daha fazla olacak ve tam şerefiye yaklaşımındaki konsolide net kar, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan konsolide net kardan daha düşük olacaktır. Şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulması konusu, 3.3.3.2.2. *Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testine Tabi Tutulması* bölümünde detaylı açıklanmıştır.

Yukarıda açıklanan farkları Örnek 3.16 üzerinde göstermemiz mümkündür.

Örnek 3.16 : Örnek 3.14 ve 3.15 'deki veri ve çözümler çerçevesinde ve A ana ortaklığı ile B bağlı ortaklığının 2009 faaliyetlerini de yansıtan finansal tabloları Tablo 21, Tablo 22 ve Tablo 23 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 21: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Gelir Tabloları

Gelir Tablosu Kalemi	A Bağlı Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Döviz Cinsi
Faaliyet Geliri	160.000	60.000	TL
Temettü Gelir	18.900	0	TL
Vergi Öncesi Net Kar	178.900	60.000	TL
Vergiler	-48.900	-18.000	TL
Vergi Sonrası Net Kar	130.000	42.000	TL

²⁸⁹ PriceWaterhouseCoopers, s.38

Tablo 22: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Özkaynak Değişim Tablosu

Açıklama	A Bağlı Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Döviz Cinsi
Vergi Sonrası Net Kar	130.000	42.000	TL
01.01.2009 Tarihindeki Sermaye	300.000	80.000	TL
01.01.2009 Tarihindeki Dağıtılmamış Karlar	110.000	38200	TL
Temettü	100.000	31.500	TL
31.12.2009 Dağıtılmamış Karlar	140.000	48.700	TL

Tablo 23: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Bilançoları

Bilanço Kalemi	A Bağlı Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Döviz Cinsi
Kasa	30.000	21.000	TL
Alacaklar	120.000	98.000	TL
Ticari Mallar	300.000	117.700	TL
Demirbaşlar	128.000	58.000	TL
Bağlı Ortaklıklar	117.000		TL
Aktif Toplamı	695.000	294.700	TL
Kısa Vadeli Finansal Borçlar	255.000	166.000	TL
Özkaynaklar	440.000	128.700	TL
Sermaye	300.000	80.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	140.000	48.700	TL
Pasif Toplamı	695.000	294.700	TL

Yukarıdaki verilere dayanarak, kısmi şerefiye yaklaşımı ve tam şerefiye yaklaşımına göre düzenlenen konsolide finansal tablolar, Tablo 24 ve Tablo 25 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 24: Tam ve Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Düzenlenen Konsolide 31.12.2009 Tarihli Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Bağı Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Tam Şerefiye Yaklaşımı			Kısmi Şerefiye Yaklaşımı		
			Eliminasyon Kayıtlar		Konsolide	Eliminasyon Kayıtlar		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Faaliyet Geliri	160.000	60.000			220.000			220.000
Temettü Gelir	18.900	0	18.900		0	18.900		0
Vergi Öncesi Net Kar	178.900	60.000			220.000			220.000
Vergiler	-48.900	-18.000			-66.900			-66.900
Vergi Sonrası Net Kar	130.000	42.000			153.100			153.100

Tablo 25: Tam ve Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Düzenlenen 21.12.2009 Tarihli Konsolide Bilançolar (TL)

Bilanço Kalemi	A Bağı Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Tam Şerefiye Yaklaşımı			Kısmi Şerefiye Yaklaşımı		
			Eliminasyon Kayıtlar		Konsolide	Eliminasyon Kayıtlar		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kasa	30.000	21.000			51.000			51.000
Alacaklar	120.000	98.000			218.000			218.000
Ticari Mallar	300.000	117.700			417.700			417.700
Demirbaşlar	128.000	58.000			186.000			186.000
Bağı Ortaklıklar	117.000			117.000			117.000	
Şerefiye			(1) 82.000		82.000	(2) 51.000		51.000
Aktif Toplamı	695.000	294.700			954.700			923.700
Kısa Vadeli Finansal Borçlar	255.000	166.000			421.000			421.000
Ozkaynaklar	440.000	128.700			533.700			502.700
Sermaye	300.000	80.000	80.000		300.000	80.000		300.000
Dağıtılmamış Karlar	140.000	48.700	48.700	(3) 11.220	151.220	48.700	11.220	151.220
KGOP				(4) 75.000	82.480		(6) 44.000	51.480
				(5) 7.480			7.480	
Pasif Toplamı	695.000	294.700	210.700	210.700	954.700	179.700	179.700	923.700

(1)

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin gerçeğe uygun değeri	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
		= 117.000 TL	+	75.000 TL	+	0	-	110.000 TL
		= 82.000 TL						

(2)

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
		= 117.000 TL	+	44.000 TL	+	0	-	110.000
		= 51.000 TL						

(3) Ana ortaklığa ait olup dağıtılmamış karlar: $(48.700 \text{ TL} - 30.000 \text{ TL}) * 0,6 = 11.220 \text{ TL}$

(4) KGOP'ların edinme tarihindeki gerçeğe uygun değeri

(5) KGOP'lere ait olup dağıtılmamış karlar: $(48.700 \text{ TL} - 30.000 \text{ TL}) * 0,4 = 7.480 \text{ TL}$

(6) KGOP'lerin edinme tarihindeki net aktif değeri: $110.000 \text{ TL} * 0,4 = 44.000 \text{ TL}$

3.3.3.2.2 Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testine Tabi Tutulması

UFRS/TFRS şerefiyenin bir varlık olarak kabul edilmesini ve bir kalıntı olarak hesaplanmasını öngörmektedir²⁹⁰. UFRS/TFRS'ye göre; şerefiye sınırsız faydalı bir ömre sahiptir ve bundan dolayı da amortismanına tabi tutulmamalıdır²⁹¹. Bunun yerine, şerefiye her sene değer düşüklüğü testine tabi tutulmalıdır²⁹². Ancak, dönem içerisinde, şerefiyenin ait olduğu veya dağıtıldığı nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne uğradığına dair belirtiler var ise, bir senelik zaman geçmeden de değer düşüklüğü testinin uygulanması gerekir²⁹³.

Değer düşüklüğü testi, nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değeri/tutarı ile nakit yaratan birimin defter değerinin karşılaştırılmasını içerir²⁹⁴. Eğer, şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan biriminin defter değeri, geri kazanılabilir değerinin üstünde ise, değer düşüklüğünün meydana geldiği kabul edilir ve defter değeri ile geri kazanılabilir değer arasındaki fark önce şerefiye tutarından, farkın şerefiye tutarını aşması halinde ise aşan tutar nakit yaratan biriminin diğer varlıklarının değerinden düşülür ve doğrudan gider yazılır.

İşletme birleşmesinde elde edilen şerefiye, bireysel olarak tespit edilmeleri ve ayrı olarak muhasebeleştirilmeleri imkanı olmayan varlıklardan beklenen gelecekteki ekonomik yararlar için, devralan tarafından yapılan ödemeyi ifade eder. Şerefiye, diğer varlıklardan veya varlık gruplarından bağımsız olarak nakit akışları yaratmaz ve genellikle birden fazla nakit yaratan birimin nakit akışına katkıda bulunur. Şerefiye, bazen, zorunlu olarak bireysel nakit yaratan birimlere değil, sadece nakit yaratan birimler grubuna dağıtılabilir. Sonuç olarak, işletme içi yönetsel amaçlarla şerefiyenin izlendiği işletmenin en alt seviyesi, bazen, şerefiyenin ilgili olduğu ancak dağıtılamadığı bir grup nakit yaratan birimden oluşur²⁹⁵. Bundan dolayı şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kalıp kalmadığını ölçmek için, şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne maruz kalıp kalmadığının test edilmesi ile imkan dahilinde olmaktadır.

²⁹⁰ UFRS/TFRS 3: 32; UFRS 3: BC312

²⁹¹ Demir ve Bahadır, s. 26 ; UMS/TMS 38: 11 ve 80 ; Otlı ve Çukacı, s. 121

²⁹² UMS 36: 59, 80, 81, 82, 96

²⁹³ UMS/TMS 36: 90

²⁹⁴ UMS/TMS 36: EK: C3

²⁹⁵ UMS/TMS 36: 81

Edinen işletme, edinmeyi takip eden her raporlama döneminde şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kalıp kalmadığını test etmelidir. Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimin yıllık değer düşüklüğü testi, her yıl aynı zamanda olmak koşuluyla, bir yıllık dönemin herhangi bir zamanında yapılabilir²⁹⁶.

Şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulabilmesi için, bir işletme birleşmesinde elde edinilen şerefiye, birleşme tarihinden itibaren, devrolanın (bağlı ortaklığın) diğer varlıkları veya borçlarının söz konusu birimlere veya birim gruplarına dağıtılmış olup olmadığına bakılmaksızın, birleşmenin yarattığı sinerjiden faydalanması beklenen devralanın (ana ortaklığın), diğer varlıklardan veya varlık gruplarından sağlanan nakit girişlerinden büyük ölçüde bağımsız bir nakit girişi yaratan belirlenebilir en küçük varlık grubu²⁹⁷ şeklinde tanımlanan (her bir) nakit yaratan birimine veya birim grubuna dağıtılır²⁹⁸.

Nakit yaratan birimin²⁹⁹;

1. Yönetim amacıyla şerefiyenin dağıtıldığı/izlendiği en küçük birimden,
2. Her durumda *UFRS/IFRS 8 Faaliyet Bölümleri* standardında belirlenen birimden daha büyük olmaması gerekir.

Daha sonra nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı (recoverable amount) tespit edilir. **Geri kazanılabilir tutar**; bir varlığın veya nakit yaratan birimin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır³⁰⁰. Birçok nakit yaratan birimin aktif bir piyasaya sahip olmaması nedeniyle, satış maliyetleri düşülmüş **gerçeğe uygun değerini** tespit etmek zorlaşmaktadır. Bundan dolayı da, değer düşüklüğü testlerinde, hesaplanması ve değer tespiti nispeten daha kolay olan kullanım değeri, kullanılmaktadır. **Kullanım değeri** (value in use); nakit yaratan birimden elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değeridir.

²⁹⁶ UMS/TMS 36: 96

²⁹⁷ UMS/TMS 36: 6

²⁹⁸ UMS/TMS 36: 80

²⁹⁹ Neo ve Nyeen, s. 113; UMS/TMS 36: 80

³⁰⁰ UMS/TMS 36: 6

Şerefiyenin değer testi düşüklüğüne ilişkin adımları kısaca açıklamakta fayda vardır:

1. Şerefiyenin de dağıtıldığı nakit yaratan birimin defter değeri (carrying amount)nin belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda her bir nakit yaratan birimin bir bilançosu olması gerekir. Ayrıca; nakit yaratan birimin defter değeri nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı ile bir bütün olarak karşılaştırılması gerekeceği için, defter değeri hem kontrol gücü olan ve hem de KGOP'lere atfedilen şerefiyeyi de kapsamı gerekir. Eğer bir işletme kontrol gücü olmayan payları gerçeğe uygun değerleri yerine, elde etme tarihinde bir bağlı ortaklığın net tanımlanabilir varlıklar içerisindeki orantılı payı olarak ölçerse kontrol gücü olmayan paylara ait şerefiye ilgili nakit yaratan birimin defter değerine ilave edilmesi gerekir ve fakat ana ortaklığın konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirilmez. Bunun bir sonucu olarak edinen işletme, söz konusu nakit yaratan birime dağıtılmış şerefiyenin defter değerini kontrol gücü olmayan paylara ait şerefiyeyi içerecek şekilde brüt hale getirecektir. Bu düzeltilmiş defter değeri, nakit yaratan birimin değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığının belirlenmesi için daha sonra nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değeri ile karşılaştırılır.³⁰¹Bu işlemin nasıl yapıldığı Örnek 3.17'de gösterilmiştir.
2. Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının belirlenmesidir. Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarının belirlenmesi standarda göre iki yöntem ile olabilir. Ancak; her ikisi kullanıldığı takdirde değeri yüksek olan geri kazanılabilir değer olarak kabul edilir.
3. Geri kazanılabilir tutarın belirlemede kullanılan birinci yöntem; satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değer yöntemidir. Bir varlık veya nakit yaratan birimin karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında gerçekleştirilen satışı sonucunda elde edilmesi gereken tutardan, elden çıkarma maliyetlerinin düşülmesi suretiyle bulunan değerdir. Bu yöntemin uygulanabilmesi için, ilgili varlığın aktif bir piyasasının olması gerekir ki, bu da her zaman mümkün olmamaktadır.

³⁰¹ UMS/TMS 36: EK: C4

4. Geri kazanılabilir tutarın belirlenmesinde kullanılan ikinci yöntem ise, kullanım değeridir. Kullanım değeri yukarıda da açıklandığı üzere; nakit yaratan birimden elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değeridir. Bu yöntemin uygulanabilmesi için nakit yaratan birimin gelecekte yaratacağı nakit akışlarına ilişkin doğru varsayımlarının bulunması ve onların bugünkü değerini hesaplamada kullanılacak olan uygun iskonto (faiz) oranının belirlenmesi gerekir³⁰².
5. Eğer yukarıda belirtilen yöntemlere göre, nakit yaratan birimin hesaplanan geri kazanılabilir değeri; ilgili nakit yaratan birimin defter değerinden daha büyük ise değer düşüklüğü testine tabi tutulmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak; nakit yaratan birimin defter değeri onun geri kazanılabilir değerinden daha fazla ise bu durumda değer düşüklüğünün hesaplanması ve muhasebeleştirilmesi gerekir. Değer düşüklüğü önce ilgili nakit yaratan birime atfedilen şerefiyeden indirilir, daha sonra ise diğer varlıklardan bilançodaki tutarlarına göre hesaplanan dağıtım anahtarına göre indirilir³⁰³. Varlık başka bir standarda göre (örneğin "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar" standardındaki yeniden değerlendirme yöntemine göre) yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden gösterilmedikçe; **değer düşüklüğü zararı derhal kâr veya zararda muhasebeleştirilir**. Yeniden değerlendirilmiş bir varlığa ilişkin değer düşüklüğü zararı, anılan diğer standarda göre yeniden değerlendirme değer azalışı olarak dikkate alınır³⁰⁴.

Değer düşüklüğü zararı yukarıda belirtilen şekilde dağıtılırken, varlıkların defter değerini aşağıdakilerin altına indiremez:

1. Satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri (eğer belirlenebiliyorsa);
2. Kullanım değeri (eğer belirlenebiliyorsa); ve
3. Sıfır.

³⁰² UMS/TMS 36: 56

³⁰³ UMS/TMS 36: 104

³⁰⁴ UMS/TMS 36: 60

Aksi takdirde varlığa dağıtılacak değer düşüklüğü zararı, birimin (birim grubunun) diğer varlıklarına oransal olarak dağıtılır³⁰⁵.

Örnek 3.17: A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının % 80'ini 01.01.2009 tarihinde edinmiştir. B bağlı ortaklığı nakit yaratan tek birim olduğu için şerefiyenin tamamı B bağlı ortaklığına atfedilmiştir. 31.12.2009 tarihinde; B bağlı ortaklığının net aktiflerinin değeri 10.000.000 TL ve geri kazanılabilir değeri 8.000.000 TL'dir. Şerefiye tutarı tam şerefiye yaklaşımına göre hesaplandığında 1.200.000 TL ve kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplandığında 1.000.000 TL olarak hesaplanmıştır. Her iki yaklaşıma göre değer düşüklüğü testini hesaplamak istediğimizde;

Tam Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi³⁰⁶

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	1.200.000	10.000.000	11.200.000	TL
Geri Kazanılabilir Değer			8.000.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı	1.200.000	2.000.000	3.200.000	TL

Konsolide çalışma tablosunda yapılacak muhasebe kaydı ise aşağıdaki gibi olacaktır³⁰⁷:

----- / -----		
654 Karşılık Giderleri	3.200.000	
261 Şerefiye Hesabı		1.200.000
... İlgili Varlık Hesabı		2.000.000
----- / -----		

³⁰⁵ UMS/TMS 36: 104

³⁰⁶ UMS 36: IE68A-IE68E arasındaki örnek esas alınarak hazırlanmıştır.

³⁰⁷ Demir ve Bahadır, s. 35

Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi³⁰⁸

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	1.000.000	10.000.000	11.000.000	TL
KGOP'lerin şerefiye Payı (1)	250.000			TL
Teorik Defter değeri	1.250.000	10.000.000	11.250.000	TL
Geri Kazanılabılır Değer			8.000.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı			3.250.000	TL
Raporlanan Değer Düşüklüğü	1.000.000	2.000.000	3.000.000	TL

$$(1): (0,20*1.000.000 \text{ TL}/0,8)= 250.000 \text{ TL}$$

Konsolide çalışma tablosunda yapılacak muhasebe kaydı ise aşağıdaki şekilde olacaktır:

----- / -----		
654 Karşılık Giderleri	3.000.000	
261 Şerefiye Hesabı		1.000.000
... İlgili Varlık Hesabı		2.000.000
----- / -----		

Dikkat edilir ise tam şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde; dönem sonlarında ortaya çıkacak gider, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanandan daha fazla olacaktır. Kredi değerlendirme ve analiz aşamasında, değer düşüklüğü testinden kaynaklanan giderlerin ne kadarının farklı şerefiye değerlendirme yaklaşımlardan kaynaklandığının belirlenmesi önem arz edebilmektedir.

3.3.3.2.3 UFRS/IFRS'a Göre Pazarlıklı Satın Almalar (Bargain Purchases)/Negatif Şerefiye

Nadiren de olsa, edinen işletmenin, edinilen işletmenin kontrol edilen hisseleri için ödediği bedel, edinilen işletmenin net varlıkların gerçeğe uygun değerinin ana ortaklığa ait olan payının altında olabilir. Böyle bir durumda, edinen işletme edinilen işletmenin kontrol edilebilir hisselerini ucuza aldığı için bir gelir elde etmiş olmaktadır. Pazarlıklı satın almadan kaynaklanan bu geliri;

³⁰⁸ UMS 36: IE62-IE68 arasındaki örnek uygulamadan uyarlamıştır.

1. Edinilen işletmenin tanımlanabilir varlıkların ve üstlenilen tanımlanabilir borçların birleşme tarihindeki net tutarlarının,
2. Edinme tarihindeki transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri, edinilen işletmedeki kontrol gücü olmayan paylar (azınlık payı) tutarı ve aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde edinen işletmenin daha önceden elde tuttuğu edinilen işletmedeki özkaynak payının birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değerini

aşan kısmı olarak hesaplamak mümkündür.³⁰⁹ Tanımı formüleştirmek istediğimizde;

Pazarlıklı Satın Almadan Elde Edilen Gelir	=	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri	-	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki (gerçeğe uygun değer ile değerlenen) KGOP tutarı	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri
---	---	--	---	--	---	--	---	--

Pazarlıklı satın almadan kaynaklanan gelir, edinilen işletmenin normalin altında bir kazanma gücüne sahip olduğunun düşünülmesi veya varsayılması halinde ortaya çıkabilmektedir. Ancak, başka nedenlerin de olması mümkündür. Örneğin, satıcının baskı altında olduğu (aşırı likidite ihtiyacı, işletmenin önemli yönetici veya kurucusunu kaybetmesi gibi) durumlarda da ortaya çıkabilmektedir³¹⁰. Böyle durumlarda, edinen işletme satın almadan elde ettiği kazancı, edinme tarihinde gelir olarak kaydeder³¹¹.

Ancak; zaman zaman edinilen işletmenin hissedarlarının neden hisseleri iskontolu olarak sattıkları konusunda bir bilgiye ulaşılamayabilir³¹². Bu durumda kazancı gelir olarak muhasebeleştirmeden önce, edinen işletme, edindiği varlıkları ve üstlendiği borçları doğru bir şekilde belirleyip belirlemediğini yeniden değerlendirir ve

³⁰⁹ UFRS/IFRS 3: BC376

³¹⁰ UFRS/IFRS 3: 35; UFRS 3: BC371

³¹¹ UFRS/IFRS 3: 32

³¹² UFRS/IFRS 3: BC372

bu değerlendirme sırasında belirlediği ek varlık veya borçları da muhasebeleştirir. Daha sonra edinilen işletme, aşağıdakilerin tümünün tutarlarını ölçmede kullanılan işlemleri gözden geçirir³¹³:

1. Edinilen tanımlanabilir varlıklar ve üstlenilen tanımlanabilir borçlar;
2. Varsa, edinilen işletmedeki KGOP'ler ;
3. Aşamalı olarak gerçekleşen bir işletme birleşmesinde, edinilen işletmenin daha önceden elde bulundurduğu edinilen işletmedeki özkaynak payı; ve
4. Transfer edilmiş bedel.

Örnek 3.18³¹⁴: 01.01.2009 tarihinde **A** ana işletmesi **B** bağlı işletmesinin hisselerinin % 80'ini 150.000 TL'ye satın almıştır. **B** bağlı işletmesi içinde bulunduğu koşullar nedeniyle, hissedarları tarafından, bir an önce satılmak istenmektedir. Bundan dolayı da; çok sayıdaki potansiyel alıcı ile temas kurulamamıştır. **A** ana işletmesi tarafından **B** bağlı işletmesinin varlıkları, yükümlülükleri ve koşullu yükümlülüklerini standarda uygun bir şekilde değerlemiştir. Değerleme sonucunda **B** bağlı işletmesinin varlıklarının gerçeğe uygun değerinin 250.000 TL ve yükümlülüklerinin gerçeğe uygun değerinin ise 50.000 TL olduğu anlaşılmıştır. Bağımsız bir değerlendirme kuruluşu tarafından yapılan değerlemede KGOP'ların gerçeğe uygun değerinin 42.000 TL olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen veriler çerçevesinde; pazarlıklı satın almadan elde edilen gelir aşağıdaki şekilde hesaplanabilir:

³¹³ UFRS/IFRS 3: 36; Epstein ve Jermakowicz, s. 487

³¹⁴ UFRS 3: IE45-49'dan uyarlanmıştır.

• KGOP'ların Gerçeğe Uygun Değeri ile

Pazarlıklı Satın Almadan Elde Edilen Gelir	=	Edinen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri	-	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki (gerçeğe uygun değer ile değerlenen) KGOP tutarı	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	=	0
		= 200.000 TL		- 150.000 TL		+ 42.000 TL				
										= 8.000 TL

Konsolide çalışma tablosu üzerinde aşağıdaki eliminasyon kaydı yapılabilir:

----- /-----	
... İlgili varlık Hesabı/Tanımlanabilir Net Aktif Değeri/	
Sermaye Hesabı	200.000
679 Olağandışı Gelir ve Karlar	8.000
245 Bağlı Ortaklıklar	150.000
510 KGOP	42.000
----- /-----	

• KGOP'lerin Net Varlıklardaki Gerçeğe Uygun Değerindeki Payı ile

Pazarlıklı Satın Almadan Elde Edilen Gelir	=	Edinen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri	-	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP tutarı (1)	+	Edinen işletmenin edinme tarihinden önce edinilen işletmeye ait özkaynak payının gerçeğe uygun değeri	=	0
		= 200.000 TL		- 150.000 TL		+ 40.000 TL				
										= 10.000 TL

(1): (250.000 TL – 50.000 TL)*0,2= 40.000 TL

Konsolide çalışma tablosu üzerinde aşağıdaki düzeltme kaydı yapılabilir.

----- /-----	
... İlgili varlık Hesabı/Tanımlanabilir Net Aktif Değeri/	
Sermaye Hesabı	200.000
679 Olağandışı Gelir ve Karlar	10.000
245 Bağlı Ortaklıklar	150.000
510 KGOP	40.000
----- /-----	

3.3.4 Kontrol Gücü Olmayan Paylar (Non-Controlling Interests)/Azınlık Payları

3.3.4.1 Tanım

Ana ortaklığın, bağlı ortaklığın tamamına sahip olmadığı durumlarda, sahip olunamayan paylar kontrol gücü olmayan paylar/azınlık payları kavramı ile açıklanmaktadır. Ana ortaklığın bağlı ortaklıktaki payının % 100'den az olması halinde; bağlı ortaklığın iki tür hissedarı bulunacaktır:

1. Ana ortaklığın hissedarları
2. Kontrol gücü olmayan pay (KGOP) sahipleri.

UFRS/TFRS Kontrol gücü olmayan payı (azınlık payı) “ *bağlı ortaklığın doğrudan ya da dolaylı olarak ana ortaklığa ait olmayan özkaynağı...* ”³¹⁵ şeklinde tanımlanmıştır.

UFRS/TFRS'ye göre; kontrol gücü olmayan paylar, konsolide finansal tablolarda, öz kaynağın içinde ve fakat ana ortaklığın payından ayrı olarak gösterilir. FASB tarafından, *FAS 160 Konsolide Finansal Tablolarda Kontrol Gücü Olmayan Paylar* standardı yayımlanmadan önce ABD uygulamasında azınlık payları konsolide bilançoda özkaynak ve yükümlülükler dışında ayrı bir kalem olarak gösterilmekteydi.

³¹⁵ UMS/TMS 27: 4

Ancak, UMSK ve FASB arasındaki mutabakat zaptı kapsamındaki yakınsama çalışmaları sonucunda yayımlanan *FAS 160 Konsolide Finansal Tablolarda Kontrol Gücü Olmayan Paylar* standardı ile kontrol gücü olmayan payların bilançoda özkaynaklar içinde gösterilmesi konusunda düzenleme getirilmiş ve UFRS/TFRS ile ABD Finansal Muhasebe Standartları arasında bu anlamda bir uyumlaştırma sağlanmıştır³¹⁶.

3.3.1 Konsolidasyon Teorileri bölümünde konsolidasyon yöntemlerinin kontrol gücü olmayan payların değerlemesi ve konsolide finansal tablolarda nasıl gösterildiği konusu detaylı olarak açıklanmıştır.

3.3.4.2 UFRS/TFRS'nin Kontrol Gücü Olmayan Paylar Yaklaşımı

3.3.4.2.1 Edinme Tarihinde KGOP'lerin Belirlenmesi

UFRS/TFRS kontrol gücü olmayan payların nasıl değerlendirileceği ve muhasebeleştirilmesi gerektiği konusunda açıklamalar getirmiştir:

Her işletme birleşmesinde; edinen işletme, edinilen işletmedeki KGOP'leri iki şekilde ölçebilir³¹⁷:

1. Gerçeğe Uygun Değer ile Sunum

KGOP'ler gerçeğe uygun değer ile ölçülüp, finansal raporlarda sunulduğu zaman;

- Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıkların defter değeri payını,
- Edinim tarihindeki edinilen işletmenin (gerçeğe uygun değeri- defter değeri) tanımlanabilir net varlıkların payını,
- Edinim tarihindeki şerefiye payını

içermektedir³¹⁸.

³¹⁶ ARB No. 51: 26; TMS/TMS 27: 27

³¹⁷ UFRS/TFRS 3: 19

Bunu formüle etmek istediğimizde;

$$\boxed{\text{KGOP}} = \boxed{\text{KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifindeki defter değerindeki payı}} + \boxed{\text{KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı}} + \boxed{\text{KGOP'lara ait brüt şerefiye payı}}$$

KGOP'ler edinilen işletmenin/ortaklığın hisselerinin aktif piyasa fiyatı ile veya diğer değerlendirme teknikleri ile ölçülebilir³¹⁹. KGOP ile edinen işletmenin edinilen işletmedeki paylarının gerçeğe uygun değerleri arasında farklılıklar olması mümkündür. Bunun temel nedeni, edinen işletmenin kontrolü elde etmek için ödediği kontrol primi veya tam tersine KGOP'nin gerçeğe uygun değerine kontrolün kaybı nedeniyle bir azınlık iskontosunun eklenmesidir.

KGOP'ların gerçeğe uygun değer ile ölçülüp raporlanmasına izin verilmesi ile *UFRS/TFRS 3 İşletme Birleşmeleri* standardının tek işletme teorisine yakınlaşmasını sağlamıştır³²⁰. Bu yönetime göre, aynı muhasebe politikaları hem KGOP, hem de ana ortaklığın paylarına uygulanmakta ve bununla şerefiye konsolide finansal tablolarda tam olarak yansıtılmaktadır.

Her ne kadar tek işletme teorisine yönelik eleştiriler olsa da; tek işletme teorisinin, KGOP'ların ölçülmesini, tanımlanmasını ve sunulmasını, ana ortaklık teorisine göre, daha iyi kavradığı ileri sürülmektedir.³²¹

Örnek 3.19: A ana ortaklığı, 01.01.2008 tarihinde B bağlı ortaklığının % 60'ını 117.000 TL'ye satın almıştır. B bağlı ortaklığının net aktiflerinin gerçeğe uygun değeri ile defter değeri arasında fark bulunmamaktadır. Edinme tarihinde KGOP'ların gerçeğe uygun değeri 75.000 TL olarak hesaplanmıştır. A ana ortaklığı, B bağlı ortaklığı üzerinde kontrolü tesis etmek için bir kontrol primi ödemiştir. Edinme tarihinde B bağlı ortaklığının bilançosu Tablo 26 üzerinde gösterilmiştir.

³¹⁸ Neo ve Nyeen, s. 83; UMS/TMS 27: 18c

³¹⁹ UFRSTFRS 3: B44; Epstein ve Jermakowicz, s. 482

³²⁰ Neo ve Nyeen, s. 84

³²¹ Neo ve Nyeen, s. 84

Tablo 26: B Bağı Ortaklığının 01.01.2008 Tarihli Bilançosu

Bilanço Kalemi	Tutar	Döviz Cinsi
Kasa	20.000	TL
Alacaklar	90.000	TL
Ticari Mallar	110.000	TL
Demirbaşlar	56.000	TL
Aktif Toplamı	276.000	TL
Kısa Vadeli Finansal Borçlar	166.000	TL
Özkaynaklar	110.000	TL
Sermaye	80.000	TL
Dağıtılmamış Karlar	30.000	TL
Pasif Toplamı	276.000	TL

Tablo 26 'da verilen bilgiler çerçevesinde KGOP bulunmak istenildiğinde;

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı	+	KGOP'lara ait brüt şerefiye payı
		= 110.000 TL*0,4		+ 0		+ 75.000 TL-(0,4*110.000 TL)
		= 44.000 TL		+ 0		+ 31.000 TL
		= 75.000 TL				

B bağı işletmesinin net varlıklarının defter değeri ile gerçeğe uygun değerleri aynı olduğu için denkleme fark sıfır (0) olarak dahil edilmiştir.

Örnek³²² 3.20: **A** ana ortaklığı, hisselerinin % 25'i borsada işlem gören **B** bağı ortaklığının borsada işlem göremeyen hisselerini (% 75) nakit olarak 360.000 TL'ye satın almıştır. Satın alınan hisse adedi 60.000 olup, borsada işlem gören hisse adedi ise 20.000'dir. Borsadaki **B** bağı ortaklığının hisselerinin rayici 5 TL'dir.

³²² Epstein ve Jermakowicz, s. 483'ten uyarlanmıştır.

Ana ortaklık, kontrolü elde etmek için 60.000 TL (360.000 TL- 5 TL*60.000) kontrol primi ödemiştir.

KGOP'ler borsa rayici ile değerlendirilmiş ve 100.000 TL (5 TL*20.000) olarak hesaplanmıştır.

2. Edinilen İşletmenin Net Tanımlanabilir Varlıklarının Orantılı Payı ile Sunma

KGOP'lerin edinilen işletmenin net tanımlanabilir varlıklarının orantılı payı ile ölçülüp raporlandığı takdirde; KGOP'ler;

- Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıkların defter değeri payını,
- Edinim tarihindeki edinilen işletmenin (gerçeğe uygun değeri- defter değeri) tanımlanabilir net varlıkların payını,

içerecektir. KGOP'lerin şerefiye payı bu yöntemde dikkate alınmamakta ve konsolide finansal raporlarda raporlanmamaktadır. Bu durumda KGOP aşağıdaki gibi formüle edilebilir.

$$\boxed{\text{KGOP}} = \boxed{\text{KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı}} + \boxed{\text{KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı}}$$

Örnek 3.21: Örnek 3.20'deki bilgiler çerçevesinde KGOP hesaplamak istendiğinde;

$$\boxed{\text{KGOP}} = \boxed{\text{KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı}} + \boxed{\text{KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı}}$$

$$= 110.000 * 0,4$$

$$= 44.000$$

0

Örnek³²³ 3.22: A ana ortaklığı, hislerinin % 25'i borsada işlem gören B bağlı ortaklığının borsada işlem göremeyen hisselerini (% 75) nakit olarak 360.000 TL'ye satın almıştır. Satın alınan hisse adedi 60.000 olup, borsada işlem gören hisse adedi ise 20.000'dir. Borsadaki B bağlı ortaklığının hislerinin rayici 5 TL'dir. B bağlı ortaklığının net aktiflerinin gerçeğe uygun değeri edinme tarihinde 300.000 TL'dir.

KGOP= Edinilen İşletmenin net aktiflerin gerçeğe uygun değeri* KGOP %

KGOP= 300.000 TL* 0,25= 75.000 TL'dir.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, bir işletme birleşmesinde, KGOP da dâhil olmak üzere bütün unsurların gerçeğe uygun değer ile ölçülmesini kabul etmekle birlikte, *UFRS/TFRS 3 İşletme Birleşmeleri* standardında, KGOP'ların yukarıda belirtilen ölçüm alternatiflerinden biri ile ölçmeye izin vermektedir³²⁴. UMSK farklı muhasebe metotlarının uygulanmasının finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini (comparability of financial statements) zorlaştıracağını genel olarak kabul etmesine rağmen³²⁵, ikili bir yapının KGOP konusunda kabul edilmesinin temel nedeni, bazı kurul üyelerinin KGOP'ların gerçeğe uygun değerinin bulunması için yapılacak ilave harcamaların, bunların finansal tablolarda gerçeğe uygun değer ile raporlanmasından elde edilecek ilave faydadan fazla olduğu, başka bir deyişle marjinal maliyetin marjinal faydadan büyük olduğu konusundaki görüşe sahip olmalarıdır³²⁶. Kurul istemeyerek de olsa, *UFRS 3 İşletme Birleşmeleri* standardının revize hali ile yayınlanmasını sağlamak için KGOP konusunda alternatif iki ölçme metodunu kabul etmek durumunda kalmıştır³²⁷.

³²³ Epstein ve Jermakowicz, s. 483'ten uyarlanmıştır.

³²⁴ UFRS 3: BC209

³²⁵ UFRS 3: BC210

³²⁶ UFRS 3: BC213

³²⁷ UFRS 3: BC216

3.3.4.2.2 Edinme Tarihinden Sonraki Dönemlerde KGOP'lerin Belirlenmesi

Dolaylı ve dolaysız kontrol hallerinde KGOP'lerin belirlenmesi farklılık arz etmektedir. Her iki halde KGOP'lerin belirlenmesi aşağıda açıklanmıştır.

3.3.4.2.2.1 Direk/Dolaysız Kontrolde KGOP'lerin Belirlenmesi

Edinme tarihinden sonra bağlı ortaklığın özkaynaklarında meydana gelen değişiklikler KGOP'lerin tutarını etkilemektedir. Bağlı ortaklığın edinme tarihinden sonraki özkaynaklarındaki değişiklikler kar zarardan kaynaklanabileceği gibi, temettü ödemeleri, sermaye artışı, enflasyon düzeltilmesi gibi nedenlerden de kaynaklanabilir. Özkaynaklardaki artışın edinme tarihinde hesaplanan KGOP'lere ilave edilmesi, azalışların da eksiltilmesi gerekir. Böylece, herhangi bir tarihteki KGOP tutarı³²⁸;

1. Edinme tarihindeki net aktiflerin gerçeğe uygun değerinin (tam şerefiye metodunda şerefiye payı da dahil olmak üzere)
2. Bağlı ortaklığın edinme tarihinden sonraki dönemlere ait özkaynaktaki artış veya azalış tutarının
3. Bağlı ortaklığın cari dönem içindeki net karı/zararı +/- gerçekleşmemiş gelir/giderin

KOOP'lerin bağlı ortaklıktaki payı ile çarpılması sonucu bulunur.

UFRS/IFRS bu konuda “*Konsolide edilen bağlı ortaklığın dönem kar veya zararından kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) isabet eden tutarlar belirlenir*”³²⁹ hükmünü getirmiştir.

Konuyla ilgili detaylı bilgi ve örnek uygulamaya 3.3.5.7. *Gerçekleşmemiş Gelir/Giderin KGOP'lere Etkisi* bölümünde verilmiştir.

³²⁸ Alfredson ve Diğerleri, s.947

³²⁹ UMS/TMS 27: 18c

3.3.4.2.2 Dolaylı Kontrolde KGOP'lerin Belirlenmesi ve Konsolidasyon

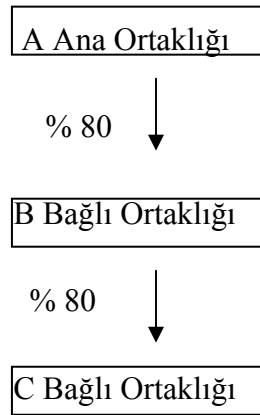
Teoride, kademeli yapı³³⁰ veya kademeli holding yapısı³³¹ olarak da adlandırılan ve ana ortaklığın, bağlı ortaklığı/ortaklıkları vasıtasıyla başka işletmeler üzerindeki kontrol biçimi şeklinde tanımlanan dolaylı / endirekt kontrol konusunda 3.2.4.1.1.2. *Dolaylı/Endirekt Kontrol* bölümünde açıklamalar yapılmıştır.

Dolaysız kontrolün bulunduğu durumlarda geçerli olan konsolidasyona ilişkin süreç, kayıt ve hesaplamalar, dolaylı kontrolün bulunduğu kademeli yapıda da, aşağıda belirtilen farklılıklar hariç, geçerlidir³³².

KGOP'lerin dolaylı kontrolde hesaplanması teoride üzerinde anlaşılabilen konuların içindedir.³³³ Bu çalışmada konuyla ilgili teorik çalışma ve tartışmalara girmeden KGOP'lerin UFRS açısından nasıl hesaplanabileceği ve kademeli bir yapıda konsolidasyonun nasıl olabileceği açıklanacaktır.

Dolaylı kontrolde konsolidasyon aşağıdan yukarıya doğru yapılır. Örneğin; Şekil 4'teki yapıda olan bir grupta önce **B** bağlı ortaklığı ile **C** Bağlı ortaklığının finansal tabloları konsolide edilir, daha sonra **B** bağlı ortaklığı bünyesinde konsolide edilen finansal tablolar **A** ana ortaklığının finansal tabloları ile konsolide edilir. Konsolidasyonun her aşamasında KGOP ayrı ayrı belirlenir.

Şekil 4 : Dolaylı Kontrol /Kademeli Yapı



³³⁰ Göğüş, s.86

³³¹ Gürdal, s. 134

³³² Hoyle ve Diğerleri, s. 294;

³³³ Göğüş, s. 86

Şekil 4'teki ilişki göz önüne alındığında; **A** ana ortaklığının **B** bağlı ortaklığındaki payı % 80; **C** bağlı ortaklığındaki payı ise % 64 ($0,80 \times 0,80$)'dir. **B** bağlı ortaklığındaki KGOP'leri payı % 20; KGOP'lerin **C** ortaklığındaki payı ise, % 20'yi dolaysız, % 16 ($0,2 \times 0,8$)'si de dolaylı olmak üzere toplam % 36'dir.

Kademli yapı/dolaylı kontrolün bulunduğu bir grupta KGOP'lerin hesaplanış biçimi Örnek 3.23 üzerinde gösterilmiştir.

Örnek³³⁴ 3.23: Şekil 5 üzerinde gösterilen ortaklık yapılarına sahip olan **A** ana ortaklığı ile **B** ve **C** bağlı ortaklıklarının 31.12.2009 tarihli özet bilançoları Tablo 27 üzerinde gösterilmiştir. Edinim tarihinde, bağlı ortaklıkların net aktiflerinin defter değerleri ile net aktiflerin gerçeğe uygun değerleri arasında bir fark bulunmamakta ve edinim tarihinde **B** bağlı ortaklığının net aktif değeri 65.000 TL, **C** bağlı ortaklığının net aktif değeri ise 55.000 TL olarak varsayılmıştır.

Tablo 27: Dolaylı Kontrole Sahip A Ana Ortaklığı, B Bağlı Ortaklığı ve C Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	C Bağlı Ortaklığı
Kasa	5.000	2.000	3.000
Binalar	30.000	25.000	40.000
Stoklar	21.000	14.000	27.000
Bağlı Ortaklıklar	54.000	44.000	
Aktif Toplamı	110.000	85.000	70.000
Sermaye	80.000	60.000	50.000
Yedekler	30.000	25.000	20.000
Pasif Toplamı	110.000	85.000	70.000

Birinci aşamada; 31.12.2009 tarihinde grubun konsolide tabloları düzenlemek için önce **B** bağlı ortaklığı ile **C** bağlı ortaklıklarının finansal tabloları **B** bağlı ortaklık bünyesinde konsolide edilir.

Finansal tablolar konsolide edilirken şerefiyenin olup olmadığının tespit edilmesi gerekir.

³³⁴ M R Hove, **Consolidated Financial Statements**, An International Perspective, Capa Town: Juta Academic, 2006, s. 122-123 -124'den uyarlanmıştır.

$$\begin{array}{r}
\boxed{\text{Şerefiye}} = \boxed{\text{Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri}} + \boxed{\text{Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı}} - \boxed{\text{Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri}} \\
= 44.000 \text{ TL} + 11.000 \text{ TL} - 55.000 \text{ TL} \\
= 0
\end{array}$$

Şerefiyenin olmadığını tespit ettikten sonra konsolide tablo hazırlamak için eliminasyon kayıtları Tablo 28 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 28: B Bağlı Ortaklığı ile C Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	B Bağlı Ortaklığı	C Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Kasa	2.000	3.000			5.000
Binalar	25.000	40.000			65.000
Stoklar	14.000	27.000			41.000
Bağlı Ortaklıklar	44.000			44.000	
Aktif Toplamı	85.000	70.000			111.000
Sermaye	60.000	50.000	50.000		60.000
Yedekler	25.000	20.000	20.000	(1) 12.000	37.000
KGOP				(2) 14.000	14.000
Pasif Toplamı	85.000	70.000			111.000

(1) Edinim tarihinden sonraki özkaynaktaki değişikliğin B ortaklığının payı

$$15.000 \text{ TL} * 0,8 = 12.000 \text{ TL}$$

(2) Edinim tarihindeki KGOP'lerdeki payı + Edinim tarihinden sonraki özkaynaktaki değişikliğin KGOP payı:

$$11.000 \text{ TL} (= 55.000 \text{ TL} * 0,2) + 3.000 \text{ TL} (15.000 \text{ TL} * 0,2) = 14.000 \text{ TL}$$

İkinci aşamada; B bağlı ortaklığının bünyesinde konsolide edilen B ve C bağlı ortaklıklarının konsolide finansal tabloları A ana ortaklığının finansal tabloları ile konsolide edilir.

Önce şerefiyenin olup olmadığının tespit edilmesi gerekir.

$$\begin{aligned}
 \text{Şerefiye} &= \text{Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri} + \text{Edineme tarihindeki KGOP'nin tutarı} - \text{Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri} \\
 &= 54.000 \text{ TL} + 13.000 \text{ TL} - 65.000 \text{ TL} \\
 &= 2.000 \text{ TL}
 \end{aligned}$$

Şerefiye tespit ettikten sonra konsolide çalışma tablosu üzerinde eliminasyon/düzeltilme kayıtları yapılarak konsolide finansal tablo düzenlenir.

Tablo 29: Dolaylı Kontrolde Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilançonu Düzenlemesi (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	Konsolide (B+C)	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Kasa	5.000	5.000			10.000
Binalar	30.000	65.000			95.000
Stoklar	21.000	41.000			62.000
Bağlı Ortaklıklar	54.000	0		54.000	0
Şerefiye			2.000		2.000
Aktif Toplamı	110.000	111.000			169.000
Sermaye	80.000	60.000	60.000		80.000
Yedekler	30.000	37.000	37.000	(1) 25.600	55.600
Toplam KGOP					33.400
KGOP(B Bağlı Ortaklığı)				(2) 19.400	
KGOP(C Bağlı Ortaklığı)		14.000			
Pasif Toplamı	110.000	111.000			169.000

(1) Bağılı ortaklıkların edinme tarihinden sonraki karlardaki payı

Edinim Tarihinden Sonraki Kar

B bağılı ortaklığı	=	20.000 TL
C bağılı ortaklığından gelen	=	12.000 TL
Toplam	=	32.000 TL
Ana ortaklık payı (0,8)	=	25.600 TL

(2) KGOP'lerin B bağılı ortaklığındaki payları

Edinim Tarihindeki Öz kaynak	=	65.000 TL
B bağılı ortaklığı	=	20.000 TL
C bağılı ortaklığından gelen	=	12.000 TL
Toplam	=	97.000 TL
KGOP (0,2)	=	19.400 TL

3.3.5 Konsolidasyon Süreci/Prosedürü

Bir grubun finansal tablolarının tek bir işletmenin ki gibi sunulduğu konsolide finansal tablolarının temel amacı; ana ortaklığın hissedarları, yöneticileri ve menfaat sahiplerine; grubun finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışları hakkında gerçek ve doğru bilgi vermek olduğu ve “*konsolide finansal tabloların grubun finansal pozisyonunu grupta yer alan işletmelerin bireysel(solo) finansal tablolarına göre daha gerçekçi biçimde yansıttığı...*”³³⁵ düşünüldüğünde, bu tabloların gruba dahil olan işletmelerin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını yansıtacak şekilde düzenlemesi gerekir. Konsolidasyon süreci, çalışmada kullandığımız ve *UMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar* standardında da zımni olarak kabul edilen tam konsolidasyon yöntemine göre yapılacaktır. Tam konsolidasyon konusuna 3.3.2.1. *Tam Konsolidasyon (Full Consolidation)* bölümünde değinilmiştir.

Global konsolidasyon olarak da adlandırılan tam konsolidasyonda, gruba dahil olan işletmelerin finansal tablo kalemleri tek tek birleştirilmektedir. Birden fazla işletmenin varlık ve yükümlülükleri konsolide finansal tablo oluşturmak için toplanmakta, benzer bir şekilde gelir ve giderleri de konsolide gelir tablosu oluşturmak

³³⁵ Demir ve Bahadır, s. 40

için toplanmaktadır³³⁶. UFRS/IFRS ise konsolidasyon işlemini “*Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında; ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların tüm varlık, yabancı kaynak ve özkaynakları, gelir ve gider kalemleri satır satır toplanarak birleştirilir...*”³³⁷ şeklinde tanımlamıştır. Ancak, gruba dahil her bir firmanın finansal tablolarındaki kalemlerinin toplanarak birleştirilmesinden sonra, aşağıda detaylı olarak açıklanacağı üzere, ***konsolide çalışma kağıtları/tablolari*** veya fiktif olarak yaratılmış olan ekonomik birim adına muhasebe kayıtları yaratılarak düzeltme veya eliminasyon işlemlerinin yapılması gerekir. Aksi takdirde, toplanan rakamlar gerçeğinden çok daha farklı olacak ve konsolide finansal tabloların yukarıda belirtilen sunulma amacı ile uyumunu kaybedecektir. Konsolide finansal tablo düzenleme sürecinde yapılması gereken eliminasyon/düzeltilme kayıtlarının neler olduğu ve nasıl yapıldığı konusunda aşağıda detaylı bilgi verilmiş, ayrıca Tablo 30 üzerinde de şematize edilmiştir.

³³⁶ Tim Sutton, **Corporate Financial Accounting and Reporting**, Second Edition, England: FT Prentice Hall, 2004, s. 431

³³⁷ UMS/TMS 27: 18

Tablo 30: Eliminasyon Tablosu

Ana Ortaklık (A)		Bağlı Ortaklık (B)	
Cari Varlıklar	Borçlar	Net Aktif Değeri = Varlıklar – Borçlar	
Bağlı Ortaklıklar	Özkaynaklar	↓ Özkaynaklar	
Sabit Varlıklar			

Konsolide (A+B) Bilanço			
Cari Varlıklar (A+B)	XX	Borçlar (A+B)	XX
Bağlı Ortaklıklar	* -		
Sabit Varlıklar (A+B)	XX	Özkaynak (A+B**)	XX
TOPLAM AKTİF	XX	TOPLAM PASİF	XX

* Konsolide de elimine edilmiştir

** Edinme tarihinden sonraki B'nin karları+ Varsa edinme tarihindeki KGOP'lerin tutarı

Kaynak:Tim Sutton, **Corporate Financial Accounting and Reporting**, Second Edition, England: FT Prentice Hall, 2004, s.432; Volkan Demir ve Oğuzhan Bahadır, **UFRS/TFRS Kapsamında İşletme Birleşmeleri ve Konsolidasyon**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2008, s. 41'den yararlanarak hazırlanmıştır.

3.3.5.1 Ana Ortaklığın Bağlı Ortaklıktaki Yatırımları ile Bağlı Ortaklıktaki Özkaynak Payının Eliminasyonu (KGOP ve Şerefiye Dahil)

Bir ana ortaklığın bir bağlı ortaklıktaki özkaynak yatırımı, aynı zamanda bağlı ortaklıktaki net aktiflerinin maliyetini veya bağlı ortaklığın özkaynağına sahipliğini yansıtmaktadır. Bu durum Tablo 30 üzerinde gösterilmiştir. Ana ortaklığın kayıtlarında bir varlık olarak kaydedilen bağlı ortaklıktaki yatırımların, konsolide tablolarda mükerrer olarak kaydedilmemesi için bağlı ortaklığın ana ortaklığa ait özkaynak payı ile karşılıklı olarak elimine edilmesi gerekir. Bunu iki şekilde açıklamak mümkündür:

Birincisi; bağlı ortaklıklardaki yatırımlar hesabı ana ortaklığın bağlı ortaklığa ait olan net varlıklarının kendine olan maliyetini yansıtmaktadır. Ana ortaklık ile bağlı ortaklığın aktif ve pasifini, yatırım hesabını elimine etmeksizin, basit bir şekilde topladığımızda, bağlı ortaklığın net varlıkları mükerrer olarak konsolide finansal tablolarda yer alacaktır³³⁸.

İkincisi; bağlı ortaklıktaki yatırımlar hesabı vasıtasıyla ana ortaklık hissedarları bağlı ortaklık hissedarları durumundadırlar aynı zamanda. Eliminasyon kayıtları yapılmaması halinde bağlı ortaklığın özkaynakları mükerrer olarak kayıtlara intikal ettirecektir³³⁹.

Konuyla ilgili olarak; **biri** ana ortaklığın bağlı ortaklığın % 100'üne sahip olduğu ve bağlı ortaklığın varlık ve borçlarının defter değeri ile gerçeğe uygun değerleri arasında herhangi bir farkın olmadığı, **diğeri** de ana ortaklığın bağlı ortaklığın % 100'üden daha az paya sahip olduğu, bağlı ortaklığın varlıklarının defter değeri ile gerçeğe uygun değerleri arasında fark olduğu ve şerefiyenin bulunduğu, iki örnek verilmiştir.

³³⁸ Huefner ve Diğerleri, s.112

³³⁹ Huefner ve Diğerleri, s.112; Sutton, s. 433

Örnek 3.24: A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının hisselerinin % 100'ünü 01.01.2009 tarihinde 1.200.000 TL'ye nakit olarak satın almıştır. Satın alma tarihinden önce A ana ortaklığı ve B bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 31 üzerinde verilmiştir:

Tablo 31: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşmeden Önceki Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı
Kasa	1.350.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Ticari Mallar	500.000	200.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000
Borçlar	450.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000
Sermaye	1.400.000	800.000
Yedekler	3.000.000	400.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000

Satın alma ile birlikte B bağlı ortaklığının bilançosunda bir değişiklik olmamaktadır. Ancak, A ana ortaklığı, kasasından 1.200.000 TL ödeme yapmış ve edindiği hisselerinin karşılığında maliyet bedeli ile *245 Bağlı Ortaklıklar* Hesabına 1.200.000 TL olarak kaydetmiştir. Yukarıda da açıklandığı gibi konsolide finansal tablo düzenlenirken bağlı ortaklıklar hesabı ile özkaynak hesabı karşılıklı olarak elimine edilmesi gerekir. Bu durumu Tablo 32 üzerinde göstermek mümkündür.

Tablo 32: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Birleşme (01.01.2009)'den Sonraki Bilançoları, Konsolide Çalışma Tablosu ve Grubun Konsolide Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Kasa	150.000	80.000			230.000
Binalar	3.000.000	1.000.000			4.000.000
Ticari Mallar	500.000	200.000			700.000
Bağlı Ortaklıklar	1.200.000			1.200.000	
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000			4.930.000
Borçlar	450.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000			4.400.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000		1.400.000
Dağıtılmamış Karlar	3.000.000	400.000	400.000		3.000.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.200.000	1.200.000	4.930.000

Konsolide çalışma tablosu ile ilgili düzenlenebilecek muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir:

----- /-----		
500 Sermaye (B bağlı Ortaklığı)	800.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları (B bağlı ortaklığı)	400.000	
245 Bağlı Ortaklıklar (A ana ortaklığı)		1.200.000
----- /-----		

Örnek 3.25: A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının hisselerinin % 80'ini 01.01.2009 tarihinde 1.200.000 TL'ye nakit olarak satın almıştır. Satın alma tarihinden önce A ana ortaklığı ve B bağlı ortaklığının bilançoları ile B bağlı ortaklığının varlık ve borçlarının gerçeğe uygun değerleri Tablo 33 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 33: A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığının Bilançoları ile B Bağı Ortaklığının Varlık ve Borçlarının Gerçeğe Uygun Değerleri (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığının	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Kasa	1.350.000	80.000	80.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000
Ticari Mallar	500.000	200.000	220.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000
Borçlar	450.000	80.000	80.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000
Dağıtılmamış Karlar	3.000.000	400.000	520.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000

Satın almadan sonra **B** bağı ortaklığının bilançosunda herhangi bir değişiklik meydana gelmemektedir. Ancak, **A** ana ortaklığı, kasasından 1.200.000 TL ödeme yapmış ve edindiği hisse payını maliyet bedeli ile *245 Bağı Ortaklıklar* Hesabına 1.200.000 TL olarak kaydetmiştir. Yukarıdaki açıklamalar ve Tablo 30'daki akıştan da anlaşılacağı üzere **A** ana ortaklığının bağı ortaklıklar hesabı ile **B** bağı ortaklığın özkaynaklarının ana ortaklığa isabet eden kısmının karşılıklı olarak elimine edilmesi gerekir. Ancak, transfer edilmiş bedel (*245 Bağı Ortaklıklar* Hesabı), özkaynakların ana ortaklığa isabet eden gerçeğe uygun değerinden, başka bir deyişle net aktiflerin gerçeğe uygun değerinin ana ortaklığa isabet eden pay tutarı olan 1.056.000 TL (1.320.000 TL*0,8)'den daha büyüktür. Bu durumda, satın almadan kaynaklanan şerefiyenin olduğu anlaşılmakta ve şerefiyenin de hesaplanıp, konsolide finansal tabloda gösterilmesi gerekir.

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
		= 1.200.000 TL		+ 264.000		- 1.320.000 TL
		= 144.000 TL				

A ana ortaklığının B bağlı ortaklığındaki payı % 100'den az olduğu için KGOP'lerin net aktiflerin gerçeğe uygun değeri üzerindeki haklarını belirten/gösteren paylarının da hesaplanıp konsolide bilançoda gösterilmesi gerekir. KGOP'ler; 3.3.4.2 UFRS/TFRS'ye göre Kontrol Gücü Olmayan Paylar bölümünde de açıklandığı üzere iki yöntemle hesaplanması mümkün olmakla birlikte; örneğimizde edinilen işletmenin net tanımlanabilir varlıklarının gerçeğe uygun değerinin orantılı payı ile hesaplanmıştır

$$\begin{aligned} \text{KGOP} &= \text{KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı} \\ &= 1.320.000 \text{ TL} * 0,2 \\ &= 264.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

Şerefiye ve KGOP'ler belirlendikten sonra, yatırımların ve özkaynağın eliminasyonun nasıl yapıldığı Tablo 34 üzerinde gösterilmiştir:

Tablo 34: A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığının Birleşmeden Sonraki (01.01.2009) Konsolide Çalışma Tablosu ve Grubu Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığının		Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Borç	Alacak	
Kasa	150.000	80.000	80.000			230.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	100.000		4.100.000
Ticari Mallar	500.000	200.000	220.000	20.000		720.000
Bağı Ortaklıklar	1.200.000				1.200.000	
Şerefiye				144.000		144.000
Aktif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000			5.194.000
Borçlar	450.000	80.000	80.000			530.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.320.000	1.200.000		4.664.000
Sermaye	1.400.000	800.000	800.000	800.000		1.400.000
Yedekler	3.000.000	400.000	520.000	400.000		3.000.000
KGOP					264.000	264.000
Pasif Toplamı	4.850.000	1.280.000	1.400.000	1.464.000	1.464.000	5.194.000

Konsolide çalışma tablosu ile ilgili düzenlenebilecek muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir:

----- /-----		
500 Sermaye (B bağlı ortaklığı)	640.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları (B bağlı ortaklığı)	320.000	
252 Binalar (B bağlı ortaklığı)	80.000	
153 Ticari Mallar (B bağlı ortaklığı)	16.000	
261 Şerefiye	144.000	
245 Bağlı Ortaklıklar (A ana ortaklığı)		1.200.000
----- /-----		

KGOP'lere ilişkin eliminasyon/düzeltilme muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir:

----- /-----		
500 Sermaye (B bağlı Ortaklığı)	160.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları (B bağlı ortaklığı)	80.000	
252 Binalar (B bağlı ortaklığı)	20.000	
153 Ticari Mallar (B bağlı ortaklığı)	4.000	
510 KGOP		264.000
----- /-----		

3.3.5.2 Grup İçi Borç ve Alacakların Eliminasyonu

Gruba dahil olan ortaklıklar arasında; gerek mal ve hizmet alım satımından kaynaklanan nedenlerden dolayı, gerek ortaklıklardan birinin nakit ihtiyacının gruba dahil olan ana ortaklık veya başka bir ortaklık tarafından karşılanması nedeniyle, karşılıklı borçlu ve alacaklı bulunabilirler. Fiktif bir ortaklığa ait finansal tablo olarak kabul edilen konsolide finansal tablo yönünden bakıldığında, bu fiktif kişiliğin hem kendisine borçlu, hem de alacaklı olması düşünülemez. Bundan dolayı gruba dahil olan ortaklıkların birbirlerinden olan borç ve alacakları karşılıklı olarak elimine

edilmelidir³⁴⁰. Eliminasyon sonucunda bir bakiyenin kalmaması gerekir. Çünkü, birinin borcu diğerinin alacağıdır ve bir birine eşit olması lazımdır. Borç ve alacağın, mal ve hizmet satışından kaynaklanmış olması ya da gruba dahil ortaklıkların birbirine fon aktarmasından kaynaklanmış olmasının eliminasyon açısından önemi bulunmamaktadır. Bu indirimler/düzeltilmeler yapıldıktan sonra, konsolide bilançoda grubun dışındaki gerçek veya tüzel kişilere olan borç veya grubun dışındaki gerçek veya tüzel kişilerden olan alacakları yer alacaktır³⁴¹ Borç ve alacak eliminasyonu sadece borç ve alaktan ibaret değildir. Eliminasyon, ödenmemiş sermaye, avanslar, alınan ve verilen çekler, alacak senetleri, borç senetleri, gelir/gider tahakkukları gibi kalemleri de içermektedir³⁴².

Örnek 3.26: Bankalar nezdinde kredibilitesi yüksek olan **A** ana ortaklığı **B** bağlı ortaklığının kısa vadeli kredi ihtiyacını karşılamak için, Aralık ayında, **X** bankasından, 1.000.000 TL tutarında 2 ay vadeli spot kredi kullanmış ve parayı **B** bağlı ortaklığının **X** bankası nezdindeki vadesiz TL hesabına havale etmiştir. Çalışmada sadece ilgili bilanço kalemleri gösterilmiştir.

İşleme ilişkin düzeltme/eliminasyon kayıtları Tablo 35 üzerinde gösterilmiştir:

Tablo 35: A Ana Ortaklığı Ve B Bağlı Ortaklığının Borç/Alacak Eliminasyon Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon /Düzeltilme Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Bankalar		1.000.000			1.000.000
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	1.000.000			1.000.000	
Aktif Toplamı	1.000.000	1.000.000			1.000.000
Banka Kredileri	1.000.000				1.000.000
Ortaklara Borçlar		1.000.000	1.000.000		
Pasif Toplamı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000

³⁴⁰ Baker ve Diğerleri, s. 167; K.R. Subramanyam, John J. Wild, **Financial Statement Analysis**, Tenth Edition, Singapore: McGraw-Hill International Edition, 2009, s. 277

³⁴¹ Gürdal, s. 154

³⁴² Göğüş, s. 57

Konsolide çalışma tablosu üzerinde aşağıdaki muhasebe kaydı yapılarak da düzetme yapılabilir:

----- / -----	
331 Ortaklara Borçlar (B bağlı ortaklığı)	1.000.000
133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar (A ana ortaklığı)	1.000.000
----- / -----	

Konsolide bilançoda; grubun 1.000.000 TL banka kredisi kullandığı ve 1.000.000 TL’de bankada mevduatı olduğu görülmektedir. Grup içi borç-alacak tutarları elimine edilmiştir.

Eliminasyon sonucunda bir bakiyenin kalmaması gerekir. Çünkü, birinin borcu diğerinin alacağıdır ve bir birine eşit olması lazımdır. Alacak ve borcun eşit olması halinde, borç-alacak işlemlerine ilişkin eliminasyon kayıtları sadece konsolide bilançonun aktif büyüklüğünü küçültür ve fakat konsolide net karı değiştirmez³⁴³.

Ancak, zaman zaman grup içindeki ortaklıkların finansal tablolarında bulunan ve birbirlerine olan borç ve alacakları eşit olmayabilir. Bu durumda mahsup farkları ortaya çıkar³⁴⁴: Borçların alacaklardan büyük olması halinde pasif mahsup farkı, alacakların borçlardan fazla olması halinde ise aktif mahsup farkı adı verilmektedir. Bu farkların bir kısmı muhasebe hatalarından, bir kısmı ise konsolide edilen finansal tabloların farklı tarihlerde düzenlenmiş olmalarından kaynaklanmış olabilir. Gerçek olmayan mahsup farkı olarak adlandırılan bu farkların gruba dahil olan firmalar arasında mutabakat sağlanarak giderilmesi gerekir³⁴⁵. Düzeltme işlemlerinin bir kısmı sadece bilançoju ilgilendirdiği gibi, bir kısmı hem bilançoju hem de gelir tablosunu ilgilendirebilir.

Aktif veya pasif mahsup farkları teknik hataların yanısıra, borç ve alacağa ilişkin değerlendirme politikalarından da kaynaklanmış olabilir. Gerçek mahsup farkı olarak

³⁴³ Goğuş, s. 58

³⁴⁴ Goğuş, s. 58

³⁴⁵ Goğuş, s. 58

da adlandırılan bu tür farkların temel sebebi muhasebenin ihtiyatlık ilkesidir³⁴⁶. Konu Örnek 3.27 üzerinde gösterilmiştir:

Örnek 3.27³⁴⁷: A ana ortaklığı 30.06.2009 tarihinde, 30.06.2010 vadeli bir senet karşılığında B bağlı ortaklığına 100.000 TL mal satmıştır. 31.12.2009 tarihinde A ana ortaklığı portföyünde bulunan 100.000 TL’lık senedi alacak reeskontuna tabi tutmuştur. Reeskont faiz oranı % 25 olarak belirlenmiştir. Reeskont işlemi sonucunda; 100.000 TL’lık senedin 31.12.2009 tarihindeki değerinin 88.834 TL³⁴⁸ olduğunu tespit etmiştir. A ana ortaklığı kendi finansal tablolarında, reeskont tutarı olarak 11.166 TL (100.000 TL- 88.834 TL)’yi giderleştirmiştir.

İşleme ilişkin eliminasyon kayıtları Tablo 36 üzerinde gösterilmiştir. Basitlik açısından tabloda sadece ilgili kalemler ve tutarlar gösterilmiştir.

Tablo 36: Gerçek Alacak Mahsup Farkına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Kosolide
			Borç	Alacak	
Bağı Ortaklıklardan Alacaklar	88.834			88.834	0
Bağı Ortaklıklara Borçlar		100.000	100.000		0
Dönem Zararı	11.166			11.166	0

Eliminasyona ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olabilir.

----- /-----	
331 Ortaklara Borçlar (B bağı ortaklığı)	100.000
133 Bağı Ortaklıklardan Alacaklar (A ana ortaklığı)	88.834
690 Dönem Kar/Zararı (A ana ortaklığı)	11.166
Ya da;	
657 Reeskont Faiz Gideri	
----- /-----	

³⁴⁶ Göğüş, s 59

³⁴⁷ Göğüş, s. 60’ dan yararlanılmıştır.

³⁴⁸ $PV = FV / (1+r) = 100.000TL / (1+0,25*(181/360)) = 88.834 TL$

Eliminasyon sonucunda; borç alacak bakiyeleri elimine edilmiş, alacak reeskontundan kaynaklanan 11.166 TL’lik mahsup farkının nedeni tespit edilip kara ilave (zarar azaltılarak) edilerek mahsup farkı da giderilmiştir.

Konsolide edilecek şirketlerden birinin yurt dışında olması ve bu şirketin yurt içindeki ana ortaklık ile finansallarının konsolide edilmesi ve konsolidede cari kurun kullanılması halinde de farklar ortaya çıkabilecektir. Yaygın olan bu durum Örnek: 3.28 üzerinde gösterilmiştir:

Örnek 3.28: Türkiye’de faaliyet gösteren A ana ortaklığı, X ülkesindeki düşük faiz oranlarından faydalanmak için o ülkede faaliyet gösteren B bağlı ortaklığı üzerinden 02.01.2009 tarihinde 1.000.000 USD kredi kullanmıştır. Borç alınan tarihte 1 USD= 1,5 TL’dir. 31.12. 2009 tarihinde 1 USD= 2 TL olmuştur. Dönem sonunda borç - alacak tutarları (2.000.000 TL) eşit olmakla birlikte, kur farkından kaynaklanan A ana ortaklığının 500.000 TL kambiyo zararı olacaktır. Bu durumu konsolide gelir tablosu üzerinde düzeltilmesi ve net karın bu tutarda artırılması gerekir³⁴⁹.

----- /-----	
52. ³⁵⁰ Yabancı Para Çevrim Farkları	500.000
656 Kambiyo Zararları ³⁵¹	500.000
----- /-----	

3.3.5.3 Grup İçi Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu

Gruba dahil olan ortaklıkların birbirlerine mal veya hizmet satmaları halinde, bu muameleleri sonucunda gelir elde eden ortaklıklar yanında gidere veya maliyete katlanan ortaklıklar da olacaktır. Konsolide finansal tabloların sadece grup dışındaki işletmeler ile yapılan muamelelerden kaynaklanan gelir ve giderleri ihtiva etmesi için gruba dahil olan ortaklıklar arasındaki muamelelerden kaynaklanan gelir ve giderlerin karşılıklı elimine edilmesi gerekir³⁵². Ana ortaklığın bağlı ortaklıktan elde ettiği temettü

³⁴⁹ Göğüş, s.61 (Faize ilişkin gelir gider düzeltmeleri ihmal edilmiştir)

³⁵⁰ Tarafımızca önerilmiştir.

³⁵¹ Ahmet Kızıl ve Macide Şoğur, İhracat – İthalat İşlemleri ve Muhasebe Uygulaması, İkinci Basım, İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 151

³⁵² Huefner ve Diğerleri s. 113

gelirleri de eliminasyona dahildir³⁵³. Eliminasyon kayıtları yapılmadığı takdirde gelir ve giderler olduğundan daha fazla (grup içindekilerin iki katı) konsolide finansal tablolara yansıyacaktır.

Örnek 3.29: A ana ortaklığı 2009 yılı içinde STMM(Satılan Ticari Mallar Maliyeti)'si 200.000 TL olan bir ticari malı nakit olarak 300.000 TL'ye hisselerinin % 80'ine sahip olduğu B bağlı ortaklığına satmıştır. B bağlı ortaklığı da satın alınan malı 350.000 TL'ye grup dışındaki firmalara satmıştır. Aynı zamanda, B bağlı ortaklığı 20.000 TL temettü dağıtmıştır. Basitlik sağlamak için, dönem içinde başkaca mal alım satımı ile gelir-giderin olmadığı varsayılmıştır. Gelir /gider eliminasyonun yapılaş şeklini Tablo 37 üzerinde göstermek mümkündür.

Tablo 37: A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığı Arasındaki Satışlarda Kaynaklı Gelir-Gider Eliminasyonu(Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılması Hali) (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Eliminasyon		Konsolide
			Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar	300.000	350.000	300.000		350.000
STMM	200.000	300.000		300.000	200.000
Faaliyet Geliri	100.000	50.000			150.000
Temettü Geliri	(1) 16.000		16.000		
Net Kar	116.000	50.000			150.000

(1) Temettü geliri = 20.000*0,8= 16.000 TL

Konsolide çalışma tablosu üzerinde yapılacak eliminasyona ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olabilir:

----- /-----	
600 Yurt İçi Satışlar	300.0000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	300.000
----- /-----	

³⁵³ Sutton, s. 434-435

Eliminasyon kaydı yapılmamış olsaydı, konsolide satışlar 650.000 TL, konsolide STMM 500.000 TL olacaktı. Dikkat edilir ise, her iki durumda da konsolide faaliyet karında bir değişiklik olmamaktadır.

A ana ortaklığının **B** bağlı ortaklığından elde ettiği temettü geliri de grup içinden geldiği için elimine edilmesi gerekir. Temettü geliri **A** ana ortaklığının gelirleri içinden düşülürken, **B** bağlı ortaklığının bilanço kalemi olan dağıtılmamış karlar hesabına ise tekrar ilave ediliyor. Temettü gelirine ilişkin eliminasyon kaydı aşağıdaki gibi olacaktır³⁵⁴:

----- / -----	
641 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Geliri (A ana ortaklığı)	16.000
570 Geçmiş Yıllar Karı Hesabı (B bağlı ortaklığı)	16.000
----- / -----	

3.3.5.4 Grup İçi Gerçekleşmemiş Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu

Konsolide finansal tablolarda, gruba ilgili finansal bilgiler ve faaliyet sonuçları tek bir işletmeymiş gibi gösterilmektedir. 3.3.5.3. *Grup İçi Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu* bölümünde grup içi alım satımlardan kaynaklanan işleme ilişkin malların tamamının aynı dönem içinde grup dışına satıldığı kabul edilmişti. Ancak, bu ticari hayatta nadiren görülen bir durumdur. Dönem sonlarında, grup içi alım satımlardan kaynaklanan stokların bulunması ticari hayatın gerekleri ile daha fazla uyusmaktadır.

Gerçekleşme/ Kesinleşme prensibine (Cofirmation principle) göre, gruba dahil olan işletmeler arasında yapılan muamelelerden kaynaklanan gelir ve giderler grup dışındaki işletmelere aktarılmadıkları sürece kesinleşmiş olmazlar ve konsolide finansal tablolarda gösterilmezler. Geçekleşmeyen, gelirin/giderin tamamı olabileceği gibi bir kısmı da olabilir. Böyle bir durumda eliminasyonun nasıl yapılacağını Örnek 3.30 üzerinde gösterelim.

Örnek 3.30: Örnek 3.29'daki **B** bağlı ortaklığının **A** ana ortaklıktan satın almış olduğu ticari malın 100.000 TL'lık kısmının dönem içinde satılmadığı ve stokta

³⁵⁴ Sutton, s. 434

bulduğunu varsayalım. Bu durumda gerçekleşmemiş gelir aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

Ticari Mallar (Grup Dışına Satılmayan Grup İçi Satışlar)	100.000 TL
Grup içi Ticari Mal Maliyeti/Grup Dışından Satın Alınan Malin Orijinal Maliyeti (100.000/1,5)	66.667 TL
Gerçekleşmemiş Gelir/Kar	33.333 TL

Grup içi gerçekleşmemiş 33.333 TL'lık gelir elimine edilirken, **B** bağlı ortaklığın finansal tablolarında 100.000 TL olarak gözüken ve grup için 66.667 TL maliyet bedeli olan ticari mallar ilişkin düzeltme kayıtlarının da yapılması gerekir. Durum Tablo 38 ve Tablo 39 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 38: A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığı Arasındaki Satışlarda Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir-Gider Eliminasyonu(Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılmamış Hali) (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar	300.000	233.333	300.000		233.333
STMM	200.000	200.000		266.667	133.333
Net Kar	100.000	33.333			100.000

Stoklardaki eliminasyon ile gerçekleşmemiş gelire ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır. Bilançodaki diğer kalemler dikkate alınmamıştır

Tablo 39: A Ana Ortaklığı ve B Bağı Ortaklığı Arasındaki Gerçekleşmemiş Gelirden Kaynaklanan Stokların Eliminasyonu

Konsolide Çalışma Raporu (TL)					
Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Ticari Mallar		100.000		33.333	66.667

Düzeltemeye ilişkin muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde olabilir³⁵⁵:

----- / -----	
600 Yurt İçi Satışlar	300.0000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	266.667
153 Ticari Mallar	33.333
----- / -----	

Bu işlemler konsolide çalışma tablosunda yapıldığı için, ortaklıkların finansal tablolarına etki etmemektedir. Bu bağlamda, gerçekleşmemiş gelir/giderin meydana geldiği dönemden başlayarak gelirin gerçekleşmesine kadar, ortaklıkların konsolide olmayan finansal tablolarında (geçmiş yıllar karları ve ticari mallar hesaplarında) kalacaktır. Onun için ertesi dönemde konsolide çalışma tablosunda bir önceki dönemden gelen ve gerçekleşmemiş geliri finansal tablolarında taşıyan ortaklığın geçmiş yıllar karından indirilmesi ve aynı zamanda gerçekleşmemiş karın stoklardan da elimine edilmesi gerekir.

Örnek 3.31: Örnek 3.29-30'deki A ana ortaklığının 2010 yılında hiçbir işlem yapmadığı, B bağlı ortaklığının da stoklarındaki 100.000 TL'lik malı 120.000 TL'ye grup dışındaki bir ortaklığa satma dışında bir faaliyeti olmadığı varsayılmıştır.

Tablo 40: Grup İçi Gerçekleşmeye Gelir Giderin Müteakip Dönemlerde Gerçekleşmesi ile İlgili Konsolide Çalışma Tablosu

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Borç	Alacak	Konsolide	Döviz Cinsi
Yurtiçi Satışlar		120.000			120.000	TL
STMM		100.000		33.333	66.667	TL
Net Kar		20.000			53.333	TL
Bilanço Kalemi						
Özkaynaklar						
Geçmiş Yıllar Karları	100.000	33.333	33.333		100.000	TL
Net Dönem Karı		20.000		33.333	53.333	TL

³⁵⁵ Akdoğan, s. 31, Demir ve Bahadır, s. 49

Bu durum aşağıdaki konsolide muhasebe kaydı ile gösterilmiştir.

----- / -----	
570 Geçmiş Yıllar Karları	33.333
621 STMM	33.333
----- / -----	

3.3.5.5 Grup İçi Duran Varlıkların Transferine İlişkin Gelir-Gider Eliminasyonu

3.3.5.5.1 Amortisman Tabi Olmayan Duran Varlıklar

Arsa ve arazi gibi amortisman tabi olmayan duran varlıkların grup içindeki ortaklıklar arasında alım satıma konu olması ve bu alım satımdan satıcının kar etmesi halinde, alım satıma konu duran varlığın grup dışına satılincaya kadar, bu satıştan elde edilen gelir gerçekleşmemiş sayılır ve konsolide finansal tablo hazırlanırken bu karın düzeltilmesi gerekir³⁵⁶.

Örnek 3.32: A ana ortaklığı, sahibi olduğu ve defter değeri 150.000 TL olan arsasını, 01.06.2009 tarihinde B bağlı ortaklığa peşin olarak 200.000 TL'ye satmıştır.

Konsolide finansal tablo hazırlanırken satış işleminden kaynaklanan karın eliminasyona tabi tutulması gerekir. Bunun nasıl yapılacağı Tablo 41 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 41: A Ana Ortaklığından B Bağlı Ortaklığına Yapılan Arsa Satışına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Kosolide
			Borç	Alacak	
Arsa ve Arazi		200.000		50.000	150.000
Gelir Tablosu Kalemi					
Diğer Faaliyetlerden Gelirler	50.000		50.000		0

³⁵⁶ Huefner ve Diğerleri, s. 237

Konsolide çalışma kağıtları üzerinde yapılacak, eliminasyona ilişkin muhasebe kaydı da aşağıdaki gibi olacaktır³⁵⁷:

----- / -----		
679 Olağandışı Gelir ve Karlar (A bağlı Ortaklığı)	50.000	
250 Arazi ve Arsalar (B bağlı ortaklığı)		50.000
----- / -----		

Eliminasyon kaydı sonrasında, arsalar hesabının bakiyesi satış öncesi olan 150.000 TL düşürülmüş ve işlemde elde edilen kar da sıfırlanarak, grup içi satışın etkisi ortadan kaldırılmıştır.

Müteakip yıllarda da aynı eliminasyon kayıtlarının yapılması gerekir.

3.3.5.5.2 Amortisman Tabi Duran Varlıklar

Konsolide finansal tablolar hazırlanırken, üzerinde durulması gereken ve diğer grup içi işlemlerden kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir/gider eliminasyonlarına göre farklılık gösteren amortisman tabi duran varlıkların grup içi alım-satımından kaynaklanan karın da eliminasyona tabi tutulması gerekir.

3.3.5.4. *Grup İçi Gerçekleşmemiş Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu* bölümünde de belirtildiği üzere, *Gerçekleşme/ Kesinleşme prensibine* (confirmation/realization principle) göre, gruba dahil olan işletmeler arasında yapılan muamelelerden kaynaklanan gelir ve giderler grup dışındaki işletmelere aktarılmadıkları sürece kesinleşmiş olmazlar ve konsolide finansal tablolarda gösterilmezler. Ancak, amortisman tabi olan duran varlıkların grup içi alım-satımından kaynaklanan kar-zarar, alım satımına konu amortisman tabi duran varlığın grup dışına satılması³⁵⁸ veya grup içinde amortisman süresi boyunca amortisman ayrılması yoluyla da kar/zarar gerçekleşmiş sayılır³⁵⁹.

Böylece, normal koşullar altında; amortisman tabi bir duran varlığın grup içinde alım satımına konu olması halinde, bu alım satımdan kaynaklanan kar/zarar işlemin

³⁵⁷ Huefner ve Diğerleri, s. 238

³⁵⁸ Gürdal, s. 159

³⁵⁹ Gürdal, s. 159; Huefner ve Diğerleri, s. 249

yapıldığı dönem içinde elimine edilir. Gerçekleşme ise, müteakip yıllarda ve her durumda/koşulda amortisman süresi içinde oluşur³⁶⁰.

Eliminasyonunun temel amacı, grup içindeki alım-satımın etkilerinin tamamen giderilmesini sağlamak olduğu için yapılacak işlemlerin bu amaca yönelik olması gerekir. Bu bağlamda, amortisman tabi duran varlıkların grup içi alım satımından kaynaklanan karın/zararın ve diğer bakiyelerin etkilerinin ortadan kaldırılması için, aşağıdaki işlemlerin yapılması gerekir³⁶¹:

1. Kesinleşmemiş grup içi kar zararın emline dilmesi ve işleme konu olan duran varlığın satım öncesi değerine dönüştürülmesi için eliminasyon kayıtlarının yapılması.
2. Satın alan ortaklık tarafından ayrılan amortisman tutarı ile satım öncesi ayrılması gereken amortisman tutarına ilişkin farkın elimine edilmesi.
3. Duran varlık ve birikmiş amortisman tutarlarının orijinal hallerine dönüştürülmesi için eliminasyon kayıtlarının yapılması.

Yukarıda belirtilen adımlar, Örnek 3.33 üzerinde gösterilmiştir:

Örnek 3.33: A ana ortaklığı, 02.01.2007 tarihinde 150.000 TL'ye satın almış olduğu bir makineyi, 03.01.2009 tarihinde B bağlı ortaklığına peşin olarak 200.000 TL'ye satmıştır. Makinenin faydalı ömrünün 10 yıl olduğu ve hurda değerinin bulunmadığı kabul edilmiştir. Normal amortisman yöntemi benimsenmiştir.

Makine A ana ortaklığı bünyesinde kalıp satıma konu edilmemiş olması ve grup içi satıma konu olması hallerinde; 31.12.2009 tarihinde, makineler hesabı, birikmiş amortisman hesabı ve amortisman giderleri karşılaştırmalı olarak Tablo 42 üzerinde gösterilmiştir.

³⁶⁰ Huefner ve Diğerleri s. 249

³⁶¹ Huefner ve Diğerleri, s. 249-250

Tablo 42: Duran Varlığın Satılmamış ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	150.000	200.000	50.000
Birikmiş Amortismanlar	45.000	20.000	-25.000
Amortisman Gider	15.000	20.000	5.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	0	80.000	80.000

Eliminasyondaki temel kural, grup içi işlemlerin etkilerinin ortadan kaldırmaktır. Başka bir deyişle, satıştan kaynaklanan kar ile birlikte, Tablo 42’de belirtilen farkların da ortadan kaldırılmasıdır. Amortismanına tabi duran varlıkların eliminasyonu için yukarıda belirtilen adımları uyguladığımızda aşağıdaki muhasebe kayıtları yapılabilir³⁶²:

Karın elimine edilmesi ve makinenin defter değerinin satım öncesi tutara dönüştürülmesi

----- /-----	
679 Olağandışı Gelir ve Karlar (A bağlı Ortaklığı)	80.000
253 Makineler (B bağlı ortaklığı)	80.000

----- /-----
Satım öncesi ve sonrasındaki amortisman farkının giderilmesi

----- /-----	
257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	5.000
730 GÜG/Amortisman Gideri (B bağlı or.)	5.000

----- /-----

³⁶² Huefner ve Diğerleri, s. 250-251

Makinenin ve buna ilişkin birikmiş amortismanın orijinal hale dönüşme için düzeltme kaydı.

----- /-----		
253 Makineler	(B bağlı ortaklığı)	30.000
	257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	30.000

Konsolide çalışma kağıtları/tablolari üzerinde, Tablo 42'deki farklardan yararlanıp aşağıda belirtilen muhasebe kaydı yapılarak da aynı sonuca ulaşmak mümkündür³⁶³:

----- /-----		
679 Olağandışı Gelir ve Karlar (A bağlı Ortaklığı)		80.000
	253 Makineler (B bağlı ortaklığı)	50.000
	257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	25.000
	730 GÜG/Amortisman Gideri (B bağlı or.)	5.000

Konsolide çalışma kağıtları üzerinde, yukarıda belirtilen muhasebe kayıtları yapıldıktan sonra; makinelerin bakiyesi 150.000 TL, birikmiş amortismanın bakiyesi 45.000 TL, amortisman gideri de 15.000 olarak gerçekleşmiş ve grup içi gerçekleşmemiş kar da elimine edilmiştir. Eliminasyon kayıtları sonrasındaki bakiyeler ile Tablo 42'de makinenin satılmamış olması halindeki bakiyeler ile eşittir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, amortismanına tabi duran varlıkların grup içi alım-satımından kaynaklanan kar-zarar, alım satıma konu amortismanına tabi duran varlığın grup dışına satılması veya grup içinde amortisman süresi boyunca amortisman ayrılması ile gerçekleşmiş sayılır. Grup içi amortismanına tabi duran varlıkların satışından elde edilen kar, alım-satımı takip eden senelerde amortisman ayrılmak suretiyle, gerçekleşmiş olarak gösterilebilmesi için, Örnek 3.33'deki grup 2010 yılı sonunda ve

³⁶³ Demir ve Bahadır, s. 51

müteakip senelerde konsolide çalışma kağıtları üzerinde aşağıdaki muhasebe kayıtlarının yapılması gerekir³⁶⁴:

Karın elimine edilmesi ve makinenin kaydının eski haline getirilmesi

----- /-----		
570 Geçmiş Yıllar Karı Hesabı (A ana ortaklığı)	75.000	
257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	5.000	
253 Makineler (B bağlı ortaklığı)		80.000

Satım öncesi ve sonrasındaki amortisman farkının giderilmesi.

----- /-----		
257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	5.000	
730 GÜG/Amortisman Gideri (B bağlı ortaklığı)		5.000

Duran varlık ve buna ilişkin birikmiş amortismanı orijinal hale dönüşme için düzeltme kaydı.

----- /-----		
253 Makineler (B bağlı ortaklığı)	30.000	
257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)		30.000

Dikkat edilir ise; 2. ve 3. kayıtlar ilk yılın eliminasyon kayıtları ile ayıdır. Ancak, müteakip yıllarda geçmiş yıllar karı ile birikmiş amortismanlara ilişkin tutarlar değişiyor³⁶⁵. Müteakip senelerde de aynı şekilde kayıt yapılarak, amortisman süresi sonunda gerçekleşmemiş karın tümü gerçekleşmiş kar halini alınması sağlanmaktadır.

³⁶⁴ Huefner ve Diğerleri, s. 253'den uyarlanmıştır.

³⁶⁵ Hoyle ve Diğerleri, s. 221

3.3.5.6 Gerçekleşmemiş Gelir/Giderin KGOP'lere Etkisi

Satışın ana ortaklıktan bağlı ortaklığa yapılması (downstream) veya bağlı ortaklıktan ana ortaklığa (upstream) yapılmasının eliminasyon açısından hiçbir farkı yoktur. Ayrıca, grup içi işlemlerden kaynaklanan gelir ve giderin gerçekleşmesi halinde de eliminasyon kayıtları açısından fark bulunmamaktadır. Ancak, dönem sonunda grup içi alım-satımlardan kaynaklanan gerçekleşmemiş gelirin olması halinde, KGOP'lerin tutarının hesaplanması açısından eliminasyon kayıtlarında farklılıklar bulunmaktadır.

Satışın ana ortaklıktan bağlı ortaklığa yapılması (downstream) halinde işlemde kaynaklanan kar veya zarar ana ortaklığa aittir ve KGOP'lerin hesaplanmasında bir etkisi olmaz³⁶⁶. Ayrıca, bağlı ortaklığın hisselerinin tamamının ana ortaklığa ait olması (wholly owned) halinde de satışın yukarıdan aşağıya (downstream) veya aşağıdan yukarıya (upstream) olmasının eliminasyon kayıtları açısından bir farkı bulunmamaktadır.

Ancak, bağlı ortaklığın hisselerinin bir kısmının ana ortaklığa ait olması (partially owned), satışın aşağıdan yukarıya olması (bağlı ortaklıktan ana ortaklığa doğru/upstream) ve dönem sonunda gerçekleşmiş gelir/giderin bulunması halinde KGOP payların hesaplanması farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda; konsolide finansal tablolarda gösterilecek olan KGOP'leri tutarının gerçekleşmemiş gelir ve gidere ilişkin düzeltme kayıtları göz önünde bulundurularak hesaplanması gerekir.

Örnek³⁶⁷3.34: A ana ortaklığı B bağlı ortaklığının % 80'ine sahiptir. 2008 yılı içinde B bağlı ortaklığı STMM'si 120.000 TL olan bir ticari malı 150.000 TL'ye A ana ortaklığına satmıştır. A ana ortaklığı B bağlı ortaklığından satın almış olduğu ticari malın yarısını 2008 yılı içinde, kalan yarısını da 2009 yılı içinde grup dışındaki ortaklıklara satmıştır. B bağlı ortaklığı 2008 faaliyetleri sonucunda 500.000 TL, 2009 yılı faaliyetleri sonucunda da 600.000 TL net kar elde etmiştir. Kurumlar vergisi oranı % 20 olarak varsayılmıştır.

³⁶⁶ Neo ve Nyeen, 157; Hoyle ve Diğerleri, s.203-204

³⁶⁷ Neo ve Nyeen, s. 158-163 ve Hoyle ve Diğerleri, s. 205-211'den yararlanılmıştır.

2008 yılı içinde **A** ana ortaklığı tarafından satılmayan ticari malın içinde bulunan gerçekleşmemiş gelirin elimine edilmesi gerekir.

Bunun için konsolide çalışma tablosunda aşağıdaki muhasebe kaydı yapılacaktır.

----- /-----	
600 Yurt İçi Satışlar	150.000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	135.000
153 Ticari Mallar	15.000
----- /-----	

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin giderilmesi için de aşağıdaki kayıt yapılabilir.

----- /-----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı ³⁶⁸ (Konsolide bilanço)	3.000
659 Diğer Gider ve Zararlar (B bağlı Ort.)	3.000
- Vergi Gideri	
----- /-----	

Bu durumda, **B** bağlı ortaklığının 2008 yılı faaliyetleri sonucunda elde ettiği karın KGOP'lere ilişkin payı aşağıdaki şekilde hesaplanabilir.

Net Kar	500.000	TL
Gerçekleşmemiş Gelir	-15.000	TL
Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi düzeltmesi	3.000	TL
Düzeltilmiş Net kar	488.000	TL
Ana ortaklığın net kardaki payı (% 80)	390.400	TL
KGOP (% 20)	97.600	TL

A ana ortaklığının stoklarında bulunan 75.000 TL'lik ticari mal 2009 yılı içinde satıldığına göre, 2008 yılında elimine edilmiş olmasına rağmen **B** bağlı ortaklığın

³⁶⁸ Ümit Gücenme Gençoğlu, **Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamalar**, İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2007, s. 107

konsolide olmayan finansal tablolarında bulunan gerçekleşmemiş gelirin ve stokların maliyeti içinde bulunan gerçekleşmemiş karın düzeltilmesi gerekir. Bunun;

----- / -----		
570. Geçmiş Yıllar Karları	15.000	
621. STMM		15.000
----- / -----		
Vergi etkisinin düzeltilmesi için;		
----- / -----		
659. Diğer Gider ve Zararlar	3.000	
- Vergi Gideri		
570. Geçmiş Yıllar Karları		3.000
----- / -----		

muhasebe kayıtlar yapılır. Bu durumda; 2009 yılındaki faaliyetleri sonucunda düzenlenen finansal tablolarda KGOP'lere ilişkin tutar aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

Net Kar	600.000	TL
Gerçekleşmiş Gelir	15.000	TL
Gerçekleşmiş gelire ilişkin vergi düzeltmesi	-3.000	TL
Düzeltilmiş Net kar	612.000	TL
Ana ortaklığın net kardaki payı (% 80)	489.600	TL
KGOP (% 20)	122.400	TL

Bu düzeltme kayıtları ile 2008 yılındaki gerçekleşmemiş gelirden kaynaklanan 12.000 TL'lık gelir, 2009 yılına aktarılmıştır.

3.3.5.7 Ana Ortaklığın Yurtdışındaki Bağlı Ortaklıklarının Finansal Raporlarının Raporlama Para Birimine Çevirmesi

Yurt içinde faaliyet gösteren işletmelerin ülke dışında faaliyet gösteren işletmelerin finansal ve operasyonel politikalarını belirleme gücünü elde etmek için sermayelerine yatırım yapmaktadırlar veya ortak olmaktadır. Bundan dolayı, yurt dışında faaliyet gösteren bağlı ortaklıkların finansal tablolarının yurt içinde faaliyet gösteren ana ortaklığın (raporlayan birim) finansal tabloları ile nasıl konsolide edileceği

konusu kısaca açıklanmıştır. Yurtdışındaki bağlı ortaklığın finansal tablolarının, yurt içinde faaliyet gösteren ana ortaklığın finansal raporları ile konsolide edilmesindeki süreç, yurt içinde faaliyet gösteren bağlı ortaklığın finansal tablolarının konsolidasyon süreci ile aynıdır³⁶⁹. Ancak, yabancı ülkede faaliyet gösteren bağlı ortaklığın yabancı para birimi üzerinden düzenlenen finansal tabloları, konsolide finansal tablo düzenleme aşamasında ana ortaklığın faaliyet gösterdiği ülkenin para birimine çevrilmesi gerekir³⁷⁰. Örneğin; Türkiye’de faaliyet gösteren ana ortaklığın, ABD’de faaliyet gösteren bir bağlı ortaklığı olması halinde, konsolide finansal tablo düzenlenirken, bağlı ortaklığın USD üzerinden düzenlediği finansal tablolarının TL’ye çevrilmesi ve daha sonra ana ortaklığın finansal tabloları ile konsolide edilmesi gerekir. Bağlı ortaklığın finansal tablolarının ana ortaklığın para birimine çevrilmesi esnasında hangi döviz kurunun kullanılacağı ve hangi döviz kurunun hangi kalemler için geçerli olacağı önem arz etmektedir. Bu konuda; cari kur yöntemi, cari-cari olmayan yöntem, parasal-parasal olmayan yöntem ve geleneksel yöntem gibi farklı metotlar bulunmaktadır³⁷¹. UFRS/IFRS’nin bu konudaki yaklaşımı ise şöyledir: İşletmenin varlıkları ve yabancı kaynakları finansal tablonun düzenlendiği kapanış kuru ile; gelir ve giderleri ise işlem tarihindeki döviz kuru ile çevrilir³⁷². Ancak; uygulama kolaylığı sağlamak için, gelir ve gider kalemleri için işlemlerin yapıldığı tarihlerdeki döviz kurlarına yaklaşık bir kurun, örneğin dönemin ortalama kurunun kullanılması mümkündür³⁷³. UFRS/IFRS, özkaynak kalemlerinin çevrilmesinde herhangi bir yöntemi zorunlu kılmamıştır³⁷⁴. Bu kalemler kapanış kurundan veya tarihi kurdan çevrilebilir.

Yurtdışında faaliyet gösteren bağlı ortaklıkların konsolidasyonunda şerefiyenin özel bir durumu var: Yurtdışındaki bir bağlı ortaklığın edinimi ile ortaya çıkan şerefiyenin edinilen ortaklığın aktifi mi yoksa edinen ortaklığın aktifi olarak mı değerlendirileceğine göre iki yaklaşım bulunmaktadır. **Birinci yaklaşıma göre**; edinme sonucunda ortaya çıkan şerefiye edinilen işletmenin varlığı olarak kabul edildiğinde, edinilen işletmenin diğer aktifleri gibi kabul edilmekte ve raporlayan (ana ortaklık)

³⁶⁹ Demir ve Bahadır, s. 52

³⁷⁰ Akdoğan ve Tenker, s. 490

³⁷¹ Akdoğan ve Tenker, s. 491

³⁷² UMS/TMS 21: 39

³⁷³ UMS/TMS 21: 40

³⁷⁴ Demir ve Bahadır, s. 56

ortaklığın para birimine çevrilmektedir. *İkinci Yaklaşım* göre ise; edinme sonucunda ortaya çıkan şerefiye edinen ortaklığın aktifi olarak kabul edilmesi halinde, parasal olmayan bir varlık olarak kabul edilmekte ve tarihi kur ile çevrildiğinden dolayı değeri edinim tarihi ile aynı olmaktadır³⁷⁵. UFRS/IFRS’ni yaklaşımı ilk yaklaşım ile paralellik göstermektedir. UFRS/IFRS konuyla ilgili “*Yurtdışındaki işletmenin iktisabında ortaya çıkan şerefiye ve yine bu iktisap sırasında aktif ve pasiflerin defter değerlerine yapılan gerçeğe uygun değer düzeltmeleri, yurtdışındaki işletmenin aktif ve pasifleri olarak dikkate alınır*”³⁷⁶ ...” hükmünü getirmiştir.

Konunun daha iyi anlaşılması için kur değişmelerinin konsolide finansal tablolar üzerindeki etkisi Örnek 3.35 üzerinde gösterilmiştir.

Örnek 3.35: Türkiye’de faaliyet gösteren A ana ortaklığı ABD’de faaliyet gösteren B bağlı ortaklığının tamamını 02.01.2009 tarihinde 1.500.000 USD ödeyerek satın almıştır. Edinme tarihinde A ana ortaklığı ile B bağlı ortaklığının bilançoları Tablo 43’de verilmiştir. Edinme tarihinde 1USD = 1,5 TL’dir.

Tablo 43: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının Yabancı Para ve TL Üzerinden Düzenlenen Bilançosu

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı TL	B Bağlı Ortaklığının				
		Defter Değeri USD	Gerçeğe Uygun Değeri USD	Çevrim Kuru	Defter Değeri TL	Gerçeğe Uygun Değer TL
Kasa	4.000.000	80.000	80.000	1,50	120.000	120.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000	1,50	1.500.000	1.650.000
Stoklar	500.000	200.000	200.000	1,50	300.000	300.000
Aktif Toplamı	7.500.000	1.280.000	1.380.000	1,50	1.920.000	2.070.000
Borçlar	500.000	80.000	80.000	1,50	120.000	120.000
Özkaynak	4.400.000	1.200.000	1.300.000	1,50	1.800.000	1.950.000
Sermaye	4.000.000	800.000	800.000	1,50	1.200.000	1.200.000
Yedekler	3.000.000	400.000	500.000	1,50	600.000	750.000
Pasif Toplamı	4.900.000	1.280.000	1.380.000	1,50	1.920.000	2.070.000

³⁷⁵ Neo ve Nyeen, s. 350

³⁷⁶ UMS/TMS 21: 47

Edinme tarihinde konsolide finansal tablo düzenlenmek istendiğinde, önce şerefiyenin olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Edinme bedeli, edinilen ortaklığın net aktiflerinin gerçeğe uygun değerinden daha fazla olduğu için şerefiyenin olduğu anlaşılmaktadır.

İşlemdeki şerefiyeyi aşağıdaki şekilde hesaplamak mümkündür:

$$\begin{aligned}
 \text{Şerefiye} &= \text{Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri} - \text{Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri} \\
 &= 2.250.000 \text{ TL} - 1.950.000 \text{ TL} \\
 &= 300.000 \text{ TL} \\
 &= 200.000 \text{ USD (1)}
 \end{aligned}$$

$$(1): (300.000 \text{ TL}/1,5)= 200.000 \text{ USD}$$

Edinme tarihinde, A ana ortaklığı B bağlı ortaklığını 2.250.000 TL (1.500.000 USD*1,5) üzerinden bağlı ortaklıklar hesabına kaydedecektir.

Tablo 44: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının Edinme Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının		Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Borç	Alacak	
Kasa	1.750.000	120.000	120.000			1.870.000
Binalar	3.000.000	1.500.000	1.650.000	150.000		4.650.000
Stoklar	500.000	300.000	300.000			800.000
Bağlı Ortaklıklar	2.250.000	0	0		2.250.000	
Şerefiye		0	0	300.000		300.000
Aktif Toplamı	7.500.000	1.920.000	2.070.000			7.620.000
Borçlar	500.000	120.000	120.000			620.000
Özkaynak	7.000.000	1.800.000	1.950.000	1.800.000		7.000.000
Sermaye	4.000.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000		4.000.000
Yedekler	3.000.000	600.000	750.000	600.000		3.000.000
Pasif Toplamı	7.500.000	1.920.000	2.070.000	2.250.000	2.250.000	7.620.000

Kur etkisinin bağılı ortaklıkların finansal tabloları üzerindeki etkisini daha net görebilmek için; 2009 yılı içinde her iki firmanın hiçbir ticari faaliyeti ve giderinin olmadığı (amortisman, ücret gibi sabit giderler dahil) ve dönem sonundaki kurun 1 USD = 1.6 TL olduğu varsayılmıştır.

Dönem sonunda konsolide finansal tabloların hazırlanabilmesi için yurtdışında faaliyet gösteren bağılı ortaklığın varlıkları ve borçları cari kurdan, özkaynakları ise tarihi kurdan TL'ye çevrilir. Kur farklarının özkaynakların içinde ayrı bir kalem olarak raporlanması gerekir³⁷⁷.

Şerefiye bağılı ortaklığın aktif olarak kabul edildiği için³⁷⁸, öncelikle, 31.12.2009 tarihindeki şerefiyenin yeni kura göre hesaplanması gerekir:

	TL
Edinim Tarihindeki Şerefiye (200.000*1.5)	300.000
31.12.2009 Tarihideki Şerefiye (200.000*1.6)	320.000
Şerefiyenin Yabancı Para Çevrim Farkı	20.000

31.12.2009 tarihindeki kurlar esas alındığında, yurt dışında faaliyet gösteren, **B** bağılı ortaklığının bilançosu Tablo 45 üzerinde gösterilmiştir.

³⁷⁷ UMS/TMS 21: 28,32

³⁷⁸ UMS/TMS 21: 47

Tablo 45: Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli YP ve TL Üzeriden Düzenlenen Bilançosu

Bilanço Kalemi	B Bağlı Ortaklığının				
	Defter Değeri USD	Gerçeğe Uygun Değeri USD	Çevrim Kuru	Defter Değeri TL	Gerçeğe Uygun Değer TL
Kasa	80.000	80.000	1,60	128.000	128.000
Binalar	1.000.000	1.100.000	1,60	1.600.000	1.760.000
Stoklar	200.000	200.000	1,60	320.000	320.000
Aktif Toplamı	1.280.000	1.380.000	1,60	2.048.000	2.208.000
Borçlar	80.000	80.000	1,60	128.000	128.000
Özkaynak	1.200.000	1.300.000	1,60	1.920.000	2.080.000
Sermaye	800.000	800.000	1,50	1.200.000	1.200.000
Yedekler	400.000	500.000	1,50	600.000	750.000
YP Çevrim Farkları				120.000	130.000
Pasif Toplamı	1.280.000	1.380.000	1,60	2.048.000	2.208.000

Şerefiye ve B bağlı ortaklığının YP çevrim farkları bulunduktan sonra; A ana ortaklığı ile B bağlı ortaklığının 31.12.2009 tarihi itibariyle konsolide tabloları, Tablo 46 üzerinde gösterilmiştir:

Tablo 46: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığının		Eliminasyon/ Düzeltme Kayıtları		Konsolide
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değer	Borç	Alacak	
Kasa	1.750.000	128.000	128.000			1.878.000
Binalar	3.000.000	1.600.000	1.760.000	160.000		4.760.000
Stoklar	500.000	320.000	320.000			820.000
Bağlı Ortaklıklar	2.250.000	0	0		2.250.000	
Şerefiye		0	0	320.000		320.000
Aktif Toplamı	7.500.000	2.048.000	2.208.000			7.778.000
Borçlar	500.000	128.000	128.000			628.000
Özkaynak	7.000.000	1.920.000	2.080.000			7.150.000
Sermaye	4.000.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000		4.000.000
Dağıtılmamış Karlar	3.000.000	600.000	750.000	600.000		300.000
YP Çevrim Farkları		120.000	130.000	120.000	150.000	150.000
Pasif Toplamı	7.500.000	2.048.000	2.208.000	2.400.000	2.400.000	7.778.000

Çalışma tablosu üzerinde aşağıdaki muhasebe kayıtları yapılabilir.

----- /-----	
252 Binalar (B bağlı ortaklığı)	160.000
261 Şerefiye (B bağlı ortaklığı)	320.000
500 Sermaye (B bağlı ortaklığı)	1.200.000
570 Geçmiş Yıllar Karları (B bağlı ortaklığı)	600.000
52. YP Çevrim Farkları (B bağlı ortaklığı)	120.000
52. YP Çevrim Farkları (Konsolide)	150.000
245 Bağlı Ortaklıklar (A ana ortaklığı)	2.250.000
----- /-----	

3.3.5.8 Grup İçi Alım Satımların Zararla ile Yapılmasına İlişkin

Eliminasyon

Grup içi alım satımların (ticari mal, amortismanına tabi varlıklar ve amortismanına tabi olmayan varlıklar) her zaman kar ile yapılmadığı, zaman zaman zararına da yapıldığı bir gerçektir.

Gerçekleşme/ Kesinleşme prensibine(Cofirmation principle) göre, gruba dahil olan işletmeler arasında yapılan muamelelerden kaynaklanan kar-zarar grup dışındaki işletmelere aktarıldıkları takdirde gerçekleşmiş olmaktadır. Böyle bir durumda alım-satımdan kaynaklanan zarar, konsolide finansal tablo düzenleme sürecinde elimine edilerek, grup içinde yapılan işlemin etkisinin ortadan kaldırılması gerekir.

Örnek 3.36: A ana ortaklığı 2009 yılı içinde STMM (satılan ticari mallar maliyeti)'si 200.000 TL olan bir ticari malı nakit olarak 150.000 TL'ye, hisselerinin % 80'ine sahip olduğu B bağlı ortaklığına satmıştır. B bağlı ortaklığı da satın alınan malı 250.000 TL'ye grup dışındaki firmalara satmıştır. Basitlik sağlamak için, dönem içinde başkaca mal alım-satımı ile gelir-giderin olmadığı varsayılmıştır. Zarar ile yapılan grup içi alım-satımın eliminasyonu Tablo 47 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 47: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklanan Zararın Eliminasyonu (Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılması Hali) Çalışma Tablosu

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Döviz Cinsi
			Borç	Alacak		
Yurtiçi Satışlar	150.000	250.000	150.000		250.000	TL
STMM	200.000	150.000		150.000	200.000	TL
Faaliyet Karı / Zararı	-50.000	100.000			50.000	TL

Ancak, grup içinde alım-satıma konu olan malların tümü dönem içinde grup dışına satılmış olabileceği gibi, tamamı ya da bir kısmı, grup dışına satılmamış da olabilir. Böyle bir durumda; **Gerçekleşme / Kesinleşme prensibine** göre, gruba dahil olan işletmeler arasında yapılan muamelelerden kaynaklanan zararlar grup dışındaki işletmelere aktarılmadıkları sürece kesinleşmiş olmazlar ve konsolide finansal

tablolarda gösterilmezler. Bundan dolayı da grup dışına satılmamış olan kısmı için eliminasyonun yapılması ve böylece işlemin etkisinin ortadan kaldırılması gerekir.

Grup içinde, zararına yapılan alım satımlara konu olan varlığın değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığına da bakmak gerekir. Grup içinde alım-satıma konu olan ve halen stoklarda bulunan ticari mal, finansal tablolara yansıtılması gereken bir değer düşüklüğünden (modasının geçmiş olması gibi) kaynaklanmış olabilir³⁷⁹. Böyle bir durumda gerçekleşmemiş zararın stoklardan çıkarılması uygun olmayacaktır³⁸⁰. Aynı durum duran varlıkların zararına satımında da geçerlidir³⁸¹. Konuyu Örnek 3.37 üzerinde gösterelim:

Örnek 3.37: A ana ortaklığı, 2009 yılı içinde STMM (satılan ticari mallar maliyeti)'si 150.000 TL olan bir ticari malı nakit olarak 100.000 TL'ye, hisselerinin % 80'ine sahip olduğu, B bağlı ortaklığına satmıştır. B bağlı ortaklığı, A ana ortaklığından satın almış olduğu ticari malları grup dışına satmamıştır. Satılan malın gerçeğe uygun değerinin 100.000 TL olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 48: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklı Zararın Eliminasyonu (Ticari Malın Dönem İçinde Grup Dışına Satılmamış Olması Hali) Çalışma Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar	100.000		100.000		0
STMM	150.000			100.000	50.000
Faaliyet Karı / Zararı	-50.000	0			-50.000

Konsolide çalışma tablosunda satışlar tamamen elimine edilmiş, ancak STTM tamamen elimine edilmemiştir. Bunun sonucunda, konsolide finansal tablolarda 50.000 TL'lik zarar zımni bir stok değer düşüklülüğü olarak kabul edilebilir³⁸².

Ancak, zararına yapılan satışın stok değer düşüklüğünden kaynaklanmadığı ve satılan ticari malın gerçeğe uygun değerinin 150.000 TL olduğu tespit edilmesi halinde,

³⁷⁹ UMS/TMS 27: 21

³⁸⁰ Neo ve Nyeen, s. 177; UMS/TMS 27: 21

³⁸¹ Neo ve Nyeen, s. 177

³⁸² Neo ve Nyeen, s. 177

stokların orijinal tutara yükseltilmesi ve gerçekleşmemiş grup içi zararın da ortadan kaldırılması gerekir. Bu durumu Örnek 3.37'deki bilgiler çerçevesinde Tablo 49 üzerinde gösterelim:

Tablo 49: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklı Zararın Eliminasyonu (Zararın Değer Düşüklüğünden Kaynaklanmamış Olması Hali) Çalışma Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar	100.000		100.000		0
STMM	150.000			150.000	0
Faaliyet Karı / Zararı	-50.000	0			0
Bilanço Kalemi					
Ticari Mallar		100.000	50.000		150.000

Yukarıda da belirtildiği gibi, amortismanı tabi olan bir duran varlığın net defter değerinin altında (zararına) grup içi bir satıma konu olması da mümkündür. Böyle bir durumda da, ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığı test edilir. Değer düşüklüğün olması halinde, zarar değer düşüklüğü zararı/gideri olarak kabul edilir. Ve konsolide çalışma tablosunda zarar kısmı düzeltilmez³⁸³.Konu Örnek 3.38 üzerinde gösterilmiştir.

Örnek 3.38: A ana ortaklığı 2009 yılı içinde defter değeri 100.000 TL, birikmiş amortismanı 20.000 TL olan bir makineyi 40.000 TL'ye, hisselerinin % 80'ine sahip olduğu, B bağlı ortaklığına satmıştır. A ana ortaklığı 40.000 TL zarar ile makineyi B bağlı ortaklığına satmıştır. Makinenin gerçeğe uygun değerinin 40.000 TL olduğu tespit edilmiştir. Amortisman süresi 5 yıl olup, normal amortisman yöntemi benimsenmiştir.

³⁸³ Neo ve Nyeen, s. 177-178

Tablo 50: Amortisman Tabi Duran Varlığın Grup İçinde Zararına Satılmasına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (Değer Düşüklüğünün Bulunması Hali) (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)	40.000				40.000
Bilanço Kalemi					
Tesis Makine ve Cihazlar		40.000	60.000		100.000
Birikmiş Amortismanlar				60.000	60.000

Not: Birikmiş Amortisman: Satılmadan önceki amortismanı+zarar tutarı veya değer düşüklüğü tutarı = 20.000+40.000= 60.000

40.000 TL'lık zarar, değer düşüklüğünden kaynaklandığı için eliminasyona tabi tutulmaz. Ayrıca, 2009 yılı içinde B bağı ortaklığı tarafından ayrılan amortisman giderinde de bir düzeltmeye gerek olmadığından, tablo üzerinde gösterilmemiştir. Ayrılabacak amortisman tutarı 40.000 TL'lık makinenin maliyet değeri üzerinden ayrılacaktır.

Yapılan incelemede zararına satılan duran varlığın değer düşüklüğün olmadığı ve gerçeğe uygun değerinin 80.000 TL olduğu tespit edilmesi halinde, zarar etkisinin ortadan kaldırılması gerekir.

Tablo 51: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	100.000	40.000	-60.000
Birikmiş Amortismanlar	40.000	8.000	-32.000
Amortisman Gider	20.000	8.000	-12.000
Diğer Olağan Dışı Gider Ve Zararlar	0	40.000	40.000

Amortisman tabi duran varlığın grup içinde zararına satılması ve bu zararın değer düşüklüğünden kaynaklanmadığının tespit edilmesi halinde, bu satışın etkisinin tamamen giderilmesi gerekir. Bunu sağlamak için, konsolidasyon sürecinde amortisman

giderinin eski tutardan yapılması, duran varlığın defter değerinin eski tutara çıkarılması, zararın elimine edilmesi ve birikmiş amortismanın da artırılması gerekir. Konsolidasyon sürecindeki düzeltme kayıtları Tablo 52 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 52: Amortisman Tabi Duran Varlığın Grup İçinde Zararına Satılmasına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (Değer Düşüklüğünün Bulunmaması Hali) (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Faaliyet Gideri		8.000	12.000		20.000
Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)	40.000			40.000	0
Bilanço Kalemi					
Tesis Makine ve Cihazlar		40.000	60.000		100.000
Birikmiş Amortismanlar		8.000		32.000	40.000

Konsolide çalışma tablosuna ilişkin muhasebe kayıtları da aşağıdaki gibi olacaktır.

----- /-----	
253 Makineler (B bağlı ortaklığı)	60.000
770... Amortisman Gideri (B bağlı ortaklığı)	12.000
257 Birikmiş Amortismanlar (B bağlı ortaklığı)	32.000
689 Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar	40.000
----- /-----	

3.3.5.9 Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi

3.3.5.9.1 Dönen Varlıkların Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi

Grup içi alım-satımlardan kaynaklanan kar ve zararların vergi etkisinin belirlenmesi ve eliminasyona tabi tutulması gerekir³⁸⁴. Grup içi alım-satımdan kaynaklanan (gerçekleşmemiş) kara ilişkin vergi, gruptaki bireysel işletme için bir gider kalemidir. Ancak, grup içi gerçekleşmemiş geliri (karı) elde eden işletme için vergi bir gider olmasına rağmen, grup açısından bakıldığında gerçekleşmemiş bir

³⁸⁴ UMS/TMS 27: 21; UMS 12: Appendix: 14 ; Bonham ve Diğerleri, s. 1666-1667

gelirin(karın) vergisinin olmaması gerekir³⁸⁵. Bundan dolayı da gerçekleşmemiş gelirden kaynaklanan vergi ödemesinin elimine edilmesi ve grup açısından gelecekte elde edilecek gelire ilişkin olduğu için de ertelenmiş vergi varlığı/alacağı olarak muhasebeleştirilmesi / konsolide finansal tablolarda gösterilmesi gerekir.

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesi Örnek 3.39 üzerinde gösterilmiştir.

Örnek³⁸⁶ 3.39: B bağlı ortaklığı 2008 yılı içinde STMM(satılan ticari mallar maliyeti)'si 200.000 TL olan bir ticari malı nakit olarak 300.000 TL'ye A ana ortaklığına satmıştır. Ana ortaklık aynı malı 2009 yılı içinde grup dışındaki bir ortaklığa 400.000 TL'ye satmıştır. Kurumlar vergisi oranı % 20 olarak kabul edilmiştir. Basitliğin sağlanması ve vergi etkisinin daha iyi görülebilmesi için, 2008 ve 2009 yıllarında her iki ortaklığın başkaca işlem yapmadıkları varsayılmıştır.

Tablo 53: 31.12.2008 Tarihli, A Ana Ortaklığı ile B Bağı Ortaklığının Gerçekleşmemiş Gelir ve Vergi Eliminasyon Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	B Bağı Ortaklığı	A Ana Ortaklığı	A+B	Eliminasyon		Konsolide
				Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar	300.000		300.000	300.000		0
STMM	200.000		200.000		200.000	0
Faaliyet Geliri	100.000		100.000			
Vergi	20.000		20.000		20.000	0
Net Kar	80.000		80.000			0
Bilanço Kalemi						
Ticari Mallar		300.000			100.000	200.000
Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı				20.000		20.000

³⁸⁵ Neo ve Nyeen, s. 152

³⁸⁶ Neo ve Nyeen, s. 153-157'den uyarlanmıştır.

2008 yılındaki eliminasyona ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

Gerçekleşmemiş gelir ile satışın eliminasyon kayıtlar:

----- / -----	
600 Yurt İçi Satışlar	300.0000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	200.000
153 Ticari Mallar	100.000
----- / -----	

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesi:

----- / -----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı (Konsolide bilanço)	20.000
659 Diğer Gider ve Zararlar (B bağlı Ort.)	20.000
- Vergi Gideri	
----- / -----	

2009 yılında, 2008 yılında grup içi alım-satıma konu olan ticari mal grup dışına satıldığına göre tekrar eliminasyon kayıtlarının yapılması gerekir ki bu durumu Tablo 54 üzerinde göstermemiz mümkündür:

Tablo 54: 31.12.2009 Tarihli, A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Gerçekleşmemiş Gelir ve Vergi Eliminasyon Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	B Bağlı Ortaklığı	A Ana Ortaklığı	A+B	Eliminasyon		Konsolide
				Borç	Alacak	
Yurtiçi Satışlar		400.000	400.000			400.000
STMM		300.000	300.000		(2) 100.000	200.000
Faaliyet Geliri		100.000	100.000			200.000
Vergi		20.000	20.000	(1) 20.000		40.000
Net Kar		80.000	80.000			160.000
Bilanço Kalemi						
Geçmiş Yıllar Karları	80.000	80.000		(2) 100.000	(1) 20.000	0
Dönem Net Karı		160.000				160.000

(1) Ticari mallar grup dışına satıldığında, grup açısından vergiler realize olmakta ve aşağıdaki şekilde düzeltme kaydı yapılmaktadır³⁸⁷.

³⁸⁷ Neo ve Nyeen, s. 152

----- / -----	
659 Diğer Gider ve Zararlar ³⁸⁸	20.000
- Vergi Gideri	
570 Geçmiş Yıllar Karları	20.000
----- / -----	

(2) 2009 yılındaki karı elimine edilmesi, başka bir deyişle 2008 yılındaki karı 2009 yılına aktarmak ve satılan malın maliyetini düzeltmek için aşağıdaki düzeltme kaydı yapılmaktadır³⁸⁹.

----- / -----	
570 Geçmiş Yıllar Karları	100.000
621 STMM	100.000
----- / -----	

Grup içinde zararına mal-alım satımı yapıp aynı mal grup dışına kısmen veya tamamen satılmadığı takdirde, gerçekleşmemiş bir zarar ortaya çıkmaktadır. Grup açısından gerçek bir zarar olmamakla birlikte, malı zararına satan ortaklık bu zararı (vergilendirilebilir geliri varsa) vergi matrahından indirecek ve ödemesi gereken bir vergiyi ödemeyecektir. Bu nedenle grup içi alım satımdan kaynaklanan zararlara ilişkin vergi etkisinin de elimine edilmesi gerekir. Gerçekleşmemiş zararlara ilişkin olarak, “vergilendirilebilir geçici fark”(taxable temporary difference) ortaya çıkmakta ve ertelenen vergi yükümlülüklerinin/borcunun kabullenmesi gerekir³⁹⁰. Böyle bir durumda, aşağıdaki düzeltme kaydı yapılabilir³⁹¹.

----- / -----	
659 Diğer Gider ve Zararlar	
- Vergi Gideri	
483 Ertelenmiş Vergi Borçları ³⁹²	
----- / -----	

³⁸⁸ Gökçen ve Diğerleri, s. 267

³⁸⁹ Neo ve Nyeen, s. 154

³⁹⁰ Neo ve Nyeen, s. 152; UMS 12 Appendix A: 14

³⁹¹ Neo ve Nyeen, s. 153

³⁹² Gökçen ve Diğerleri, s. 267

3.3.5.9.2 Duran Varlıkların Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi

Duran varlıkların grup içi transferinden kaynaklan gerçekleştmemiş gelirin vergi etkisi, dönen varlıklar için, 3.3.5.9.1. *Dönen Varlıkların Transferinden kaynaklanan gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi* bölümünde açıklanan ile aynıdır. Konuyu Örnek 3.40 üzerinde göstermemiz mümkündür.

Örnek 3.40: B bağlı ortaklığı A ana ortaklığına 01.01.2009 tarihinde defter değeri 500.000 TL ve birikmiş amortismanı 50.000 TL olan bir makineyi peşin olarak 600.000 TL'ye satmıştır. Amortisman süresi 10 yıl, kurumlar vergisi oranı % 20'dir.

Makinenin grup içi satılmış olması ve satılmamış olması halinde grup açısından yaratacağı etkiyi veya farkı belirlemek gerekir:

Tablo 55: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	500.000	600.000	100.000
Birikmiş Amortismanlar	100.000	60.000	-40.000
Amortisman Gider	50.000	60.000	10.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	0	150.000	150.000

31.12.2009 tarihinde vergi etkisi de dahil olmak üzere eliminasyon kayıtlarını Tablo 56 üzerinde gösterebiliriz:

Tablo 56: Duran Varlıkların Grup İçi Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelirin Vergi Etkisine İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A Ana Ortaklığı	B Bağlı Ortaklığı	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Faaliyet Giderleri	60.000			(1) 10.000	50.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar		150.000	(1) 150.000		0
Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)					
Vergi		30.000	(3) 2.000	(2) 30.000	2.000
Dönem Net Karı					
Bilanço Kalemi					
Ertelenmiş Vergi Alacağı			(2) 30.000	(3) 2.000	28.000
Maddi Duran Varlık	600.000			(1) 100.000	500.000
Birikmiş Amortismanlar	-60.000			(1) 40.000	-100.000

Eliminasyon kayıtlarına ilişkin muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi yapılabilir:

(1) Gerçekleşmemiş gelirin elimine edilmesi, maddi duran varlık ile birikmiş amortismanın eski haline dönüştürülmesi ve grup için fazladan yapılan amortismanın düzeltilmesi için aşağıdaki kayıt yapılmıştır.

----- /-----

679 Olağandışı Gelir ve Karlar (B bağlı ortaklığı) 150.000

253 Makineler (A ana ortaklığı) 100.000

257 Birikmiş Amortismanlar (A ana ortaklığı) 40.000

770... Amortisman Gideri (A ana ortaklığı) 10.000

----- /-----

(2) Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergisinin düzeltilmesi için aşağıdaki muhasebe kaydı yapılmıştır.

----- / -----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	30.000
659 Diğer Gider ve Zararlar	30.000
----- / -----	

(3) Fazla olarak muhasebeleştirilen amortisman giderinin düzeltilmesinden kaynaklanan verginin düzeltilmesi.

----- / -----	
659 Diğer Gider ve Zararlar	2.000
- Vergi Gideri	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	2.000
----- / -----	

3.4 Konsolide Finansal Tabloların Sınırları

Bir grubun finansal tablolarının tek bir işletmenin ki gibi sunulduğu finansal tablo olarak tanımlanan konsolide finansal tablolar, yapıları gereği farklı sektörlerde, farklı ülkelerde ve farklı döviz cinslerine göre finansal tablo düzenleyen ortaklıkların finansal tablolarını içerebilmektedir. Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı konsolide finansal tabloların bilgi verme konusunda belli sınırları bulunmakta ve finansal tablo kullanıcılarının bu sınırları göz önünde bulundurmaları, grup hakkında daha doğru karar vermelerini sağlayacaktır:

1. Konsolide finansal tablolar gruba dahil birden fazla ortaklığın finansal tablolarını içerdiğinden, bunların finansal analizinden elde edilen sonuçlar ve oranlar ortalama değer taşımaktadır³⁹³. Özellikle finansal sektör ile imalat sanayi alanında faaliyet gösteren ortaklıklara ait finansal tabloların konsolide edilmesi halinde, finansal analiz neticesinde elde edilen oranların yorumlanmasında, bu durumun göz önünde bulundurulması gerekir. Ayrıca, finansal anlamda güçlü olmayan ortaklıklardan biri, finansal yapısı güçlü olan bir veya birden fazla ortaklığın finansal verileri ile konsolide edildiğinde, finansal durumu iyi olarak

³⁹³ Akdoğan ve Tenker, s. 455, Baker ve Diğerleri, s. 94

görülebilmek³⁹⁴. Bu durumun kredilendirme sürecinde dikkate alınması ve finansal durumu güçlü olmayan firmaya kredi verilmesi halinde, grup içinde bulunan ve finansal durumu sağlam olan ortaklıkların müteselsil kefaletlerin alınması gerekebilir.

2. Grup içindeki ortaklıkların finansal tablolarını düzenlerlerken farklı değerlendirme yöntemlerini kullanmaları halinde, konsolide finansal tablolardan yararlanmak zorlaşmaktadır.
3. Konsolide finansal tabloların analiz ve değerlendirilmesinde kredi verenler ve hissedarlar parasal durumu yanlış yorumlayabilirler³⁹⁵. Bu durum özellikle konsolide karın dağıtılabilir veya kredi geri ödemelerinde kullanılabilir olarak yorumlanmasında doğrudur. Ancak finansal tabloları konsolide edilen ortaklıklardan her birinin kar dağıtımını ile ilgili karar; ortaklığın yetkili kurulu tarafından bağımsız olarak alınır ve gerekirse kar dağıtımını/nakit kredi geri ödemelerinde kullanabilir. Bu nedenle konsolide finansal tablolarda karın yüksek görülmesi fazla temettü dağıtılacağı³⁹⁶ ve bunun kredi geri ödemelerinde kullanılacağı anlamına gelmemektedir. Bu durumun kredi analizinde dikkate alınması özellikle önem arz etmektedir.
4. Finansal tabloları konsolide edilecek olan ortaklıkların farklı ülkelerde faaliyet göstermeleri ve kurların volatilitésinin yüksek olması halinde konsolide finansal tablolar üzerinde ciddi etkileri olabilir³⁹⁷.
5. Finansal tabloları konsolide edilen gruba dahil olan ortaklıkların her biri hakkında ek bilgi verilmesi gerekebilir. Bu da, gerek konsolide finansal tablolarının, gerek gruba dahil olan her bir firmanın finansal tablolarının kapsamlı ve detaylı dipnotlar ihtiva etmesi gerektiğini göstermektedir³⁹⁸.

³⁹⁴ Baker ve Diğerleri, s. 94

³⁹⁵ Akdoğan ve Tenker, s. 456

³⁹⁶ Akdoğan ve Tenker s. 456; Baker ve Diğerleri, s. 94

³⁹⁷ Akdoğan ve Tenker, s. 456

³⁹⁸ Baker ve Diğerleri, s. 94

IV. BÖLÜM

UFRS/TFRS'ye GÖRE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

4.1 Tanım, Kapsam ve Sunumu

UFRS/TFRS'ye göre;“*Bir grubun finansal tablolarının tek bir işletme gibi sunulduğu finansal tablo...*”³⁹⁹ şeklinde tanımlanan konsolide finansal tablolar, ana ortaklık/ortaklıklar tarafından düzenlenir⁴⁰⁰.

Adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, başka işletme (ana ortaklık olarak bilinen) tarafından kontrol edilen işletmeler **bağlı ortaklık** olarak adlandırılmaktadır. Bir işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücüne ise **kontrol** adı verilmektedir. Bir ortaklığın bağlı ortaklık olabilmesi için ana ortaklık tarafından kontrol edilmesi gerekir⁴⁰¹.

Ana ortaklığın bağlı ortaklığı/ortaklıkları üzerindeki kontrol gücü doğrudan olabileceği gibi dolaylı da olabilir. Her iki durumda da ana ortaklık konsolide finansal tablo düzenlemek zorundadır. Dolaylı ve doğrudan kontrol konusunda 3.2.4.1.1. *Kontrol* bölümünde detaylı bilgi verilmiş olduğundan burada ayrıca açıklama yapılmamıştır.

Dar kapsamlı ve belirli bir amaca (bir kiralama işini etkin kılmak, araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunmak vb) yönelik olarak kurulan vakıf, adi ortaklık veya tüzel kişiliği olmayan ve Taslak Metin 10'da yapılandırılmış işletme⁴⁰² olarak adlandırılan, Özel Amaçlı İşletmeler(ÖAI) üzerinde ana ortaklığın kontrolünün olması halinde, bu işletmelerin de konsolide kapsamına alınması gerekir⁴⁰³.

³⁹⁹ UMS/TMS 27: 4

⁴⁰⁰ UMS/TMS 27: 4

⁴⁰¹ UMS/TMS 27: 4

⁴⁰² ED 10: BC106; ED 10: 30-31

⁴⁰³ UMS/TMS Yorum 12 : 3-4 ; . Gürdal, s. 84-85

Ana ortaklığın tüm bağılı ortaklıkları konsolide kapsamına alınırken, bağılı ortaklıkların yerli veya yabancı işletme/ortaklık olmalarının da herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Bir bağılı ortaklığının faaliyet konusu ne olursa olsun (risk sermayesi, yatırım fonu vb) veya hangi sektörde faaliyet gösteriyor olursa olsun konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz⁴⁰⁴. UFRS/TFRS konuyla ilgili olarak “*Bir bağılı ortaklık, sadece yatırımcının bir girişim sermayesi (risk sermayesi), yatırım fonu, ya da benzeri bir işletme olması sebebiyle konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz. Bir bağılı ortaklık, sadece faaliyet konularının grup içerisindeki diğer şirketlerin faaliyet konularından farklı olması sebebiyle konsolidasyon kapsamı dışında bırakılamaz. Bu gibi bağılı ortaklıkların konsolide finansal tablolara dahil edilmesi ve farklı faaliyet konularına ilişkin ilave bilgilerin dipnotlarda belirtilmesi suretiyle bağılı ortaklıklar hakkında gerekli bilgiler sunulmuş olur. Örneğin, "UFRS/TFRS 8 Faaliyet Bölümleri" Standardında kamuya açıklanması öngörülen bilgiler, grup içerisindeki değişik faaliyet konularının açıklanmasını sağlar.*”

Adi ortaklıklar gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, başka işletme (ana ortaklık olarak bilinen) tarafından **kontrol edilen** işletmelerin, aşağıdaki durumlar hariç olmak üzere, ana ortaklık tarafından konsolide finansal tablolara dahil edilmesi gerekir⁴⁰⁵:

1. Ana ortaklığın kendisinin bir başka ana ortaklığın tamamen ya da kısmen sahip olunan bağılı ortaklığı konumunda olması ve diğer koşullarda oy hakkı olmayan ortaklar da dahil olmak üzere, diğer ortakların ana ortaklığın konsolide finansal tablo sunmaması konusunda bilgilendirilmiş ve buna itiraz edilmemiş olması;
2. Ana ortaklığın borçlanma araçları ya da özkaynağa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir piyasada işlem görmüyor olması,

⁴⁰⁴ Abbas Ali Mirza, Graham j. Holt and Magnus Orrell, **IFRS Workbook and Guide**, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2006, s. 160

⁴⁰⁵ UMS/TMS 27: 4, 10, 12

3. Ana ortaklığın halka açık bir piyasada işlem görmek üzere herhangi bir menkul kıymet ihracı için bir sermaye piyasası ya da diğer düzenleyici kuruluş nezdinde başvuruda bulunmamış olması veya başvuru sürecinde olmaması,
4. Ana ortaklığın nihai ana ortaklığı veya herhangi bir ara ana ortaklığının halka açıklanmak üzere UFRS/TFRS'ye uygun konsolide finansal tablo hazırlaması.
5. Kontrolün geçici olması⁴⁰⁶

Ters birleşmelerin konsolide finansal tablolarının sunulması temelde normal konsolidasyon ile aynıdır. Ancak, ters birleşme sonucunda hazırlanan konsolide finansal tablolar yasal ana ortaklık (muhasabe edinileni) adı altında sunulmalı ve fakat dipnotlarda yasal bağlı ortaklığın (yani muhasabe anlamda edinen) finansal tablolarının devamı olduğu, muhasabe edineninin yasal sermayesini geriye dönük olarak muhasabe edinileninin yasal sermayesini yansıtacak şekilde bir düzeltme ile belirtilmelidir. Söz konusu düzeltme, yasal ana ortaklığın (muhasabe edinileni) sermayesini yansıtmak için gereklidir. Bu konsolide finansal tablolarda sunulan karşılaştırmalı bilgiler de yasal ana ortaklığın (muhasabe edinilenin) sermayesini yansıtmak üzere geriye dönük olarak düzeltilmelidir. Muhasabe anlamında edinen ortaklığın belirlenmesi konusunda, 3.1.4.2 *Edinme Yöntemi* bölümünde detaylı bilgi verilmiştir.

4.2 Konsolide Bilançonun Düzenlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre konsolide bilanço düzenleme süreci aşağıda belirtilmiştir.

4.2.1 Edinme Tarihinde Şerefiye ve KGOP'lerin Belirlenmesi

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre; “ *Bir işletme birleşmesi ile elde edilen diğer aktiflerin gelecekteki ekonomik yararlarını yansıtan, tek başına tanımlanamayan ve ayrı olarak kaydedilemeyen bir aktif*”⁴⁰⁷ şeklinde tanımlanan şerefiyenin edinme tarihinde belirlenmesi ve her dönem sonunda değer düşüklüğü testine tabi tutulması gerekir. Aynı

⁴⁰⁶ Mirza ve Diğerleri, s. 160

⁴⁰⁷ UFRS/TFRS 3: EK A

zamanda edinme tarihinde, varsa, kontrol gücü olmayan payların da belirlenmesi gerekir. Şerefiye ve KGOP'ler belirlenirken; “*Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır*⁴⁰⁸.” şeklinde tanımlanan gerçeğe uygun değer esas alınır. Edinme tarihinden sonra düzenlenecek konsolide bilançolarda edinme tarihidaki şerefiye tutarı ve KGOP'lerin tutarının bilinmesi gerekir. UFRS'ye göre şerefiyenin nasıl hesaplanacağı konusunda; 3.3.3.2. *UFRS/TFRS'nin Şerefiye Yaklaşımı* bölümünde detaylı bilgi verilmiştir. Edinme tarihinde KGOP'lerin nasıl belirlendiği konusuna ise; 3.3.4.2.1. *Edinme Tarihinde KGOP'lerin Belirlenmesi* bölümünde değinilmiştir.

4.2.2 Gruba Dahil Olan İşletmelerin Bilanço Kalemlerinin Toplanması

UFRS/TFRS “ ... ana ortaklık ve bağlı ortaklıkların tüm varlık, yabancı kaynak ve özkaynakları.... satır satır toplanarak birleştirilir...”⁴⁰⁹ demek suretiyle; konsolide bilançonun gruba dahil olan bütün işletmelerin finansal bilgilerini tek bir işletmeninmiş gibi sunmasına olanak sağlamaktadır⁴¹⁰.

4.2.3 Ana Ortaklıktaki Bağlı Ortaklıklar Hesabı ile Bağlı Ortaklıkların Özkaynak Hesaplarının Karşılıklı Elimine Edilmesi

Konsolide bilançonun grupla ilgili finansal bilgileri tek bir ekonomik işletmeye aitmiş gibi gösterilebilmesi için, “*Ana ortaklığın her bir bağlı ortaklıktaki yatırım tutarı ve bağlı ortaklıkların özkaynaklarından ana ortaklığın payına isabet eden tutarlar elimine...*”⁴¹¹ edilmesi gerekir. Konuyla ilgili; 3.3.5.1. *Ana Ortaklığın Bağlı Ortaklıktaki Yatırımları ile Bağlı Ortaklıktaki Özkaynak Payının Eliminasyonu (KGOP ve Şerefiye Dahil)* bölümünde detaylı olarak bilgi verilmiştir.

⁴⁰⁸ UMS/TMS 33: 8

⁴⁰⁹ UMS/TMS 27: 18

⁴¹⁰ Hove, s.11

⁴¹¹ UMS/TMS 27: 18a

4.2.4 Grup İçi Bakiyeler Tamamen Elimine Edilir

Gruba dahil olan işletmelerin birbirlerine olan borç ve alacakları karşılıklı olarak elimine edilir⁴¹². İşletmeler, birbirlerinin borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerine veya kıymetli evrakına sahipler ise, söz konusu menkul kıymetler ve kıymetli evrak da eliminasyona tabi tutulur⁴¹³. Grup içi bakiyeler temel olarak iki sebepten meydana gelmiş olabilir⁴¹⁴:

1. Grup içi alım satımdan kaynaklanan bakiyeler.
2. Grup içi işletmelerin birbirlerini finanse etmekten kaynaklanan bakiyeler.

Sebebi ne olursa olsun, grup içi bakiyeler konsolidasyon sürecinde eliminasyona tabi tutulur.

Konuyla ilgili detaylı bilgi ve örneklere 3.3.5.2. *Grup İçi Borç ve Alacakların Eliminasyonu* bölümünde yer verilmiştir.

4.2.5 Varlıkların Topluluğa Giren İlk Maliyet ile Raporlanması

Gruba dahil olan işletmelerin birbirlerinden satın almış oldukları dönen ve duran varlıklar, ilke olarak, bu varlıkların topluluğa olan ilk maliyetleri üzerinden finansal tablolarda gösterilmektedir⁴¹⁵. UFRS/TFRS bu konuda “... *grup içi bakiyeler ve işlemler tamamen elimine edilir. Grup içi işlemler nedeniyle oluşan, stoklar ve maddi duran varlıklar gibi varlıkların maliyetine dahil edilen kar ve zararlar tamamen elimine edilir. Grup içi zararlar, varlıklarda konsolide finansal tablolara yansıtılması gereken bir değer düşüklüğünün oluştuğunu gösterebilir...*”⁴¹⁶ hükmünü getirmiştir. Grup içi işlemlerin tamamen (in full) elimine edilmesi, tek işletme teorisinin grup içindeki bütün ortaklıkların birbirleri ile olan ticari faaliyet sonuçlarına uygulanması ile uyumludur⁴¹⁷.

⁴¹² UMS/TMS 27: 20-21

⁴¹³ Akdoğan ve Tenker, s. 457

⁴¹⁴ Neo ve Nyeen, s. 146

⁴¹⁵ Akdoğan ve Tenker, s. 457

⁴¹⁶ UMS 27: 21

⁴¹⁷ Alfredson ve Diğerleri, s. 889

Varlıkların topluluğa giren ilk maliyet ile raporlanması için yapılacak işlemler konusunda; 3.3.5.4 *Grup İçi Gerçekleşmemiş Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu*; 3.3.5.5 *Grup İçi Duran Varlıkların Transferine İlişkin Gelir-Gider Eliminasyonu ve* 3.3.5.8 *Grup İçi Alım Satımların Zararla ile Yapılmasına İlişkin Eliminasyon* bölümlerinde detaylı bilgi verilmiştir.

4.2.6 Konsolide Edilecek Bilançoların Tarihlerinin Uyumlaştırılması

Konsolide bilançolar düzenlenirken, ana ortaklık ile bağlı ortaklıklarının bilançolarının aynı dönemleri kapsamaları gerekmektedir. Bilançoları konsolide edilecek işletmelerin bilançolarının ana ortaklığın bilançosundan farklı olması halinde, bağlı ortaklıklar ana ortaklık bilanço tarihi ile aynı olan ilave bilanço düzenlerler. Ancak, ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların bilanço tarihleri arasındaki süre, üç aydan az ise ilave bilanço düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Bu konuda UFRS/TFRS “ *Konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan ana ortaklık ve bağlı ortaklığının finansal tabloları aynı tarih itibariyle hazırlanmış olmalıdır. Ana ortaklık ve bağlı ortaklığın raporlama tarihlerinin farklı olması durumunda, uygulanmasının mümkün olmadığı durumlar hariç olmak üzere, bağlı ortaklık konsolidasyon amacıyla ana ortaklığın finansal tabloları ile aynı tarihli ilave finansal tablolar hazırlar. ... konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kullanılan bağlı ortaklık finansal tablolarının ana ortaklık finansal tablolarından farklı tarihli olması durumunda, iki tarih arasında geçen süre zarfında gerçekleşen önemli işlem ve olaylar ilgili finansal tablolara yansıtılır. Her durumda, ana ortaklık ile bağlı ortaklığın raporlama tarihleri arasındaki fark üç aydan fazla olamaz. Raporlama dönemlerinin uzunluğu ve raporlama tarihlerinin farklılığı dönemler itibariyle aynı olmalıdır.*”⁴¹⁸ standardını getirmiştir.

4.2.7 Konsolide Edilecek Bilançoların Aynı Değerleme ve Muhasebe Politikalarını Uygulamaları

Gruba dahil olup bilançoları konsolide edilecek işletmelerin aynı değerlendirme metotları ve muhasebe politikalarını uygulamaları gerekir. Gruba dahil olan şirketlerin

⁴¹⁸ UMS/TMS 27: 22,23

herhangi birinin finansal tablolarının benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için farklı muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmış olması durumunda, konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında ilgili şirketin finansal tablolarında gerekli düzeltmeler yapılır. UFRS/IFRS konuyla ilgili olarak “ *Konsolide finansal tablolar, benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için yeknesak muhasebe politikaları benimsenerek düzenlenir. Konsolide finansal tablolara dahil olan şirketlerin herhangi birinin finansal tablolarının benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için farklı muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmış olması durumunda, konsolide finansal tabloların hazırlanması sırasında ilgili şirketin finansal tablolarında gerekli düzeltmeler yapılır*⁴¹⁹.” hükmünü getirmiştir.

4.2.8 KGOP’lerin Konsolide Bilançoda Gösterilmesi

KGOP’lerin bilançoda nasıl gösterileceği konusunda değişik görüşler bulunmaktadır. Bu konuda, 3.3.1. *Konsolidasyon Teorileri* bölümünde detaylı açıklama yapılmıştır. UFRS/IFRS’nin bu konudaki yaklaşımı ” *Kontrol gücü olmayan paylar (azınlık payları), konsolide finansal durum tablosunda ana ortaklığın sahiplerinin özkaynaklardaki payından ayrı olarak, özkaynaklar içerisinde gösterilir*⁴²⁰” şeklindedir.

KGOP’lerin bilançoda gösterimi Tablo 57 üzerinde gösterilmiştir:

Tablo 57: Konsolide Bilançoda Ana Ortaklığa Ait Öz Kaynak ile KGOP’lerin Konsolide Bilanço Özkaynağında Gösterilmesi

		2008	2009
	Toplam Özkaynak (C+D)	XXX	XXX
A	Sermaye	XXX	XXX
B	Yedekler	XXX	XXX
C	Ana Ortaklığa Ait Özkaynak (A+B)	XXX	XXX
D	KGOP	XXX	XXX

Konsolide finansal tablolarda gösterilecek KGOP’lerin nasıl hesaplanacağını UFRS/IFRS: “... *Net aktiflerden kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) isabet eden tutarlar:*

⁴¹⁹ UMS/TMS 27: 24-25

⁴²⁰ UMS/TMS 27: 27

(i) UFRS/TFRS 3 Şirket Birleşmeleri standardına uygun olarak, işletme birleşmesinin gerçekleştiği tarihte hesaplanan kontrol gücü olmayan paylardan (azınlık paylarından); ve

(ii) İşletme birleşmesinin gerçekleştiği tarihten sonra özkaynaklarda meydana gelen değişikliklerden kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) isabet eden tutarlardan oluşur.”⁴²¹ şeklinde belirlemiştir

İşletme birleşmesi esnasında KGOP’lerin nasıl hesaplanacağı 3.3.4.2.1. Edinme Tarihinde KGOP’lerin Belirlenmesi bölümünde değinilmiştir.

İşletme birleşmesinin gerçekleştiği tarihten sonra; temettü dağıtımı, sermaye artırımını, kar veya zarar gibi nedenlerden dolayı bağlı ortaklıkların özkaynaklarında meydana gelen değişikliklerden KGOP’lere isabet eden tutarlar belirlenip özkaynaklarda gösterilir. Bu belirlenme de iki aşamadan oluşur:

1. Edinme tarihi ile cari dönem arasında bağlı ortaklığın özkaynaklarında meydana gelen değişikliğin KGOP’lere isabet eden tutarının belirlenmesi.
2. Cari dönemde özkaynaklarda meydana gelen değişikliğin KGOP’lere isabet eden tutarının belirlenmesi

Edinme tarihinden sonra bağlı ortaklığın zarar etmesi halinde bu durum KGOP’lerin payından düşülür. Zarar KGOP’lerin tutarında bir açığa (negatif olması) sebep olsa dahi bilançoda gösterilir⁴²². Konuyla ilgili örnekler ve detaylı bilgi; 3.3.4.2.2. Edinme Tarihten Sonraki Dönemlerde KGOP’lerin Belirlenmesi bölümünde verilmiştir.

Ters birleşmelerde KGOP’lerin konsolide bilançoda gösterilmesi bazı farklılıklar arz etmektedir. “Bir ters birleşmede, yasal edinilenin (muhasabe edinileni) bazı ortakları yasal ana ortaklığın (muhasabe edinileni) özkaynağa dayalı araçları ile kendi özkaynağa dayalı araçlarını değiştirmezler. Bu ortaklar ters birleşmeden sonra hazırlanmış konsolide finansal tablolarda kontrol gücü olmayan paylar olarak değerlendirilir. Çünkü yasal edinilenin, özkaynağa dayalı araçlarını yasal edinilenin

⁴²¹ UMS/TMS 27: 18c

⁴²² UMS/TMS 27: 28; Epstein ve Jermakowicz, s. 516

öz kaynağa dayalı araçları ile değiştirmeyen ortakları sadece yasal edinilenin kazançları ve net varlıkları üzerinden pay almakta, birleşmiş işletmenin kazançları ve net varlıkları üzerinden bir fayda sağlamamaktadır. Bunun aksine, yasal ana ortaklığın edinilen işletme olmasına rağmen, yasal ana ortaklığın bütün ortakları birleşen işletmenin kazançları ve net varlıklarından pay alırlar. Yasal edinilenin varlık ve borçları konsolide finansal tablolarda birleşme öncesindeki değerleriyle ölçülüp muhasebeleştirilir. Bu nedenle, bir ters birleşmede, kontrol gücü olmayan paylar; diğer birleşmelerde azınlık (kontrol gücü olmayan) payları edinme tarihli gerçeğe uygun değerleri ile ölçülseler de, azınlık (kontrol gücü olmayan) ortakların yasal edinilenin birleşme öncesi kayıtlı net varlık değerleri üzerinden oransal olarak aldıkları payı ifade etmelidir⁴²³.”

4.3 Konsolide Gelir Tablosunun Düzenlenmesi

UFRS/TFRS’ye göre konsolide gelir tablosunun düzenlenebilmesi için aşağıdaki işlemlerin yapılması gerekir:

4.3.1 Grup İçi İşlemlerin Belirlenmesi

Grup içi işlemlerden doğan gelir ve giderlerin eliminasyonun yapılabilmesi için her şeyden önce eliminasyon için gerekli bilgilerin toplanması gerekir. Bu bağlamda, grup içi işlemlerin belirlenmesi, gelir tablosunda grup şirketlerine yapılan satışlar, bunlara ilişkin maliyetler ve grup içi faaliyetlerden doğan gelir ve giderlerin ayrıca raporlanması gerekir⁴²⁴. Gruba dahil olan iki ortaklık arasında yapılan işlemler, bir şirketin iki bölümü arasında yapılmış gibi kabul edilir⁴²⁵ ve bunların eliminasyona tabi tutulması gerekir.

4.3.2 Konsolide Edilecek Gelir Tablolarının Değerleme ve Muhasebe Politika Uygulamalarının Uyumlaştırılması

Konsolide gelir tablolarının aynı değerlendirme ve muhasebe politikalarını uygulama gerekliliği, 4.2.7. *Konsolide Edilecek Bilançoların Aynı Değerleme ve*

⁴²³ UFRS/TFRS 3: B23-24

⁴²⁴ Göğüş, s. 67

⁴²⁵ Göğüş, s. 67

Muhasebe Politikasını Uygulamaları bölümündeki açıklamalar ile aynı olduğundan burada ayrıca açıklama yapmaya gerek görülmemiştir.

4.3.3 Konsolide Edilecek Gelir Tablolarının Tarihlerinin Uyumlaştırılması

Konsolide gelir tablolarının düzenlenme tarihlerinin uyumlaştırılması konusu, 4.2.6. *Konsolide Edilecek Bilançoların Tarihlerinin Uyumlaştırılması* bölümünde yapılan açıklamalar ile aynı olması nedeniyle burada ayrıca açıklanmaya gerek görülmemiştir

4.3.4 Gelir Tablolarındaki Hesapların Kalem Bazında Toplanması

Tam konsolidasyon yönteminde, gruba dahil olan ortaklıkların gelir tablosunda yer alan gelir ve gider kalemleri satır satır toplanılır.

4.3.5 Grup İçi Gelir ve Giderlerin Elimine Edilmesi

Gruba dahil olan ortaklıkların gelir tablosundaki gelir ve gider kalemlerinin satır satır toplanmasını müteakip, grup içindeki işletmeler arasında yapılan işlemlerden (alım-satım, hizmet, finansman v.b.) kaynaklanan gelir ve giderlerin elimine edilmesi gerekir⁴²⁶. Aksi takdirde, konsolide gelir tablosu, grubun gerçek durumunu yansıtmamış olacaktır. Konuyla ilgili detaylı bilgi; 3.3.5.3 *Grup İçi Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu*; 3.3.5.4 *Grup İçi Gerçekleşmemiş Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu*; 3.3.5.5 *Grup İçi Duran Varlıkların Transferine İlişkin Gelir-Gider Eliminasyonu*; 3.3.5.6 *Gerçekleşmemiş Gelir/Giderin KGOP'lere Etkisi*; 3.3.5.8 *Grup İçi Alım Satımların Zararla ile Yapılmasına İlişkin Eliminasyon* bölümlerinde verilmiştir.

4.3.6 KGOP'lerin Payının Gelir Tablosunda Sunulması

Konsolide gelir tablosunda KGOP'lere ait kar veya zararın belirlenip ayrıca gösterilmesi gerekir. Bu sayede ana ortaklığa ait olan net kar ve zarar belirlenmiş olacaktır. UFRS/TFRS bu konuda “*Konsolide edilen bağlı ortaklığın dönem kar veya*

⁴²⁶ UMS/TMS 27: 20,21

zararından kontrol gücü olmayan paylara (azınlık paylarına) isabet eden tutarlar belirlenir⁴²⁷” hükmünü getirmiştir.

4.4 Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

Aşağıda belirtilen açıklamaların, konsolide finansal tabloların dipnotlarında bulunması gerekir⁴²⁸.

1. Ana ortaklığın doğrudan veya bağlı ortaklıkları vasıtasıyla dolaylı olarak oy hakkının %50'sinden fazlasına sahip olmadığı halde finansal tabloları konsolide edilen bağlı ortaklık ile ana ortaklık arasındaki ilişkin niteliği,
2. Doğrudan veya bağlı ortaklıklar vasıtasıyla dolaylı olarak oy hakkının veya potansiyel oy hakkının %50'sinden fazlasına sahip olunmakla beraber, kontrolün olmadığı varsayılarak konsolidasyona dahil edilmeyen işletmelerin konsolidasyona dahil edilmeme nedenleri,
3. Ana ortaklık ile bağlı ortaklıkların konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında kullanılan finansal tabloların tarihi veya döneminin ana ortaklığından farklı olması halinde,
 - Bağlı ortaklığın/ortaklıklarının finansal raporlama tarihi
 - Farklı raporlama tarihi veya döneminin kullanılma nedeni veya nedenleri
4. Borçların geri ödenmesi veya nakit temettü dağıtılması gibi konularda, bağlı ortaklığın ana ortaklığa fon aktarması ile ilgili önemli bir kısıtlama(borçlanma/kredi sözleşmesi, yasal düzenleme gibi) varsa, bu kısıtlamanın esası, düzeyi ve sürekliliği;
5. Ana ortaklığın sahiplerinin sermaye üzerindeki kontrolü kaybetmesiyle sonuçlanmayan, ana ortaklığın bir bağlı ortaklıkta sahip olduğu paylardaki herhangi bir değişimin etkisini gösteren çizelge;

⁴²⁷ UMS/TMS 27: 18c

⁴²⁸ UMS/TMS 27: 41

6. Bir bağı ortaklıktaki kontrolün kaybedilmesi durumunda, ana ortaklık UMS/TMS 27:34 uyarınca muhasebeleştirilmiş kazanç veya zarar varsa, söz konusu kazanç veya zararı;

- Kontrolün kaybedildiği tarih itibariyle, eski bağı ortaklıkta sahip olunan herhangi bir yatırımın muhasebeleştirilmesine ilişkin kazanç veya zarar tutarını;
- Söz konusu kazanç veya zararın yansıtıldığı kapsamlı gelir tablosunun alt kalem veya kalemlerini (kapsamlı gelir tablosunda ayrı olarak gösterilmese bile)

belirterek açıklar.

4.5 Kontrolün Kaybedilmesi

Ana ortaklığın, bağı ortaklığın/işletmenin faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla, söz konusu ortaklığın/işletmenin finansal ve operasyonel politikalarını yönetme gücünün ortadan kalkması ile ortaya çıkan duruma kontrolün kaybedilmesi şeklinde tanımlanmaktadır⁴²⁹.

Kontrolün kaybedilmesi ile birlikte ana ortaklık-bağı ortaklık ilişkisi sona ermekte ve ana ortaklık, bağı ortaklığın net aktifleri üzerindeki kontrol gücünü kaybetmektedir⁴³⁰. Bu aşamadan sonra, ana ortaklık, bağı ortaklığın varlık, borç ve öz kaynağını kendi kayıtlarının dışına çıkarmakta, başka bir deyişle ana ortaklık, üzerinde kontrol gücünü kaybettiği eski bağı ortaklığının finansal tablolarını bünyesinde konsolide etmeyi durdurmaktadır.

UMSK, ana ortaklığın kontrolünü kaybettiği bağı ortaklıktaki bütün yatırımlarını, kontrolün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değer ile değerlemesini ve

⁴²⁹ UMS 27: BC53

⁴³⁰ UMS 27: BC54

bu değerleme sonucunda ortaya çıkacak gelir veya giderin, kar/zararda gösterilmesini kabul etmektedir⁴³¹.

Konuyla ilgili detaylı bilgi ve uygulama 3.2.4.1.2. *Kontrolün Kaybedilmesi* bölümünde verilmiş olduğundan burada detaylı bilgi verilmemiştir.

4.6 Konsolide Finansal Tablolarda UFRS/TFRS'nin İlk Uygulanmasına İlişkin Hususlar

Konsolide finansal tablolara ilişkin açıklamalarımıza son vermeden önce, konsolide finansal tablolara UFRS/TFRS'nin ilk uygulanışı konusunda getirilen düzenlemeye de kısaca değinmekte fayda grlmştir.

Konsolide finansal tabloların şeffaf ve tüm dönemler açısından karşılaştırılabilir nitelikte ve yüksek kalitede olmasını sağlamak için, daha önce UFRS/TFRS'ye göre düzenlenmemiş konsolide finansal tabloların, ilk kez UFRS/TFRS'ye uygun düzenlemeleri halinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

1. UFRS/TFRS 3 (2008) İşletme Birleşmeleri ile UMS/TMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar standartları birlikte uygulanmalıdır⁴³².
2. UFRS/TFRS'leri ilk kez uygulayan bir işletme, UMS/TMS 27 (2008) Konsolide ve Bireysel Finansal Tabloların aşağıda yer alan hükümlerini UFRS/TFRS'lere geçiş tarihinden itibaren geleceğe dönük olarak uygular⁴³³:
 - Kar ya da zarar ve diğer kapsamlı gelirin her bir kısmı (bölümü), ana ortaklık hissedarlarına ve kontrol gücü olmayan paylara aktarılır. Söz konusu durum kontrol gücü olmayan paylarda ters bakiye ile sonuçlansa dahi, toplam kapsamlı gelir ana ortaklık hissedarlarına ve kontrol gücü olmayan paylara aktarılır.

⁴³¹ UMS 27: BC55; UMS/TMS 27: 4d

⁴³² UFRS/TFRS 1: Ek B7 (TFRS 3 Mayıs 2009 tarih ve 27217 sayılı Resmi Gazete'de yayınlamıştır)

⁴³³ UFRS/TFRS 1: Ek B7

- Bir ana ortaklığın bağlı ortaklığındaki sahiplik oranı değişmesine karşın kontrol kaybı olmaması durumunda meydana gelen değişimler özkaynak işlemleri olarak muhasebeleştirilir.
 - Bağlı ortaklık üzerindeki kontrol gücünün kaybedildiği durumlarda yapılması gereken ve 3.2.4.1.2 Kontrolün Kaybedilmesi bölümünde detaylı olarak açıklanan muhasebe işlemleri.
3. *UMS/ TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri* standardının, UFRS/TFRS'lere geçiş tarihinden önce gerçekleşen işletme birleşmelerinden kaynaklanan şerefiyeye ve gerçeğe uygun değer düzeltmelerine geriye dönük olarak uygulanma zorunluluğu bulunmamaktadır. *UMS/ TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri* standardının gerçeğe uygun değer düzeltmeleri ile şerefiyeye geriye dönük olarak uygulanmadığı durumlarda, bunlar, edinilen işletmenin varlık ve borçları olarak değil, edinen işletmenin varlık ve borçları olarak dikkate alınır. Dolayısıyla, söz konusu şerefiye ve gerçeğe uygun değer düzeltmeleri, ya işletmenin geçerli para birimi üzerinden hâlihazırda gösterilmiş durumdadırlar ya da TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe ilkelerinde öngörülen döviz kurları kullanılmak suretiyle raporlanan parasal olmayan yabancı para kalemi niteliğindedirler⁴³⁴.
4. *UFRS/TFRS (2008) İşletme Birleşmeleri* standardı geçmiş tarihli bir işletme birleşmesine geriye dönük olarak uygulanmaması durumunda;
- UFRS/TFRS'ye geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre yapılan sınıflandırmayı devam ettirir⁴³⁵.
 - UFRS/TFRS'ye geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre hazırlanan finansal tablolarda yer almakla birlikte UFRS/TFRS'lere göre varlık ya da borç olarak muhasebeleştirilme koşullarını taşımayan kalemlere UFRS/TFRS açılış finansal durum tablosunda (bilançosunda) yer

⁴³⁴ UFRS/TFRS 1: EK C2

⁴³⁵ UFRS/TFRS 1: EK C4c

verilmez⁴³⁶. Bundan dolayı varlık olarak muhasebeleştirilmesi mümkün olmayan bir maddi olmayan duran varlık muhasebeleştirilmiş bulunduğu durumlarda, söz konusu kalem (ve varsa ilgili ertelenmiş vergi kalemi ile kontrol gücü olmayan paylar) şerefiyenin bir parçası olarak yeniden sınıflandırılır. Bunun dışında kalan tüm değişiklikler özkaynaklarda muhasebeleştirir.

5. UFRS/TFRS'ler, bazı varlık ve borçların ilk muhasebeleştirmeden sonraki ölçümlerinin, gerçeğe uygun değer gibi, bunların orijinal maliyetlerini esas almayan yöntemlerle ölçümünü gerektirir. Söz konusu varlık ve borçlar, geçmiş bir tarihte gerçekleşen işletme birleşmesinde edinilmiş veya yüklenilmiş dahi olsalar, UFRS/TFRS açılış finansal durum tablolarında (bilançolarında) bu yöntemlerle ölçülürler. Bunun sonucunda ilgili kalemlerin defter değerinde meydana gelen değişim, şerefiye düzeltilerek değil, birikmiş kârlar (veya uygunsa, başka bir özkaynak kalemi) düzeltilmek suretiyle muhasebeleştirilir⁴³⁷.
6. UFRS/TFRS açılış bilançosunda, önceki muhasebe ilkelerine göre tespit edilen ve UFRS/TFRS'lere geçiş tarihi itibarıyla kayıtlarda yer alan şerefiyenin defter değeri aşağıdaki durumlar dışında değiştirilemez⁴³⁸:
 - *UFRS/TFRS 1 Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması* EK C4(c)(i) Paragrafındaki koşullar (yukarıda b maddesinde belirtilen) çerçevesinde, UFRS/TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilmiş bir kalemin yeniden sınıflandırılması durumunda, şerefiyenin defter değeri artırılır. Benzer şekilde, C4 (f) Paragrafında belirtilen koşullar çerçevesinde, UFRS/TFRS'lere geçmeden önceki muhasebe ilkelerine göre şerefiyenin içinde gösterilen bir maddi olmayan duran varlığın ayrı bir kalem olarak muhasebeleştirildiği durumda, şerefiyenin defter değeri azaltılır (ve

⁴³⁶ UFRS/TFRS 1: EK: C4 c-i

⁴³⁷ UFRS/TFRS 1: EK: C4 d

⁴³⁸ UFRS/TFRS 1: EK: C4 g-h

mevcutsa, ilgili ertelenmiş vergi kalemi ile kontrol gücü olmayan paylar da düzeltilir).

- Şerefiyede değer düşüklüğü olabileceğine yönelik göstergeler bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, UFRS/TFRS'lere geçiş tarihi itibariyle şerefiye, UMS/TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü standardına göre değer düşüklüğü açısından test edilir ve tespit edilen değer düşüklüğü zararları yine aynı Standart uyarınca dağıtılmamış kârlarda (veya anılan Standart bu şekilde öngördüğü durumlarda, yeniden değerlendirme değer artışlarında) muhasebeleştirilir. Değer düşüklüğü testi, UFRS/TFRS'lere geçiş tarihi itibariyle mevcut olan koşullar göz önünde bulundurularak gerçekleştirilir.

4.7 UFRS/TFRS'ye Göre İki Dönemli Örnek Uygulama

Babil A.Ş. ile Venüs A.Ş.'den oluşan 2008 yılı ile 2009 yılını kapsayan birleşme ve konsolide finansal tabloların asıl düzenleneceği aşağıda belirtilmiştir.

4.7.1 Grubun 2008 Yılı Birleşme ve konsolidasyon İşlemleri

4.7.1.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon

Babil Tekstil Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. (**Babil A.Ş.**) 01.01.2008 tarihinde Venüs Tekstil Pazarlama Ltd.Şti.nin (**Venüs Ltd.Şti.**) % 51'ini 1.500.000 TL'ye nakit olarak satın almıştır. Babil Tekstil Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.'nin bir değerlendirme şirketine yaptığı inceleme sonucunda, Venüs Ltd.Şti.deki KGOP'lerin gerçeğe uygun değerlerinin 1.300.000 TL olduğu belirlenmiştir. Yürürlükteki kurumlar vergisi oranı % 20'dir. Satın alma tarihinde Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin bilançoları Tablo 58 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 58: Babil A.Ş ile Venüs Ltd.Şti.’nin Birleşme Tarihindeki Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.nin	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Kasa	1.750.000	80.000	80.000
Ticari Mallar	500.000	350.000	410.000
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.000.000		
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-400.000	-100.000	-110.000
Aktif Toplamı	5.850.000	1.330.000	1.480.000
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.350.000	130.000	130.000
Banka Kredileri	900.000	50.000	50000
Borçlar	450.000	80.000	80.000
Özkaynak	4.500.000	1.200.000	1.350.000
Sermaye	1.500.000	800.000	800.000
Geçmiş Yıllar Karları	3.000.000	400.000	550.000
Pasif Toplamı	5.850.000	1.330.000	1.480.000

Birleşmeden sonra Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin bilançoları Tablo 59 ‘teki şekli olacaktır:

Tablo 59: Babil A.Ş ile Venüs Ltd.Şti.’nin Birleşme Tarihinden Sonraki Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.nin	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Kasa	250.000	80.000	80.000
Ticari Mallar	500.000	350.000	410.000
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.000.000		
Binalar	3.000.000	1.000.000	1.100.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-400.000	-100.000	-110.000
Bağlı Ortaklıklar	1.500.000		
Toplam Aktifler	5.850.000	1.330.000	1.480.000
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.350.000	130.000	130.000
Banka Kredileri	900.000	50.000	50000
Borçlar	450.000	80.000	80.000
Özkaynak	4.500.000	1.200.000	1.350.000
Sermaye	1.500.000	800.000	800.000
Geçmiş Yıllar Karları	3.000.000	400.000	550.000
Toplam Pasifler	5.850.000	1.330.000	1.480.000

Birleşme ile birlikte Venüs Ltd.Şti.nin bilançosunda herhangi bir değişiklik meydana gelmemektedir. Babil A.Ş.'nin bilançosunda ise; Venüs Ltd.Şti.ne yapılan yatırım tutarı, *245 Bağlı Ortaklıklar* hesabında maliyet bedeli kaydedilip, finansal tablolarda sunulmuştur.

Babil A.Ş., Venüs Ltd.Şti.ni kontrol ettiğinden finansal tablolarını bünyesinde konsolide edecektir. Hem birleşme tarihindeki, hem de dönem sonundaki konsolidasyonun nasıl yapılacağı aşağıda belirtilmiştir.

Birleşme tarihindeki konsolide bilanço düzenleme aşamaları aşağıda belirtilmiştir:

1. Ertelenmiş Vergi Borcu Ve Bağlı Ortaklığın Net Aktiflerinin Gerçeğe Uygun Değerinin Belirlenmesi

3.1.5 Şirket Birleşmelerinde Vergi Etkisi-UFRS/TFRS Yaklaşımı bölümünde de belirtildiği gibi; tanımlanabilir varlıkların ve yükümlülüklerin defter değerleri ile gerçeğe uygun değerleri arasında farklılıkların bulunması halinde, UFRS/TFRS'ye göre “*Ertelenmiş vergi varlıkları/alacağı*” ve “*Ertelenmiş vergi yükümlülükleri/borçları*” ortaya çıkmaktadır⁴³⁹.

Venüs Ltd.Şti.nin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri, tanımlanabilir net varlıkların değerinden 150.000 TL daha fazla olduğu için ertelenmiş vergi borçları ortaya çıkmaktadır.

$$\text{Ertelenmiş vergi borçları} = 150.000 \text{ TL} * 0,2 = 30.000 \text{ TL}$$

$$\begin{aligned} &\text{Tanımlanabilir net} \\ &\text{aktiflerin gerçeğe uygun} \\ &\text{değeri} \end{aligned} = 1.350.000 \text{ TL} - 30.000 \text{ TL} = 1.320.000 \text{ TL}$$

⁴³⁹ Bonham ve Diğerleri, s.1713; Neo ve Nyeen, s. 76

2. KGOP'ler Belirlenmesi

3.3.4.2 UFRS/TFRS'nin Kontrol Gücü Olmayan Paylar Yaklaşımı bölümünde de açıklandığı üzere UFRS/TFRS'ye göre KGOP'ler iki şekilde hesaplanabilir:

- Gerçeğe Uygun Değeri ile

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı	+	KGOP'lara ait brüt şerefiye payı
	=	1.200.000 TL*0,49	+	120.000 TL*0,49	+	1.300.000 TL -(0,49*1.320.000 TL)
	=	588.000 TL	+	58.800 TL	+	653.200 TL
	=	1.300.000 TL				

Not: 120.000 TL= 1.320.000 TL - 1.200.000 TL

- Edinilen İşletmenin Net Tanımlanabilir Varlıklarının Orantılı Payı ile

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı
		1.200.000 TL*0,49		+ 120.000 TL*0,49
		588.000 TL		+ 58.800 TL
		646.800 TL		

3. Şerefiyenin Hesaplanması/Belirlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre şerefiye iki şekilde hesaplanabilir (3.3.3.2.1 UFRS/TFRS ve Şerefiye Türleri bölümünde detaylı bilgi verilmiştir):

- **Tam Şerefiye**

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin gerçeğe uygun değeri	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
		= 1.500.000 TL		+ 1.300.000 TL		- 1.320.000 TL
		= 1.480.000 TL				

- **Kısmi Şerefiye**

Şerefiye	=	Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri	+	Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı	-	Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri
		= 1.500.000 TL		+ 1.320.000 TL*0,49		- 1.320.000 TL
		= 1.500.000 TL		+ 646.800 TL		- 1.320.000 TL
		= 826.800 TL				

4. Bilanço Kalemleri Satır Satır Toplanıp, Eliminasyon Kayıtları Yapılır

KGOP ile şerefiye belirlendikten sonra konsolide edilecek ortaklıkların finansal tablo kalemleri satır toplanıp, konsolide çalışma tablosu üzerine gerekli eliminasyon kayıtları yapılarak, konsolide finansal tablolara ulaşılır. Bu durum tablo 60 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 60: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin Birleşme Tarihindeki Konsolide Bilançoları ve Konsolide Çalışma Tablosu (000 TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd. Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kasa	250	80			330			330
Ticari Mallar	500	350	60		910	60		910
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.000				1.000			1.000
Binalar	3.000	1.000	100		4.100	100		4.100
Birikmiş Amortismanlar(-)	-400	-100	-10		-510	-10		-510
Bağlı Ortaklıklar	1.500			1.500			1.500	
Şerefiye			826,8		826,8	1.480		1.480
Aktif Toplamı	5.850	1.330			6.656,8			7.310
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.350	130			1.510			1.510
Banka Kredileri	900	50			950			950
Borçlar	450	80			530			530
Ertelenmiş Vergi Borcu				30	30		30	30
Özkaynak	4.500	1.200			5.146,8			5.800
Sermaye	1.500	800	800		1.500,0	800		1.500
Geçmiş Yıllar Karları	3.000	400	400		3.000,0	400		3.000
KGOP				646,8	646,8		1.300	1.300
Pasif Toplamı	5.850	1.330	2.176,8	2.176,8	6.656,8	2.830	2.830	7.310

Eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde olabilir:

• **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	1.480.000
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	60.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
510 KGOP	1.300.000
483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000
----- / -----	

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	826.800
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	60.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
510 KGOP	646.800
483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000

----- / -----

4.7.1.2 Grubun 2008 Yılındaki Konsolidasyon İşlemleri

4.7.1.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2008 Tarihindeki Finansal Tabloları

Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2008 tarihli finansal tabloları Tablo 61 ile Tablo 62 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 61: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2008 Tarihli Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.
Brüt Satışlar	11.000.000	3.000.000
Satışların Maliyeti (-)	-8.000.000	-2.500.000
Brüt Satış Karı	3.000.000	500.000
Faaliyet Giderleri	-1.000.000	-200.000
Faaliyet Karı	2.000.000	300.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar		
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)		
Finansman Giderleri (-)	-192.000	-8.000
Olağan Kar veya Zarar	1.808.000	292.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	30.000	
Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)		
Dönem Karı	1.838.000	292.000
Vergi	367.600	58.400
Dönem Net Karı	1.470.400	233.600

Tablo 62: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2008 Tarihli Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.
Kasa	60.000	130.000
Ticari Mallar	1.320.000	320.000
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	150.000	
Ortaklardan Alacaklar		130.000
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.000.000	500.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-800.000	-200.000
Bağlı Ortaklıklar	1.500.000	
Aktif Toplamı	7.230.000	1.880.000
Yabancı Kaynaklar	1.259.600	446.400
Banka Kredileri	709.000	50.000
Borçlar	420.600	246.400
Ortaklara Borçlar		150.000
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	130.000	
Özkaynak	5.970.400	1.433.600
Sermaye	1.500.000	800.000
Geçmiş Yıllar Karları	3.000.000	400.000
Dönem Net Karı	1.470.400	233.600
Pasif Toplamı	7.230.000	1.880.000

4.7.1.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler

2008 yılı içinde Babil A.Ş., STMM'si 200.000 TL olan ticari malı Venüs Ltd.Şti.ne 300.000 TL'ye satmıştır. Mal bedelinin yarısı 2008 yılı içinde tahsil edilmiş, yarısı da 2009 yılı içinde tahsil edilecektir. Venüs Ltd.Şti. Babil A.Ş.'den satın almış olduğu malın yarısını 2008 yılı içinde, yarısını da 2009 yılı içinde grup dışındaki ortaklıklara satmıştır.

Venüs Ltd.Şti. STMM'si 100.000 TL olan bir malı 130.000 TL'ye Babil A.Ş. 'ye satmıştır. Malın bedeli 2009 yılı içinde tahsil edilecektir. Babil A.Ş. malın tamamını 2009 yılı içinde grup dışındaki ortaklıklara satmıştır.

31.12.2008 tarihide yapılan incelemede nakit yaratan birim olarak Venüs Ltd.Şti.nin değerinin 4.150.000 TL olduğu anlaşılmıştır.

4.7.1.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtlar

Konsolidasyon işlemlerine gruba dahil olan ortaklıkların finansal tablolarındaki kalemlerin satır satır toplanması ile başlanır. Kalemler satır satır toplandıktan sonra eliminasyon kayıtları yapılır. Grup içi işlemlerden kaynaklanan kar ve zararların elimine edilmesi sırasında ortaya çıkan geçici farklara ilişkin olarak UMS/TMS 12 Gelir vergileri standardı hükümlerine göre vergi etkileri de dikkate alınması gerekir.

Bu bağlamda örneğimizdeki işlemlerden kaynaklanan eliminasyon işlemleri önce muhasebe kayıtları olarak, daha sonra da bu muhasebe kayıtları konsolide çalışma tablosuna aktarılarak konsolide finansal tablolar düzenlenecektir.

1. Ana ortaklıktan bağlı ortaklığa yapılan grup içi satışların (downstream) eliminasyonu:

Grup içi alım satımlar ile gerçekleşmemiş gelirin eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----	
600 Yurt İçi Satışlar	300.0000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	250.000
153 Ticari Mallar	50.000
----- / -----	

Grup içi gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	10.000
659 Diğer Gider ve Zararlar	10.000
- Vergi Gideri	
----- / -----	

İşlemden kaynaklanan grup içi borç ve alacakların elimine edilmesi:

----- / -----	
331 Ortaklara Borçlar	150.000
233 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	150.000
----- / -----	

2. Bağlı ortaklıktan ana ortaklığa yapılan grup içi satışa (upstream sale) ilişkin eliminasyon kayıtları

Grup içi alım satışlar ile gerçekleşmemiş gelirin eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----	
600 Yurt İçi Satışlar	130.000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	100.000
153 Ticari Mallar	30.000
----- / -----	

Grup içi gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	6.000
659 Diğer Gider ve Zararlar	6.000
- Vergi Gideri	
----- / -----	

İşlemden kaynaklanan grup içi borç ve alacakların elimine edilmesine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----	
333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar	130.000
231 Ortaklardan Alacaklar	130.000
----- / -----	

3. Şerefiye, özkaynaklar ve edinme tarihindeki değer farklılıklarına ilişkin eliminasyon kayıtları:

• **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	1.480.000
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	60.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
510 KGOP	1.300.000
483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000
----- / -----	

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	826.800
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	60.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
510 KGOP	646.800
483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000
----- / -----	

Defter değeri ile varlıkların gerçeğe uygun değerleri arasındaki farkın 2008 dönemine ilişkin eliminasyon kayıtlarının da yapılması gerekir⁴⁴⁰ :

⁴⁴⁰ Epstein ve Jermakowicz, s. 532

----- / -----	
730 .. Amortisman Giderleri	10.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000

Binaların amortisman gideri

----- / -----

Amortisman giderinin vergi etkisine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----

284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	2.000
679 Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar	2.000

Binaların amortisman gideri

----- / -----

Nakit yaratan birim olan Venüs Ltd.Şti.nin geri kazanılabilir değeri, defter değerinin üstünde olduğundan şerefîye için değer düşüklüğü gideri ayrılmasına gerek bulunmamaktadır.

4.7.1.2.4 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları

Grubun 2008 yılı faaliyetleri sonucunda düzenlenen konsolide finansal tablolar Tablo 63 ve Tablo 64 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 63: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.	Eliminasyon		Konsolide
			Borç	Alacak	
Brüt Satışlar	11.000.000	3.000.000	430.000		13.570.000
Satışların Maliyeti (-)	-8.000.000	-2.500.000		350.000	-10.150.000
Brüt Satış Karı	3.000.000	500.000			3.420.000
Faaliyet Giderleri	-1.000.000	-200.000	10.000	16.000	-1.194.000
Faaliyet Karı	2.000.000	300.000			2.226.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar				2.000	2.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)					
Finansman Giderleri (-)	-192.000	-8.000			-200.000
Olağan Kar veya Zarar	1.808.000	292.000			2.028.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	30.000				30.000
Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)					
Dönem Karı	1.838.000	292.000			2.058.000
Vergi	-367.600	-58.400			-426.000
Dönem Net Karı	1.470.400	233.600			1.632.000
KGOP Payı					102.704
Ana Ortaklık Payı					1.529.296

Kontrol Gücü olmayan payların Venüs Ltd.Şti.'nin 2008 yılındaki faaliyetleri sonucu elde edilen kardaki payı aşağıdaki şekilde belirlenebilir.

Net Kar	233.600	TL
Gerçekleşmemiş Gelir	-30.000	TL
Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi düzeltmesi	6.000	TL
Düzeltilmiş Net kar	209.600	TL
Ana ortaklığın net kardaki payı (% 51)	106.896	TL
KGOP (% 49)	102.704	TL

Toplam KGOP:

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Birleşme Tarihindeki KGOP Tutarı	=	646.800	1.300.000	TL
Dönem Karındaki KGOP Tutarı	=	102.704	102.704	TL
Toplam	=	749.504	1.402.704	TL

Tablo 64: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd. Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kasa	60.000	130.000			190.000			190.000
Ticari Mallar	1.320.000	320.000	60.000	80.000	1.620.000	60.000	80.000	1.620.000
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	150.000			150.000			150.000	
Ortaklardan Alacaklar		130.000	130.000			130.000		
Tesis, Makine ve Cihazlar	2.000.000	500.000			2.500.000			2.500.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	100.000		4.100.000	100.000		4.100.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-800.000	-200.000	-20.000		-1.020.000	-20.000		-1.020.000
Bağlı Ortaklıklar	1.500.000			1.500.000			1.500.000	
Erlenmiş Vergi Alacağı			18.000		18.000	18.000		18.000
Şerefiye			826.800		826.800	1.480.000		1.480.000
Aktif Toplamı	7.230.000	1.880.000			8.234.800			8.888.000
Yabancı Kaynaklar	1.259.600	296.400			1.456.000			1.456.000
Banka Kredileri	709.000	50.000			759.000			759.000
Borçlar	420.600	246.400			667.000			667.000
Ortaklara Borçlar		150.000	150.000			150.000		
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	130.000			130.000			130.000	
Ertelenmiş Vergi Borcu				30.000	30.000		30.000	30.000
Özkaynak	5.970.400	1.433.600			6.778.800			7.432.000
Sermaye	1.500.000	800.000	800.000		1.500.000	800.000		1.500.000
Geçmiş Yıllar Karları	3.000.000	400.000	400.000		3.000.000	400.000		3.000.000
Dönem Net Karı	1.470.400	233.600	1.704.000	1.529.296	1.529.296	1.704.000	1.529.296	1.529.296
KGOP				749.504	749.504		1.402.704	1.402.704
Pasif Toplamı	7.230.000	1.730.000	4.168.800	4.168.800	8.234.800	4.822.000	4.822.000	8.888.000

4.7.2 Grubun 2009 Yılı Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesi

4.7.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2009 Tarihli Finansal Tabloları

Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2009 tarihli finansal tabloları Tablo 65 ile Tablo 66 üzerinde gösterilmiştir

Tablo 65: 31.12.2009 tarihli Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti. Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.
Brüt Satışlar	9.300.000	2.760.000
Satışların Maliyeti (-)	-7.000.000	-2.340.000
Brüt Satış Karı	2.300.000	420.000
Faaliyet Giderleri	-940.000	-250.000
Faaliyet Karı	1.360.000	170.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	30.000	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)		-30.000
Finansman Giderleri (-)	-222.000	-8.000
Olağan Kar veya Zarar	1.168.000	132.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	150.000	
Olağan Dışı Gider ve Zararlar (-)		
Dönem Karı	1.318.000	132.000
Vergi	263.600	26.400
Dönem Net Karı	1.054.400	105.600

Tablo 66: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2009 Tarihli Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.
Kasa	494.000	65.000
Ticari Mallar	1.760.000	548.000
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	600.000	
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.800.000	1.000.000
Binalar	3.000.000	1.000.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-1.150.000	-360.000
Bağlı Ortaklıklar	1.500.000	
Aktif Toplamı	8.004.000	2.253.000
Yabancı Kaynaklar	979.200	713.800
Banka Kredileri	936.000	50.000
Borçlar	43.200	63.800
Ortaklara Borçlar		600.000
Özkaynak	7.024.800	1.539.200
Sermaye	1.500.000	800.000
Geçmiş Yıllar Karları	4.470.400	633.600
Dönem Net Karı	1.054.400	105.600
Pasif Toplamı	8.004.000	2.253.000

4.7.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler

Babil A.Ş. defter değeri 500.000 ve birikmiş amortismanı da 50.000 TL olan bir makineyi 02.10.2009 tarihinde 600.000 TL'ye peşin olarak Venüs Ltd.Şti.ne satmıştır. Makinenin amortisman süresi 10 yıl olup, her iki işletme tarafından da normal amortisman yöntemi benimsenmiştir.

Venüs Ltd.Şti., STMM'si 100.000 TL olan bir ticari malı 11.10.2009 tarihinde 80.000 TL'ye peşin olarak Babil A.Ş.'ye satmıştır. 2009 yılında satılmayan bu malın yapılan değerlemesi sonucunda, değerinin 80.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

Babil A.Ş., X bankası nezdindeki kredi limitinden 01.10.2009 tarihinde 6 ay vadeli 600.000 TL kredi kullanmış ve tamamını aynı tarihte Venüs Ltd.Şti.'nin X bankası nezdindeki mevduat hesabına aktarmıştır. Babil A.Ş. kullandığı kredilerin maliyeti % 20 olup, aynı maliyet ile fonu Venüs Ltd.Şti.ne aktarmıştır.

4.7.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları

1. Grup içi Makine satışına ilişkin eliminasyon kayıtları

Tablo 67: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	500.000	600.000	100.000
Birikmiş Amortismanlar	100.000	60.000	-40.000
Amortisman Gider	50.000	60.000	10.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	0	150.000	150.000

----- /-----	
679 Olağandışı Gelir ve Karlar	150.000
253 Makineler	100.000
257 Birikmiş Amortismanlar	40.000
730... GÜG/Amortisman Gideri	10.000
----- /-----	

Grup içi makine satışından kaynaklanan gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin düzeltilmesine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- /-----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı (Konsolide bilanço)	30.000
659 Diğer Gider ve Zararlar	30.000
- Vergi Gideri	
----- /-----	

Grup açısından fazla olarak muhasebeleştirilen amortisman giderinin düzeltilmesinden kaynaklanan vergi etkisine ilişkin muhasebe kayıtları.

----- /-----	
659 Diğer Gider ve Zararlar (A ana ortaklığı)	2.000
- Vergi Gideri	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	2.000
(Konsolide bilanço)	
----- /-----	

2. Zararına yapılan grup içi satışın eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları:

----- /-----	
600 Yurt İçi Satışlar	80.000
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	80.000
----- /-----	

3. Grup içi fon aktarma ve buna ilişkin gelir-gider eliminasyonu:

Grup içi borç-alacak eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----

331 Ortaklara Borçlar	600.000
233 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	600.000

Fon kullanım bedeline ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----

642 Faiz Gelirleri	30.000
660 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	30.000

----- / -----

Not: Grup açısından vergi matrahında bir değişiklik olmadığından dolayı vergi etkisi oluşmamaktadır.

4. Şerefiye, özkaynaklar ve edinme tarihindeki değer farklılıklarına ilişkin eliminasyon kayıtları:

• **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----

261 Şerefiye Hesabı	1.480.000
252 Binalar	100.000
153 Ticari Mallar	60.000
500 Sermaye	800.000
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000
245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
510 KGOP	1.300.000
483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
257 Birikmiş Amortismanlar	10.000

----- / -----

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	826.800	
252 Binalar	100.000	
153 Ticari Mallar	60.000	
500 Sermaye	800.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları	400.000	
	245 Bağlı Ortaklıklar	1.500.000
	510 KGOP	646.800
	483 Ertelenmiş Vergi Borcu	30.000
	257 Birikmiş Amortismanlar	10.000
----- / -----		

Defter değeri ile varlıkların gerçeğe uygun değerleri arasındaki farkın 2009 yılına ilişkin eliminasyon kayıtlarının da yapılması gerekir⁴⁴¹ :

----- / -----		
570 Geçmiş Yıllar Karları	10.000	
730 .. Amortisman Giderleri	10.000	
	257 Birikmiş Amortismanlar	20.000
Binaların amortisman gideri		
----- / -----		

Amortisman giderinin vergi etkisinin eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----		
284. Ertelenen Vergi Varlığı/Alacağı	4.000	
	679 Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar	2.000
	570 Geçmiş Yıllar Karları	2.000
Binaların amortisman gideri		
----- / -----		

⁴⁴¹ Epstein ve Jermakowicz, s. 532

5. 2008 yılındaki gerçekleşmemiş gelir ve STMM'in 2009 yılına taşınması ile ilgili eliminasyon kayıtları.

Venüs Ltd.Şti.nin 2008 yılında sattığı mala ilişkin gerçekleşmemiş karının 2009 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----		
570 Geçmiş Yıllar Karları	30.000	
621 STMM		30.000
----- / -----		

Venüs Ltd.Şti.nin 2008 yılında sattığı malın gerçekleşmemiş karının vergi etkisinin 2009 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----		
659 Diğer Gider ve Zararlar	6.000	
- Vergi Gideri		
570 Geçmiş Yıllar Karları		6.000
----- / -----		

Babil A.Ş.nin 2008 yılında sattığı mala ilişkin gerçekleşmemiş karının 2009 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----		
570 Geçmiş Yıllar Karları	150.000	
621 STMM		150.000
----- / -----		

Babil A.Ş.nin 2008 yılında sattığı mala ilişkin gerçekleşmemiş karın vergi etkisinin 2009 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----		
659 Diğer Gider ve Zararlar	30.000	
- Vergi Gideri		
570 Geçmiş Yıllar Karları		30.000
----- / -----		

4.7.2.4 Grubun 31.12.200 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları

Grubun 2008 yılı faaliyetleri sonucunda düzenlenen konsolide finansal tablolar Tablo 68 ve Tablo 69 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 68: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd.Şti.	Eliminasyon		Konsolide
			Borç	Alacak	
Brüt Satışlar	9.300.000	2.760.000	80.000		11.980.000
Satışların Maliyeti (-)	-7.000.000	-2.340.000		260.000	-9.080.000
Brüt Satış Karı	2.300.000	420.000			2.900.000
Faaliyet Giderleri	-940.000	-250.000	10.000	10.000	-1.190.000
Faaliyet Karı	1.360.000	170.000			1.710.000
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	30.000		30.000		0
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)		-30.000	38.000	60.000	-8.000
Finansman Giderleri (-)	-222.000	-8.000			-230.000
Olağan Kar veya Zarar	1.168.000	132.000			1.472.000
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	150.000		150.000	2.000	2.000
Zararlar (-)					
Dönem Karı	1.318.000	132.000			1.474.000
Vergi	-263.600	-26.400			-290.000
Dönem Net Karı	1.054.400	105.600			1.184.000
KGOP Payı					63.504
Ana Ortaklık Payı					1.120.496

Kontrol Gücü olmayan payların Venüs Ltd.Şti.'nin 2008 yılındaki faaliyetleri sonucu elde edilen kardaki payı aşağıdaki şekilde belirlenebilir.

Net Kar	105.600	TL
Gerçekleşmemiş Gelir	30.000	TL
Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi düzeltmesi	-6.000	TL
Düzeltilmiş Net kar	129.600	TL
Ana ortaklığın net kardaki payı (% 51)	66.096	TL
KGOP (% 49)	63.504	TL

Toplam KGOP:

Açıklama	=	Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Birleşme Tarihindeki KGOP Tutarı	=	646.800	1.300.000	TL
Arasındaki Sürede Özkaynaklarda Meydana Gelen Değişiklikteki KGOP Payı		102.704	102.704	TL
Dönem Karındaki KGOP Tutarı	=	63.504	63.504	TL
Toplam	=	710.304	1.363.504	TL

Tablo 69: 31.12.2009 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	Babil A.Ş.	Venüs Ltd. Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kasa	494.000	65.000			559.000			559.000
Ticari Mallar	1.760.000	548.000	60.000		2.368.000	60.000		2.368.000
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	600.000			600.000	0		600.000	
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.800.000	1.000.000		100.000	2.700.000		100.000	2.700.000
Binalar	3.000.000	1.000.000	100.000		4.100.000	100.000		4.100.000
Birkmiş Amortismanlar(-)	-1.150.000	-360.000	-70.000		-1.580.000	-70.000		-1.580.000
Bağlı Ortaklıklar	1.500.000			1.500.000			1.500.000	
Ertelemiş Vergi Alacağı			34.000	2.000	32.000	34.000	2.000	32.000
Şerefiye			826.800		826.800	1.480.000		1.480.000
Aktif Toplamı	8.004.000	2.253.000			9.005.800			9.659.000
Yabancı Kaynaklar	979.200	713.800			1.123.000			1.123.000
Banka Kredileri	936.000	50.000			986.000			986.000
Borçlar	43.200	63.800			107.000			107.000
Ortaklara Borçlar		600.000	600.000		0	600.000		
Ertelemiş Vergi Borcu				30.000	30.000		30.000	30.000
Özkaynak	7.024.800	1.539.200			7.882.800			8.536.000
Sermaye	1.500.000	800.000	800.000		1.500.000	800.000		1.500.000
Geçmiş Yıllar Karları	4.470.400	633.600	590.000	38.000	4.552.000	590.000	38.000	4.552.000
Dönem Net Karı KGOP	1.054.400	105.600	1.160.000	1.120.496	1.120.496	1.160.000	1.120.496	1.120.496
Pasif Toplamı	8.004.000	2.253.000	4.100.800	4.100.800	9.005.800	4.754.000	4.754.000	9.659.000

V. BÖLÜM

UYGULAMA

5.1 Grubun Tanıtımı ve Ticari Faaliyetleri

Uygulamamıza konu olan grup (A Grup); halen tekstil ve spor ürünlerinin ithalatı, üretimi ve pazarlaması ile işigal etmektedir. Çalışmaya konu edilen finansal raporlardaki bir kısım bilgilerde, konsolide finansal tablo düzenlenmesi için, bazı değişiklikler yapılmıştır. Ancak zorunlu olmadığı müddetçe, finansal tabloların bilgileri yeniden üreilmekten kaçınılmıştır. Gruba dahil olan ortaklıklar halka açık olmadıklarından isimleri değiştirilmiştir. Gruba dahil olan ortaklıklar ve ticari/sınai faaliyetleri aşağıda belirtilmiştir:

- **A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (A A.Ş)**

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., grubun ana firması olup, bünyesinde ayakkabı, tekstil ürünleri ve diğer spor malzemelerini, mülkiyeti kendisine ait olan X organize sanayi bölgesindeki işyerinde, üretmektedir. Ürettiği ürünlerin çoğunluğunu, pazarlama ve satış faaliyetleri için kurulmuş olan ve sermayesinin % 66,7'sine sahip olduğu B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye satmaktadır.

- **B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (B A.Ş.)**

Grubun pazarlama ve satış faaliyetlerini yerine getirmektedir. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ana ortaklığından satın alınan ticari malların % 30'luk kısmını kendi bünyesinde olan 25 adet satış mağazası, kalan % 70'ini de 200'ün üzerindeki bayileri vasıtasıyla tüketicilere satmaktadır.

Mağazaları vasıtasıyla yapılan satışlar kredi kartı ve nakit şeklindedir. Bayilerin bir kısmı ile peşin olarak, bir kısmı ile 3 aylık vadeler ile çalışılmaktadır. Bazı bayilerinden avans da almaktadır.

B spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. 2007 yılı içinde sermayesinin 2/3'ünü A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından sağlanarak kurulmuştur.

- **C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti. (C Ltd.Şti.)**

Firma, B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ile bayilerine ait mağazalarının mimarlık ve dekorasyon faaliyetlerinde bulunmak için satın alınmıştır. 2008 yılında grubun eğitim ve danışmanlık faaliyetlerini de üstlenmiştir.

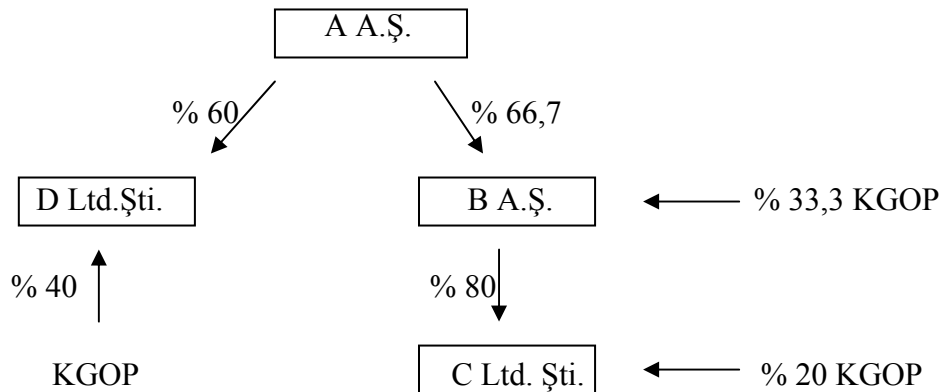
B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin % 80'ine sahiptir.

- **D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti. (D Ltd.Şti.)**

Grubun büyümesi ile birlikte ortaya çıkan eğitim ihtiyaçlarını karşılayan firmasıdır. 02.01.2007 tarihinde A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından % 60'ı satın alınarak gruba dahil edilmiştir. 2008 yılı içinde firmanın faaliyet konusu dış ticaret olarak değiştirilmiş ve buna bağlı olarak unvanı da **D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.**ne dönüştürülmüştür.

2008 yıl sonunda grubun yapısı Şekil 5 üzerindeki halini almıştır.

Şekil 5: A Grubunun Yapısı



5.2 Finansal Tablo Sunumuna İlişkin Varsayımlar

Gruba dahil olan finansal tablolar konsolide edilirken aşağıdaki varsayımlar yapılmıştır:

Gruba dahil olan ortaklıkların finansal tablo düzenleme dönemi takvim yılıdır.

1. Gruba dahil olan ortaklıklar aynı muhasebe politikalarını uygulamaktadırlar.
2. Ana ortaklığın bağlı ortaklıklarının sermayelerinin % 51 ve üstündeki bir paya sahip olması halinde kontrolün var olduğu ve kontrolü kısıtlayıcı bir unsurun bulunmadığı kabul edilmiştir.
3. Kurumlar vergisi oranı % 20 olarak uygulanmaktadır.
4. Firmaların finansal tablolarının doğru olduğu kabul edilmiştir. Dolayısıyla bu firmaların finansal tabloları düzeltmeye tabi tutulmamıştır.

5.3 2007 Yılı Birleşmeler ve Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi

5.3.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., daha önce outsourcing olarak kendisinden eğitim hizmeti aldığı D Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'nin % 60'nı 02.01.2007 tarihinde 460.000 TL'ye satın almıştır. Ödemenin tamamı bankadan kullanılan kredi ile yapılmıştır. Bağımsız bir değerlendirme şirketinin yapmış olduğu değerlendirme sonucunda D Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'nin değerinin 700.000 TL olduğu belirlenmiştir. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'nin birleşme öncesi finansal tabloları Tablo 70 ve Tablo 71 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 70: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti
Brüt Satışlar	21.571.862	455.462
Yurtiçi Satışlar	21.550.082	455.462
Diğer Gelirler	21.780	
Satış İndirimleri	-185.523	0
Satıştan İadeler	-185.523	
Net Satışlar	21.386.339	455.462
Satışların Maliyeti	-19.755.110	-321.000
Satılan Mamüller Maliyeti (-)	-19.755.110	
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		
Satılan Hizmet Maliyeti (-)		-321.000
Brüt Satış Karı	1.631.229	134.462
Faaliyet Giderleri	-538.515	-16.231
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)		
Genel Yönetim Giderleri (-)	-538.515	-16.231
Faaliyet Karı	1.092.714	118.231
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	324.657	0
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	324.657	
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri		
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-616.589	0
Karşılık Giderleri (-)		
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-616.589	
Finansman Giderleri (-)	-598.576	0
Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-598.576	
Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)		
Olağan Kar	202.206	118.231
Olağandışı Gelir ve Karlar	5.374	0
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	5.374	
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	-8	0
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	-8	
Dönem Karı	207.572	118.231
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılı	-15.168	-23.646
Net Kar	192.404	94.585

Tablo 71: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.
Dönen Varlıklar	12.940.478	427.231
Hazır Değerler	4.699	296.488
Kasa	430	25.625
Bankalar	4.269	270.863
Ticari Alacaklar	10.976.238	128.000
Alıcılar	10.709.293	128.000
Verilen Depozito Ve Teminatlar	41.233	
Diğer Ticari Alacaklar	225.712	
Stoklar	1.953.771	0
İlk Madde ve Malzeme	800.244	
Yarı Mamüller	228.802	
Mamüller	393.800	
Ticari Mallar	30.043	
Verilen Sipariş Avanslar	500.882	
Diğer Dönen Varlıklar	5.770	2.743
Duran Varlıklar	799.497	73.106
Maddi Duran Varlıklar	467.243	73.106
Tesis, Makine ve Cihazlar	672.622	
Taşıtlar	210.514	86.000
Demirbaşlar	276.950	26.346
Birikmiş Amortismanlar (-)	-692.843	-39.240
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	47.023	0
Haklar	106.119	
Özel Maliyetler	6.805	
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.480	
Birikmiş Amortismanlar (-)	-67.381	
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	285.231	
Aktif Toplamı	13.739.975	500.337

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	4.689.028	15.992
Mali Borçlar	466.804	0
Banka Kredileri	466.764	
Diğer Mali Borçlar	40	
Ticari Boçlar	4.098.398	3.246
Satıcılar	2.507.280	3.246
Borç Senetleri	1.526.288	
Diğer Ticari Borçlar	64.830	
Diğer Borçlar	32.765	0
Personele Borçlar	32.765	
Alınan Avanslar	15.046	0
Alınan Sipariş Avansları	15.046	
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	76.015	12.746
Ödenecek Vergi ve Fonlar	21.935	
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	54.080	12.746
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	15.168	23.646
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-15.168	-23.646
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	4.767.297	0
Mali Borçlar	4.767.297	0
Banka Kredileri	4.767.297	
Özkaynaklar	4.283.650	484.345
Sermaye	3.000.000	120.000
Yedekler	20.608	46.504
Geçmiş Yıllar Karları	2.135.470	223.256
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.064.832	
Dönem Net Karı	192.404	94.585
Pasif Toplamı	13.739.975	500.337

Edinme tarihinde konsolide finansal tabloların düzenlenebilmesi için aşağıdaki bilgilere ihtiyaç bulunmaktadır:

1. Ertelenmiş Vergi Borcu Ve Bağlı Ortaklığın Net Aktiflerinin Gerçeğe Uygun Değerinin Belirlenmesi

D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti'nin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerleri ile defter değerleri arasında fark olmadığından ertelenmiş vergi borcu veya alacağı ortaya çıkmamaktadır.

2. KGOP'lerin Belirlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre işletme birleşmelerinde KGOP'ler iki şekilde hesaplanabilir:

- **Gerçeğe Uygun Değer ile**

Yukarıda da belirtildiği gibi D Eğitim ve Danışmanlık Ltd.Şti.nin değeri 700.000 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda KGOP 280.000 TL ($700.000 * 0,4$) olarak bulunabilir. KGOP aşağıdaki şekilde de hesaplanabilir:

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifinin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı	+	KGOP'lara ait brüt şerefiye payı
	=	484.345 TL*0,4		+ 0		+ 280.000 TL-(0,4*484.345 TL)
	=	193.738 TL		+ 0		+ 86.262 TL
	=	280.000 TL				

- **Edinilen İşletmenin Net Tanımlanabilir Varlıklarının Orantılı Payı ile**

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifinin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı
	=	484.345 TL*0,4		
	=	193.738 TL		0

3. Şerefiyenin Belirlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre şerefiye iki farklı yaklaşımla ile belirlenebilir:

- **Tam Şerefiye**

$$\begin{array}{l} \boxed{\text{Şerefiye}} = \boxed{\text{Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri}} + \boxed{\text{Edinme tarihindeki KGOP'nin gerçeğe uygun değeri}} - \boxed{\text{Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri}} \\ = 460.000 \text{ TL} + 280.000 \text{ TL} - 484.345 \text{ TL} \\ = 255.655 \text{ TL} \end{array}$$

- **Kısmi Şerefiye**

$$\begin{array}{l} \boxed{\text{Şerefiye}} = \boxed{\text{Transfer edilmiş bedelin gerçeğe uygun değeri}} + \boxed{\text{Edinme tarihindeki KGOP'nin tutarı}} - \boxed{\text{Edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun}} \\ = 460.000 \text{ TL} + 484.345 \text{ TL} * 0,40 - 484.345 \text{ TL} \\ = 460.000 \text{ TL} + 193.738 \text{ TL} - 484.345 \text{ TL} \\ = 169.393 \text{ TL} \end{array}$$

4. Bilanço Kalemleri Satır Satır Toplanıp, Eliminasyon Kayıtları Yapılır

KGOP ile şerefiye belirlendikten sonra konsolide edilecek ortaklıkların finansal tablo kalemleri satır toplanıp, konsolide çalışma tablosu üzerine gerekli eliminasyon kayıtları yapılarak, konsolide finansal tablolara ulaşılır. Bu durum Tablo 72 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 72: A Tekstil Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Bilançoları, Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilanço (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Dönen Varlıklar	12.940.478	427.231			13.367.709			13.367.709
Hazır Değerler	4.699	296.488			301.187			301.187
Kasa	430	25.625			26.055			26.055
Bankalar	4.269	270.863			275.132			275.132
Ticari Alacaklar	10.976.238	128.000			11.104.238			11.104.238
Alıcılar	10.709.293	128.000			10.837.293			10.837.293
Verilen Depozito Ve Teminatlar	41.233				41.233			41.233
Diğer Ticari Alacaklar	225.712				225.712			225.712
Stoklar	1.953.771	0			1.953.771			1.953.771
İlk Madde ve Malzeme	800.244				800.244			800.244
Yarı Mamuller	228.802				228.802			228.802
Mamuller	393.800				393.800			393.800
Ticari Mallar	30.043				30.043			30.043
Verilen Sipariş Avanslar	500.882				500.882			500.882
Diğer Dönen Varlıklar	5.770	2.743			8.513			8.513
Duran Varlıklar	1.259.497	73.106			1.041.996			1.128.258
Bağlı Ortaklıklar	460.000			460.000		460.000		
Maddi Duran Varlıklar	467.243	73.106			540.349			540.349
Tesis, Makine ve Cihazlar	672.622				672.622			672.622
Taşıtlar	210.514	86.000			296.514			296.514
Demirbaşlar	276.950	26.346			303.296			303.296
Birikmiş Amortismanlar (-)	-692.843	-39.240			-732.083			-732.083
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	47.023	0			216.416			302.678
Haklar	106.119				106.119			106.119
Şerefiye			169.393		169.393	255.655		255.655
Özel Maliyetler	6.805				6.805			6.805
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.480				1.480			1.480
Birikmiş Amortismanlar (-)	-67.381				-67.381			-67.381
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	285.231				285.231			285.231
Aktif Toplamı	14.199.975	500.337			14.409.705			14.495.967

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	4.689.028	15.992			4.705.020			4.705.020
Mali Borçlar	466.804	0			466.804			466.804
Banka Kredileri	466.764				466.764			466.804
Diğer Mali Borçlar	40				40			
Ticari Borçlar	4.098.398	3.246			4.101.644			4.101.644
Satıcılar	2.507.280	3.246			2.510.526			2.510.526
Borç Senetleri	1.526.288				1.526.288			1.526.288
Diğer Ticari Borçlar	64.830				64.830			64.830
Diğer Borçlar	32.765	0			32.765			32.765
Personele Borçlar	32.765				32.765			32.765
Alınan Avanslar	15.046	0			15.046			15.046
Alınan Sipariş Avansları	15.046				15.046			15.046
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	76.015	12.746			88.761			88.761
Ödenecek Vergi ve Fonlar	21.935				21.935			21.935
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	54.080	12.746			66.826			66.826
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0			0			0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	15.168	23.646			38.814			38.814
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-15.168	-23.646			-38.814			-38.814
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	5.227.297	0			5.227.297			5.227.297
Mali Borçlar	5.227.297	0			5.227.297			5.227.297
Banka Kredileri	5.227.297				5.227.297			5.227.297
Özkaynaklar	4.283.650	484.345			4.477.388			4.563.650
Sermaye	3.000.000	120.000	120.000		3.000.000	120.000		3.000.000
Yedekler	20.608	46.504	46.504		20.608	46.504		20.608
Geçmiş Yıllar Karları	2.135.470	223.256	223.256		2.135.470	223.256		2.135.470
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.064.832				-1.064.832	0		-1.064.832
Dönem Net Karı	192.404	94.585	94.585		192.404	94.585		192.404
KGOP				193.738	193.738		280.000	280.000
Pasif Toplamı	14.199.975	500.337	653.738	653.738	14.409.705	740.000	740.000	14.495.967

Edinme tarihindeki eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde olabilir:

• **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	255.655
500 Sermaye	120.000
5 .. Yedekler ⁴⁴²	46.504
570 Geçmiş Yıllar Karları	223.256
590 Dönem Net Karı	94.585
245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
510 KGOP	280.000
----- / -----	

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	169.393
500 Sermaye	120.000
5 .. Yedekler	46.504
570 Geçmiş Yıllar Karları	223.256
590 Dönem Net Karı	94.585
245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
510 KGOP	193.738
----- / -----	

5.3.2 Grubun 31.12.2007 Tarihli Konsolidasyon İşlemleri

31.12.2007 tarihli konsolidasyon işlemleri; gruba dahil olan ortaklıkların finansal tabloları ile grup içi işlemlere ilişkin bilgilerin edinilmesi, grup içi işlemlere ilişkin eliminasyon kayıtlarının yapılması, bu kayıtların konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılarak konsolide finansal tablo düzenlenmesinden oluşmaktadır.

⁴⁴² Basitliğin sağlanması için, sermaye yedekleri ile kar yedekleri “5.. Yedekler “ altında toplamıştır.

5.3.2.1 Gruba Dâhil Ortaklıkların 31.12.2007 Tarihli Finansal Tabloları

2007 yılı faaliyetleri sonucunda A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 31.12.2007 tarihli finansal verileri Tablo 73 ve Tablo 74 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 73: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 31.12.2007 Tarihli Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	D Ltd.Şti.
Brüt Satışlar	19.871.933	36.336.738	564.247
Yurtiçi Satışlar	19.668.927	36.336.738	564.247
Yurtdışı Satışlar	203.006		
Diğer Gelirler			
Satış İndirimleri	-144.437	-1.036.177	
Satış İskotoları (-)		-105.128	
Satıştan İadeler (-)	-144.437	-931.049	
Net Satışlar	19.727.496	35.300.561	564.247
Satışların Maliyeti	-17.413.127	-28.688.426	-453.838
Satılan Mamüller Maliyeti (-)	-17.413.127		
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		-28.688.426	
Satılan Hizmet Maliyeti (-)			-453838
Brüt Satış Karı	2.314.369	6.612.135	110.409
Faaliyet Giderleri	-999.424	-4.706.763	-38.463
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)		-3.742.079	
Genel Yönetim Giderleri (-)	-999.424	-964.684	-38.463
Faaliyet Karı	1.314.945	1.905.372	71.946
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	673.313	165.173	0
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	598.438	857	
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
Faaliyet ile İlgili Diğer Gelir ve Karlar	74.875	164.316	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-441.964	-47.685	0
Karşılık Giderleri (-)			
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-431.914	-23.047	
Faaliyet ile İlgili Diğer Gider ve Zararlar (-)	-10.050	-24.638	
Finansman Giderleri (-)	-1.325.380	-1.284.716	0
Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-1.325.380	-1.284.716	
Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
Olağan Kar	220.914	738.144	71.946
Olağandışı Gelir ve Karlar	57.760	18.584	0
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	57.760	18.584	
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0	0	
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)			
Dönem Karı	278.674	756.728	71.946
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş. (-)	-62.523	-157.762	-14.389
Net Kar	216.151	598.966	57.557

Tablo 74: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 31.12.2007 Tarihli Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	D Ltd.Şti.
Dönen Varlıklar	14.073.545	36.211.954	532.384
Hazır Değerler	4.562	712.186	226.030
Kasa	60	581	32.761
Bankalar	4.502	711.605	193.269
Ticari Alacaklar	398.407	33.719.565	0
Alıcılar	371.623	7.186.721	
Alacak Senetleri		26.532.844	
Verilen Depozito Ve Teminatlar	26.784		
Diğer Alacaklar	9.277.632	0	299.615
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	9.277.632		
Ortaklardan Alacaklar			299.615
Stoklar	3.039.688	1.365.381	0
İlk Madde ve Malzeme	1.702.234		
Yarı Mamüller	160.497		
Mamüller	48.512		
Ticari Mallar	200.718	1.340.336	
Verilen Sipariş Avanslar	927.727	25.045	
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	538.510		
Gelecek Aylara Ait Giderler	538.510		
Diğer Dönen Varlıklar	814.746	414.822	6739
Duran Varlıklar	2.037.683	835.761	73.699
Bağlı Ortaklıklar	1.460.000		
Maddi Duran Varlıklar	438.909	219.527	73.699
Tesis, Makine ve Cihazlar	785.247		
Taşıtlar	141.763	217.061	86.000
Demirbaşlar	286.320	97.324	36.562
Birikmiş Amortismanlar (-)	-774.421	-94.858	-48.863
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	25.698	197.413	0
Haklar	106.119	25.629	
Özel Maliyetler	8.996	252.259	
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.480		
Birikmiş Amortismanlar (-)	-90.897	-80.475	
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	113.076	418.821	
Aktif Toplamı	16.111.228	37.047.715	606.083

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	D Ltd.Şti.
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	9.052.398	34.179.288	64.181
Mali Borçlar	4.105.059	1.466.828	0
Banka Kredileri	4.104.407	1.466.828	
Diğer Mali Borçlar	652		
Ticari Boçlar	4.541.387	5.648.806	64.181
Satıcılar	3.415.575	4.589.791	64.181
Borç Senetleri	1.125.812	1.059.015	
Diğer Ticari Borçlar			
Diğer Borçlar	315.915	9.429.981	0
Ortaklara Borçlar		9.429.981	
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	299.615		
Personele Borçlar	16.300		
Alınan Avanslar	15.046	17.581.684	0
Alınan Sipariş Avansları	15.046	17.581.684	
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	19.197	51.989	0
Ödenecek Vergi ve Fonlar			
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.197	51.989	
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	62.523	157.762	14.389
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-62.523	-157.762	-14.389
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	55.794		
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.158.568	769.461	0
Mali Borçlar	3.158.568	769.461	0
Banka Kredileri	3.158.568	769.461	
Özkaynaklar	3.900.262	2.098.966	541.902
Sermaye	3.000.000	1.500.000	120.000
Yedekler	20.608		48.359
Geçmiş Yıllar Karları	1.728.335		315.986
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.064.832		
Dönem Net Karı	216.151	598.966	57.557
Pasif Toplamı	16.111.228	37.047.715	606.083

5.3.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., ürettiği ürünlerin satış ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmak üzere 02.01.2007 tarihinde B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. unvanlı ve 1.500.000 TL sermayeli bir şirket kurmuştur. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş, yeni kurulan şirketin sermayesinin 2/3'üne yatırım yapmıştır.

2007 yılı içinde A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., satılan mamul maliyeti 17.240.517 TL olan mamulü % 14'lük kar marjı ile, 19.668.927 TL'ye B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye satmıştır. Dönem sonunda, A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den satın alınan 874.000 TL'lik ticari malın B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin stoklarında olduğu tespit edilmiştir. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye sattığı mamul bedelinin 9.277.632 TL'lik kısmını 31.12.2007 itibariyle tahsil etmemiştir. B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin ortaklara borçlar hesabındaki 152.349 TL'lik kısmı KGOP sahiplerine aittir.

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., 2006 yılı içinde 68.751 TL'ye satın almış olduğu iki adet kamyoneti B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye 55.000 TL'ye peşin olarak satmıştır. Kamyonetlerde amortisman oranı % 25 olup, her iki şirket tarafından da normal amortisman yöntemi benimsenmiştir.

D Eğitim ve danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 2007 yılı içindeki cirosunun % 45'i grup firmalarına yapılan eğitim ve danışmanlık hizmetlerinden elde edilmiştir. Yapılan eğitim hizmetinin bedeli (KDV de dahil olmak üzere) 2007 yılı içinde tahsil edilememiştir.

Nakit yaratan birim olan D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti., şerefiye değer düşüklüğü testine tabi tutulmuştur. Yapılan değerlendirme sonucunda D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin geri kazanılabilir değerinin 1.320.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

5.3.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları

1. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. arasındaki ticari mal alışverişinden kaynaklanan işlemlerin eliminasyonu:

Gerçekleşmemiş gelirin belirlenmesi:

Ticari Mallar (Grup Dışına Satılmayan Grup İçi Satışlar)	874.000
Grup içi Ticari Mal Maliyeti/Grup Dışından Satın Alınan Malın Orijinal Maliyeti (874.000/1,14)	766.667
Gerçekleşmemiş Gelir/Kar	107.333

Gerçekleşmemiş gelir ile satışın eliminasyon kayıtları:

----- /-----

600 Yurt İçi Satışlar	19.668.927
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	19.561.594
153 Ticari Mallar	107.333

----- /-----

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesi:

----- /-----

284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	21.467
659 Diğer Gider ve Zararlar	21.467
- Vergi Gideri	

----- /-----

İşlemden kaynaklanan grup içi borç ve alacakların elimine edilmesi:

----- / -----	
331 Ortaklara Borçlar	9.277.632
233 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	9.277.632
----- / -----	

2. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. arasındaki amortisman tabi maddi duran varlıkların alım-satımından kaynaklanan işlemlerin eliminasyonu:

Eliminasyon kayıtları yapmadan önce amortisman tabi maddi duran varlığın satılmamış olması hali ile amortisman tabi maddi duran varlığın satımı ile birlikte ortaya çıkan farklar ve grup içi gelirlerin belirlenmesi gerekir. Bu durum Tablo 75 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 75: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	68.751	55.000	-13.751
Birikmiş Amortismanlar	34.376	13.750	-20.626
Amortisman Gider	17.188	13.750	-3.438
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	0	3.437	3.437

Bu farkları ve grup içi gerçekleşmemiş gelir aşağıdaki şekilde elimine edilir:

----- / -----	
679 Olağandışı Gelir ve Karlar	3.437
253 Makineler	13.751
730... GÜG/Amortisman Gideri	3.438
257 Birikmiş Amortismanlar	20.626
----- / -----	

Grup içi makine satışından kaynaklanan gerçekleşmemiş gelirin vergi etkisinin düzeltilmesine ilişkin düzeltme kayıtlar:

----- /-----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı (Konsolide bilanço)	687
659 Diğer Gider ve Zararlar	687
- Vergi Gideri	
----- /-----	

Eksik olarak muhasebeleştirilen amortisman giderinin düzeltilmesinden kaynaklanan verginin düzeltilmesi.

----- /-----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	688
659 Diğer Gider ve Zararlar	688
- Vergi Gideri	
----- /-----	

3. D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 2007 yılı içinde grup firmalarına yaptığı hizmetin eliminasyonu.

Bağlı ortaklık durumundan olan D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 2007 yılı içinde gerçekleştirdiği 564.247 TL'lık cironun % 45'i olan 253.911 TL'lık kısmı grup içine yapılmıştır. Grup içi hizmet satışlarında gerçekleşmemiş kar veya zarar olmadığı⁴⁴³ için, hizmetlerin bağlı ortaklıktan ana ortaklığa veya ana ortaklıktan bağlı ortaklığa doğru yapılmasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Onun için satış tutarının elimine edilmesi yeterli görülmektedir.

⁴⁴³ UMS/TMS 27:21

----- /-----	
600 20 Hizmet Satışları	253.911
622 Satılan Hizmet Maliyeti	253.911
----- /-----	

Hizmet alım satımı ve diğer işlemlerden kaynaklanan grup içi borç alacakların eliminasyonu :

----- /-----	
333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar	299.615
231 Ortaklardan Alacaklar	299.615
----- /-----	

4. Şerefiye, özkaynaklar ve bağlı ortaklıklar hesabının eliminasyonuna ilişkin muhasebe kayıtları

- A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'ne ilişkin eliminasyon kayıtları

31.12.2007 tarihi itibarıyla D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'nin şerefiye değerinin belirlenmesi, bunun için de öncelikle, D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'ne ilişkin şerefiyede herhangi bir değer düşüklüğünün olup olmadığının tespiti edilmesi gerekir. Bu bağlamda; "Tam Şerefiye" ve "Kısmi Şerefiye" yaklaşımlarına göre belirlenen şerefiye ile nakit yaratan birim olarak D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.'nin geri kazanılabilir değeri ile karşılaştırmak gerekir:

Tam Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	255.655	541.902	797.557	TL
Geri Kazanılabilir Değer			1.320.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı			0	TL

Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	169.393	541.902	711.295	TL
KGOP'lerin şerefiye Payı (1)	112.929			TL
Teorik Defter değeri	282.322	541.902	824.224	TL
Geri Kazanılabilir Değer			1.320.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı			0	TL

$$(1): (0,40 * 169.393 \text{ TL} / 0,6) = 112.929 \text{ TL}$$

Her iki yaklaşıma göre de nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değeri defter değerinin üzerinde olduğundan herhangi bir değer düşüklüğü bulunmamaktadır.

31. 12. 2007 tarihindeki KGOP'lerin de belirlenmesi gerekir. Dönem sonundaki KGOP'ler aşağıdaki şekilde belirlenebilir.

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Birleşme Tarihindeki KGOP Tutarı	=	193.738	280.000	TL
Dönem Karındaki KGOP Tutarı	=	23.023	23.023	TL
Toplam	=	216.761	303.023	TL

Eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde olabilir:

- **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	255.655	
500 Sermaye	120.000	
5 .. Yedekler	48.359	
570 Geçmiş Yıllar Karları	315.986	
590 Dönem Net Karı	23.023	
	245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
	510 KGOP	303.023
----- / -----		

- **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	169.393	
500 Sermaye	120.000	
5 .. Yedekler	48.359	
570 Geçmiş Yıllar Karları	315.986	
590 Dönem Net Karı	23.023	
	245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
	510 KGOP	216.761
----- / -----		

- A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ilişkin eliminasyon kayıtları.

B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. 2007 yılında, A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile KGOP sahipleri tarafından kurulduğundan, konsolidasyon sonucu ortaya çıkan şerefiyeden söz edilemez. Aynı şekilde; KGOP'lerin; gerçeğe uygun değeri ile edinilen işletmenin tanımlanabilir net

varlıklarının orantılı payı yaklaşımlarına göre hesaplanan değerli de aynı olacaktır. Bu durum aşağıda gösterilmiştir:

- **Gerçeğe Uygun Değeri ile**

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı	+	KGOP'lara ait brüt şerefiye payı
	=	1.500.000 TL*0,33333333	+		+	0
	=	500.000 TL	+		+	0

- **Edinilen İşletmenin Net Tanımlanabilir Varlıklarının Orantılı Payı ile**

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı
		1.500.000 TL*0,3333333	+	0
		500.000 TL	+	0

KGOP Belirlenmesi:

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Kuruluş Tarihindeki KGOP Tutarı	=	500.000	500.000	TL
Dönem Karındaki KGOP Tutarı	=	199.655	199.655	TL
Toplam	=	699.655	699.655	TL

Bağlı Ortaklıklar hesabı ile öz kaynaklar hesaplarına ilişkin eliminasyon kayıtları:

----- / -----		
500 Sermaye		1.500.000
590 Dönem Net Karı		199.655
	245 Bağlı Ortaklıklar	1.000.000
	510 KGOP	699.655
----- / -----		

5.3.2.4 Grubun 31.12.2007 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları

Eliminasyon kayıtları yapıldıktan sonra, bunlara ilişkin tutarların konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılması ve daha sonra da konsolide çalışma tablolarının düzenlenmesi gerekir. Konsolide çalışma tablosundaki eliminasyonlardan sonra konsolide finansal tablo düzenlenebilir.

Grubun konsolide çalışma tabloları ve konsolide finansal tabloları Tablo 76 ve Tablo 77 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 76: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., D Eğitim ve danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin 31.12.2007 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş	D Ltd.Şti.	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
				Borç	Alacak	
Brüt Satışlar	19.871.933	36.336.738	564.247			56.665.585
Yurtiçi Satışlar	19.668.927	36.336.738	564.247	19.922.838	19.815.505	56.462.579
Yurtdışı Satışlar	203.006					203.006
Satış İndirimleri	-144.437	-1.036.177	0			-1.180.614
Satış İskontoları (-)		-105.128				-105.128
Satıştan İadeler (-)	-144.437	-931.049				-1.075.486
Net Satışlar	19.727.496	35.300.561	564.247			55.484.971
Satışların Maliyeti	-17.413.127	-28.688.426	-453.838			-46.555.391
Satılan Mamuller Maliyeti (-)	-17.413.127					-17.413.127
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		-28.688.426				-28.688.426
Satılan Hizmet Maliyeti (-)			-453.838			-453.838
Brüt Satış Karı	2.314.369	6.612.135	110.409			8.929.580
Faaliyet Giderleri	-999.424	-4.706.763	-38.463			-5.748.088
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)		-3.742.079				-3.742.079
Genel Yönetim Giderleri (-)	-999.424	-964.684	-38.463	3.438		-2.006.009
Faaliyet Karı	1.314.945	1.905.372	71.946			3.181.492
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	673.313	165.173	0			838.486
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	598.438	857				599.295
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri						0
Faaliyet ile İlgili Diğer Gelir ve Karlar	74.875	164.316				239.191
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-441.964	-47.685	0			-466.807
Karşılık Giderleri (-)						0
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-431.914	-23.047				-454.961
Faaliyet ile İlgili Diğer Gider ve Zararlar (-)	-10.050	-24.638			22.842	-11.846
Finansman Giderleri (-)	-1.325.380	-1.284.716	0			-2.610.096
Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-1.325.380	-1.284.716				-2.610.096
Olağan Kar	220.915	738.144	71.946			943.076
Olağandışı Gelir ve Karlar	57.760	18.584	0			72.907
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	57.760	18.584		3.437		72.907
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0	0	0			0
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)						
Dönem Karı	278.675	756.728	71.946			1.015.983
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş. (-)	-62.523	-157.762	-14.389			-234.674
Net Kar	216.151	598.966	57.557	19.929.713	19.838.347	781.308

Tablo 77: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., D Eğitim ve danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin 31.12.2007 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	D Ltd.Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
				Eliminasyon Kayıtları			Eliminasyon Kayıtları		
				Borç	Alacak	Konsolide	Borç	Alacak	Konsolide
Dönen Varlıklar	14.073.545	36.211.954	532.384			41.133.303			41.133.303
Hazır Değerler	4.562	712.186	226.030			942.778			942.778
Kasa	60	581	32.761			33.402			33.402
Bankalar	4.502	711.605	193.269			909.376			909.376
Ticari Alacaklar	398.407	33.719.565	0			34.117.972			34.117.972
Alıcılar	371.623	7.186.721				7.558.344			7.558.344
Alacak Senetleri		26.532.844				26.532.844			26.532.844
Verilen Depozito Ve Teminatlar	26.784					26.784			26.784
Diğer Alacaklar	9.277.632	0	299.615			0			0
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	9.277.632				9.277.632			9.277.632	
Ortaklardan Alacaklar			299.615		299.615			299.615	
Stoklar	3.039.688	1.365.381	0			4.297.736			4.297.736
İlk Madde ve Malzeme	1.702.234					1.702.234			1.702.234
Yarı Mamuller	160.497					160.497			160.497
Mamuller	48.512					48.512			48.512
Ticari Mallar	200.718	1.340.336			107.333	1.433.721		107.333	1.433.721
Verilen Sipariş Avanslar	927.727	25.045				952.772			952.772
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	538.510	0	0			538.510			538.510
Gelecek Aylara Ait Giderler	538.510					538.510			538.510
Diğer Dönen Varlıklar	814.746	414.822	6.739			1.236.307			1.236.307
Duran Varlıklar	2.037.683	835.761	73.699			1.672.503			1.758.765
Bağlı Ortaklıklar	1.460.000							1.460.000	
Maddi Duran Varlıklar	438.909	219.527	73.699			725.260			725.260
Tesis, Makine ve Cihazlar	785.247			13.751		798.998	13.751		798.998
Taşıtlar	141.763	217.061	86.000			444.824			444.824
Demirbaşlar	286.320	97.324	36.562			420.206			420.206
Birikmiş Amortismanlar (-)	-774.421	-94.858	-48.863	-20.626		-938.768	-20.626		-938.768
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	25.698	197.413	0			392.504			478.766
Haklar	106.119	25.629				131.748			131.748
Şerefiye				169.393		169.393	255.655		255.655
Özel Maliyetler	8.996	252.259				261.255			261.255
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.480					1.480			1.480
Birikmiş Amortismanlar (-)	-90.897	-80.475				-171.372			-171.372
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	113.076	418.821				531.897			531.897
Ertelemiş Vergi Alacağı/Varlığı				22.842		22.842	22.842		22.842
Aktif Toplamı	16.111.228	37.047.715	606.083			42.805.806			42.892.068

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	D Ltd.Şti.	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
				Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
				Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	9.052.398	34.179.288	64.181			33.718.620			33.718.620
Mali Borçlar	4.105.059	1.466.828	0			5.571.887			5.571.887
Banka Kredileri	4.104.407	1.466.828				5.571.235			5.571.235
Diğer Mali Borçlar	652					652			652
Ticari Boçlar	4.541.387	5.648.806	64.181			10.254.374			10.254.374
Satıcılar	3.415.575	4.589.791	64.181			8.069.547			8.069.547
Borç Senetleri	1.125.812	1.059.015				2.184.827			2.184.827
Diğer Ticari Borçlar						0			0
Diğer Borçlar	315.915	9.429.981	0			168.649			168.649
Ortaklara Borçlar		9.429.981		9.277.632		152.349	9.277.632		152.349
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	299.615			299.615			299.615		
Personele Borçlar	16.300					16.300			16.300
Alınan Avanslar	15.046	17.581.684	0			17.596.730			17.596.730
Alınan Sipariş Avansları	15.046	17.581.684				17.596.730			17.596.730
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	19.197	51.989	0			71.186			71.186
Ödenecek Vergi ve Fonlar						0			0
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.197	51.989				71.186			71.186
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0			0			0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	62.523	157.762	14.389			234.674			234.674
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-62.523	-157.762	-14.389			-234.674			-234.674
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	55.794					55.794			55.794
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.158.568	769.461	0			3.928.029			3.928.029
Mali Borçlar	3.158.568	769.461	0			3.928.029			3.928.029
Banka Kredileri	3.158.568	769.461				3.928.029			3.928.029
Ertelenmiş Vergi Borçları/Yükümlülükleri									
Özkaynaklar	3.900.262	2.098.966	541.902			5.159.157			5.245.419
Sermaye	3.000.000	1.500.000	120.000	1.620.000		3.000.000	1.620.000		3.000.000
Yedekler	20.608		48.359	48.359		20.608	48.359		20.608
Geçmiş Yıllar Karları	1.728.335		315.986	315.986		1.728.335	315.986		1.728.335
Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-1.064.832					-1.064.832			-1.064.832
Dönem Net Karı (*)	216.151	598.966	57.557	872.674	558.630	558.630	872.674	558.630	558.630
KGOP					916.416	916.416		1.002.678	1.002.678
Pasif Toplamı	16.111.228	37.047.715	606.083	12.619.626	12.619.626	42.805.806	12.705.888	12.705.888	42.892.068

(*) Konsolide net kardan KGOP'lerin dönem karına ilişkin payı ayrıldıktan sonra kalan kısım= 781.308 -23.023 -199.655 = 558.630

5.4 2008 Yılı İçindeki Birleşmeler ve Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi

Grubun eğitim ve danışmanlık hizmetleri, 2008 yılı içinde edinilen C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.şti.'nin bünyesine alınmasına ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.şti.'nin unvanı da D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.şti. olarak değiştirilerek grubun ithalat işlemlerinin bu ortaklık üzerinden yapılmasına karar verilmiştir.

5.4.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon

B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.ř. 02.01.2008 tarihinde 400.000 TL'ye C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.şti.nin % 80'ini satın almıştır. KGOP'lerin değerinin de 80.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

Edinme tarihinde B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.ř ve C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.şti.nin bilançoları ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.şti.nin gerçeğe uygun değerleri Tablo 78 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 78: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin 01.01.2008 Tarihli Bilançoları ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti.nin	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Dönen Varlıklar	36.211.954	171.122	171.122
Hazır Değerler	712.186	124.198	124.198
Kasa	581	36.847	36.847
Bankalar	711.605	87.351	87.351
Ticari Alacaklar	33.719.565	0	0
Alıcılar	7.186.721		
Alacak Senetleri	26.532.844		
Verilen Depozito Ve Teminatlar			
Diğer Alacaklar	0	0	0
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar			
Ortaklardan Alacaklar			
Stoklar	1.365.381	23.548	23.548
İlk Madde ve Malzeme		23.548	23.548
Yarı Mamüller			
Mamüller			
Ticari Mallar	1.340.336		
Verilen Sipariş Avanslar	25.045		
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir			
Gelecek Aylara Ait Giderler			
Diğer Dönen Varlıklar	414.822	23.376	23.376
Duran Varlıklar	1.235.761	161.636	200.036
Bağlı Ortaklıklar	400.000		
Maddi Duran Varlıklar	219.527	161.636	200.036
Binalar		60.000	100.000
Tesis, Makine ve Cihazlar		76.839	76.839
Taşıtlar	217.061	87.342	87.342
Demirbaşlar	97.324	23.774	23.774
Birikmiş Amortismanlar (-)	-94.858	-86.319	-87.919
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	197.413	0	0
Haklar	25.629		
Özel Maliyetler	252.259		
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
Birikmiş Amortismanlar (-)	-80.475		
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir	418.821		
Aktif Toplamı	37.447.715	332.758	371.158

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti.	
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	34.179.288	186.201	186.201
Mali Borçlar	1.466.828	63.348	63.348
Banka Kredileri	1.466.828	63.348	63.348
Diğer Mali Borçlar			
Ticari Borçlar	5.648.806	47.200	47.200
Satıcılar	4.589.791	47.200	47.200
Borç Senetleri	1.059.015		
Diğer Ticari Borçlar			
Diğer Borçlar	9.429.981	0	0
Ortaklara Borçlar	9.429.981		
Bağlı Ortaklıklara Borçlar			
Personele Borçlar			
Alınan Avanslar	17.581.684	54.645	54.645
Alınan Sipariş Avansları	17.581.684	54.645	54.645
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	51.989	21.008	21.008
Ödenecek Vergi ve Fonlar		14.239	14.239
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	51.989	6.769	6.769
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	157.762	236	236
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-157.762	-236	-236
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar			
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.169.461	0	0
Mali Borçlar	1.169.461	0	0
Banka Kredileri	1.169.461		
Özkaynaklar	2.098.966	146.557	184.957
Sermaye	1.500.000	140.000	140.000
Yedekler		87	38.487
Geçmiş Yıllar Karları		5.526	5.526
Geçmiş Yıllar Zararları (-)			
Dönem Net Karı	598.966	944	944
Pasif Toplamı	37.447.715	332.758	371.158

Birleşme tarihindeki konsolide bilanço düzenlenme aşamaları aşağıda belirtilmiştir:

1. Ertelenmiş Vergi Borcu Ve Bağlı Ortaklığın Tanımlanabilir Net Aktiflerinin Gerçeğe Uygun Değerinin Belirlenmesi

C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değeri, tanımlanabilir net varlıklarının defter değerinden 38.400 TL daha fazla olduğu için ertelenmiş vergi borçları ortaya çıkmaktadır.

$$\text{Ertelenmiş vergi borçları} = 38.400 \text{ TL} * 0,2 = 7.680 \text{ TL}$$

$$\begin{aligned} &\text{Tanımlanabilir net} \\ &\text{aktiflerin gerçeğe uygun} \\ &\text{değeri} = 184.957 \text{ TL} - 7.680 \text{ TL} = 177.277 \text{ TL} \end{aligned}$$

2. KGOP'ler Belirlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre işletme birleşmelerinde KGOP'ler iki şekilde hesaplanabilir:

• Gerçeğe Uygun Değeri ile

KGOP	=	KGOP'nin raporlama tarihinde bağlı ortaklığın net aktifin defter değerindeki payı	+	KGOP'larına ait gerçeğe uygun değer bakiyesindeki brüt payı	+	KGOP'lara ait brüt şerefiye payı
	=	146.557 TL*0.2		+ 30.720 TL*0,2		+ 80.000 TL -(0,2*177.277 TL)
	=	29.311 TL		+ 6.144 TL		+ 44.545 TL
	=	80.000 TL				

- **Edinilen İşletmenin Net Tanımlanabilir Varlıklarının Orantılı Payı ile**

$$\begin{aligned}
 \text{KGOP} &= \text{KGOP'nin raporlama tarihinde} \\
 &\quad \text{bağlı ortaklığın net aktifin} \\
 &\quad \text{defter değerindeki payı} + \text{KGOP'larına ait gerçeğe} \\
 &\quad \text{uygun değer} \\
 &\quad \text{bakiyesindeki brüt payı} \\
 &= 146.557 \text{ TL} * 0,2 + 30.720 \text{ TL} * 0,2 \\
 &= 29.311 \text{ TL} + 6.144 \text{ TL} \\
 &= 35.455 \text{ TL}
 \end{aligned}$$

3. Şerefiyenin Hesaplanması/Belirlenmesi

UFRS/TFRS'ye göre şerefiye iki farklı yaklaşımla ile belirlenebilir:

- **Tam Şerefiye**

$$\begin{aligned}
 \text{Şerefiye} &= \text{Transfer edilmiş bedelin} \\
 &\quad \text{gerçeğe uygun} \\
 &\quad \text{değeri} + \text{Edinme tarihindeki} \\
 &\quad \text{KGOP'nin gerçeğe} \\
 &\quad \text{uygun değeri} - \text{Edinilen işletmenin} \\
 &\quad \text{tanımlanabilir net} \\
 &\quad \text{varlıklarının gerçeğe uygun} \\
 &\quad \text{değeri} \\
 &= 400.000 \text{ TL} + 80.000 \text{ TL} - 177.277 \text{ TL} \\
 &= 302.723 \text{ TL}
 \end{aligned}$$

- **Kısmi Şerefiye**

$$\begin{aligned}
 \text{Şerefiye} &= \text{Transfer edilmiş} \\
 &\quad \text{bedelin gerçeğe} \\
 &\quad \text{uygun değeri} + \text{Edinme} \\
 &\quad \text{tarihindeki} \\
 &\quad \text{KGOP'nin tutarı} - \text{Edinilen işletmenin} \\
 &\quad \text{tanımlanabilir net} \\
 &\quad \text{varlıklarının gerçeğe uygun} \\
 &= 400.000 \text{ TL} + 177.277 \text{ TL} * 0,2 - 177.277 \text{ TL} \\
 &= 400.000 \text{ TL} + 35.455 \text{ TL} - 177.277 \text{ TL} \\
 &= 258.178 \text{ TL}
 \end{aligned}$$

4. Bilanço Kalemleri Satır Satır Toplanıp, Eliminasyon Kayıtları Yapılır

KGOP ile şerefiye belirlendikten sonra konsolide edilecek ortaklıkların finansal tablo kalemleri satır toplanıp, konsolide çalışma tablosu üzerine gerekli eliminasyon kayıtları yapılarak, konsolide finansal tablolara ulaşılır. Aşağıda önce eliminasyon kayıtları yapılmış, daha sonra bu kayıtlara ilişkin tutarlar konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılmıştır.

- **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	302.723	
252 Binalar	40.000	
500 Sermaye	140.000	
5.. Yedekler	87	
570 Geçmiş Yıllar Karları	5.526	
590 Dönem Net Karı	944	
245 Bağlı Ortaklıklar		400.000
510 KGOP		80.000
483 Ertelenmiş Vergi Borcu		7.680
257 Birikmiş Amortismanlar		1.600
----- / -----		

- **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	258.178	
252 Binalar	40.000	
500 Sermaye	140.000	
5.. Yedekler	87	
570 Geçmiş Yıllar Karları	5.526	
590 Dönem Net Karı	944	
245 Bağlı Ortaklıklar		400.000
510 KGOP		35.455
483 Ertelenmiş Vergi Borcu		7.680
257 Birikmiş Amortismanlar		1.600
----- / -----		

Tablo 79: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin 02.1.2008 Tarihli Bilançoları, C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin Varlık Ve Yükümlülüklerinin Gerçeğe Uygun Değerleri, Birleşme Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti.		Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
				Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Dönen Varlıklar	36.211.954	171.122	171.122			36.383.076			36.383.076
Hazır Değerler	712.186	124.198	124.198			836.384			836.384
Kasa	581	36.847	36.847			37.428			37.428
Bankalar	711.605	87.351	87.351			798.956			798.956
Ticari Alacaklar	33.719.565	0	0			33.719.565			33.719.565
Alıcılar	7.186.721					7.186.721			7.186.721
Alacak Senetleri	26.532.844					26.532.844			26.532.844
Stoklar	1.365.381	23.548	23.548			1.388.929			1.388.929
İlk Madde ve Malzeme		23.548	23.548			23.548			23.548
Ticari Mallar	1.340.336					1.340.336			1.340.336
Verilen Sipariş Avanslar	25.045					25.045			25.045
Diğer Dönen Varlıklar	414.822	23.376	23.376			438.198			438.198
Duran Varlıklar	1.235.761	161.636	200.036			1.293.975			1.338.520
Bağlı Ortaklıklar	400.000				400.000			400.000	
Maddi Duran Varlıklar	219.527	161.636	200.036			419.563			419.563
Binalar		60.000	100.000	40.000		100.000	40.000		100.000
Tesis, Makine ve Cihazlar		76.839	76.839			76.839			76.839
Taşıtlar	217.061	87.342	87.342			304.403			304.403
Demirbaşlar	97.324	23.774	23.774			121.098			121.098
Birikmiş Amortismanlar (-)	-94.858	-86.319	-87.919	-1.600		-182.777	-1.600		-182.777
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	197.413	0	0			455.591			500.136
Haklar	25.629					25.629			25.629
Şerefiye				258.178		258.178	302.723		302.723
Özel Maliyetler	252.259					252.259			252.259
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar						0			0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-80.475					-80.475			-80.475
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	418.821					418.821			418.821
Aktif Toplamı	37.447.715	332.758	371.158	296.578	400.000	37.677.051	341.123	400.000	37.721.596

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti.		Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
		Defter Değeri	Gerçeğe Uygun Değeri	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
				Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	34.179.288	186.201	186.201			34.365.489			34.365.489
Mali Borçlar	1.466.828	63.348	63.348			1.530.176			1.530.176
Banka Kredileri	1.466.828	63.348	63.348			1.530.176			1.530.176
Diğer Mali Borçlar									
Ticari Borçlar	5.648.806	47.200	47.200			5.696.006			5.696.006
Satıcılar	4.589.791	47.200	47.200			4.636.991			4.636.991
Borç Senetleri	1.059.015					1.059.015			1.059.015
Diğer Borçlar	9.429.981	0	0			9.429.981			9.429.981
Ortaklara Borçlar	9.429.981					9.429.981			9.429.981
Alınan Avanslar	17.581.684	54.645	54.645			17.636.329			17.636.329
Alınan Sipariş Avansları	17.581.684	54.645	54.645			17.636.329			17.636.329
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	51.989	21.008	21.008			72.997			72.997
Ödenecek Vergi ve Fonlar		14.239	14.239			14.239			14.239
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	51.989	6.769	6.769			58.758			58.758
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0			0			0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	157.762	236	236			157.998			157.998
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-157.762	-236	-236			-157.998			-157.998
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar									
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.169.461	0	0			1.177.141			1.177.141
Mali Borçlar	1.169.461	0	0			1.169.461			1.169.461
Banka Kredileri	1.169.461					1.169.461			1.169.461
Ertelenmiş Vergi Borçları/Yükümlülükleri					7.680	7.680		7.680	7.680
Özkaynaklar	2.098.966	146.557	184.957			2.134.421			2.178.966
Sermaye	1.500.000	140.000	140.000	140.000		1.500.000	140.000		1.500.000
Yedekler		87	38.487	87		0	87		0
Geçmiş Yıllar Karları		5.526	5.526	5.526		0	5.526		0
Geçmiş Yıllar Zararları (-)						0			0
Dönem Net Karı	598.966	944	944	944		598.966	944		598.966
KGOP					35.455	35.455		80.000	80.000
Pasif Toplamı	37.447.715	332.758	371.158	443.135	443.135	37.677.051	487.680	487.680	37.721.596

5.4.2 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolidasyon İşlemleri

31.12.2008 tarihli konsolidasyon işlemleri; gruba dahil olan ortaklıkların finansal tabloları ile grup içi işlemlere ilişkin bilgilerin edinilmesi, grup içi işlemlere ilişkin eliminasyon kayıtlarının yapılması, bu kayıtların konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılarak konsolide finansal tablo düzenlenmesinden oluşmaktadır.

A Grubu kademeli bir yapıda olduğundan önce birinci kademe için konsolidasyon yapılacak, daha sonra ikinci kademe için konsolidasyon yapılacaktır.

5.4.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2008 Tarihli Finansal Tabloları

31.12.2008 tarihli B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti., A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.nin gelir tabloları ve bilançoları Tablo 80 ve Tablo 81 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 80: 31.12.2008 tarihli B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti., A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 'nin Gelir Tabloları (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	C Ltd.Şti.	D Ltd.Şti
Brüt Satışlar	36.241.284	48.384.324	784.392	23.784.231
Yurtiçi Satışlar	34.979.103	48.384.324	784.392	23.784.231
Yurtdışı Satışlar	1.262.181			
Diğer Gelirler				
Satış İndirimleri	0	-2.228.279	0	0
Satış İskotoları (-)		-1.175.198		
Satıştan İadeler (-)		-1.053.081		
Net Satışlar	36.241.284	46.156.045	784.392	23.784.231
Satışların Maliyeti	-31.193.315	-34.678.494	-563.982	-21.622.028
Satılan Mamüller Maliyeti (-)	-31.193.315			
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		-34.678.494		-21.622.028
Satılan Hizmet Maliyeti (-)			-563.982	
Brüt Satış Karı	5.047.969	11.477.551	220.410	2.162.203
Faaliyet Giderleri	-1.494.721	-8.947.739	-56.345	-231.864
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-20.796	-5.665.446	-6398	
Genel Yönetim Giderleri (-)	-1.473.925	-3.282.293	-49.947	-231.864
Faaliyet Karı	3.553.248	2.529.812	164.065	1.930.339
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	743.121	1.136.074	36.348	0
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	281.421	2.825		
Faiz Gelirleri	1.084	38.214	36.348	
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	60.000			
Faaliyet ile İlgili Diğer Gelir ve Karlar	400.616	1.095.035		
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-1.527.416	-2.672	0	-873.641
Karşılık Giderleri (-)				
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-1.511.108	-2.374		-873.641
Faaliyet ile İlgili Diğer Gider ve Zararlar (-)	-16.308	-298		
Finansman Giderleri (-)	-1.928.037	-1.640.069	0	0
Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-1.928.037	-1.640.069		
Olağan Kar	840.916	2.023.145	200.413	1.056.698
Olağandışı Gelir ve Karlar	6.674	89.355	0	0
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	6.674	89.355		
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0	0	0	0
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)				
Dönem Karı	847.590	2.112.500	200.413	1.056.698
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş. (-)	-184.727	-448.295	-40.083	-211.340
Net Kar	662.863	1.664.205	160.330	845.358

Tablo 81: 31.12.2008 tarihli B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti., A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 'nin Bilançoları (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	C Ltd.Şti	D Ltd.Şti.
Dönen Varlıklar	21.032.562	62.790.254	346.307	8.918.425
Hazır Değerler	78.291	2.385.537	16.762	27.135
Kasa	60.286	1.289	8.371	3.561
Bankalar	18.005	2.384.248	8.391	23.574
Ticari Alacaklar	382.216	55.411.961	12.385	0
Alıcılar	363.892	28.945.002	12.385	
Alacak Senetleri		26.466.959		
Verilen Depozito Ve Teminatlar	18.324			
Diğer Alacaklar	12.195.889	0	247.321	6.213.298
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	11.771.733			
Ortaklardan Alacaklar	424.156		247.321	6.213.298
Stoklar	7.555.212	3.857.116	28.739	2.664.320
İlk Madde ve Malzeme	1.897.504		28.739	
Yarı Mamüller	2.029.528			
Mamüller	2.386.360			
Ticari Mallar	200.000	3.834.835		2.664.320
Verilen Sipariş Avanslar	1.041.820	22.281		
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	0	429.288	23.861	
Gelecek Aylara Ait Giderler		429.288	23.861	
Diğer Dönen Varlıklar	820.954	706.352	17.239	13.672
Duran Varlıklar	3.260.458	2.030.624	171.640	49.025
Bağlı Ortaklıklar	1.460.000	400.000		
Maddi Duran Varlıklar	1.079.486	366.094	171.640	49.025
Arazi ve Arsalar	192.700			
Binalar	162.550		60.000	
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.069.369		76.839	
Taşıtlar	141.763	254.438	87.342	86.000
Demirbaşlar	469.721	371.872	84.472	36.562
Birikmiş Amortismanlar (-)	-956.617	-260.216	-137.013	-73.537
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	44.211	939.218	0	0
Haklar	106.119	25.629		
Özel Maliyetler	38.896	1.356.879		
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	5.469			
Birikmiş Amortismanlar (-)	-106.273	-443.290		
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	676.761	325.312		
Aktif Toplamı	24.293.020	64.820.878	517.947	8.967.450

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	B A.Ş.	C Ltd.Şti	D Ktd.Şti.
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	14.312.817	59.034.637	211.060	3.308.545
Mali Borçlar	3.142.891	6.785.405	21.462	2.824.539
Banka Kredileri	3.142.891	6.785.405	21.462	2.824.539
Diğer Mali Borçlar				
Ticari Boçlar	3.897.265	1.783.855	0	476.381
Satıcılar		1.783.855		476.381
Borç Senetleri	3.897.265			
Diğer Ticari Borçlar				
Diğer Borçlar	6.854.695	12.019.054	121.784	0
Ortaklara Borçlar		11.771.733		
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	6.213.298	247.321		
Personele Borçlar	641.397		121.784	
Alınan Avanslar	15.046	37.627.326	0	0
Alınan Sipariş Avansları	15.046	37.627.326		
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	318.942	196.274	67.814	7.625
Ödenecek Vergi ve Fonlar	299.039	96.327	35.561	4.379
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.903	99.947	32.253	3.246
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0	0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	184.727	448.295	40.083	211340
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-184.727	-448.295	-40.083	-211340
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	83.978	622.723		
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	5.957.666	2.023.070	0	4.371.645
Mali Borçlar	5.957.666	2.023.070		4.371.645
Banka Kredileri	5.957.666	2.023.070		4.371.645
Özkaynaklar	4.022.537	3.763.171	306.887	1.287.260
Sermaye	3.000.000	1.500.000	140.000	120.000
Yedekler	82.066		87	48.359
Geçmiş Yıllar Karları	277.608	598.966	6.470	273543
Dönem Net Karı	662.863	1.664.205	160.330	845358
Pasif Toplamı	24.293.020	64.820.878	517.947	8.967.450

5.4.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler

2008 yılı içinde, A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., maliyeti 24.735.277 TL olan mamulü (% 11,1 kar marjı ile) 27.483.642 TL'ye B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ye satmıştır. B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin dönem sonundaki stoklarının 2.763.311 TL'lık kısmı 2008 yılı içinde A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den alınan ticari mallardan oluşmaktadır. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin bu satıştan kaynaklanan 11.771.733 TL'lik alacağı bulunmaktadır.

2008 yılı içinde D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin sattığı ticari malların tümü A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye yapılmıştır. D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin sattığı ticari mallardan dolayı 6.213.298 TL'lik alacağı bulunmaktadır. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin stoklarının 2.367.831 TL'lik kısmı D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nden 2008 yılı içinde alınan mallardan oluşmaktadır.

C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.; 2008 yılı içinde B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye 481.343'lık eğitim ve mimarlık hizmeti sunmuştur. Bu hizmetten kaynaklanan 247.321 TL'lik alacak 2008 yılı içinde tahsil edilememiştir.

D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 2008 yılı içinde nakit olarak 100.000 TL temettü dağıtmıştır. D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin 2008 sonunda yapılan değerlemesi sonucunda değerinin 1.500.000 TL olduğu tespit edilmiştir.

C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.'nin 2008 yılı sonunda yapılan değerlemesi sonucunda geri kazanılabilir değerinin kayıtlı değerinin üstünde olduğu anlaşıldığından şerefiye değer düşüklüğü olmadığı belirlenmiştir.

5.4.2.3 Birinci Kademe Konsolidasyon İşlemleri

Kademeli yapıdaki bir grupta konsolidasyon işlemlerine alttan üste doğru başlanır. Bu bağlamda, önce C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.'nin

finansal verileri ana ortaklık konumunda olan B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin bünyesinde konsolide edilecektir. Bu işlemin aşamaları aşağıda belirtilmiştir:

5.4.2.3.1 Eliminasyon/ Düzeltme Kayıtları

Konsolidasyona; eliminasyona ilişkin muhasebe kayıtları ile başlamakta fayda vardır. Grup içi hizmet alım satımından kaynaklanan gelir-giderin eliminasyonu:

----- /-----		
600 20 Hizmet Satışları		481.343
	622 Satılan Hizmet Maliyeti	481.343
----- /-----		

Hizmet alım satımından kaynaklanan grup içi borç alacakların eliminasyonu :

----- /-----		
333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar		247.321
	231 Ortaklardan Alacaklar	247.321
----- /-----		

Dönem içindeki özkaynaklarda meydana gelen değişikliğin KGOP'lere etkisini de belirlemek gerekir:

C Ltd.Şti.'ndeki KGOP Belirlenmesi:

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Birleşme Tarihindeki KGOP Tutarı	=	35.455	80.000	TL
Dönem Karındaki KGOP Tutarı	=	32.066	32.066	TL
Toplam	=	67.521	112.066	TL

Şerefiyede herhangi bir değer düşüklüğü olmadığı için edinme tarihindeki şerefiye tutarlarında bir farklılık meydana gelmemiştir.

KGOP'ler, şerefiye, özkaynaklar ve edinme tarihindeki değer farklılıklarına ilişkin eliminasyon kayıtları aşağıda belirtilmiştir:

• **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	302.723	
252 Binalar	40.000	
500 Sermaye	140.000	
5.. Yedekler	87	
570 Geçmiş Yıllar Karları	6.470	
590 Dönem Net Karı	32.066	
245 Bağlı Ortaklıklar		400.000
510 KGOP		112.066
483 Ertelenmiş Vergi Borcu		7.680
257 Birikmiş Amortismanlar		1.600
----- / -----		

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----		
261 Şerefiye Hesabı	258.178	
252 Binalar	40.000	
500 Sermaye	140.000	
5.. Yedekler	87	
570 Geçmiş Yıllar Karları	6.470	
590 Dönem Net Karı	32.066	
245 Bağlı Ortaklıklar		400.000
510 KGOP		67.521
483 Ertelenmiş Vergi Borcu		7.680
257 Birikmiş Amortismanlar		1.600
----- / -----		

Edinme tarihindeki defter değeri ile varlıkların gerçeğe uygun değerleri arasındaki farkın 2008 dönemine ilişkin eliminasyon kayıtlarının da yapılması gerekir:

----- / -----		
730 .. Amortisman Giderleri	1.600	
257 Birikmiş Amortismanlar		1.600
Binaların amortisman gideri (%4)		
----- / -----		

Amortisman giderinin vergi etkisine ilişkin düzeltme kayıtları:

----- / -----		
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	320	
679 Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar		320
----- / -----		

5.4.2.3.2 Birinci Kademe Konsolide Finansal Tablolar

Eliminasyon kayıtları yapıldıktan sonra, bunlara ilişkin tutarların konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılması ve daha sonra konsolide çalışma tablolarının düzenlenmesi gerekir. Birinci kademe konsolide finansal tablolar Tablo 82 ve Tablo 83 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 82: C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti.	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak	
Brüt Satışlar	48.384.324	784.392			48.687.373
Yurtiçi Satışlar	48.384.324	784.392	481.343		48.687.373
Yurtdışı Satışlar					
Diğer Gelirler					
Satış İndirimleri	-2.228.279	0			-2.228.279
Satış İskotoları (-)	-1.175.198				-1.175.198
Satıştan İadeler (-)	-1.053.081				-1.053.081
Net Satışlar	46.156.045	784.392			46.459.094
Satışların Maliyeti	-34.678.494	-563.982			-34.761.133
Satılan Mamüller Maliyeti (-)					
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	-34.678.494				-34.678.494
Satılan Hizmet Maliyeti (-)		-563.982		-481.343	-82.639
Brüt Satış Karı	11.477.551	220.410			11.697.961
Faaliyet Giderleri	-8.947.739	-56.345			-9.005.684
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-5.665.446	-6.398			-5.671.844
Genel Yönetim Giderleri (-)	-3.282.293	-49.947	-1.600		-3.333.840
Faaliyet Karı	2.529.812	164.065			2.692.277
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	1.136.074	36.348			1.172.422
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	2.825				2.825
Faiz Gelirleri	38.214	36.348			74.562
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri					0
Faaliyet ile İlgili Diğer Gelir ve Karlar	1.095.035				1.095.035
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-2.672	0			-2.672
Karşılık Giderleri (-)					0
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-2.374				-2.374
Faaliyet ile İlgili Diğer Gider ve Zararlar (-)	-298				-298
Finansman Giderleri (-)	-1.640.069	0			-1.640.069
Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-1.640.069				-1.640.069
Olağan Kar	2.023.145	200.413			2.221.958
Olağandışı Gelir ve Karlar	89.355	0			89.675
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	89.355			320	89.675
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0	0			0
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)					
Dönem Karı	2.112.500	200.413			2.311.633
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş. (-)	-448.295	-40.083			-488.378
Net Kar	1.664.205	160.330			1.823.255

Tablo 83: C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları			Eliminasyon Kayıtları		
			Borç	Alacak	Konsolide	Borç	Alacak	Konsolide
Dönen Varlıklar	62.790.254	346.307			62.889.240			62.889.240
Hazır Değerler	2.385.537	16.762			2.402.299			2.402.299
Kasa	1.289	8.371			9.660			9.660
Bankalar	2.384.248	8.391			2.392.639			2.392.639
Ticari Alacaklar	55.411.961	12.385			55.424.346			55.424.346
Alıcılar	28.945.002	12.385			28.957.387			28.957.387
Alacak Senetleri	26.466.959				26.466.959			26.466.959
Verilen Depozito Ve Teminatlar								
Diğer Alacaklar	0	247.321			0			0
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar								
Ortaklardan Alacaklar		247.321		247.321			247.321	
Stoklar	3.857.116	28.739			3.885.855			3.885.855
İlk Madde ve Malzeme		28.739			28.739			28.739
Yarı Mamüller					0			0
Mamüller					0			0
Ticari Mallar	3.834.835				3.834.835			3.834.835
Verilen Sipariş Avanslar	22.281				22.281			22.281
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	429.288	23.861			453.149			453.149
Gelecek Aylara Ait Giderler	429.288	23.861			453.149			453.149
Diğer Dönen Varlıklar	706.352	17.239			723.591			723.591
Duran Varlıklar	2.030.624	171.640			2.097.562			2.142.107
Bağlı Ortaklıklar	400.000			400.000	0		400.000	
Maddi Duran Varlıklar	366.094	171.640			574.534		0	574.534
Arazi ve Arsalar					0			0
Binalar		60.000	40.000		100.000	40.000		100.000
Tesis, Makine ve Cihazlar		76.839			76.839			76.839
Taşıtlar	254.438	87.342			341.780			341.780
Demirbaşlar	371.872	84.472			456.344			456.344
Birikmiş Amortismanlar (-)	-260.216	-137.013	-3.200		-400.429	-3.200		-400.429
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	939.218	0			1.197.396			1.241.941
Haklar	25.629				25.629			25.629
Şerefiye			258.178		258.178	302.723		302.723
Özel Maliyetler	1.356.879				1.356.879			1.356.879
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar					0			0
Birikmiş Amortismanlar (-)	-443.290				-443.290			-443.290
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	325.312				325.312			325.312
Ertelenmiş Vergi Alacağı/Varlığı			320		320	320		320
Aktif Toplamı	64.820.878	517.947	295.298	647.321	64.986.802	339.843	647.321	65.031.347

Bilanço Kalemi	B A.Ş.	C Ltd.Şti	Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
			Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	59.034.637	211.060			58.998.376			58.998.376
Mali Borçlar	6.785.405	21.462			6.806.867			6.806.867
Banka Kredileri	6.785.405	21.462			6.806.867			6.806.867
Diğer Mali Borçlar								
Ticari Borçlar	1.783.855	0			1.783.855			1.783.855
Satıcılar	1.783.855				1.783.855			1.783.855
Borç Senetleri								
Diğer Ticari Borçlar								
Diğer Borçlar	12.019.054	121.784			11.893.517			11.893.517
Ortaklara Borçlar	11.771.733				11.771.733			11.771.733
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	247.321		247.321		0	247.321		0
Personele Borçlar		121.784			121.784			121.784
Alınan Avanslar	37.627.326	0			37.627.326			37.627.326
Alınan Sipariş Avansları	37.627.326				37.627.326			37.627.326
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	196.274	67.814			264.088			264.088
Ödenecek Vergi ve Fonlar	96.327	35.561			131.888			131.888
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	99.947	32.253			132.200			132.200
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0			0			0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	448.295	40.083			488.378			488.378
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-448.295	-40.083			-488.378			-488.378
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	622.723				622.723			622.723
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.023.070	0			2.030.750			2.030.750
Mali Borçlar	2.023.070	0			2.023.070			2.023.070
Banka Kredileri	2.023.070				2.023.070			2.023.070
Ertilenmiş Vergi Borcu					7.680		7.680	7.680
Özkaynaklar	3.763.171	306.887			3.957.676			4.002.221
Sermaye	1.500.000	140.000	140.000		1.500.000	140.000		1.500.000
Yedekler		87	87		0	87		0
Geçmiş Yıllar Karları	598.966	6.470	6.470		598.966	6.470		598.966
Dönem Net Karı	1.664.205	160.330	1.824.535	1.791.189	1.791.189	1.824.535	1.791.189	1.791.189
KGOP				67.521	67.521		112.066	112.066
Pasif Toplamı	64.820.878	517.947	2.513.711	2.513.711	64.986.802	2.558.256	2.558.256	65.031.347

5.4.2.4 İkinci Kademe Konsolidasyon

C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin finansal verileri ana ortaklık konumunda olan B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin bünyesinde konsolide edildikten sonra, ikinci aşama olarak; bağlı ortaklık konumunda olan B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (konsolide) ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.nin finansal raporları, ana ortaklık konumunda olan A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. bünyesinde konsolide edilecektir.

5.4.2.4.1 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları

B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (konsolide), D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. ve A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.nin kendi aralarında yapmış oldukları işlemlerden kaynaklanan gelir-gider ile bakiyelerinin eliminasyona tabi tutulması gerekir. Ayrıca; 2007 yılında grup içi işlemlerden kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir ile bunlara ilişkin bakiyelerinin de eliminasyona tabi tutulması gerekir.

5.4.2.4.1.1 Önceki Döneme İlişkin Düzeltilme Kayıtları

İlk önce, 2007 yılındaki grup içi işlemlerden kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir ile bakiyelere ilişkin düzeltmelerin yapılması gerekir. Bu bağlamda 2007 yılında gerçekleşmemiş gelirlerin 2008 yılına taşınması gerekir.

1. 2007 yılında grup içi araç alım-satımından kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir, işlemlerden kaynaklanan bakiyeler, amortisman gideri ve vergi etkilerine ilişkin düzeltme kayıtları aşağıda verilmiş ve aynı zamanda farklar Tablo 84 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 84: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)

Açıklama	Satılmamış Olması Hali (Statüko)	Satım ile Birlikte	Fark/Düzeltilmesi Gereken
Makinenin Defter Değeri	68.751	55.000	-13.751
Birikmiş Amortismanlar	51.563	27.500	-24.063
Amortisman Gider (2007-2008)	34.376	27.500	-6.876
Olağan Dışı Gelir ve Karlar	0	3.437	3.437

----- /-----

570 Geçmiş Yıllar Karları	3.437	
253 Makineler	13.751	
730... GÜG/Amortisman Gideri	6.876	
257 Birikmiş Amortismanlar		24.064

----- /-----

Grup içi makine satışından kaynaklanan gerçekleşmemiş gelirin vergi etkisinin düzeltilmesine ilişkin düzeltme kayıtlar:

----- /-----

284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	687	
570 Geçmiş Yıllar Karları		687

----- /-----

Eksik olarak muhasebeleştirilen amortisman giderinin düzeltilmesinden kaynaklanan verginin düzeltilmesi.

----- /-----

284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	1.376	
570 Geçmiş Yıllar Karları		688
659 Diğer Gider ve Zararlar		688
- Vergi Gideri		

----- /-----

2. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye 2007 yılında sattığı mala ilişkin gerçekleşmemiş karının ve STMM'nin 2008 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----	
570 Geçmiş Yıllar Karları	107.333
621 STMM	107.333
----- / -----	

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'ye 2007 yılında sattığı malın gerçekleşmemiş karının vergi etkisinin 2008 yılına aktarılmasına ilişkin muhasebe kayıtları:

----- / -----	
659 Diğer Gider ve Zararlar	21.466
- Vergi Gideri	
570 Geçmiş Yıllar Karları	21.466
----- / -----	

5.4.2.4.1.2 Cari Dönemdeki Eliminasyon Kayıtları

2008 yılındaki grup içi işlemlerden kaynaklanan gerçekleşmemiş gelir, bakiye ve işlemlerin eliminasyonuna ilişkin düzeltme kayıtları aşağıda yapılmıştır:

1. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. arasındaki ticari mal alış-verişinden kaynaklanan işlemlerin eliminasyonu:

Gerçekleşmemiş gelirin belirlenmesi:

Ticari Mallar (Grup Dışına Satılmayan Grup İçi Satışlar)	2.763.311	TL
Grup içi Ticari Mal Maliyeti/Grup Dışından Satın Alınan Malin Orijinal Maliyeti (2.763.311/1,1111111)	2.486.980	TL
Gerçekleşmemiş Gelir/Kar	276.331	TL

Gerçekleşmemiş gelir ile satışın eliminasyon kayıtlar:

----- / -----	
600 Yurt İçi Satışlar	27.483.642
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	27.207.311
153 Ticari Mallar	276.331
----- / -----	

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesi:

----- / -----	
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	55.266
659 Diğer Gider ve Zararlar	55.266
- Vergi Gideri	
----- / -----	

İşlemden kaynaklanan grup içi borç ve alacakların elimine edilmesi:

----- / -----	
331 Ortaklara Borçlar	11.771.733
233 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	11.771.733
----- / -----	

2. A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. arasındaki ticari mal alışverişinden kaynaklanan işlemlerin eliminasyonu:

Gerçekleşmemiş gelirin belirlenmesi:

Ticari Mallar (Grup Dışına Satılmayan Grup İçi Satışlar)	2.367.831	TL
Grup içi Ticari Mal Maliyeti/Grup Dışından Satın Alınan Malin Orijinal Maliyeti (2.367.831/1,1)	2.152.574	TL
Gerçekleşmemiş Gelir/Kar	215.257	TL

Gerçekleşmemiş gelir ile satışın eliminasyon kayıtlar:

----- /-----	
600 Yurt İçi Satışlar	23.784.231
621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	23.568.974
153 Ticari Mallar	215.257
----- /-----	

Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi etkisinin elimine edilmesi:

----- /-----	
284 Ertelemiş Vergi Varlığı/Alacağı	43.051
659 Diğer Gider ve Zararlar	43.051
- Vergi Gideri	
----- /-----	

İşlemden kaynaklanan grup içi borç ve alacakların elimine edilmesi:

----- /-----	
333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar	6.213.298
231 Ortaklardan Alacaklar	6.213.298
----- /-----	

3. D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 2008 yılı içinde nakit olarak 100.000 TL temettü dağıtımına ilişkin eliminasyon kayıtları:

A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin bağlı ortaklığı konumunda olan D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nden elde ettiği temettü geliri de grup içinden geldiği için elimine edilmesi gerekir. Temettü geliri ana ortaklığının gelirleri içinden düşülürken, bağlı ortaklığının bilanço kalemi olan

dağıtılmamış karlar hesabına ise tekrar ilave ediliyor. Temettü gelirine ilişkin eliminasyon kaydı aşağıdaki gibi olacaktır:

----- / -----		
641 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Geliri	60.000	
570 Geçmiş Yıllar Karı Hesabı		60.000
----- / -----		

Not: Temettü gelirin vergiden istisna olduğu varsayılmıştır. Bundan dolayı ertelenmiş vergi alacağı hesaplanmamıştır.

4. D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin 2008 sonunda yapılan değerlemesi sonucunda değerinin 1.500.000 TL olduğu tespit edilmiş olması ve bu tutarın D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin kayıtlı değerinin altında olması nedeniyle değer düşüklüğüne maruz kaldığı anlaşılmaktadır. UFRS'ye uygun olarak; değer düşüklüğü testi tam ve kısmi şerefiye yaklaşımlarına göre ayrı ayrı olarak yapılmış ve değer düşüklüğü tutarına ilişkin eliminasyon kayıtları üzerinde de gösterilmiştir:

Tam Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	255.655	1.287.260	1.542.915	TL
Geri Kazanılabılır Değer			1.500.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı	-42.915		-42.915	TL

Konsolide çalışma tablosunda yapılacak eliminasyon/düzeltilme kaydı ise aşağıdaki gibi olacaktır⁴⁴⁴:

----- / -----		
654 Karşılık Giderleri	42.915	
261 Şerefiye Hesabı		42.915
----- / -----		

⁴⁴⁴ Demir ve Bahadır, s. 35

Değer düşüklüğü zararının vergi etkisinin de eliminasyona tabi tutulması gerekir:

----- /-----		
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	8.583	
659 Diğer Gider ve Zararlar		8.583
- Vergi Gideri		
----- /-----		

Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testi

Açıklama	Şerefiye	Tanımlanabilir Net Varlıklar	Toplam	Döviz Cinsi
Defter Değeri	169.393	1.287.260	1.456.653	TL
KGOP'lerin şerefiye Payı (1)	112.929			TL
Teorik Defter değeri	282.322	1.287.260	1.569.582	TL
Geri Kazanılabılır Değer			1.500.000	TL
Değer Düşüklüğü Zararı (0,6) (2)			-41.749	TL

(1): $(0,4 * 169.393) / 0,6 = 112.929$; (2): $41.749 \text{ TL} = 69.582 \text{ TL} * 0,6$

----- /-----		
654 Karşılık Giderleri	41.749	
261 Şerefiye Hesabı		41.749
----- /-----		

Değer düşüklüğü zararının vergi etkisinin de eliminasyona tabi tutulması gerekir:

----- /-----		
284 Ertelenmiş Vergi Varlığı/Alacağı	8.349	
659 Diğer Gider ve Zararlar		8.349
- Vergi Gideri		
----- /-----		

KGOP Belirlenmesi:

B spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'deki KGOP:

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Kuruluş Tarihindeki KGOP Tutarı	=	500.000	500.000	TL
Önceki dönem Karındaki Payı	=	199.655	199.655	TL
Dönem Net Kardaki Payı	=	597.063	597.063	TL
Toplam	=	1.296.718	1.296.718	TL

Ya da;

Kuruluş Tarihindeki Özkaynak	=	1.500.000	TL
B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (2007)	=	598.966	TL
B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (2008), (1)		1.662.925	TL
C İnşaat, Turizm, Dekorasyon ve Mimarlık Ltd.Şti. 'den gelen Kar (2)	=	128.264	TL
Toplam	=	3.890.155	TL
KGOP (0,3333333)	=	1.296.718	TL

$$(1): 1.823.255 - 160.330 = 1.662.925$$

$$(2): 160.330 * 0,8 = 128.264$$

Bağlı Ortaklıklar hesabı ile öz kaynaklar hesaplarına ilişkin eliminasyon kayıtları:

----- / -----		
500 Sermaye	1.500.000	
570 Geçmiş Yıllar Karları	199.655	
590 Dönem Net Karı	597.063	
245 Bağlı Ortaklıklar		1.000.000
510 KGOP		1.296.718
----- / -----		

D ithalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti'ndeki KGOP:

Grup içi satış ve buna ilişkin gerçekleşmemiş gelirin bağlı ortaklıktan ana ortaklığa doğru (upstream sale) yapılmış olması nedeniyle, KGOP payların hesaplanması

özellik arz etmektedir. Gerçekleşmemiş gelirin net kardan düşülmesi ve vergi etkisinin de ilave edilmesi gerekir.Bu bağlamda, KGOP'lerin, D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.'nin 2008 yılındaki faaliyetleri sonucu elde edilen kardaki payı aşağıdaki şekilde belirlenebilir.

Net kar	845.358	TL
Gerçekleşmemiş gelir	-215.557	TL
Gerçekleşmemiş gelire ilişkin vergi düzeltmesi	43.051	TL
Düzeltilmiş net kar	672.852	TL
Ana ortaklığın net kardaki payı (% 60)	403.711	TL
KGOP (% 40)	269.141	TL

2008 yılındaki KGOP'lerin tutarı belirlendikten sonra toplam KGOP'lerin tutarı aşağıdaki gibi belirlenebilir:

Açıklama		Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Döviz Cinsi
Birleşme Tarihindeki KGOP Tutarı	=	193.738	280.000	TL
Geçmiş Yıllar Karındaki KGOP Tutarı	=	28.023	28.023	TL
Net Dönem Karındaki KGOP Tutarı		269.141	269.141	TL
Toplam	=	490.902	577.164	TL

KGOP, özkaynaklar ve şerefiye ilişkin eliminasyon ile ilgili muhasebe kayıtları aşağıdaki şekilde olabilir:

- **Tam Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	255.655
500 Sermaye	120.000
5 .. Yedekler	48.359
570 Geçmiş Yıllar Karları	344.009
590 Dönem Net Karı	269.141
245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
510 KGOP	577.164
----- / -----	

• **Kısmi Şerefiye Metoduna Göre**

----- / -----	
261 Şerefiye Hesabı	169.393
500 Sermaye	120.000
5 .. Yedekler	48.359
570 Geçmiş Yıllar Karları	344.009
590 Dönem Net Karı	269.141
245 Bağlı Ortaklıklar	460.000
510 KGOP	490.902
----- / -----	

5.4.2.4.2 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolide Finansal Tablolar

Eliminasyon kayıtları yapıldıktan sonra, bunlara ilişkin tutarların konsolide çalışma tablosu üzerine aktarılması ve daha sonra konsolide tablolarının düzenlenmesi gerekir.

Grubun konsolide çalışma tablosu ve konsolide finansal tabloları Tablo 85 ve Tablo 86 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 85: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (Konsolide), D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. ve Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)

Gelir Tablosu Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti	B A.Ş. (Konsolide)	Not	Kısmi Şerefiye			Tam Şerefiye		
					Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
					Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Brüt Satışlar	36.241.284	23.784.231	48.687.373				57.445.015		57.445.015	
Yurtiçi Satışlar	34.979.103	23.784.231	48.687.373		51.267.873		56.182.834	51.267.873	56.182.834	
Yurtdışı Satışlar	1.262.181						1.262.181		1.262.181	
Satış İndirimleri	0	0	-2.228.279				-2.228.279		-2.228.279	
Satış İskotoları (-)			-1.175.198				-1.175.198		-1.175.198	
Satıştan İadeler (-)			-1.053.081				-1.053.081		-1.053.081	
Net Satışlar	36.241.284	23.784.231	46.459.094				55.216.736		55.216.736	
Satışların Maliyeti	-31.193.315	-21.622.028	-34.761.133				-36.692.858		-36.692.858	
Satılan Mamüller Maliyeti (-)	-31.193.315						-31.193.315		-31.193.315	
Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)		-21.622.028	-34.678.494			50.883.618	-5.416.904	50.883.618	-5.416.904	
Satılan Hizmet Maliyeti (-)			-82.639				-82.639		-82.639	
Brüt Satış Karı	5.047.969	2.162.203	11.697.961				18.523.878		18.523.878	
Faaliyet Giderleri	-1.494.721	-231.864	-9.005.684				-10.739.145		-10.739.145	
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-20.796		-5.671.844				-5.692.640		-5.692.640	
Genel Yönetim Giderleri (-)	-1.473.925	-231.864	-3.333.840		6.876		-5.046.505	6.876	-5.046.505	
Faaliyet Karı	3.553.248	1.930.339	2.692.277				7.784.733		7.784.733	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	743.121	0	1.172.422				1.855.543		1.855.543	
Kambiyo ve Borsa Değer Artışları	281.421		2.825				284.246		284.246	
Faiz Gelirleri	1.084		74.562				75.646		75.646	
Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri	60.000				60.000		0	60.000	0	
Faaliyet ile İlgili Diğer Gelir ve Karlar	400.616		1.095.035				1.495.651		1.495.651	
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar	-1.527.416	-873.641	-2.672				-2.358.215		-2.359.147	
Karşılık Giderleri (-)					41.749		-41.749	42.915	-42.915	
Kambiyo ve Borsa Değer Azalış Zararları (-)	-1.511.108	-873.641	-2.374				-2.387.123		-2.387.123	
Faaliyet ile İlgili Diğer Gider ve Zararlar (-)	-16.308		-298		21.466	107.354	69.282	21.466	107.588	
Finansman Giderleri (-)	-1.928.037	0	-1.640.069				-3.568.106		-3.568.106	
Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	-1.928.037		-1.640.069				-3.568.106		-3.568.106	
Olağan Kar	840.916	1.056.698	2.221.958				3.712.580		3.711.648	
Olağandışı Gelir ve Karlar	6.674	0	89.675				96.349		96.349	
Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	6.674		89.675				96.349		96.349	
Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	0	0	0				0		0	
Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar (-)										
Dönem Karı	847.590	1.056.698	2.311.633				3.808.929		3.807.997	
Dönem Karı, Vergi ve Diğer Yasal Yük. Karş. (-)	-184.727	-211.340	-488.378				-884.445		-884.445	
Net Kar	662.863	845.358	1.823.255		51.397.964	50.990.972	2.924.484	51.399.130	50.991.206	

Tablo 86: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (Konsolide), D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. ve Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilançosu (TL)

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.	B A.Ş. (Konsolide)		Kısmi Şerefiye Yöntemi			Tam Şerefiye Yöntemi		
			Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide	Eliminasyon Kayıtları		Konsolide
					Borç	Alacak		Borç	Alacak	
Dönen Varlıklar	21.032.562	8.918.425	62.889.240	62.889.240			74.363.608			74.363.608
Hazır Değerler	78.291	27.135	2.402.299	2.402.299			2.507.725			2.507.725
Kasa	60.286	3.561	9.660	9.660			73.507			73.507
Bankalar	18.005	23.574	2.392.639	2.392.639			2.434.218			2.434.218
Ticari Alacaklar	382.216	0	55.424.346	55.424.346			55.806.562			55.806.562
Alıcılar	363.892		28.957.387	28.957.387			29.321.279			29.321.279
Alacak Senetleri			26.466.959	26.466.959			26.466.959			26.466.959
Verilen Depozito Ve Teminatlar	18.324		0	0			18.324			18.324
Diğer Alacaklar	12.195.889	6.213.298	0	0			424.156			424.156
Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar	11.771.733					11.771.733	0	11.771.733		0
Ortaklardan Alacaklar	424.156	6.213.298				6.213.298	424.156	6.213.298		424.156
Stoklar	7.555.212	2.664.320	3.885.855	3.885.855			13.613.799			13.613.799
İlk Madde ve Malzeme	1.897.504		28.739	28.739			1.926.243			1.926.243
Yarı Mamüller	2.029.528		0	0			2.029.528			2.029.528
Mamüller	2.386.360		0	0			2.386.360			2.386.360
Ticari Mallar	200.000	2.664.320	3.834.835	3.834.835		491.588	6.207.567	491.588		6.207.567
Verilen Sipariş Avanslar	1.041.820		22.281	22.281			1.064.101			1.064.101
Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	0	0	453.149	453.149			453.149			453.149
Diğer Dönen Varlıklar	820.954	13.672	723.591	723.591			1.558.217			1.558.217
Duran Varlıklar	3.260.458	49.025	2.097.562	2.142.107			4.173.105			4.302.980
Bağlı Ortaklıklar	1.460.000					1.460.000	0	1.460.000		0
Maddi Duran Varlıklar	1.079.486	49.025	574.534	574.534			1.692.732			1.692.732
Arazi ve Arsalar	192.700		0	0			192.700			192.700
Binalar	162.550		100.000	100.000			262.550			262.550
Tesis, Makine ve Cihazlar	1.069.369		76.839	76.839	13.751		1.159.959	13.751		1.159.959
Taşıtlar	141.763	86.000	341.780	341.780			569.543			569.543
Demirbaşlar	469.721	36.562	456.344	456.344			962.627			962.627
Birikmiş Amortismanlar (-)	-956.617	-73.537	-400.429	-400.429	-24.064		-1.454.647	-24.064		-1.454.647
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	44.211	0	1.197.396	1.241.941			1.369.251			1.498.892
Haklar	106.119		25.629	25.629			131.748			131.748
Şerefiye			258.178	302.723	169.393	41.749	385.822	255.655	42.915	515.463
Özel Maliyetler	38.896		1.356.879	1.356.879			1.395.775			1.395.775
Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	5.469		0	0			5.469			5.469
Birikmiş Amortismanlar (-)	-106.273		-443.290	-443.290			-549.563			-549.563
Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	676.761		325.312	325.312			1.002.073			1.002.073
Ertelenmiş Vergi Alacağı/Varlığı			320	320	108.729		109.049	108.963		109.283
Aktif Toplamı	24.293.020	8.967.450	64.986.802	65.031.347			78.536.713			78.666.588

Bilanço Kalemi	A A.Ş.	D Ltd.Şti.	B A.Ş. (Konsolide)		Kısmi Şerefiye Yöntemi		Konsolide	Tam Şerefiye Yöntemi		
			Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye	Eliminasyon Kayıtları			Eliminasyon Kayıtları		
					Borç	Alacak		Borç	Alacak	Konsolide
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	14.312.817	3.308.545	58.998.376	58.998.376			58.634.707			58.634.707
Mali Borçlar	3.142.891	2.824.539	6.806.867	6.806.867			12.774.297			12.774.297
Banka Kredileri	3.142.891	2.824.539	6.806.867	6.806.867			12.774.297			12.774.297
Diğer Mali Borçlar							0			0
Ticari Boçlar	3.897.265	476.381	1.783.855	1.783.855			6.157.501			6.157.501
Satıcılar		476.381	1.783.855	1.783.855			2.260.236			2.260.236
Borç Senetleri	3.897.265						3.897.265			3.897.265
Diğer Ticari Borçlar										
Diğer Borçlar	6.854.695	0	11.893.517	11.893.517			763.181			763.181
Ortaklara Borçlar			11.771.733	11.771.733	11.771.733		0	11.771.733		0
Bağlı Ortaklıklara Borçlar	6.213.298		0	0	6.213.298		0	6.213.298		0
Personele Borçlar	641.397		121.784	121.784			763.181			763.181
Alınan Avanslar	15.046	0	37.627.326	37.627.326			37.642.372			37.642.372
Alınan Sipariş Avansları	15.046		37.627.326	37.627.326			37.642.372			37.642.372
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	318.942	7.625	264.088	264.088			590.655			590.655
Ödenecek Vergi ve Fonlar	299.039	4.379	131.888	131.888			435.306			435.306
Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	19.903	3.246	132.200	132.200			155.349			155.349
Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0	0			0			0
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	184.727	211.340	488.378	488.378			884.445			884.445
Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ.	-184.727	-211.340	-488.378	-488.378			-884.445			-884.445
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	83.978		622.723	622.723			706.701			706.701
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	5.957.666	4.371.645	2.030.750	2.030.750			12.360.061			12.360.061
Mali Borçlar	5.957.666	4.371.645	2.023.070	2.023.070			12.352.381			12.352.381
Banka Kredileri	5.957.666	4.371.645	2.023.070	2.023.070			12.352.381			12.352.381
Ertelenmiş Vergi Borcu			7.680	7.680			7.680			7.680
Özkaynaklar	4.022.537	1.287.260	3.957.676	4.002.221			7.541.945			7.671.820
Sermaye	3.000.000	120.000	1.500.000	1.500.000	1.620.000		3.000.000	1.620.000		3.000.000
Yedekler	82.066	48.359	0	0	48.359		82.066	48.359		82.066
Geçmiş Yıllar Karları	277.608	273.543	598.966	598.966	654.434	82.841	578.524	654.434	82.81	578.524
Dönem Net Karı	662.863	845.358	1.791.189	1.791.189	3.299.410	2.026.214	2.026.214	3.299.410	2.025.282	2.025.282
Toplam KGOP							1.855.141			1.985.948
KGOP (D Ortaklığı)						490.902	490.902		577.164	577.164
KGOP (B Ortaklığı)						1.296.718	1.296.718		1.296.718	1.296.718
KGOP (C Ortaklığı)			67.521	112.066			67.521			112.066
Pasif Toplamı	24.293.020	8.967.450	64.986.802	65.031.347	23.875.043	23.875.043	78.536.713	23.961.539	23.961.539	78.666.588

Ana Ortaklığın Net Kardaki Payı:

Açıklama	Kısmi Şerefiye	Tam Şerefiye
Konsolide Kar	2.924.484	2.923.552
B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş'nin	-597.063	-597.063
C İnşaat, Turizm, Dekorasyon ve Mimarlık Ltd.Şti.	-32.066	-32.066
D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti.	-269.141	-269.141
A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Konsolide net kar payı	2.026.214	2.025.282

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Finansal sistemin en önemli kurumlardan biri olan kredi kurumlarının (bankalar, leasing şirketleri, faktoring şirketleri ve diğer kredi veren kurumlar) bilançolarının en önemli aktif kalemlerinden olan kredilerinin kalitesinin yüksek ve sorunlu kredi oranının düşük olması; hem sistemin sağlığı hem de hissedarların kar beklentilerinin gerçekleşmesi için bir gerekliliktir. Kredi kalitesinin yüksek olması, kredilendirme sürecinin her aşamasında krediye ve kredi müşterisine ilişkin kararların doğru bir biçimde verilmesi ile mümkün olabilmektedir. Doğru karar verilebilmesi için, öncelikle, kredi verilen/verilecek grup veya ortaklıkların mali bünyesi ile faaliyet sonuçları hakkında doğru bilgilere sahip olunması gerekir. Grubun mali bünyesi ve faaliyet sonuçlarını, grubu oluşturan her bir işletmenin/ortaklığın tek tek finansal tablolarından ve aynı zamanda grubun konsolide finansal tablolardan edinmek gerekir. Ancak, değişik sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin oluşturduğu gruplara ait konsolide finansal tabloların yorumlanması ve analiz edilmesinde ihtiyatlı olunması gerekir. Böyle durumlarda, her bir ortaklığın finansal tablolarının da değerlendirilmesine daha fazla dikkat etmek gerekecektir.
2. Farklı konsolidasyon teorilerine göre düzenlenen konsolide finansal tablolardaki özkaynak, aktif büyüklük ve karlılıklar farklı olmaktadır. UFRS/IFRS uygulamasında, opsiyonel olarak kabul edilen tam şerefiye ve kısmi şerefiye yöntemlerine göre düzenlenen konsolide finansal tabloların sonuçlarının da farklı olacağı çalışmada gösterilmiştir. Bu durumun finansal tabloların karşılaştırılmasını engelleyeceği kanaatindeyiz. Bu bağlamda, UFRS/IFRS tarafından bir seçenek olarak kabul edilen ve aynı zamanda US GAAP tarafından da tek seçenek olarak kabul edilen tam şerefiyeye göre konsolide finansal tabloların düzenlenmesinin; hem grubun finansal durumu ile faaliyet sonuçlarını daha iyi sunacağı, hem de karşılaştırılabilirlik açısından daha uygun olacağı düşünmekteyiz.
3. Farklı yöntemlere göre düzenlenen konsolide finansal tabloların aktif büyüklükleri ve bilanço kalemleri farklılık teşkil etmektedir. Farklı yöntemlere

göre düzenlenen konsolide finansal tablolara dayanılarak bulunacak finansal oranlar da farklı olacaktır. Bundan dolayı kredilendirme sürecinde düzenlenecek olan konsolide finansal tablolara dayanılarak yapılacak kredi analizlerinde bu farklılıkların dikkate alınması ve buna göre bir karara varılması gerekecektir.

4. Şerefiyenin ortaya çıkabilmesi için; edinme veya transfer edilmiş bedelin, edinilen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden daha fazla olması gerekir. Bu koşul sağlandığı ve şerefiye olduğu müddetçe tam şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiye tutarı, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiye tutarından daha fazla olacaktır. Bu bağlamda; tam şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun aktif büyüklüğü, kısmi şerefiye yaklaşıma göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançoya nazaran daha büyük olacaktır. KGOP'lara ilişkin şerefiyenin aktifte bulunması yanında, aynı tutarın KGOP'ların sermaye içindeki tutarına da ilave edilmesi gerekir. Bu da; tam şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun özkaynak tutarı, kısmi şerefiye yaklaşımına göre şerefiyenin hesaplanması halinde düzenlenen konsolide bilançonun özkaynak tutarından daha fazla olacaktır. Ayrıca, tam şerefiye yaklaşıma göre hesaplanan şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulacak tutarının, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan şerefiyenin değer düşüklüğü testine tabi tutulacak tutarından da fazla olacaktır. Nakit yaratan birimin geri kazanılabilir tutarı, kayıtlı tutarından daha düşük olması halinde, şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kaldığı kabul edilmektedir. Bu durumda değer düşüklüğü tutarı tam şerefiye yaklaşımında daha fazla olacak ve tam şerefiye yaklaşımındaki konsolide net kar, kısmi şerefiye yaklaşımına göre hesaplanan konsolide net kardan daha düşük olacaktır.
5. Şirket birleşmesi ile birlikte edinilen (bağlı) ortaklıkların gerçeğe uygun değerleri esas alınarak hazırlanan finansal tablolar ile edinen ortaklığın (ana ortaklığın) tarihi maliyetleri ile raporlanan finansal tabloları konsolide edilmektedir. Bu durumda, konsolide finansal tablolara; varlık ve borçlar ile

koşullu borçların edinilen ortaklıklara ait olanı gerçeğe uygun değerleri ile ana ortaklığa ait olan varlık ve borçları ise tarihi maliyetleri ile aktarılmaktadır. Konsolide finansal tabloların bu özelliği, onlardan beklenen bilgi verme amacını tam olarak karşılayamayacağı değerlendirilmektedir. Konsolide finansal tabloların bu özelliğinin kredi değerlendirme sürecinde dikkate alınması gerekir. Bu bağlamda, edinilen ortaklığın varlık ve borçlarının da gerçeğe uygun değerleri ile değerlendirilip, gerçeğe uygun değerle değerlendirilen edinilen ortaklıkların varlık, borç ve koşullu borçları ile konsolide edilmesi halinde, konsolide finansal tablolardan beklenen bilgi verme amacı daha iyi yerine getirilecektir.

6. Şerefiyenin dağıtıldığı nakit yaratan birimin satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değerinden veya nakit yaratan birimden elde edilmesi beklenen gelecekteki nakit akışlarının bugünkü değerinden yüksek olanı geri kazanılabilir değer olarak belirlenmekte ve bu değer nakit yaratan birimin defter değerinden düşük olması halinde şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kaldığı kabul edilmektedir. Ancak, nakit yaratan birimin geri kazanılabilir değerinin hesaplanmasında kullanılan her iki yaklaşım da mahiyetleri itibariyle belli varsayımlara (iskonto oranı, nakit akımları ve nakit yaratan birimin gerçeğe uygun değeri gibi) dayanmaktadır. Bu varsayımlarda bulunan yönetim, grubun karlılığını göz önünde bulundurarak gerçekte şerefiyenin değer düşüklüğüne maruz kalmış olmasına rağmen geri kazanılabilir değerini yüksek göstererek değer düşüklüğü giderini hesaplamak istemeyebilir. UFRS/IFRS tarafından belirlenen bu yaklaşımdaki bu eksikliği gidermek için, hesaplamaların daha objektif kıstaslara bağlanması ve özellikle halka açık şirketlerde, geri kazanılabilir değer hesaplanmasında pazar değerinin bir ölçüt olarak kullanılması düşünülebilir.
7. Gerek birleşme, gerek konsolidasyon aşamasındaki eliminasyon sürecinde vergi etkilerinin mutlaka dikkate alınması gerekir. Ancak; UFRS/IFRS birleşme tarihinde sadece edinilen ortaklığın tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin defter değerinden farklı olması halinde vergi etkisini dikkate almaktadır. Bu durum birleşen şirketlerin gerçek durumunu yansıtmaktan uzak

kalmaktadır. Bundan dolayı, edinen işletmenin tanımlanabilir net varlıklarının gerçeğe uygun değerinin defter değerinden farklı olması halinde de vergi etkisinin dikkate alınması ve konsolide finansal tablolarda gösterilmesi gerekir.

8. Çalışmanın temelinde, genel olarak firmanın finansal yükümlülüklerini ve özelde müşterinin tesis edilecek veya edilip kullanılmış olan kredilerin zamanında ve tam olarak (anapara, faiz ve varsa diğer yükümlülükler) ödemeyebilme kapasitesinin belirlenmesi sürecinde konsolide finansal tabloların düzenlenmesidir. Bu bağlamda, birbirlerinin ödeme kapasitelerini önemli ve zorunlu olarak etkileyebilecek ortaklıkların ödeme kapasitelerini belirlemek için, grubu oluşturan her bir işletmenin finansal tabloları yerine grubun konsolide finansal tablolarından faydalanmak daha doğru olacaktır. Birbirlerinin ödeme kapasitesini önemli ve zorunlu olarak etkileyebilme durumunda, konsolide finansal tablo düzenlenmesi gerekir. Bu bağlamda UFRS/TFRS, konsolide finansal tablo düzenlenmesi için aşağıdaki şartların oluşmasını gerekli kılmıştır:

- Ana ortaklığın, bağlı ortaklığının sermayesindeki payının doğrudan veya dolaylı olarak, % 51 veya üstünde olması ve ana ortaklığın bağlı ortaklığın operasyonel ve finansal politikalarını belirleme yetkisini sınırlayıcı bir durumun olmaması,
- Ana ortaklığın, bağlı ortaklığın sermayesindeki payının doğrudan veya dolaylı olarak, % 51'den daha az olmasına rağmen; ana ortaklığın, bağlı ortaklığının operasyonel ve finansal politikalarını kontrol gücüne sahip olması.

9. Bu koşulların sağlanması halinde; konsolide finansal tablo düzenlenirken, bağlı ortaklıkların yerli veya yabancı işletme/ortaklık olmaları veya değişik sektörlerde faaliyet gösteriyor olmalarının herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

10. UFRS/TFRS tarafından konsolide finansal tabloların düzenlenmesi için temel alınan kontrol gücü kavramı, kredi değerlendirme sürecinde konsolide finansal tabloların hazırlanmasına temel teşkil edebilmekle birlikte yetersiz kaldığını düşünmekteyiz. Bu bağlamda, kredi değerlendirme sürecinde, grubun finansal

yükümlülüklerini etkileyecek ve muhasebenin önemlilik ilkesi de göz önünde bulundurularak; konsolide finansal tabloların hazırlanmasında kontrol gücünün yanında ve ondan bağımsız olarak itibar riskinin de bir baz teşkil etmesi ve bu konuda UFRS'nin bazlarının ötesine geçilmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira; kredi analizinin temel amacı verilen kredinin vadesinde ve tam olarak ödenip ödenmeyeceğini tespit etmektir. Kredilendirilecek firmanın veya grubun ne tür riskleri taşıdığını bilmemek bu amacın gerçekleşmesine engel teşkil edeceği muhakkaktır.

11. Kredilendirme sürecinde, konsolide finansal tablo düzenlemek zorunda olmayan ve fakat finansal sonuçları ve durumları itibariyle bir topluluğu oluşturan işletmelerin birleştirilmiş finansal tablolarının da hazırlanması gerekir. Özellikle de bir gerçek kişinin sahip olduğu veya doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği işletmelerin finansal tablolarının birleştirilmesi gerekir. Bu gerekliliğin temel nedeni, bu işletmelerden birinin finansal anlamdaki zayıflığından diğer işletmelerin de etkilenebilmesi ve kredilendirilen işletmenin kredilerini ödemedede temerrüde düşebilme olasılığıdır. Gerek itibar riski gerek birleştirilmiş tablo düzenleme gerekliliği nedeniyle konsolide edilecek finansal tabloların düzenlenmesinde; konsolidasyondaki gibi eliminasyonların yapılması gerekir. Aksi takdirde, konsolide edilen finansal tablolar, finansal tabloları konsolide edilen ortaklıkların gerçek durumunu yansıtmaktan uzak olacaktır.

12. Konsolide finansal tablo düzenlenirken;

- Ana ortaklık ile bağlı ortaklıklarının finansal tablolarının aynı dönemlere ait olması,
- Ana ortaklık ile bağlı ortaklıklarının finansal tablolarının farklı döviz cinslerinden düzenlenmiş olmaları halinde, bağlı ortaklıklarının finansal tablolarının ana ortaklığın finansal tablolarının düzenlendiği döviz cinsine çevrilmesi,
- Eliminasyon kayıtlarının yapılması,

- Daha önceki dönemlere ait gerçekleşmemiş gelir ve giderlerin cari dönemde dikkate alınması ve bunların da eliminasyona tabi tutulması,
- Şerefiyenin mutlaka değer düşüklüğü testine tabi tutulması

gerekir.

13. Konsolide finansal tablo düzenlenirken ve bunlardan faydalanırken, sınırlarının da olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır:

- Konsolide finansal tablolar gruba dahil birden fazla ortaklığın finansal tablolarını içerdiğinden, bunların finansal analizinden elde edilen sonuçlar ve oranlar ortalama değer taşımaktadırlar.
- Finansal tabloları konsolide edilecek olan ortaklıkların farklı ülkelerde faaliyet göstermeleri ve kurların volatilitésinin yüksek olması halinde, bu durumun konsolide finansal tablolar üzerinde ciddi etkileri olabilir.

KAYNAKÇA

Kitap, Makale ve İnternet Siteleri

Ada, Erhan ve Dilek Demirhan. **Şirket Birleşme ve Satınalmalarının Stratejik Önemi ve İşletmelerin Piyasa Değeri Üzerine Etkisi**, Analiz, Cilt: 6, Sayı: 15 (Nisan 2006)

Akdoğan, Nalan. "TMS 5 Konsolide Finansal Tablolar Standardının İncelenmesi ve Bir Örnek Uygulama" [Elektronik Versiyon] **Muhasebe ve Denetime Bakış**, Ekim 2001. (08 Ekim 2008)

Akdoğan, Nalan ve Nejat Tenker. **Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri**. 11. Baskı. Ankara: Gazi Kitapevi, 2007

Akgüç, Öztin. **Finansal Yönetim**. Yedinci Baskı. İstanbul: Avcıol Basın yayın, Tarihsiz

Akgüç, Öztin Akgüç. **Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi**, Yedinci Baskı, İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık, 2006

Aksoy, Tamer. **Çağdaş Bankacılıktaki Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık**, İlk Baskı, Ankara: SPK yayınları, 1997

Alexander, David and Simon Archer. **2007 International Accounting/Financial Reporting Standards Guide**, Chicago: CCH Wolters Kluwer Business, 2006

Alfredson, Keith, Ken Leo, Ruth Picker, Jennie Radford, **Applying International Financial Reporting Standard**, Enhanced Edition, Sydney: John Willey and Sons Australia, Ltd. 2007

Aras, Güler. **Ticari Bankalarda Kredi Portföyünün Yönetimi**. Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 1996

Arıkan, Özlem. "Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında Yapılan Son Değişikliklerle İşletme Birleşmelerinin Finansal Raporlanması", **Muhasebe ve Denetime Bakış**, Sayı: 13

- Aslanoğlu, Suphi. “Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu’nda Şirket Birleşmeleri ve Birleşmelerin Muhasebeleştirilmesi -1” **Yaklaşım Dergisi**, Yıl: 15, Sayı: 176, Ağustos 2007
- Bahar, Cevdet Okan. “ Birleşme, Devir, Bólünme ve Tür Değiştirme Hallerinde Vergilendirme”, **Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog**, Sayı: 209, Mart 2008
- Baker, Richard E., Vadean C. Lembke, Thomas E. King ve Cynthia G. Jeffrey. **Advanced Financial Accounting**, Seventh Edition, New York: McGraw-Hill Irwin, 2008
- Battal, Ahmet. **Bankacılık Kanunu Şerhi**, Birinci Baskı, Ankara: SeÇkin Kitapevi, 2006
- BDDK, Finansal Piyasalar Raporu, Aralık-2008, <http://www.bddk.org.tr/> (22 Mayıs 2009)
- Berk, Niyazi. **Finansal Yönetim**. Sekizinci Baskı. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2005
- Blaise, Ganguin and John Bilardello. **Fundamentals of Corporate Credit Analysis**. New York: McGraw-Hill, 2005
- Bonham, Mike, Richard Crisp, Matthew Curtis, Mike Davies, Pieter Dekker, Tim Denton, Richard Moore, Robert Overend, Hedy Richards, Tim Rogerson and Matt Williams; **International GAAP 2009**, West sussex: Wiley and Ernst&Young, 2009,
- Demir, Volkan ve Oğuzhan Bahadır. **UFRS/TFRS Kapsamında İŞletme Birleşmeleri ve Konsolidasyon**, Ankara: Nobel Yayınları, 2008
- Deloitte, **Business Combinations and Changes in Ownership interests, A guide to the Revised IFRS 3 and IAS 27**, 2008, <http://www.iasplus.com>, (25 Eylül 2008).
- Deloitte, **IFRSs and US GAAP, A Pocket Comparison**, 2008, <http://www.iasplus.com>, (26 Eylül 2008).

- Eğilmez, Mahfi ve Ercan Kumcu. **Ekonomi Politikası**, 6. Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi, 2004
- Elfrink, John A., SFAS 94 amends consolidation principles to reduce off balance sheet financing, *The CPA Journal Online*, June 1989, <http://www.cpajournal.com/index.htm> (24 Ağustos 2008)
- Epstein, Barry J., Ralph Nach ve Steven M. Bragg. **GAAP 2009**, USA: John Wiley & Sons, Inc. 2008
- Epstein Barry J. and Eva K. Jermakowicz. **IFRS 2009 Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards**, New Jersey: John Willey & Sons, Inc, 2009
- Eren, Erol. **Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası**. Yedinci Baskı. İstanbul: Beta Yayınevi, 2005.
- Ersoy, Ayten ve Ayşenur Buyruk. “İşletme Birleşmelerinin UMS-(22) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standardı-(IFRS)’e göre incelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi-I”, **Analiz**, Cilt:5, Sayı: 14 (Nisan 2006)
- EU Implementation of IFRS and the Fair Value Directive, A Report for the Euroean Commission, [_ww.ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/studies/2007-eu_implementation_of_ifrs.pdf](http://www.ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/studies/2007-eu_implementation_of_ifrs.pdf) - s. 6 (21.09.2008)
- Göğüş, E. Handan Sümer. **IFRS/TFRS Çerçevesinde Tam Konsolidasyon**, Birinci Baskı, İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihat Sayar Eğitim Vakfı, 2007
- Gökçen, Gürbüz, Başak Ataman Akgül ve Cemal Çakıcı. **Türkiye Muhasebe Standartlar Uygulamaları**. İstanbul: Beta Yayınevi, 2006
- Gücenme Gençoğlu, Ümit. **Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamalar**. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2007
- Gürdal, Kadir. “Muhasebe Standartları Yönünden Finansal Tabloların Konsolidasyon İlkeleri ve Uygulamaları”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi SBE, 2001

- Gürdal, Kadir ve Güven Sayılğan. “Konsolide Finansal Tablolar, İlgili Ulusal ve Uluslar arası Düzenlemeler” **Prof. Dr. Yüksel Koç Yalkın’a Armağan**. SBF Yayın No: 590, Ankara, 2003
- Hove, M R. **Consolidated Financial Statements**, An International Perspective, Capa Town: Juta Academic, 2006
- Hoyle, Joe B. Thomas F. Shaefer and Timothy S. Douppnik. **Advanced Accounting**, Ninth Edition, New York: McGraw- Hill Irwin, 2009
- Huefner, Ronald J., James A. Largay, Susan S. Hamlen, **Advanced Financial Accounting**, Tenth Edition, USA: Thomson Corporation, 2007
- İşıpek, Pekhan. “Banka Stratejik Yönetimi Açısından Kredi Riski Yönetimi Modelleri” **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2005. S. 2-3
- International Financial Reporting Standards, International Accounting Satandard Board. London: IASCF, 2008
- Exposure Draft 10 Consolidated Financial Statements, International Accounting Satandard Board [http://www.iasb.org/Current+Projects/\(14 Aralık 2009\)](http://www.iasb.org/Current+Projects/(14+Aralık+2009))
- Karapınar, Aydın. “Şirket Birleşmeleri ve Uluslar arası Muhasebe Standartlarına Göre Değerlendirilmesi” **Muhasebe ve Denetime Bakış**, Sayı. 8, (ocak 2003)
- Kidwell, David s., Richard L. Peterson and David W. Blackwell. **Financial Institutions, Markets, and Money**. Fifth edition. Tarihsiz
- Kızıl, Ahmet. Genel Muhasebe, Vergi Uygulamaları, Enflasyon Muhasebesi, İstanbul: Bahar Yayınları, 2006
- Kızıl, Ahmet ve Macide Şoğur. İhracat – İthalat İşlemleri ve Muhasebe Uygulaması, İkinci Basım, İstanbul: Der Yayınları, 1996
- Larsen, E.John. **Modern Advanced Accounting**, Ninth Edition, New York: McGraw-Hill Irwin, 2003

- Mısırlıoğlu, İsmail Ufuk, **Türkiye ve Uluslararası Muhasebe Uygulamalarında Şerefiye**, İstanbul: Yaylım Yayıncılık, 2001
- Miller, Alex. **Strategic Management**. Third Edition. USA: The McGraw-Hill Companies, Inc., 1998
- Mirza, Abbas Ali, Graham j.Holt ve Magnus Orrell. **IFRS Workbook and Guide**. New Jersey: John Wiley & sons, Inc, 2006
- Mishkin, Frederic S., **The Economics of Money, Banking, and Financial Markets**, Third Edition, New York: 1992
- Neo, Pearl Tan Hock ve Peter Lee Lip Nyea, **Advanced Financial Accounting**, Singapore: Mcgraw-Hill Education (Asia), 2008
- Otlu, Fikret ve Yusuf C. Çukacı. “Şirket Birleşmesinde Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Şerefiyenin Muhasebe Standartlarına Göre Muhasebeleştirilmesi”, **Muhasebe ve Denetim Bakış**, Sayı: 21 (Ocak 2007)
- Öker, Ayşegül. “Ticari Bankalarda Kredi ve Kredi Riski Yönetimi” **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, 2007
- Örten, Remzi, Hasan Kaval ve Aydın Karapınar. **Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları**. Ankara: Gazi Kitapevi, 2007
- Özülke, Figen. “Bankaların Kredilendirme Sürecinde Konsolide Mali Tabloların Hazırlanması”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. İstanbul Üniversitesi SBE, 1999
- Pierce, Ailen ve Niamh Brennan. **Principles and Practice of Group Account, a European perspective**, London: Thomson Learning, 2003
- PriceWaterhouseCoopers, **New IFRS for Acquisitions (M&A)**, 2008, [http://www.pwc.com/\(02 Aralık 2008\)](http://www.pwc.com/(02%20Aralık%202008))

- Ross, Stephen A., Randolph W. Westerfield, Jeffrey Jaffe ve Bradford D. Jordan, **Modern Financial Management**, Eighth Edition, New York: McGraw-Hill International Editon, 2008
- Saunders, Anthony. **Credit Risk Management**. First Edition. New York: John Wiley&sons, Inc. 1999
- Seval, Belkıs. **Kredilendirme Süreci ve Kredi Yönetimi**. İstanbul: Muhasebe Enstitüsü Yayınları, 1990
- Statement of Financial Accounting Standards No.160: Noncontrolling Interests in Consolidated Financial Statements, an amendments of ARB No. 51, <http://www.fasb.org/public/> (14 Eylül 2008)
- Subramanyam K.R., John J. Wild. **Financial Statement Analysis**, Tenth Edition, Singapore: McGraw-Hill International Edition, 2009
- Sutton, Tim. **Corporate Financial Accounting and Reporting**, Second Edition, England: FT Prentice Hall, 2004
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, **TMS/TFRS 2008**, Ankara: TMSK Yayınları, 2008
- TSPAKB, **Analiz Yöntemleri**, Ekim, 2007, <http://www.tspakb.org.tr/> (30 Haziran 2008)
- Uludağ, İlhan ve Erişah Arıcan. **Finansal Hizmetler Ekonomisi**. İkinci Baskı. İstanbul: Beta Yayınevi, 2001
- Ünal,Targan. **Kredi Sözleşmeleri**, İTO yayınları, İstanbul: 1995, s.1 Aktaran: Pekhan İşipek, “Banka Stratejik Yönetimi Açısından Kredi Riski Yönetimi Modelleri” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 2005.)

Kanun, Bakanlar Kurulu Kararları, Genelge Ve Tebliğiler:

1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

5411 sayılı Bankacılık Kanunu

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

Bankaların Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ
<http://www.bddk.org.tr/> (12 Mayıs 2009)

SPK'nın Seri: XI, No: 29 sayılı "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin
Esaslar Tebliği"

TFRS 1 Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması (3 Mayıs 2009 tarih ve
27217 sayılı Resmi Gazete'de yayınlamıştır)

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TABLO LİSTESİ	VI
ŞEKİL LİSTESİ	XI
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	4
FİNANSAL SİSTEM VE BANKACILIK	4
1.1 Fon Arz ve Talebi	4
1.2 Bankaların Finansal Sistem İçindeki Rollerini	8
1.3 İşletmelerin Fon/Kredi Taleplerinin Nedenleri	8
1.3.1 İşletmenin Büyümesi	9
1.3.2 İşletmenin Zarar Etmesi/Yeterli Kar Elde Edememesi	9
1.3.3 Firmadan Büyük Tutarda Kaynak Çekilmesi	9
1.3.4 Maddi Duran Varlık Edinilmesi	10
1.3.5 Mevsimlik Hareketler	10
1.3.6 Spekülasyon Amacıyla Fon Talebi	10
1.3.7 Refinansman / Mevcut Bir Borcun Ödenmesi	10
1.3.8 Sermaye Taahhüdünün Yerine Getirilmesi	10
1.3.9 Firma Satın Alınmaları İçin Finansman İhtiyacı	11
1.3.10 Çalışma Sermayesi İçin Finansman İhtiyacı	11
II. BÖLÜM	12
BANKA KREDİLERİ VE KREDİ ANALİZİ	12
2.1 Kredinin Tanımı	12
2.2 Niteliklerine Göre Ticari Krediler	13
2.2.1 Nakdi Krediler	13
2.2.2 Gayrinakdi Krediler	13
2.3 Kredilendirme Süreci	14
2.3.1 Kredi Talebi	14
2.3.2 Kredi Analizi	16
2.3.2.1 Sektör/Endüstri Analizi	18
2.3.2.2 Kalitatif Analiz	18
2.3.2.3 Kantitatif Analiz	18
III. BÖLÜM	20
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR	20
3.1 Şirketlerde Birleşme ve Büyüme	20
3.1.1 Büyüme Yönleri	20
3.1.1.1 Yatay Büyüme	20
3.1.1.2. Dikey Büyüme	21
3.1.1.3 Çapraz Büyüme	21
3.1.1.4 Benzer Alanlarda Büyüme	21
3.1.2.1 Devralma (Merger, Statutory Merger)	22
3.1.2.2 Yeni Tüzel Kişilik Altında Toplanma (Consolidation)	23

3.1.2.3 Alınan (Edinilen) Şirketin Tüzel Kişiliğini Koruması/Ana Ortaklık Yatırımı (Acquisition of Stock).....	24
3.1.2.4 Varlıkların Satın Alınması (Acquisition of Assets).....	26
3.1.3 İşletmeleri Birleşmeye İten Nedenler.....	27
3.1.3.1 Gelir Artışı.....	28
3.1.3.2 Maliyet Azalışı.....	28
3.1.3.3 Vergi Tasarrufu veya Vergi Kalkanı.....	28
3.1.3.4 Sermaye Gereksinimindeki Azalış.....	29
3.1.3.5. Diğer Nedenler.....	29
3.1.4 Şirket Birleşmelerinde Uygulanan Muhasebe Yöntemleri.....	30
3.1.4.1 Çıkarların Havuzlanması.....	30
3.1.4.2 Edinme Yöntemi (Acquisition Method)/Satın Alma Yöntemi (Purchase Accounting Method).....	31
3.1.5 Şirket Birleşmelerinde Vergi Etkisi-UFRS/IFRS Yaklaşımı.....	38
3.2. Konsolide Finansal Tablolar.....	41
3.2.1 Konsolide Finansal Tablo Kavramı.....	41
3.2.2 Birleştirilmiş Finansal Tablolar (Combined Financial Statements).....	43
3.2.3 Konsolide Finansal Tablo Düzenleme Gerekçeleri.....	44
3.2.3.1 Bilgi Verme Amacı.....	44
3.2.3.2 Etkili Anlaşma (Efficient Contracting).....	45
3.2.4 Konsolide Finansal Tablolarda Temel Kavramlar.....	45
3.2.4.1 Kontrol ve Kontrolün Kaybedilmesi.....	46
3.2.4.1.1 Kontrol.....	46
3.2.4.1.1.1 Doğrudan/Direkt Kontrol.....	49
3.2.4.1.1.2 Dolaylı/Endirekt Kontrol.....	49
3.2.4.1.2 Kontrolün Kaybedilmesi.....	51
3.2.4.2 Ana Ortaklık Kavramı.....	55
3.2.4.3 Bağlı Ortaklık.....	55
3.2.4.4 Grup.....	55
3.2.4.5 Önemli Etki ve İştirak Kavramı.....	55
3.2.5 Konsolidasyon Kapsamındaki Ortaklıklar.....	57
3.2.6 Konsolidasyonun Ön Koşulları/Genel Esasları.....	60
3.2.7 Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeler.....	63
3.2.7.1 ABD’de Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeler.....	63
3.2.7.2 Uluslararası Düzeyde Yapılan Düzenlemeler.....	64
3.2.7.2.1 UMSK’nın Konsolide Finansal Tabllarına İlişkin Düzenlemeleri.....	64
3.2.7.2.2 AB’nin Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri.....	66
3.2.7.3 Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Ulusal Düzenlemeler.....	67
3.2.7.3.1 SPK’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri.....	67
3.2.7.3.2 TMSK’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri.....	68
3.2.7.3.3 BDDK’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri.....	70
3.2.7.3.4 Hazine Müsteşarlığı’nın Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Düzenlemeleri.....	70

3.3. Konsolidasyon (Teori-UFRS/IFRS Yaklaşımı)	71
3.3.1 Konsolidasyon Teorileri	71
3.3.1.1 Ana Ortaklık Teorisi.....	72
3.3.1.2 Tek İşletme Teorisi.....	77
3.3.1.3 Tek İşletme Teorisi ile Ana Ortaklık Teorisinin Karşılaştırılması.....	81
3.3.1.4 Oransal Konsolidasyon Teorisi.....	82
3.3.1.5 UFRS/IFRS'nin Konsolidasyon Teorilerine Yaklaşımı.....	83
3.3.2 Konsolidasyon Yöntemleri	83
3.3.2.1 Tam Konsolidasyon (Full Consolidation).....	84
3.3.2.2 Oransal Konsolidasyon Yöntemi.....	85
3.3.2.3 Özkaynak Yöntemi (Equity Method).....	88
3.3.2.4 Konsolidasyon Yöntemlerinin Karşılaştırılması.....	95
3.3.3 Şerefiye (Goodwill)	97
3.3.3.1 Şerefiyenin Tanımı ve Özellikleri.....	97
3.3.3.1.1 Şerefiyenin Kaynakları.....	100
3.3.3.1.2 Şerefiyenin Türleri.....	102
3.3.3.1.2.1 Pozitif Şerefiye.....	102
3.3.3.1.2.2 Negatif Şerefiye.....	106
3.3.3.2 UFRS/IFRS'nin Şerefiye Yaklaşımı.....	108
3.3.3.2.1 UFRS/IFRS'ye Göre Şerefiye Türleri.....	110
3.3.3.2.1.1 Tam Şerefiye (Full Goodwill).....	111
3.3.3.2.1.2 Kısmi /Satın Alma Şerefiyesi (Partial /Purchased Goodwill).....	113
3.3.3.2.1.3 Tam Şerefiye ile Kısmi Şerefiyenin Karşılaştırılması.....	114
3.3.3.2.2 Şerefiyenin Değer Düşüklüğü Testine Tabi Tutulması.....	119
3.3.3.2.3 UFRS/IFRS'a Göre Pazarlıklı Satın Almalar (Bargain Purchases)/Negatif Şerefiye.....	124
3.3.4 Kontrol Gücü Olmayan Paylar (Non-Controlling Interests)/ Azınlık Payları	128
3.3.4.1 Tanım.....	128
3.3.4.2 UFRS/IFRS'nin Kontrol Gücü Olmayan Paylar Yaklaşımı.....	129
3.3.4.2.1 Edinme Tarihinde KGOP'lerin Belirlenmesi.....	129
3.3.4.2.2 Edinme Tarihinden Sonraki Dönemlerde KGOP'lerin Belirlenmesi.....	134
3.3.4.2.2.1 Direk/Dolaysız Kontrolde KGOP'lerin Belirlenmesi.....	134
3.3.4.2.2.2 Dolaylı Kontrolde KGOP'lerin Belirlenmesi ve Konsolidasyon.....	135
3.3.5 Konsolidasyon Süreci/Prosedürü	139
3.3.5.1 Ana Ortaklığın Bağlı Ortaklıktaki Yatırımları ile Bağlı Ortaklıktaki Özkaynak Payının Eliminasyonu (KGOP ve Şerefiye Dahil).....	142
3.3.5.2 Grup İçi Borç ve Alacakların Eliminasyonu.....	147
3.3.5.3 Grup İçi Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu.....	151
3.3.5.4 Grup İçi Gerçekleşmemiş Gelir ve Giderlerin Eliminasyonu.....	153
3.3.5.5 Grup İçi Duran Varlıkların Transferine İlişkin Gelir-Gider Eliminasyonu.....	156

3.3.5.5.1 Amortismanına Tabi Olmayan Duran Varlıklar	156
3.3.5.5.2 Amortismanına Tabi Duran Varlıklar	157
3.3.5.6 Gerçekleşmemiş Gelir/Giderin KGOP'lere Etkisi	162
3.3.5.7 Ana Ortaklığın Yurtdışındaki Bağlı Ortaklıklarının Finansal Raporlarının Raporlama Para Birimine Çevirmesi	164
3.3.5.8 Grup İçi Alım Satımların Zararla ile Yapılmasına İlişkin Eliminasyon	171
3.3.5.9 Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi	175
3.3.5.9.1 Dönen Varlıkların Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi	175
3.3.5.9.2 Duran Varlıkların Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir ve Zararların Eliminasyonunda Vergi	179
3.4 Konsolide Finansal Tabloların Sınırları	181
IV. BÖLÜM.....	183
UFRS/TFRS'ye GÖRE KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR.....	183
4.1 Tanım, Kapsam ve Sunumu	183
4.2 Konsolide Bilançonun Düzenlenmesi	185
4.2.1 Edinme Tarihinde Şerefiye ve KGOP'lerin Belirlenmesi	185
4.2.2 Gruba Dahil Olan İşletmelerin Bilanço Kalemlerinin Toplanması	186
4.2.3 Ana Ortaklıktaki Bağlı Ortaklıklar Hesabı ile Bağlı Ortaklıkların Özkaynak Hesaplarının Karşılıklı Elimine Edilmesi	186
4.2.4 Grup İçi Bakiyeler Tamamen Elimine Edilir	187
4.2.5 Varlıkların Topluluğa Giren İlk Maliyet ile Raporlanması	187
4.2.6 Konsolide Edilecek Bilançoların Tarihlerinin Uyumlaştırılması	188
4.2.7 Konsolide Edilecek Bilançoların Aynı Değerleme ve Muhasebe Politikalarını Uygulamaları	188
4.2.8 KGOP'lerin Konsolide Bilançoda Gösterilmesi	189
4.3 Konsolide Gelir Tablosunun Düzenlenmesi	191
4.3.1 Grup İçi İşlemlerin Belirlenmesi	191
4.3.2 Konsolide Edilecek Gelir Tablolarının Değerleme ve Muhasebe Politika Uygulamalarının Uyumlaştırılması	191
4.3.3 Konsolide Edilecek Gelir Tablolarının Tarihlerinin Uyumlaştırılması	192
4.3.4 Gelir Tablolarındaki Hesapların Kalem Bazında Toplanması	192
4.3.5 Grup İçi Gelir ve Giderlerin Elimine Edilmesi	192
4.3.6 KGOP'lerin Payının Gelir Tablosunda Sunulması	192
4.4 Konsolide Finansal Tablo Dipnotları	193
4.5 Kontrolün Kaybedilmesi	194
4.6 Konsolide Finansal Tablolarda UFRS/TFRS'nin İlk Uygulanmasına İlişkin Hususlar	195
4.7 UFRS/TFRS'ye Göre İki Dönemli Örnek Uygulama	198
4.7.1 Grubun 2008 Yılı Birleşme ve konsolidasyon İşlemleri	198
4.7.1.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon	198
4.7.1.2 Grubun 2008 Yılındaki Konsolidasyon İşlemleri	204

4.7.1.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2008 Tarihindeki Finansal Tabloları	204
4.7.1.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler	206
4.7.1.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtlar	206
4.7.1.2.4 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları	210
4.7.2 Grubun 2009 Yılı Konsolide Finansal Tablolarının Düzenlenmesi	212
4.7.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2009 Tarihli Finansal Tabloları	212
4.7.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler	214
4.7.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları	214
4.7.2.4 Grubun 31.12.200 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları	219
V. BÖLÜM	221
UYGULAMA	221
5.1 Grubun Tanıtımı ve Ticari Faaliyetleri	221
5.2 Finansal Tablo Sunumuna İlişkin Varsayımlar	223
5.3 2007 Yılı Birleşmeler ve Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi	223
5.3.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon	223
5.3.2 Grubun 31.12.2007 Tarihli Konsolidasyon İşlemleri	231
5.3.2.1 Gruba Dâhil Ortaklıkların 31.12.2007 Tarihli Finansal Tabloları	232
5.3.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler	236
5.3.2.3 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları	237
5.3.2.4 Grubun 31.12.2007 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları	244
5.4 2008 Yılı İçindeki Birleşmeler ve Konsolide Finansal Tabloların Düzenlenmesi	248
5.4.1 Birleşme ve Birleşme Tarihindeki Konsolidasyon	248
5.4.2 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolidasyon İşlemleri	256
5.4.2.1 Gruba Dahil Ortaklıkların 31.12.2008 Tarihli Finansal Tabloları	256
5.4.2.2 Grup İçi İşlemler ve Ek Bilgiler	260
5.4.2.3 Birinci Kademe Konsolidasyon İşlemleri	260
5.4.2.3.1 Eliminasyon/ Düzeltilme Kayıtları	261
5.4.2.3.2 Birinci Kademe Konsolide Finansal Tablolar	263
5.4.2.4 İkinci Kademe Konsolidasyon	267
5.4.2.4.1 Eliminasyon/Düzeltilme Kayıtları	267
5.4.2.4.1.1 Önceki Döneme İlişkin Düzeltilme Kayıtları	267
5.4.2.4.1.2 Cari Dönemdeki Eliminasyon Kayıtları	269
5.4.2.4.2 Grubun 31.12.2008 Tarihli Konsolide Finansal Tablolar	276
SONUÇ VE ÖNERİLER	281
KAYNAKÇA	287

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Tarihindeki Bilançoları ve B Bağlı Ortaklığının Varlık ve Yükümlülüklerinin Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu	39
Tablo 2: Birleşme Tarihindeki Vergi Etkisini Gösteren Grubun (A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı) Konsolide Bilançosu ve Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	41
Tablo 3: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Kontrolün Kaybedilmesi Tarihindeki Bilançoları (TL)	54
Tablo 4: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Öncesi (01.01.2009) Bilançosu (TL)	74
Tablo 5: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşme Sonrası (01.01.2009) Bilançosu (TL)	75
Tablo 6: Grubun Birleşme (01.01.2009) Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	75
Tablo 7: Grubun, Ana İşletme Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	77
Tablo 8: Grubun Birleşme (01.01.2009) Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	79
Tablo 9: Grubun, Tek İşletme Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	80
Tablo 10: Tek İşletme Teorisi ile Ana Ortaklık Teorisine Göre 31.12.2009 Tarihinde Düzenlenen Konsolide Bilançoların Karşılaştırılması (TL)	81
Tablo 11: Etki Düzeyi - Konsolidasyon Yöntemleri İlişkisi Tablosu	84
Tablo 12: OG ve İO'nun Edinme Tarihindeki Bilançoları, Konsolide Çalışma Tabloları ve Oransal ile Tam Konsolidasyona Göre Düzenlenen Konsolide Tabloları (Oransal ve Tam Konsolidasyon Yöntemlerinin Örnek Üzerinde Karşılaştırılması) (TL)	87
Tablo 13: İ İştirakinin 01.01.2009 Tarihli Bilançosu ve Varlıkların Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)	92
Tablo 14: A Ve B Ortaklıklarının Gelir Tabloları ve Konsolidasyon Yöntemlerine Göre Düzenlenen Konsolide Gelir Tabloları (TL)	96
Tablo 15: 31.12.2009 Tarihli, A ve B Ortaklıklarının Bilançoları ve Konsolidasyon Yöntemlerine Göre Düzenlenen Konsolide Bilançoları (TL)	96
Tablo 16: Şerefiyenin Kaynakları Tablosu	101
Tablo 17: Satın Alma Tarihinden Önce A Ana Ortaklığı ve Bağlı Ortaklığı'nın Bilançoları ile B Bağlı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)	104
Tablo 18: Satın Alma Tarihinden Sonra A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Bilançoları ve B Bağlı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri, Eliminasyon Kayıtları ve Grubun Konsolide Bilançosu (TL)	105
Tablo 19: Satın Alma Tarihinden Sonra A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Bilançoları ve B Bağlı Ortaklığının Gerçeğe Uygun Değerleri,	

Eliminasyon Kayıtları ve Grubun Konsolide Bilançosu (Negatif Şerefiye) (TL)	107
Tablo 20: B Bağlı Ortaklığının 01.01.2008 Tarihli Bilançosu	112
Tablo 21: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Gelir Tabloları	115
Tablo 22: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Özkaynak Değişim Tablosu	116
Tablo 23: A Ana Ortaklığı İle B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Bilançoları	116
Tablo 24: Tam ve Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Düzenlenen Konsolide 31.12.2009 Tarihli Gelir Tabloları (TL)	117
Tablo 25: Tam ve Kısmi Şerefiye Yaklaşımına Göre Düzenlenen 21.12.2009 Tarihli Konsolide Bilançolar (TL)	117
Tablo 26: B Bağlı Ortaklığının 01.01.2008 Tarihli Bilançosu	131
Tablo 27: Dolaylı Kontrolde Sahip A Ana Ortaklığı, B Bağlı Ortaklığı ve C Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Bilançoları (TL)	136
Tablo 28: B Bağlı Ortaklığı ile C Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	137
Tablo 29: Dolaylı Kontrolde Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilançonu Düzenlemesi (TL)	138
Tablo 30: Eliminasyon Tablosu	141
Tablo 31: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Birleşmeden Önceki Bilançoları (TL)	143
Tablo 32: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Birleşme (01.01.2009)'den Sonraki Bilançoları, Konsolide Çalışma Tablosu ve Grubun Konsolide Tablosu (TL)	144
Tablo 33: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Bilançoları ile B Bağlı Ortaklığının Varlık ve Borçlarının Gerçeğe Uygun Değerleri (TL)	145
Tablo 34: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığının Birleşmeden Sonraki (01.01.2009) Konsolide Çalışma Tablosu ve Grubu Konsolide Bilançosu (TL)	146
Tablo 35: A Ana Ortaklığı Ve B Bağlı Ortaklığının Borç/Alacak Eliminasyon Tablosu (TL)	148
Tablo 36: Gerçek Alacak Mahsup Farkına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	150
Tablo 37: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlarda Kaynaklana Gelir-Gider Eliminasyonu(Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılması Hali) (TL)	152
Tablo 38: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlarda Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelir-Gider Eliminasyonu(Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılmamış Hali) (TL)	154
Tablo 39: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Gerçekleşmemiş Gelirden Kaynaklanan Stokların Eliminasyonu	154
Tablo 40: Grup İçi Gerçekleşmeye Gelir Giderin Müteakip Dönemlerde Gerçekleşmesi ile İlgili Konsolide Çalışma Tablosu	155
Tablo 41: A Ana Ortaklığından B Bağlı Ortaklığına Yapılan Arsa Satışına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	156

Tablo 42: Duran Varlığın Satılmamış ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)	159
Tablo 43: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının Yabancı Para ve TL Üzerinden Düzenlenen Bilançosu	166
Tablo 44: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının Edinme Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	167
Tablo 45: Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihli YP ve TL Üzerinden Düzenlenen Bilançosu	169
Tablo 46: A Ana Ortaklığı ile Yurt Dışında Faaliyette Bulunan B Bağlı Ortaklığının 31.12.2009 Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	170
Tablo 47: A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklanan Zararın Eliminasyonu (Ticari Malın Tamamının Dönem İçinde Grup Dışına Satılması Hali) Çalışma Tablosu	171
Tablo 48: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklı Zararın Eliminasyonu (Ticari Malın Dönem İçinde Grup Dışına Satılmamış Olması Hali) Çalışma Tablosu (TL)	172
Tablo 49: A Ana Ortaklığı ve B Bağlı Ortaklığı Arasındaki Satışlardan Kaynaklı Zararın Eliminasyonu (Zararın Değer Düşüklüğünden Kaynaklanmamış Olması Hali) Çalışma Tablosu (TL)	173
Tablo 50: Amortisman Tabi Duran Varlığın Grup İçinde Zararına Satılmasına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (Değer Düşüklüğünün Bulunması Hali) (TL)	174
Tablo 51: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)	174
Tablo 52: Amortisman Tabi Duran Varlığın Grup İçinde Zararına Satılmasına İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (Değer Düşüklüğünün Bulunmaması Hali) (TL)	175
Tablo 53: 31.12.2008 Tarihli, A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Gerçekleşmemiş Gelir ve Vergi Eliminasyon Tablosu (TL)	176
Tablo 54: 31.12.2009 Tarihli, A Ana Ortaklığı ile B Bağlı Ortaklığının Gerçekleşmemiş Gelir ve Vergi Eliminasyon Tablosu (TL)	177
Tablo 55: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)	179
Tablo 56: Duran Varlıkların Grup İçi Transferinden Kaynaklanan Gerçekleşmemiş Gelirin Vergi Etkisine İlişkin Konsolide Çalışma Tablosu (TL)	180
Tablo 57: Konsolide Bilançoda Ana Ortaklığa Ait Öz Kaynak ile KGOP'lerin Konsolide Bilanço Özkaynağında Gösterilmesi	189
Tablo 58: Babil A.Ş ile Venüs Ltd.Şti.'nin Birleşme Tarihindeki Bilançoları (TL)	199
Tablo 59: Babil A.Ş ile Venüs Ltd.Şti.'nin Birleşme Tarihinden Sonraki Bilançoları (TL)	199
Tablo 60: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin Birleşme Tarihindeki Konsolide Bilançoları ve Konsolide Çalışma Tablosu (000 TL)	203
Tablo 61: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2008 Tarihli Gelir Tabloları (TL)	205
Tablo 62: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2008 Tarihli Bilançoları (TL)	205

Tablo 63: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)	211
Tablo 64: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	212
Tablo 65: 31.12.2009 tarihli Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti. Gelir Tabloları (TL)	213
Tablo 66: Babil A.Ş. ile Venüs Ltd.Şti.nin 31.12.2009 Tarihli Bilançoları (TL)	213
Tablo 67: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)	214
Tablo 68: 31.12.2008 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)	219
Tablo 69: 31.12.2009 Tarihli Grubun Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	220
Tablo 70: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Gelir Tabloları (TL)	224
Tablo 71: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Bilançoları (TL)	225
Tablo 72: A Tekstil Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 02.01.2007 Tarihli Bilançoları, Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilanço (TL)	229
Tablo 73: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 31.12.2007 Tarihli Gelir Tabloları (TL)	233
Tablo 74: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. ve D Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti.nin 31.12.2007 Tarihli Bilançoları (TL)	234
Tablo 75: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve farkı (TL)	238
Tablo 76: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., D Eğitim ve danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin 31.12.2007 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)	245
Tablo 77: A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş., D Eğitim ve danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.nin 31.12.2007 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	246
Tablo 78: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin 01.01.2008 Tarihli Bilançoları ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin Gerçeğe Uygun Değerleri Tablosu (TL)	249

Tablo 79: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş ile C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin 02.1.2008 Tarihli Bilançoları, C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti.nin Varlık Ve Yükümlülüklerinin Gerçeğe Uygun Değerleri, Birleşme Tarihindeki Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	254
Tablo 80: 31.12.2008 tarihli B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti., A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 'nin Gelir Tabloları (TL)	257
Tablo 81: 31.12.2008 tarihli B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş., C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti., A Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. 'nin Bilançoları (TL)	258
Tablo 82: C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)	264
Tablo 83: C Mimarlık, Eğitim ve Yönetim Danışmanlığı Ltd.Şti. ile B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Bilançosu (TL)	265
Tablo 84: Duran Varlığın Satılmamış Ve Satılmış Olma Durumuna Göre, Finansal Tablolarda Gösterimi ve Farkı (TL)	268
Tablo 85: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (Konsolide), D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. ve Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu ve Konsolide Gelir Tablosu (TL)	277
Tablo 86: B Spor Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. (Konsolide), D İthalat ve Dış Ticaret Ltd.Şti. ve Tekstil, Spor ve Ayakkabıcılık Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 31.12.2008 Tarihli Konsolide Çalışma Tablosu Ve Konsolide Bilançosu (TL)	278

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1: Fon Transfer Mekanizması.....	7
Şekil 2: Kredilendirme Süreci.....	15
Şekil 3: Doğrudan ve Dolaylı Kontrol Şeması	50
Şekil 4 : Dolaylı Kontrol /Kademeli Yapı	135
Şekil 5: A Grubunun Yapısı	222

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ARB	: Accounting Research Bulletin
BAB	: Bütçe Açığı Birimi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BFB	: Bütçe Fazlası Birimi
BSMV	: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
DIİB	: Dâhilde İşleme İzin Belgesi
ED	Exposure Draft /Taslak Metin Financial Accounting Standard Board/Finansal
FASB/FMSK	: Muhasebe Standartları Kurulu International Accounting Standard
IASB/UMSK	: Board/Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
KDVK	: Katma Değer Vergisi Kanunu
KGOP	: Kontrol Gücü Olmayan Paylar
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
ÖAİ	: Özel Amaçlı İşletmeler
ÖKO	: Özkaynak Karlılık Oranı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
STMM	Satılan Ticari Mallar Maliyeti
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standardı
TL	: Türk Lirası
TM	: Teminat Mektubu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standardı
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve
TÜRMOB	: Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
UFRS/IFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standardı
UMS /IAS	: Uluslararası Muhasebe Standardı
USD	: ABD Doları
US GAAP/FAS/SFAS	: Birleşik Devletler Finansal Muhasebe Standartları